

CAPIT. II – RELIGII ÎN LUME

„Credința lui Iisus ne unește, dar credința în Iisus ne desparte”

I.- INTRODUCERE

A.- GENERALITĂȚI DESPRE CREDINȚĂ

Credința este convingerea unei persoane că lucrurile stau într-un fel anume, cu sau fără prezența evidențelor empirice care să probeze respectiva convingere.

Cuvântul „credință” redă termenul grecesc *pístis*, care transmite în principal ideea de încredere, convingere fermă. În funcție de context, termenul grecesc poate avea și sensul de „fidelitate” sau de „caracter demn de încredere”

În anul 2011, un studiu a arătat că atunci când 10% din populație are o credință de nestrămutat, acea credință va fi adoptată întotdeauna de majoritatea societății.

Religia este credința în supranatural, sacru sau divin, și codul moral, practicile de ordin ritual, dogmele, valorile și instituțiile asociate cu această credință. În cursul dezvoltării sale religia a luat un imens număr de forme în diverse culturi sau persoane. Cuvântul „religie” în latină înseamnă "re-legare", respectiv restabilirea relației dintre Dumnezeu și Om.

Diverse simboluri religioase, incluzând (pe primul rând) Creștin, Iudaic, Hindu, Baha'i, (pe al doilea rând) Islamic, Tribal, Taoist, Shinto (pe al treilea rând) Buddhist, Sikhist, Hindu, Jainist, (pe al patrulea rând) Ayyavalist, Tripla Zeiță, Crucea malteză, Precreștin slavonic

Religia ca expresie simbolică

Religia este, la nivel de discurs, expresia simbolică a unei încrederi în existența unei realități absolute (Sacru,

Supremul, Dumnezeu) de care omul ar depinde. Această încredere este credința religioasă. Ea permite omului să se orienteze în labirintul marilor întrebări ale vieții și dă omului un sens existenței sale care depășește viața sa biologică.

Religia ca tip de comportament uman

Religia este un tip de comportament uman (credițe, ritualuri) referitor la ființe, forțe și puteri supranaturale. Sociologia consideră ca religia a apărut și există încă pentru că ea îndeplinește anumite funcțiuni:

Funcția cognitivă:

Religia este o formă de explicare a lumii, în condițiile lipsei unei cunoașteri științifice. Ca modalitate de cunoaștere, specific religiei este forma preteoretică, mitologică. Ea are o marcată orientare antropomorfică, proiectând caracteristicile existenței umane (prima existență la care cunoașterea umană a avut acces), pentru explicarea tuturor celorlalte domenii ale existenței. În această perspectivă, antropologul social englez E. B. Taylor oferă o primă teorie sistematică, fundamentată pe o mare cantitate de date. Taylor consideră ca fiind caracteristic religiei ideea de suflet care a apărut din încercarea omului primitiv de a explica o serie de experiențe ca aceea a viselor, transei și morții.

Funcția acțională:

Religia este o formă de extensie a capacităților umane limitate de acțiune. James Fraser argumentează că omul primitiv a încercat să abordeze lumea, în completarea tehnicilor sale curente, prin magie (complex de tehnici prin care omul încearcă să realizeze scopurile sale controlând forțele supranaturale). Religia a apărut când omul a realizat că magia este ineficace. În loc să încerce să controleze forțele supranaturale prin descântece, formule, ritualuri, omul încearcă să înduplece, să solicite ajutorul acestora, subordonându-se lor.

Funcția de reducere a anxietății:

Latinii spuneau acum două milenii că "spaima inventează zeii"

Bronislaw Malinowski explică că magia și religia sunt instrumente de reducere a anxietății în situațiile care depășesc posibilitățile efective de control ale omului. Religia reprezintă deci o "sacralizare a crizelor vieții umane". Ea este un răspuns la tragediile vieții umane, la conflictul dintre proiectele umane și realități.

Funcția socială (structurantă):

Émile Durkheim, spune că funcția religiei este de a afirma superioritatea morală a societății asupra membrilor ei, menținând astfel solidaritatea acesteia. Dumnezeuul clanului nu

este altceva decât clanul însuși. În religie, societatea se sacralizează pe ea însăși.

Funcția compensatorie:

În societățile stratificate social, Karl Marx și Friedrich Engels, identifică o funcție compensatorie a religiei, anume aceea de a fi un protest contra unei lumi alienante, dar un protest neputincios, ea făcând tolerabilă lumea reală în speranța într-o compensație în lumea iluzorie de după moarte; ea are din această cauză și o funcție de stabilitate, menținând organizarea socială care favorizează clasele dominante. În plus, societățile avansate sunt necesarmente complexe din punct de vedere social în contrast cu cele arhaice, în ele acționând procese sociale greu inteligibile sau controlabile, dintre care unele se întorc contra individului. O sursă în plus de anxietate, pentru care religia devine o dată în plus o reacție compensatorie.

Funcția identitară:

Studii recente demonstrează valoarea religiei de puternic instrument al constituirii și prezervării identității unor comunități etnice sau chiar a unor comunități constituite exclusiv prin aderența la o credință religioasă. Religia este deci un liant al vieții sociale și un instrument de creștere a coeziunii sociale.

Religia explicată de către antropologie și biologie

La întrebarea de ce a apărut și există încă religia, antropologia și biologia oferă, în contrast cu sociologia, un răspuns care ține cont de cauzele fundamentale ale fenomenului. Aceste cauze ultime nu pot fi decât biologice. Acest subiect este tratat separat, pe pagina dedicată, anume Explicația biologică a religiei

Etimologie

Cuvântul religie provine din limba latină, fie din re-legio („re-citire”, referindu-se la repetarea scripturilor, după Cicero) fie din (re-ligio - a lega , a reconecta, a reface legătura cu Dumnezeu). Religia poate fi definită ca un sistem bazat pe încercările oamenilor de a explica universul și fenomenele lui naturale, adesea implicând una sau mai multe zeități sau alte forțe supranaturale, sau ca un sistem de căutare a scopului sau înțelesului vieții.

În mod obișnuit, religiile evoluează din/către mitologie și au drept caracteristici necesitatea credinței și un mod specific de a gândi și a acționa pe care credincioșii sunt îndemnați să le respecte.

Religiile creștine socotesc cuvântul „religie” ca „legătura liberă și conștientă a omului cu Dumnezeu”.

Știința și religia

Educația (1890), fragment central al unui vitraliu aflat la Universitatea Yale, creat de Louis Comfort Tiffany și Tiffany Studios. Sunt reprezentate în armonie Știința (personificată prin Devota-

ment, Muncă, Adevăr, Cercetare și Intuiție) și Religia (personificată prin Puritate, Credință, Speranță, Venerație și Inspirație), prezidate de personificarea centrală a Luminii-Iubirii-Vieții. Cunoașterea religioasă, conform practicantilor religiei, poate fi obținută de la lideri religioși, texte sacre (scripturi), și/ori prin revelație personală. Unele religii consideră această cunoaștere ca nelimitată și capabilă să răspundă tuturor întrebărilor; alții văd cunoașterea religioasă ca jucând un rol mai limitat, adeseori ca un complement la cunoașterea obținută prin observare fizică. Unii oameni religioși consideră că cunoașterea religioasă obținută în acest mod este absolută și infailibilă.

Metoda științifică presupune dobândirea cunoașterii testând ipotezele pentru a dezvolta teorii care permit explicarea faptelor sau evaluarea experimentelor și răspunde doar întrebărilor despre universul fizic. Ea dezvoltă teorii ale lumii care se potrivesc evidențelor observate fizic. Toată cunoașterea științifică este subiectul ajustărilor ulterioare în fața evidențelor adiționale. Teoriile științifice care dispun de o preponderență a evidențelor favorabile sunt acum considerate ca atribute sau definiții ale realității (de exemplu teoria gravitației, a evoluției și cea cosmogonică).

În cadrul științelor naturii, cel mai elocvent și actual exemplu este dezbaterea privind creaționismul, referitor la compatibilitatea între istoria biblică a facerii lumii și teoriile științifice ale cosmologiei și biologiei evoluționiste. Un exemplu mai vechi este reacția Vaticanului față de "falsificarea" de către Galileo Galilei a cosmologiei geocentrice. Științele sociale și ele au fost ținta unor atacuri din partea religiei din motive ce țin de diverse rezultate și concluzii ale acestora. Întrucât pentru credincios, dogma este prin definiție adevărată, unii credincioși

(de exemplu fundamentalistii islamici sau creștini) păstrează o interpretare literală a textelor biblice, indiferenți la răspunsurile științifice care adresează aceleași probleme.

De obicei apar conflicte între afirmațiile cu caracter științific și cele cu caracter religios prin faptul că fiecare vizează niveluri diferite. Astfel, teoria creației din Biblie tematizează raportul dintre Dumnezeu, lume și om, însă nu și știința despre natura observabilă (empirică) a lucrurilor (vezi și exegeza și hermeneutica biblică). Fapt rămâne totuși că prea des atunci când Biblia pretinde a spune adevăruri despre "raporturile dintre Dumnezeu, lume și om", ea practică un discurs, care prin definiția (ba chiar mai ales prin istoria) filozofiei, este un subiect legitim de analiză a acesteia din urmă, tot așa cum atunci când vorbește despre obiecte, ființe sau categorii reale (om, lume, animale, fenomene naturale, etc.), ea își expune în mod inevitabil afirmațiile criticii legitime a științei. Chestiunea este deci departe de a fi simplă, iar sferile celor trei activități umane sunt departe de a fi atât de simplu de separat.

Filozofia și religia

Toate întreprinderile umane pot degenera și își pot rata rațiunea de a fi și toate pot deveni astfel maladii: dragostea se poate topi în gelozie, imaginația ne poate face să pierdem sensul realității iar abuzul de rațiune ne poate face insensibili. Nici religia nu scapă acestui destin, deoarece și ea poate degenera. Adevărurile religiei nu pot fi înțelese dintr-o dată și o dată pentru totdeauna: ele rămân subiect etern de aprofundare. Pericolul bântuie permanent deci, făcându-ne să luăm o etapă în această dinamică a dezvoltării drept "punctul de sosire". Antropologii ne spun că acest blocaj poate lua diverse forme:

Gândirea magică: Confundăm adesea gândirea religioasă cu gândirea magică. Copilul care se roagă la "micul Isus" să fie sănătos și să crească mare sau adultul care îi cere "bunului Dumnezeu" să-l scape de un necaz, practică amândoi gândirea magică. Aceasta se caracterizează prin credința că putem acționa de manieră indirectă asupra fenomenelor naturale sau asupra altuia, manipulând puterile spirituale superioare prin rugămintele noastre fierbinți. Astfel, superstiția înlocuiește gândirea critică. Gândirea magică se deosebește de gândirea religioasă prin aceea că ea vrea să manipuleze divinul în loc să i se supună.

Confuzia discursului: O altă formă de degenerare a religiei este confuzia discursului. Este o confuzie atunci când percepem

discursul religios ca pe o descriere a realității, a unei stări a lumii. Ne separăm astfel de dimensiunea simbolică a religiei, plasându-ne în contradicție cu ceea ce ne spun științele. Această confuzie ne obligă să alegem între una sau cealaltă, sau mai bine zis una contra celeilalte în detrimentul amândurora.

În această formă de degenerare a religiei afirmațiile religioase sunt luate în sens propriu, valoarea lor simbolică fiind evacuată. Această confuzie denotă ignorarea sensului mitului ca sumă de simboluri al cărui adevăr stă în utilitatea lui psihologică și nu în exactitatea sa empirică. Astfel, tot ce scrie în Biblie, de exemplu, apare literalmente exact. Dacă Biblia afirmă că omul a fost creat de un suflu divin și că lumea a apărut în 7 zile, de ce să ne preocupăm de teoria evoluției, care în mod necesar e falsă și nocivă?

Integrismele: Există însă și alte forme de degenerare a religiei, anume integrismele. Acestea confundă simbolul Absolutului cu forma pe care acesta a putut s-o îmbrace de-a lungul epocilor sau în mod particular într-o epocă dată (anume aceea "a Revelației"), refuzând orice schimbare a formulei adevărului religios. Astfel, integrismele ratează să distingă între esențial și accesoriu. El vede de aceea o trădare a spiritului catolicismului în oficierea mesei în franceză și nu în latină, uitând că limbile primilor creștini au fost arameica sau greaca. Pentru integrist, tradiția trebuie acceptată așa cum este, fără modificare. Altfel spus integrismul transpune pe teren religios un conservatorism radical, producând o alianță între refuzul istoriei și nostalgia după trecut. Doar ca istoria ne arată că inexorabil lucrurile se schimbă...

Fanatismul: O ultimă formă de degenerare a religiei este și fanatismul. Acesta din urmă uită un principiu epistemologic care e atât simplu cât și fundamental: o convingere, oricât de profundă ar fi ea, nu poate garanta adevărul unei afirmații. Nu putem așadar justifica impunerea ei altui individ. Fanatismul exclude posibilitatea ca o aceeași experiență poate utiliza în descriere simboluri diferite, că mai multe drumuri pot duce la aceeași destinație, și că experiențele religioase pot diferi de la o persoană la alta, de la o cultură la alta. El nu poate înțelege că absolutul nu a fost niciodată total accesibil omului, și că el nu este nici azi încă total accesibil, astfel d.p.d.v. uman neputând să susținem că îl cunoaștem deasupra oricărei îndoieli. Fanaticul se percepe așadar ca unicul deținător al adevărului confruntat cu o lume de erezii. El este acel "alege crucea sau mori" sau

acel "Allah e mare" al unora care folosesc girul Absolutului pentru a justifica nejustificabilul. (traducere și sinteză după text de Claude Paris și Yves Bastarache din lucrarea "Gândire critică și argumentație")

Religia ca superstiție

Istoric vorbind, superstiția a fost întotdeauna credința celui de-o religie diferită de aceea a celui care o judecă. Astfel ereziile au fost considerate a fi superstiții, așa cum și religiile celorlalți au fost definite ca fiind superstiții.[10] Se pare deci că și eticheta de superstiție face parte din mai numeroasa familie de manifestări ale antropocentrismului: o credință, o valoare sau o practică diferită de aceea specifică culturii în care ne-am născut este automat (fără o analiză temeinică adică) percepută ca ceva inferior, demn de dispreț și ridiculizare.

D.Ex.-ul definește superstiția ca fiind „o prejudecată care decurge din credința în spirite bune și rele, în farmece și vrăji, în semne prevestitoare, în numere fatidice sau alte rămășițe ale animismului și ale magiei”. Nu e de mirare deci că credincioșii și-au aruncat reciproc, dintotdeauna, așa cum s-a menționat mai sus, invectiva de superstiție pentru a respinge religia celuilalt, căci după cum se poate constata toate religiile prezintă această credință în "spirite bune sau rele", căci zeii, îngerii sau demonii sunt definiți și ei a fi astfel de entități imateriale (vezi D.Ex., primul sens al termenului "spirit": "În filozofia idealistă și în concepțiile religioase, spiritul este un element considerat ca factor de bază al Universului, opus materiei, identificat cu divinitatea sau cu spiritul; ființă imaterială supranaturală, duh."). De altfel Dicționarul Enciclopedic Român ediția 1966 precizează că "între superstiție și credința religioasă nu există o deosebire de esență." Și pe bună dreptate se afirmă asta, căci latura superstițioasă a religiilor nu se limitează doar la faptul că toate postulează existența unor spirite bune și rele, întrucât la majoritatea dintre ele găsim și credința în vrăjitoare; unele dintre aceste religii vorbesc de altfel explicit în textele lor sacre despre vrăjitoare, cum este cazul, de exemplu, cu creștinismul și iudaismul (În Biblie, în "Ieșire" mai exact (Exod 22:18), dumnezeul evreilor și creștinilor cere acestora să ucidă vrăjitoarele: "Pe vrăjitoare să n-o lași să trăiască"). Dar mai mult, există de asemenea numeroase exemple în care credincioșii creștini manifestă credința în semne prevestitoare (de ex. povestea creștină despre împăratul Constantin căruia dumnezeul creștinilor i-a prevestit victoria printr-un semn) sau

numere fatidice (există o lungă istorie a așteptării sfârșitului lumii și a venirii lui Iisus Hristos, nu e nevoie decât să citim despre milenarism sau apocalipticism (anul 1000, anul 2000, etc.) sau chiar Biblia (mai exact Apocalipsa 13: 18) unde se vorbește despre "numărul fiarei", 666)). Cât despre trăsăturile magice ale religiei, acest aspect a fost deja detaliat în secțiunea Filozofia și religia, unde s-au comentat maladiile religiei, printre care și gândirea magică manifestată în creștinism prin rugăciune (în special ceea ce în ortodoxie se numesc "rugăciune de cerere și în catolicism "de grație" sau "intercesiune".).

Și pentru antici echivalența superstiție-religie era valabilă: Cicero, de ex., definea superstiția ca fiind "o vană teamă de zei" Tot el spunea că "cunoașterea întregii naturi ne scapă de superstiție, ne eliberează de spaima de moarte" (De finibus, I, xix, 63).

Lucrețiu spunea despre religie: "Ignoranța și frica, iată fundamentele oricărei religii (Lucrețiu, Bunul Simț, x). Opinia lui va fi preluată mai târziu și de baronul d'Holbach.

Și Tacit, în scrierile sale, definește adesea ca superstiții toate cultele asiatice care se răspândeau pe atunci în inima imperiului, printre care și creștinismul (Tacit, Istorie, iv, LIV, 4).

Creștinii au preluat și ei această viziune despre religia celuilalt, astfel că Lactanțiu spune: "Religia este cultul adevăratului Dumnezeu, superstiția fiind aceea a unui fals dumnezeu".

Alți creștini au fost chiar mai preciși, astfel că Clement din Alexandria (Stromates, vii, 4) și Origen (Contra Celsum, iii, 79) definesc religia evreilor și ereziile creștine ca fiind și ele superstiții. Pentru Augustin chiar și caracterele mistice fac parte din superstiție (De doctrina christiana, xx).

Pentru Toma d'Aquino, mai perspicace și deci mai rezervat, căci realizează faptul că religia și superstiția se opun pe un același teren, superstiția este excesul de religie, superstițiosul aducând un cult divin celui căruia nu trebuie să-i aducă sau aducând un cult cui trebuie, dar de maniera în care nu trebuie. Tot sfântul Toma ne spune că există și un ghicit acceptabil pentru creștinism, care se diferențiază de ghicitul superstițios, prin faptul că acesta nu apelează la demoni și că prin actul ghicirii nu se încalcă libertatea lui Dumnezeu de a rândui viitorul după bunul plac. El vede astfel, se pare, "demnă de elogii", astrologia, care face parte din această categorie virtuoaasă de ghicire, întrucât ea "se referă la lucruri naturale care se

întâmplă în mod necesar, funcție de dispoziția astrilor"(Summa, qu. xciv, art. 5). Această viziune relaxată a lui Toma d'Aquino despre superstiție va antrena în perioada Renașterii o acceptare a multor feluri de superstiții, printre care și idolatria.

Adeptii Reformei nu vor întârzia să numească catolicismul superstiție. Calvin este cât se poate de clar, declarând cultul Fecioarei Maria și a sfinților ca fiind o superstiție (Instituția religiei creștine, I, IV, 3). Pentru protestanți, superstiție este orice rit care nu este cerut și aprobat formal de Dumnezeu, adică de Scriptură.

Francis Bacon, asociază superstiția cu teologia, atunci când definește cele 3 surse de eroare și falsă filozofie. Pentru Spinoza "toate religiile sunt superstiții care învață oamenii să disprețuiască natura și rațiunea."

Pentru Hobbes, părintele filozofiei politice occidentale, diferența între superstiție și religie este de ordin sociologic și politic; el explică că "teama de o putere invizibilă imaginată pe baza poveștilor acceptate public se numește religie, pe când aceeași teamă dacă se datorește unor povești despre puteri invizibile imaginate dar care nu sunt acceptate public, se numește superstiție."

Constantin François de Chassebœuf, conte de Volney spunea, parcă repetând cuvintele lui Lucrețiu: "Frica și speranța fac principiul oricărei idei religioase." (De Volney, Ruines).

Pentru Kant declarația de credință, ritual, ascetismul și rugăciunea sunt toate forme de nebunie superstițioasă (Religia în limitele simplei rațiuni, IV, 2). Pentru el orice tentativă de a place lui Dumnezeu alta decât intenția morală este nebunie religioasă (Religia în limitele simplei rațiuni, IV, 2).

Pentru Bergson, superstiția este religia socializată și instituită (Cele 2 surse ale moralei și religiei).

Psihanaliza, începând cu fondatorul ei, Sigmund Freud, vede în orice religie o iluzie, făcând caducă orice opoziție de natură între religie și superstiție..

Konrad Zucker (Psihologia superstiției) încearcă să discearnă trei tipuri de superstiție, primele două putând include religia. Superstiția mistică este astfel credința în sacrificii, prezicerea viitorului, profeția, ghicitul și astrologia. Superstiția magică este credința în deochi, amulete, talismane, vrăjitoare și lycantropie (credința în existența oamenilor ce se pot transforma în lupi). Și în această categorie găsim deci credința în vrăjitoare, prezentă în iudaism și creștinism și deja comentată anterior. În acest

sens, merită adăugat, poate, faptul că această credință în existența vrăjitoarelor a antrenat sacrificarea inutilă a mii și mii de victime omenești, în așa-numitele "vânători de vrăjitoare". Mark Twain spunea: "Mult timp au existat vrăjitoare. Așa ne spune Biblia. Și Biblia ne explică că nu trebuie să le permitem să trăiască. De aceea Biserica, după opt sute de ani în care și-a făcut datoria cu lene și indolență, și-a adunat în fine lațurile, cleștii de strivit degetele și lemnele de rug, și își începu sfânta muncă cu seriozitate. Și munci ea zi și noapte timp de veacuri, băgând în pușcării, torturând, spânzurând și arzând pe rug hoarde și armate-ntregi de vrăjitoare, curățind creștinătatea de prezența lor mizerabilă. Apoi se descoperi că nu există și nici n-au existat vreodată vrăjitoare. Acum nu știm dacă să râdem sau să plângem... Cine a descoperit că nu există vrăjitoare? Preotul, parohul? Nu, ăștia n-au descoperit niciodată nimic. La Salem parohul a ținut patetic de text chiar și după ce mirenii l-au abandonat cu remușcări și lacrimi pentru crimele și cruzimea cu care acesta i-a convins să acționeze până atunci. Parohul voia mai mult sânge, mai multă rușine, mai multă violență; sunt mirenii cei care l-au oprit. În Scoția parohul a ucis vrăjitoarea după ce judecătorul a declarat-o inocentă; și după ce parlamentul s-a îndurat să înlăture oribila lege contra vrăjitoarelor din Codul penal, tot parohul a fost acela care cu lacrimi și rugăminți implora să fie menținută. Textul despre vrăjitoare rămâne în Biblie, numai practica s-a schimbat. Focul Iadului s-a dus, dar textul rămâne. Mai bine de 200 de articole de Cod penal s-au dus din legislație, dar textul care le-a autorizat rămâne." (Mark Twain, Predarea Bibliei și practica religioasă).

Religii moderne

Actualele religii moderne sunt împărțite în mai multe categorii:

- Religii avraamice (Iudaismul, Creștinismul, Islamul)
- Religii indiene (Hinduismul, Budismul, Jainismul etc.)
- Religii est-asiatice (Taoismul, Confucianismul, Șintoismul etc.)
- Religii iraniene (Zoroastrismul) Religii neo-păgâne și noi mișcări religioase (Wicca, Satanismul, Asatru, Scientology etc.)
- Religii indigene (nativ-americană, afro-americană, polineziană, australiană)

Diferențe între confesiunile creștine

- Catolicii și Protestanții utilizează hostii¹ numai din aluat nedospit. Ortodocșii folosesc hostii din aluat dospit.
- Biserica catolică susține existența purgatoriului (în latină „ignis purgatorium” – „foc purificator”), loc temporar în care sufletele și-ar ispăși păcatele ușoare.
- Biserica catolică a impus celibatul preoțesc din timpul pontificatului Papei Gregor I (590-604 d.C.), argumentând cu un text din Noul Testament (1.Corinteni 7, 32-35).
- Biserica ortodoxă a introdus în anul 691 d.C, cu prilejul Sinodului Trullanic, o nouă regulă: subdiaconii, diaconii și preoții se pot căsători, numai mitropoliții (episcopii) trebuie să rămână celibatari. Această regulă a fost preluată și de biserica greco-catolică.
- Pe baza unui text din Evanghelia lui Matei, catolicii au interzis recăsătoria religioasă.
- Numai biserica catolică a avut în cursul istoriei forme de organizare statală: „Patrimonium Petri” (în centrul și sudul Italiei, cu începuturi din secolul VI până în anul 1870) și „Vaticanul” (în urma Contractului Lateranic din Roma din anul 1929, încheiat între statul italian și Scaunul Apostolic).
- Nașterea neprihănită („imaculata concepție”) a Mariei: dogmă catolică introdusă în anul 1864 (comemorată anual la 8 decembrie), potrivit căreia în momentul concepției (prin Sfântul Spirit, nu prin părinții Ioachim și Ana), Maria ar fi rămas neprihănită, fără pata păcatului capital a omenirii.
- Potrivit bisericii protestante, penitențele nu pot fi un sacrament, ci - cel mult - un adânc sentiment de regret pentru păcatele săvârșite. Iertarea păcatelor nu se poate face de către preoți, ci numai de către Dumnezeu, printr-o căință sinceră a celui care a păcătuit.
- În timpul Confirmării catolice ar avea loc pogorârea reală în corpul copilului - prin intermediul lui Isus - a Sfântului Spirit. La Catolici și Anglicani, Confirmarea se face prin așezarea mâinii episcopului pe capul copiilor și miruirea frunții cu crismă (ulei sfințit). La Ortodocși și Greco-Catolici Confirmarea are loc odată cu botezul. Originea neclară a acestui sacrament (introdus pe baza Faptelor Apostolilor, 8, 14-17), a determinat în secolul al XVI-lea biserica reformată (după traducerea mai corectă a

¹ Coji de boabe (de mazăre) sau de semințe

Bibliei de către Martin Luther) să nu mai recunoască Confirmarea drept sacrament.

- Biserica ortodoxă folosește cultul icoanelor, obicei scos din uz de către celelalte biserici.

- Noțiunea de „Filioque” (în latină și „de la fiul”) este un adaos catolic din secolul al XI-lea la Credo-ul acceptat de Conciliul Ecumenic al 2-lea de la Constantinopol (381 d.C.), după care Sfântul Spirit ar reprezenta atât emanația lui Dumnezeu, cât și a Fiului său.

- Numai biserica catolică recunoaște Primatul Papal precum și infailibilitatea papală (Conciliul Vaticanic I din 1870).

Argumente pro și contra religiei în epoca contemporană Critica religiei.

Critica religioasă are o istorie îndelungată, datând încă din secolul 5 î.e.n în Grecia antică, cu Diagoras "ateul" din Melos și secolul 1 î.e.n în Roma, cu De Rerum Natura lui Titus Lucretius Carus și continuând până în prezent cu afirmarea noului ateism, reprezentat de autori și jurnaliști precum Sam Harris, Daniel C. Dennett, Richard Dawkins, Victor J. Stenger și Christopher Hitchens.

Criticii consideră că religia este depășită, dăunătoare individului (îndoctrinarea copiilor, vindecarea prin credință, circumcizia), dăunătoare societății (războaie sfinte, terorism, risipa resurselor), împiedică progresul științific și încurajează acțiunile imorale (cum ar fi jertfa de sânge, discriminarea împotriva homosexualilor și femeilor). Prin suta aceluiași raționament e trecută și contribuția divinității, indiferent de religia din care provine, la dezvoltarea socială, mulți fiind de părere că a devenit irelevantă în contextul actual, cu atât mai mult cu cât pleiada de zeități pe care o oferă diversitatea religioasă e extrem de vastă și inconsecventă.

Credință

Credința este convingerea unei persoane că lucrurile stau într-un fel anume, cu sau fără prezența evidențelor empirice care să probeze respectiva convingere.

Cuvântul „credință” redă termenul grecesc *pístis*, care transmite în principal ideea de încredere, convingere fermă. În funcție de context, termenul grecesc poate avea și sensul de „fidelitate” sau de „caracter demn de încredere”

În anul 2011, un studiu a arătat că atunci când 10% din populație are o credință de nestrămutat, acea credință va fi adoptată întotdeauna de majoritatea societății.

Lista populațiilor după religie

4 religii mai răspândite	Nr. credincioși	% din pop. mondială Wikipage
Populația mondială	6.671 miliarde	Cifrele utilizate de articole individuale
Creștinism	2.187 miliarde- 2.223 miliarde	31.54% - 33.2%
Islam	1.525 miliarde- 1.559 miliarde	22.752% - 23.312%
Budism	489 milioane - 1.512 miliarde	7.33% - 22.67%
Hinduism	965 milioane - 971 milioane	14.47% - 14.55%
Total	4.541 miliarde- 5.920 miliarde	68.08% - 88.74%

Adeptii religiilor

Religie	Adepti
Creștinism	2.1 miliarde
Islam	1.5 miliarde
Secularism/agnosticism/ateism/altele	1.1 miliarde
Hinduism	900 milioane
Budism	394 milioane
Religii tradiționale chineze	376 milioane
Animism	300 milioane
Religii și tradiții africane (+ diaspora)	100 milioane
Sikhism	23 milioane
Juche	19 milioane
Spiritism	15 milioane
Iudaism	14 milioane
Credința Bahá'í	7 milioane
Jainism	4.2 milioane
Șintoism	4 milioane
Cao Dai	4 milioane
Zoroastrism	2.6 milioane
Tenrikyo	2 milioane

Neo-Paganism	1 milioane
Unitarian Universalism	800.000
Mișcarea Rastafari	600.000
Scientologie	25.000 - 55.000

Religie tradițională

Concepte

Dumnezeu · Pământ
 Zeitate · Prezicere
 Sacrificiu · Lume subterană
 Epoca de aur · Inițierea
 Axa lumii · Arborele lumii
 Mit · Monoteism
 Politeism · Sfințenie
 Pietre sacre · Sincretism
 Societate secretă

Primele forme de religie

Animism · Zoolatrie
 Cultul morților · Magie
 Polidoxie · Totemism
 Fetișism · Șamanism

Locuri istorice

Asia (Bon · Budism · Taoism · Confucianism · Hinduism · Mugyo · Șintoism · Tengriism · Jainism · Sikhism)

Africa (Egiptul antic · Africa de Sud și Centrală)

Orientul Mijlociu și zona mediteraneană (Zoroastrism · Islam · Iudaism · Creștinism)

Europa precreștină · (Triburi germanice · Armenia antică · Grecia antică · Celți Slavi)

Oameni

Kohen ·
 Brahman
 Druid · Preot
 Imam · Lama
 Mag · Mobad
 Monah · Oracol
 Șaman · Volhv

Entități

supranaturale

Albasta · Înger
 Asura · Demon
 Jinn · Duh
 Satan · Daevas
 Vârcolac · Fantomă

Lăcașuri de cult

Hinduism = Templu
 Budism = Pagodă
 Iudaism = Sinagogă
 Creștinism -
 Catedrală
 Islamism = Moschee

Preotul este persoana autorizată a unei religii, cu funcții speciale în ceea ce privește cultul, interpretarea și transmiterea învățăturii și practicilor credinței respective. În creștinism preotul este responsabil de administrarea tainelor (sacramentelor) Bisericii.

Preoții hinduși și cei romano-catolici trăiesc de obicei celibatari. Preoții creștin ortodocși sunt în general căsătoriți, cu excepția ieromonahilor (preoți călugări), din rândul cărora sunt aleși episcopii.

Un preot ortodox sirian în timpul unei liturghii euharistice

Preot ortodox

Religiile istorice

În politeismul istoric, un preot administreează sacrificiul unei zeități, adesea în ritual extrem de elaborat. În vechiul Orient Antic, preoția a acționat, de asemenea, în numele divinităților în gestionarea proprietății lor. Preotesele din antichitate au practicat deseori prostituția sacră, iar în Grecia antică, unele preotese, cum ar fi Pythia, preoteasa la Delphi, au acționat ca oracole.

B.- CELE MAI RĂSPÂNDITE RELIGII DIN LUME

CREȘTINISMUL

Aproximativ 85% din populația lumii se identifică cu o religie. Cea mai populară religie este creștinismul, cu peste două miliarde de adepți. Pe locul al doilea se află islamul, care este practicat de peste 1,91 miliarde de persoane.

Creștinismul se bazează pe

viața și învățăturile lui Iisus Hristos. Creștinismul are originea în iudaism. Ca moștenitor alături de islam și iudaismul contemporan al tradiției religioase orientale, creștinismul perpetuează până în ziua de astăzi credințe și mituri născute pe malurile Eufratului acum mai bine de 5.000 de ani.

Cele mai mari grupuri ale sale sunt Biserica Romano-Catolică, bisericile ortodoxe orientale și bisericile protestante, iar textul său sacru este Biblia.

ISLAMISMUL - A doua cea mai răspândită religie este islamul, cu un număr estimat de 1,8 miliarde de adepți în întreaga lume.

Pelerinaj la Mecca

Sensul general al cuvântului Islam este pace și supunere față de Allah, Creatorul tuturor lucrurilor. Religia a fost fondată în secolul al VII-lea în peninsula Arabă, pe teritoriul actual al Arabiei Saudite, de către profetul Muhammad și bazată pe textul religios cunoscut sub numele de Coran.

Pe parcursul timpului s-a răspândit pe un larg teritoriu care se întinde în Europa, Asia și Africa de Nord. Centrul religios se află în orașele sfinte Mecca și Medina.

În anul 1054 avut loc Marea Schisma, eveniment ce a împărțit creștinismul în două și a dus la separarea definitivă a Bisericii de la Constantinopol față de cea de la Roma.

HINDUISMUL

Hinduismul, cu un număr estimat de 1,1 miliarde de adepți, este a treia religie ca mărime din lume și, de asemenea, una dintre cele mai vechi, cu credințe și practici care datează cel puțin din anii 1500 î.Hr.

Hinduismul este practicat în principal în India (unde aproximativ 80% din populație se identifică ca fiind hindusă), Nepal și Indonezia.

BUDISMUL

A patra cea mai răspândită religie este budismul, cu aproximativ 500 de milioane de adepți în întreaga lume și peste 250 de milioane numai în China. Bazată pe învățăturile lui Gautama Buddha, religia a fost fondată în India în urmă cu aproape 2.500 de ani.

Prevederile budismului includ un jurământ de non-violență și o azeziune la un comportament etic în toate aspectele vieții.

Buddha

Întrucât nu s-au păstrat documente originale, iar predica lui Buddha a fost transmisă în mai multe versiuni, este foarte greu să cunoaștem în detaliu învățătura sa propriu-zisă. Potrivit tradiției, în centrul predicii lui Buddha se află dharma (dhamma, în pali), înțelesă ca virtute sau dreaptă conduită. Dharma reprezintă „calea de mijloc” între satisfacerea tuturor simțurilor și austeritatea ascetică exagerată.

C.- RELIGII DE BAZĂ PE CONTINENTE

1.- RELIGIILE IN AFRICA

a.- Țări creștine

Angola 93,5%, Camerun 42%, Rep. Congo 88,5%, Gyunea Ec.92%, Sao Tome 80%, Sudan de S. 60%, Madeira 95%, Africa de S. 80,6%, Botswana 77%, Eswatini 90%, Lesotho 96,8%, Namibia 97,5%, Zimbabwe 45,4%, Burundi 93,4%, Eritreea 50%, Etiopia 61,6%, Madagascar 41%, Kenya 75%, Malawi 42%, Mozambic 56,1%, Reunion 87.6%, Rwanda 65 %, Seychelles 89,2%, Tanzania 62%, Zambia 95,5%, Benin 53 %, R. Capul Verde 82%, Liberia 40%,

b.- Țări musulmane

Siera Leone 78%; Rep. Centrafricană 96,3%; Ciad 55,3%; Gabon 89,1%; Algeria 99%; Egipt 85%; Libia 96,6%; Maroc 99%; Sahara Occ.98,7%; Sudan 90,7%; Tunisia 98%; Comore 98%; Djibouti 94%; Mayotte 95%; Somalia 75,65%; Burkina Faso 61,1%; Coasta de Fildeș 42%; Gambia 95%; Ghana 96,4%; Guineea 85%; Guineea Bisau 89,1%; Mali 90%; Mauritania 99,5%; Nigeria 50,4%; Ins. Sf. Elena 98%; Senegal 95,9%

c.- Țări cu Hinduism - Mauritius 51%

2.- RELIGII DE BAZĂ ÎN AMERICA

Țări creștine

Canada 77%; Mexic 96,86%; SUA 71%; Belize 74,3%; Costa Rica 66%; Guatemala 85%; Honduras 82%; Nicaragua 83,2%; Panama 88,2%; El Salvador 80%; Antigua și B. 93%; Bahamas 95,8%; Barbados 95,2%; Cuba 61,7%; Dominica 90%; Republica Dominicană 88%; Grenada 85,2%; Sf. Vicențiu și Gr.88%; R. Haiti 86,9%; Jamaica 86%; Sf. Cristofor și Nevis

95%; Sf. Lucia 61,5%; Argentina 76,5%; Bolivia 92,8%; Brazilia 57%; Chile 84,1%; Columbia 92,5%; Ecuador 84,4%; Guyana 57%; Guyana Franceză 84,4%; Peru 89%; Surinam 52,3%; Trinidad și Tobago 63,2%; Uruguay 54,7%; Venezuela 98%

3.- RELIGII DE BAZĂ ÎN EUROPA

a.- Țări creștine: Andora 90%; Armenia 93%; Austria 66,8%; Belarus 95%; Belgia 58%; Bosnia și Herțegovina 52%; Bulgaria 76%; Cehia 12,3%; Cipru 72,3%; Croația 87,8%; Elveția 69,7%; Germania 60%; Georgia 83,4%; Grecia 98%; Irlanda 88,8%; Italia 83,7%; Letonia 91,4%; Liechtenstein 93,1%; Lituania 81,3%; Luxemburg 70,4%; Macedonia de N. 64,7; Malta 98%; R. Moldova 90,13%; Monaco 83,2%; Muntenegru 69%; Polonia 90%; Portugalia 81%; Regatul Unit 46,2%; România 91,3%; San Marino 97%; Serbia 84,5%; Slovacia 80,9%; Slovenia 60,1%; Spania 73%; Țările de Jos 34,9%; Ucraina 87,3%; Ungaria 54,2%; Vatican 100%; Irlanda de Nord 93%; Scotia 54%; Țara Galilor 72%; Danemarca: luterană 72,1%;

Findlanda: Luterană 65,2%

Estonia: Fără religii 75,7%, 16% cred în câte o zeitate

Franța: Catolici cca 25%, atei sau agnostici 60%

Islanda: Bis. Islandei 60,9%, altele 16,2%, fără 7,8%, romano-catolică 3,9%,

Norvegia: protestanți/luterani evanghelici (86%)

Suedia: Biserica Suediei 57,7%, neafiliați 33,5%, protestanți 3,4%

b.- Țări musulmane; Albania 57%; Kosovo 95%

4.- RELIGII DE BAZĂ ÎN ASIA

a.- Țări creștine: Coreea de Sud 29,4%; Filipine 88%; Timorul de Est 97%

b.- Țări musulmane: Afganistan 99%; Arabia Saudită 95%; Azebaidjan 93,4%; Bahrain 82%; Bangladesh 90%; Brunei 65%; Emiratele Ar. Unite 76%; Indonezia 86,7%; Iordania 97,2%; Iran 98%; Irak 95%; Kazahstan 70,4%; Kuweit 74,6%; Kârgâzstan 80%; Liban 54%; Malaysia 61,3%; Maldive 98,4%; Oman 85,9%; Pakistan 96,4%; Palestina 93%; Qatar 67,7%; Siria 87%; Tadjikistan 97,8 %; Turcia 96,1%; Turkmenistan 87%; Uzbekistan 93,3%; Yemen 100%.

c.- Țări budiste: Bhutan 75%; Cambodgia 96,4%; China 18,2%; Taiwan 93%; Japonia 84%; Laos 66%; Mongolia 94%;

Myanmar 72%; Singapore 33.2%; Sri Lanka, 70,2%;Thailanda 95%

d.- Țări hinduiste: India 79,80%); Nepal 81,3%

e.- Țări de alte religii:

Israel: Mozaică 74,8%, musulmani 17,6%, Creștini 2%;

Vietnam: 73.2% Tradițională sau Ireligioși;12.2% Budism; 8.3%, Creștinism, 6,3 % alții

5.- RELIGII DE BAZĂ ÎN OCEANIA

a.- Țări creștine

Australia 43,9%; Kiribati 96,2%; Insulele Marshall 97,5%: Micronezia 97%; Nauru 79%; Noua Zeelandă 64%; Palau 73,8%; Papua Noua Guinee 51,2%; Insulele Solomon 94,8%; Tonga 86,5%; Tuvalu 94%

b.- Țări hinduiste: Fiji 77%

c.- Țări cu alte religii

Samoa: Congregaționalistă 34,8%, romano-catolică 19,6%, metodistă 15%, Sfinții din Zilele din Urmă 12,7%, Adunarea lui Dumnezeu 6,6%, adventiști de ziua a șaptea 3,5%,

Tongo: Metodism (53,7%); Mormonism (18,6%); Catolicism (14,2%); Alți creștini (10,4%); Credința Baha'i (2,2%);

Coreea de Nord: Moștenire budistă și confucianistă; Fără libertate religioasă

D.- LĂCAȘURI DE CULT

Biserică: Religia Creștină

Biserica Episc. Curtea de Argeș cu turlele torsionate

Vedere ext a Caprlei Palati-ne a lui Carol cel Mare, din Aachen

Cele mai frumoase lăcașuri de cult din lume:

- Domul din Milano, Italia.
- Moscheea de Cristal, Malaezia.
- Catedrala Sf. Vasile, Moscova.

- Biserica Borgund Stave, Norvegia.
- Catedrala Las Lajas, Columbia.
- Bisericile de lemn din Maramureș.
- Biserici, temple, catedrale, moschei sau sinagogi, toate sunt clădiri care au marcat istoria lumii, dar și pe cea a arhitecturii. Au adus cu ele idei inovatoare sau, pur și simplu, sunt mărturiile ale trecerii unor civilizații remarcabile. Unele au fost construite cu secole în urmă, altele sunt creații recente ale unor arhitecți care ne sunt contemporani. Și, mai important decât orice, atrag milioane de oameni, indiferent de convingerile religioase.

1.- DOMUL DIN MILANO, ITALIA

Domul din Milano, a doua cea mai mare catedrală catolică din lume, impresionează prin detaliile arhitectonice, multitudinea de turla și sculpturi, dar și prin strălucitoarea fațadă de marmură albă.

Construcția a început în 1385 și a durat mai bine de 500 de ani, timp în care o varietate de stiluri și-au pus amprenta asupra clădirii. Rezultatul final a fost surprizător de omogen, însă, până la urmă, Domul din Milano este un simbol al goticului. Încântătoare sunt și statuile ce decorează edificiul, în frunte cu celebra Madonnina, confecționată din cupru și acoperită cu foița de aur. La un moment dat era cel mai înalt punct din capitală Lombardiei.

2.- MOSCHEEA DE CRISTAL, MALAEZIA

Surprinzătoare prin aliaura să futuristă, Moscheea de Cristal este unul dintre cele mai spectaculoase lăcașuri de rugăciune din lumea musulmană. Construită pe o insulă artificială, a costat 80 de milioane de dolari, iar materialele folosite cu precădere au fost oțelul și sticla, ceea ce crează iluzia ca ar fi din cristal.

Unică în lume prin stilul sau elegant și modern, Moscheea de Cristal a fost proiectată să se oglindească în apele liniștite ce o înconjoară, iar pe timpul nopții, cupola să strălucește. În plus, clădirea este conectată la o rețea de internet wireless și beneficiază de facilități IT de ultima generație. Un punct de

mare atracție sunt replicile unor moschei faimoase din întreagă lume. Biserica

3.- BORGUND STAVE, NORVEGIA

Prin vara anului 1180, cu aproape 900 de ani în urmă, era agitație mare în Borgund, Norvegia. Vikingii creștinați s-au adunat la sfat pentru a începe construcția noului lăcăș de cult. Cum pădurile se întindeau cât vedeai cu ochii, au pus la pământ câțiva copaci falnici și au cărat buștenii lângă vechea bisericuță, al cărei lemn putrezise. Pentru a nu repeta greșeala, meșterii au venit cu ideea să nu mai ridice construcția direct pe pământul umed, ci să-i facă o fundație, fapt ce a permis conservarea bisericii.

Cinci cruci au fost sculptate în altar și încă cinci în pereți. Toate au fost stropite cu apă sfințită. Meșteșugarii veniți din toată regiunea au lucrat din greu la grinzile și scândurile de lemn. Nu degeaba, pentru că, în ciuda faptului că de la momentul construcției au trecut sute de ani, biserica de la Borgund este considerată una dintre cele mai frumoase din lume.

4.- BISERICILE DE LEMN DIN MARAMUREȘ

Cele opt biserici maramureșene din lemn, incluse în patrimoniul UNESCO, sunt considerate o remarcabilă dovadă de măiestrie a meșteșugarilor în diferite perioade. Înalte, cu turle suple și lungi la capătul vestic al clădirii, ele sunt expresia particularității locale a peisajului cultural maramureșean.

Se remarcă prin tehnica îmbinărilor din lemn și a realizării invelitorilor din șindrilă, prin motivele ornamentale vizibile pe suprafața portalurilor și ancadramentelor – ce se susțin pe stâlpi zvelți – simbolizând elemente de natură vegetală, animală și geometrică realizate prin dăltuire și crestare.

Un lăcaș de cult este, fără îndoială, un loc pentru rugăciune, meditație și reculegere, însă, dincolo de stricta sa funcționalitate, lăcașul de cult este și locul unde poți admira adevărate opere de artă: picturi, sculpturi sau arhitectură.

Qbebe îți oferă o

E.- CELE MAI FRUMOASE LĂCAȘURI DE CULT ALE LUMII, indiferent de religie. Unele mai funcționează și în zilele noastre, altele sunt doar muzee.

1. Biserica Las Lajas, Columbia
2. Biserica Sagrada Familia, Spania
3. Moscheea Albastră, Istanbul, Turcia
4. Catedrala Sf. Vasile, Moscova, Rusia
5. Sinagoga lui Jakab și Kumor, Subotica, Serbia
6. Notre Dame de Paris, Paris, Franța
7. Catedrala Santa Maria del Fiore, Florența
8. Hagia Sofia, Istanbul, Turcia
9. Catedrala Santiago de Compostela, Galicia, Spania
10. Biserica Evanghelică fortificată din Viscri, România
11. Biserica St. Bartholomew, Lacul Königssee, Germania
12. Biserica Sf. Dumitru Însângerat, Uglich, Rusia
13. Biserica Matthias, Budapesta, Ungaria
14. Catedrala Sf. Maria, Segovia, Spania
15. Sinagoga Jubileu, Praga, Cehia
16. Biserica St. Petru, Roma, Italia
17. Biserica Mântuitorului prin Sângele vărsat, Sankt Petersburg, Rusia
18. Marea Moschee Sheikh Zayed, Abu Dhabi, EAU
19. Templul Raiului, Beijing, China
20. Wat Rong Khun, Chiang Rai, Thailanda
21. Pagoda Shwedagon, Yangon, Myanmar
22. Templul Sri Ranganathaswamy, Srirangam, India
23. Templul Harmandir Sahib, Punjab, India
24. Westminster Abbey, Londra, Anglia
25. Catedrala din Koln, Germania

Majoritatea dintre noi obișnuim să vizităm măcar câte o biserică, mănăstire, catedrala, moschee, sinagogă sau templu

atunci când călătorim, fără să ne punem problema că respectivul lăcaș de cult aparține altei religii, nu celei pe care o practicăm. În cazul în care, până acum, nu ai acordat prea mare atenție acestor atracții turistice, sperăm că prin această listă să îți deschidem apetitul pentru vizitarea lăcașelor de cult, înțelegând că arta și frumosul nu cunosc granițe, nici măcar culturale sau religioase. Iar dacă ești unul dintre turiștii care vizitează cu drag asemenea locuri, sperăm să îți dăm câteva idei pentru călătoriile viitoare.

1.- BISERICA LAS LAJAS, COLUMBIA

Construit la o înălțime de 100 de metri în interiorul unui canion al râului Guaitara, această biserică a devenit loc de pelerinaj după ce Fecioara Maria a apărut în fața unei femei și a fiicei sale surdomute prinse într-o furtună violentă în acest loc în secolul 18. Actuala biserică, ridicată în stil gotic, a fost construită între anii 1916 și 1949. Un pod o conectează de partea opusă a canionului.

2. BISERICA SAGRADA FAMILIA, SPANIA

Numele complet al celebrei biserici este "Basilica i Temple Expiatori de la Sagrada Família", însă toată lumea o denumeste simplu "Sagrada Família" și este o biserică romano-catolică, proiectată de celebrul Antonio Gaudi. Deși construcția acesteia a început în anul 1882 se află într-o permanentă stare aparent neterminată, pe jumătate acoperită cu schele și macarale.

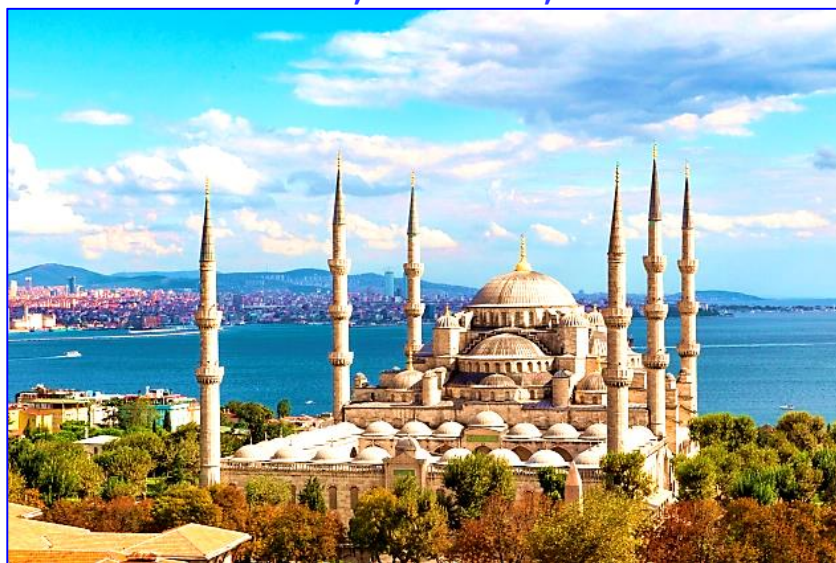
În ciuda acestui fapt, se află înscrisă printre obiectivele protejate de Patrimoniul UNESCO și atrage anual mai mult de 3

milioane de vizitatori care reușesc să ignore debandada de la exterior și să admire interiorul, deosebit mai ales datorită coloanelor geometrice care au fost proiectate să semene trunchiurilor și ramurilor copacilor.

In anul 2013 s-a declarat că va fi finalizată în 13 ani.

3. MOSCHEEA ALBASTRĂ, ISTANBUL, TURCIA

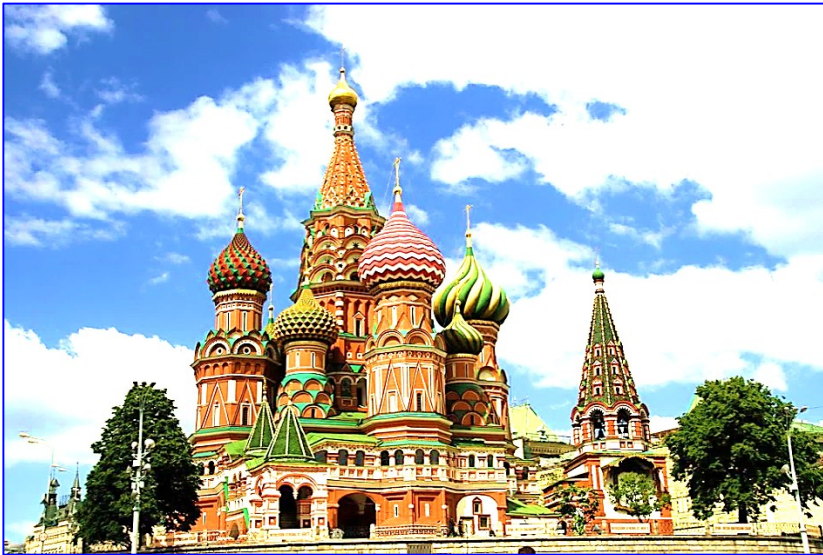

Moscheea Albastră, Istanbul, Turcia

Moscheea Albastră (în limba turcă Sultanahmet Camii) a fost construită de către Sedefkar Mehmet Aga în timpul domniei sultanului Ahmet I (1609-1616). Este situată pe locul Marelui Palat al Bizanțului, pe partea sud-estică a Hipodromului.

Europenii o numesc "moscheea albastră" datorită faptului că interiorul este decorat cu mai mult de 20.000 de bucăți de gresie albastră. Moscheea este fascinantă și datorită structurii sale unice cu șase minarete, fiind singura moschee cu șase minarete din Turcia. De-a lungul vremurilor au circulat multe legende despre această moschee, una dintre acestea fiind chiar în legătură cu minaretele. Se spune că sultanul poruncise ca minaretele să fie făcute din aur pentru a se diferenția de toate celelalte moschei, însă nu au fost bani suficient pentru asta. În schimb, arhitectul i-a propus să ridice șase minarete pentru ca moscheea să fie unică. Trebuie să mai știm că moscheea albastră este luminată de nu mai puțin de 260 de ferestre.

4. CATEDRALA „SF. VASILE”, MOSCOVA, RUSIA

Una dintre imaginile simbol ale Moscovei este cu siguranță Catedrala Sf. Vasile din Piață Roșie. Complexitatea și amestecul uimitor de detalii fără seamăn a avut un impact uriaș asupra arhitecturii ruse. Sunt cercetători care au avansat ideea că acest design își are rădăcinile în arhitectură bizantină și musulmană, alții consideră că a fost influențat de arhitectura vernaculară din lemn.

De asemenea, catedrala este văzută ca expresie a stilul renescentist rusesc. Culorile vii ce o îmbracă, atât în exterior cât și în interior, turele de cărămidă roșie, cu domurile în formă de ceapă, colorate în spirală, o fac unică în lume.

Catedrala este acoperită de opt domuri ce încununează cele opt capele de sub acestea. Cea de-a nouă capela, situată în

partea estică a Catedralei Sfântul Vasile, a fost adăugată în anul 1588 pentru a găzdui mormântul Sfântului Vasile.

Catedrala Sf. Vasile cel Binecuvântat, poate cel mai cunoscut simbol al Rusiei, a fost construită între anii 1555-1561, la comanda țarului Ivan al VI-lea, cunoscut și ca Ivan cel Groaznic, pentru a sărbători cucerirea Hanatului Kazan. Biserica Sf. Vasile, cu acoperișurile sale colorate, se află chiar în inima Moscovei, în celebra Piață Roșie. O legendă locală spune că Ivan cel Groaznic l-ar fi orbit pe arhitectul Postnik Yakovlev pentru a-l împiedică să mai proiecteze alte biserici la fel de frumoase ce ar fi putut concura cu frumusețea bisericii Sf. Vasile, însă adevărul este că arhitectul a mai realizat și alte biserici în urma acesteia

5. SINAGOGA LUI JAKAB SI KUMOR, SUBOTICA, SERBIA

Construită între anii 1901-1902, când Serbia făcea parte din Regatul Ungar (parte a imperiului Austro-Ungar), sinagoga a fost proiectată de către arhitecții unguri Marcell Komor și Dezső Jakab, pe locul unde se află o altă sinagogă, mult mai mică și mai puțin elaborată. Sinagoga din Subotica reprezintă una

dintre puținele piese de arhitectură religioasă în stilul Art-nouveau care a supraviețuit timpului. În anul 1974, sinagoga a fost desemnată Monument cultural; în anul 1990 a fost considerată "Monument cultural de importanță excepțională" și este protejată prin lege de Republica Serbia.

6. NOTRE DAME DE PARIS, PARIS, FRANȚA

Notre Dame de Paris, celebra catedrală din capitala Franței este considerată a fi unul dintre cele mai frumoase exemplificări ale stilului arhitectural gotic francez, atât în Franța, cât și în Europa, naturalismul sculpturilor și vitraliilor sale fiind în contrast cu arhitectura romanică timpurie. Prima parte a construcției sale a avut loc în perioada 1163-1240 și a coincis cu experimentele muzicale ale școlii Notre Dame. Turnurile sale dramatice, turla, vitraliile și statuile sunt foarte impresionante.

Deși a durat mai mult de un secol pentru a fi finalizată, catedrala Notre Dame, situată în centrul Parisului, atrage anual milioane de vizitatori, deopotrivă pentru valoarea sa spirituală, cât și pentru estetica sa.

7. CATEDRALA SANTA MARIA DEL FIORE, FLORENȚA

Santa Maria del Fiore, magnifica, Catedrala a Florenței sau domul, este sediul arhidiocезei romano-catolice din Florența. Numele acesteia, care se traduce prin "Sfânta Maria a Florii" se

referă la floarea de crin, simbolul Florenței sau la vechiul nume al orașului - Fiorenza.

Catedrala a fost proiectată de arhitectul Arnolfo di Cambio în anul 1296, dorindu-se ca aceasta să fie cea mai mare biserică romano-catolică din lume. Arnolfo di Cambio este și arhitectul altor mari biserici precum Santa Croce și Palazzo Vecchio. Acesta a proiectat trei naosuri, toate terminându-se sub domul octogonal, cu naosul din mijloc acoperind vechea biserică Santa Reparata. Prima piatră de temelie a catedralei a fost așezată la 9 septembrie 1296 de către cardinalul Valeriana, primul legat papal trimis vreodată la Florența. Ridicarea acestui vast proiect a durat 170 de ani și a solicitat eforturile financiare a mai multor generații.

8. HAGIA SOFIA, ISTANBUL, TURCIA

Hagia Sophia este o fostă biserică ortodoxă patriarhală, ce mai târziu a fost transformată în moschee și care acum este muzeu, fiind una dintre cele mai extraordinare clădiri religioase cu arhitectură în stil bizantin care a supraviețuit trecerii timpului. Istoria acesteia este deosebit de lungă și complexă, însă o notă specială trebuie făcută în privința mărimii clădirii în sine și a complexei structuri interioare. Naosul este acoperit de un dom central, sprijinit parțial de o arcadă formată din 40 de ferestre arcuite.

9. CATEDRALA SANTIAGO DE COMPOSTELA, GALICIA, SPANIA

Catedrala Santiago de Compostela are o arhitectură foarte interesantă, un amestec al stilurilor romanic, baroc și gotic, construită între anii 1075 și 1211. Dacă ești o persoană credincioasă sau doar ai călătorit foarte mult, știi deja că această catedrală este foarte importantă și s-a aflat încă din Evul Mediu pe traseul celor mai importante pelerinaje religioase, deoarece este locul unde este îngropat Sfântul Iacob cel Mare, unul dintre apostolii lui Isus Christos.

Catedrala este impresionantă și prin mărimea sa, iar interiorul încă mai păstrează stilul voltat romanic cruciform, ceea ce înseamnă că are un naos, două culoare laterale, un naos transversal și locul pentru cor, cu capele așezate în rază de cerc. Comparativ cu alte biserici importante, interiorul acesteia încă dă o primă impresie de austeritate, până când vizitatorii intră și observă orga magnifică și corul.

Trebuie să mai știi că, datorită dimensiunilor sale, această este cea mai mare biserică în stil romanic din Spania și una dintre cele mai mari din Europa.

10. BISERICA EVANGHELICĂ FORTIFICATĂ DIN VISCRI, ROMÂNIA

Biserica fortificată poate fi găsită în satul Viscri, județul Brașov. În ciuda aparențelor, nu este un castel; a fost cândva o capela, iar acum este o biserică. Acest lăcaș de cult a fost inițial o capela, însă a fost transformată în biserică cu un singur naos în secolul al XVI-lea. Încă

din secolul al XII-lea este înconjurată de un zid de 7 metri grosime. Interiorul este relativ modest, cu pereții acoperiți cu lambriuri din lemn închis la culoare, strane goale și un culoar îngust.

11. BISERICA ST. BARTHOLOMEW, LACUL KÖNIGSSEE, GERMANIA

O biserică bine cunoscută pelerinilor nemți, biserică Sf. Bartholomew din Bavaria, Germania, este accesibilă doar cu barca sau o lungă drumeție. Trebuie să știi că pe acest loc există o construcție încă din anul 1134, însă domul în formă de ceapă și acoperișul roșu au fost adăugate în timpul reconstrucției în stil baroc realizate în jurul anului 1600. În fiecare an, încheierea unui pelerinaj are loc la această biserică, în jurul datei de 24 august.

12. BISERICA SF. DUMITRU ÎNSÂNGERAT, UGLICH, RUSIA

Atunci când Ivan cel Groaznic a murit în anul 1584,
a lăsat în urmă două copii: pe Fiodor,
care era handicapat și pe Dimitri.

Când Boris Godunov a devenit regent pentru a-l înlocui pe Fiodor care era incapabil să își îndeplinească datoria, Dimitri a fost exilat în Uglich și găsit mort în 1591, cu un cuțit înfipt în gât. Atunci când mama sa a ordonat ca agenții regentului să fie executați, a avut loc un sabotaj și Godunov a trimis forțe armate în Uglich și să execute pe susținătorii lui Dimitri; cei

care nu au fost executați au fost trimiși în Siberia, în exil, iar mama lui Dimitri a fost trimisă la o mănăstire din Goritsy. Uglich a devenit loc de pelerinaj în secolul al XVII-lea și Dimitri a fost sanctificat. Astăzi, cei care vizitează Uglich vor fi uimiți de culorile puternice (roșu și albastru) care se pot admira de la distanță în timp ce se apropie cu barcă pe râul Volga.

13. BISERICA MATTHIAS, BUDAPESTA, UNGARIA

Biserica romano-catolică Matthias din districtul castelului Buda face parte din frumoasa linie a orizontului orașului Budapesta, cu turla sa ascuțită. Distrusă aproape în întregime în timpul celui de-al doilea război mondial, biserica a fost ocupată de ruși și germani în timpul ocupației acestora din timpul anilor 1944-1945. O renovare importantă a fost încheiată abia în anul 2013 și o galerie de artă din interiorul acesteia conține astăzi o replică a coroanei regale maghiare.

14. CATEDRALA „SF. MARIA”, SEGOVIA, SPANIA

Catedrala romano-catolică Sf. Maria din Segovia este construită în stil gotic și se află situată în piața centrală a orașului, în comunitatea autonomă Căștile-Leon din Spania. Biserica, închinată Fecioarei Maria, este construită în stil atavic gotic, la mijlocul secolului al XVI-lea. Masiva catedrală a fost construită între anii 1525-1577, inițial într-un loc adiacent Alcazar și a fost folosită de armata regală pentru apărare împotriva atacurilor inamice. Rebelii Comuneros intenționau să preia catedrala pentru a proteja relicvele sfinte și pentru a folosi poziția acesteia lângă zidurile cetății Alcazar pentru a-i înfrânge pe apărătorii acesteia. Într-un schimb de replici extraordinar, edilii orașului au solicitat rebelilor Comuneros să oprească

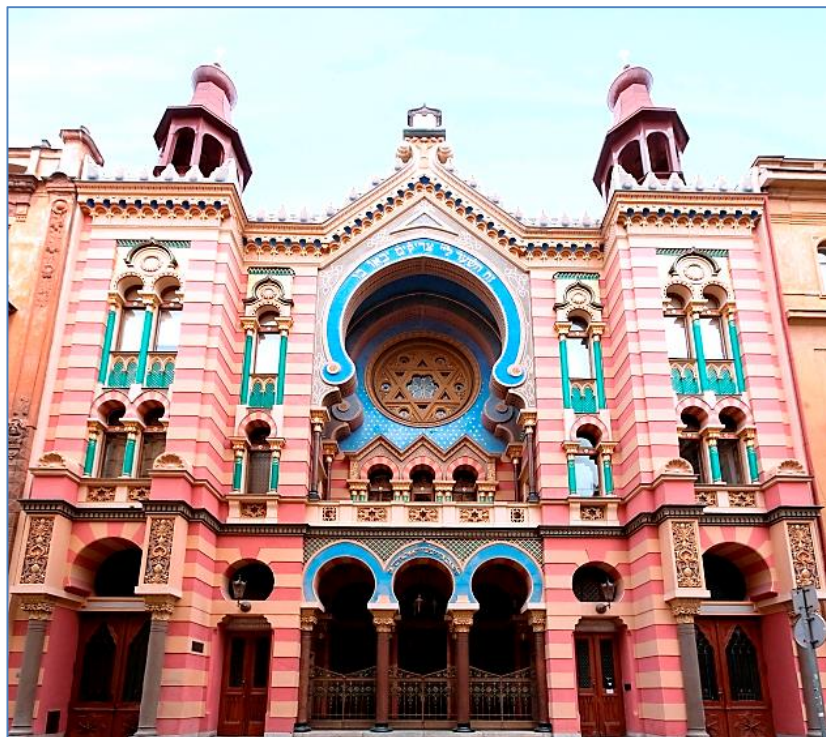
asaltul asupra bisericii, spunând că este incorect să ștergi de pe fața pământului o biserică atât de somptuoasă, într-un război împotriva celor care, servindu-și regele, apară cetatea Alcazar.

Din păcate, rugămințile acestora au fost în van, deoarece rebelii au spus că biserica aparține orașului, iar după câteva luni de atacuri brutale, biserica a devenit o ruină. Mai târziu, biserica a fost mutată de teamă unor atacuri viitoare în locul în care se află și în zilele noastre.

15. SINAGOGĂ JUBILEU, PRAGA, CEHIA

Sinagoga Jubileu, cunoscută și sub numele de Sinagoga Ierusalem (deoarece se află pe stradă Ierusalem), a fost construită în anul 1906 și a fost proiectată de Wilhelm Stiassny, iar numele a fost dat în onoarea jubileului de argint al Împăratului Franz Joseph al Austriei. Sinagoga este construită în stil maur cu decorațiuni în stil Art Nouveau, în mod deosebit în interiorul acesteia; la exterior păstrează arcadele în formă de potcoavă pe fațada și coloanele interioare care susțin galeriile femeilor. A fost renovată recent și este folosită încă în scopuri religioase. Din momentul în care Cehoslovacia a devenit independentă, în anul 1918, a fost numită Sinagoga Ierusalem, deoarece numele Jubilee, amintea de aniversarea domniei lui Franz Joseph I, conducătorul Imperiului Austro-Ungar înlăturat atunci de la domnie.

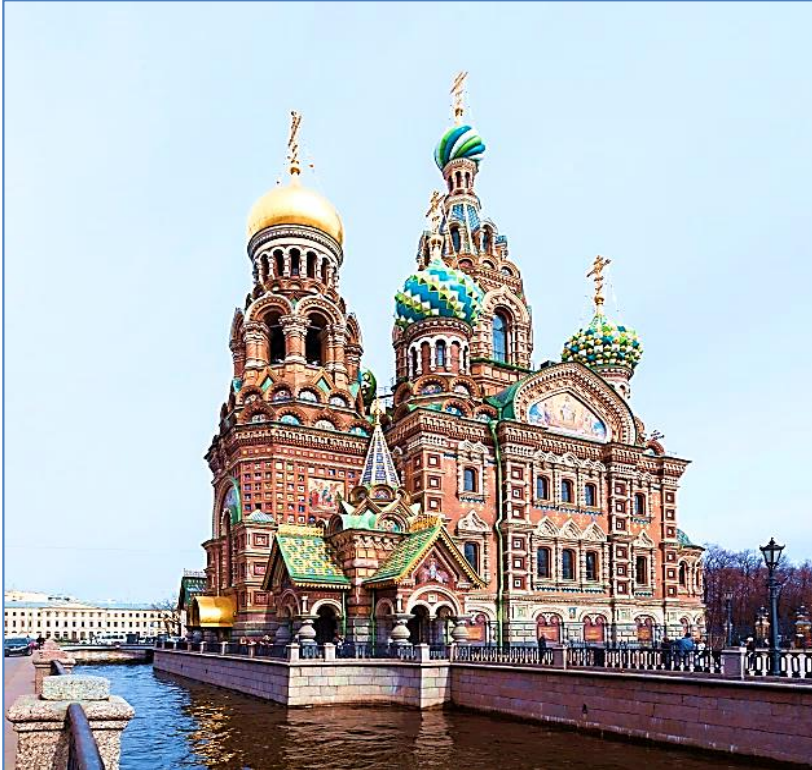
16. BISERICA ST. PETRU, ROMA, ITALIA

Celebra biserică Sf. Petru din Roma a fost construită între anii 1506 și 1615. Domul a fost proiectat în anul 1547 de către însuși Michelangelo, pornind de la un design anterior care fusese realizat pentru același dom. Cupola domului bisericii Sf. Petru are o înălțime de 136,57 metri măsurați de la podeaua

bisericii până în vârful crucii externe a domului. Trebuie să știți că este cel mai înalt dom din lume și este unul dintre cele mai faimoase și vizitate monumente din Roma și Italia.

17. BISERICA MÂNTUITORULUI PRIN SÂNGELE VĂRSAT, „SANKT PETERSBURG”, RUSIA

Biserica Mântuitorului prin Sângele vărsat din Sankt Petersburg, Rusia, cunoscută și ca "Biserica Sângelui Vărsat" și Catedrala Învierii lui Christos, această biserică marchează locul unde a murit împăratul Alexandru al II-lea, în martie 1881. Clădirea a fost grav avariata și jefuită în timpul Revoluției Ruse, iar orice formă de manifestare religioasă a fost interzisă în timpul regimului sovietic. În zilele noastre este un punct de reper important al orașului Sankt Petersburg și o atracție turistică renumită, însă încă nu a fost resfințită și aici nu se țin slujbe.

18. MAREA MOSCHEE SHEIKH ZAYED, ABU DHABI, EAU

Frumusețea excepțională a unui templu contemporan trebuie să reunească religia, valorile istorice și moderne cu artă și arhitectură.

La nivel concret, această moschee reunește, într-un fel, întreaga lume, deoarece materialele folosite la construcția sa sunt aduse din toate colțurile lumii.

19. TEMPLUL RAIULUI, BEIJING, CHINA

Acest templu taoist a fost construit în secolul al XIII-lea și era vizitat de toți împărații chinezi. Întregul complex și curtea sa sunt locuri excelente pentru meditații și yoga.

20. WAT RONG KHUN, CHIANG RAI, THAILANDA

Magnificul templu contemporan închinat lui Buddha este încă în construcție și se presupune că lucrările vor fi finalizate în anul 2070. Totuși, opera artistului Chalermchai Kositpipat deja arată spectaculos.

Magnificul templu contemporan închinat lui Buddha este încă în construcție și se presupune că lucrările vor fi finalizate în anul 2070. Totuși, opera artistului Chalermchai Kositpipat deja arată spectaculos.

21. PAGODA SHWEDAGON, YANGON, MYANMAR – BIRMANIA

Această minunată pagodă aurie îi este închinată lui Buddha și are 98 de metri înălțime. Conține mai multe artefacte religioase printre care, o şuviță din părul lui Buddha.

22. TEMPLUL SRI RANGANATHASWAMY, SRIRANGAM, INDIA

Acest templu atât de colorat aparține religiei Hindu și este cel mai important templu dedicat zeului Vishnu. Arhitectura acestui templu atât de viu colorat este un exemplu minunat al stilului Dravidian.

23. TEMPLUL HARMANDIR SAHIB, PUNJAB, INDIA

Templul Harmandir Sahib, construit în secolul al XVI-lea, este un templu aparținând religiei sikh și mai este cunoscut și sub numele "templul de aur". Pentru a construi acest templu pe malul lacului, a fost folosită o cantitate impresionantă de marmură, aur și pietre prețioase. Locul ales pentru construcția templului se presupune a fi unul unde Buddha și Guru Nanak, fondatorul religiei Sikh, obișnuiau să mediteze.

24. WESTMINSTER ABBEY, LONDRA, ANGLIA

Unul dintre simbolurile cele mai recunoscute ale Londrei este, fără îndoială, catedrala Westminster Abbey. Uriașă, biserica în stil gotic este situată în apropierea Palatului Westminster, în partea vestică a acestuia. Westminster Abbey este una dintre cele mai importante lăcașe de cult din Regatul Unit și a fost construită în secolul al X-lea. Catedrala face parte din Patrimoniul UNESCO

25. CATEDRALA DIN KOLN, GERMANIA

Catedrala din Koln, romano-catolică, a fost construită între anii 1248-1473 și este un important loc de pelerinaj deoarece aici se află moaștele Celor Trei Magi. Actuală, catedrala a fost construită din ordinul arhiepiscopului Konrad von Hochstaden, pe locul uneia din secolul al VIII-lea. Catedrala are o înălțime de 157 m, fiind - după Munsterul din Ulm - a doua biserică, ca înălțime din Germania. Impresionantă, catedrala este o construcție în stil gotic, asemănător catedralelor din Sevilla și Milano, în designul său putându-se

observa combinarea armonioasă a elementelor arhitectonice a stilului gotic medieval.

II.- CREȘTINISM

A.- ISTORIE ȘI TRADIȚII

De Liane Hicks

Creștinismul este practicat de aproximativ 2,4 miliarde de oameni din întreaga lume, ceea ce îl face cea mai mare religie din lume. A început în urmă cu aproximativ 2000 de ani în țara Iudeei, în ceea ce este astăzi Ierusalim, Israel. Creștinii cred în viața și

învățăturile lui Isus Hristos, pe care ei îl cred a fi Mesia sau salvatorul pentru întreaga umanitate. Învățăturile lui Isus s-au concentrat pe iubire, iertare, pace și speranță.

Ce este creștinismul?

Creștinismul a început pentru prima dată în jurul anului 0 d.Hr., odată cu nașterea lui Iisus Hristos în Betleem, care a fost numită Cetatea lui David. Astăzi, Betleem este un oraș palestinian la sud de Ierusalim, în Cisiordania. Iisus a trăit și a învățat în Nazaret și în împrejurimile Galileii, în Israelul de astăzi. Iisus a fost răstignit și a murit în Ierusalim. Aceste locuri continuă să fie cele mai sfinte locuri pentru creștini în ultimii

două mii de ani. De pe vremea lui Iisus, creștinismul s-a răspândit în fiecare colț al globului și are astăzi aproximativ 2,4 miliarde de adepți, aproximativ 30% din populația lumii. Creștinii cred într-un singur Dumnezeu, pe care îl cred a fi creatorul Cerului și al Pământului. Principiile de bază ale religiei gravitează în jurul nașterii, vieții, morții, învierii și învățăturilor lui Iisus Hristos ca fiu al lui Dumnezeu, care a fost trimis să ofere mântuire omenirii.

Nașterea lui Iisus

În jurul anilor 6 î.Hr. - 0 EC, ținuturile Iudeei și Galileii din Israelul modern au fost conduse de vastul Imperiu Roman, care se întindea pe trei continente, de la Europa la Africa de Nord și Orientul Mijlociu. Cezar Augustus era împărat, iar Israelul era sub controlul regelui Irod și, mai târziu, al fiilor săi. Poporul evreu era supărat de dominația romană pentru brutalitatea și opresiunea ei. Ei așteptau un salvator sau Mesia, care să-i elibereze de persecuție și să restabilească împărăția lui David. Poveștile despre viața lui Iisus au fost scrise de adepții săi la câteva decenii după moartea sa, în jurul anilor 50-150 d.Hr. Ei alcătuiesc Noul Testament în Biblia creștină. Cele patru relatări principale ale vieții sale sau ale Evangheliilor, adică „vestea bună”, au fost scrise de discipolii sau discipolii lui Iisus, Matei, Marcu, Luca și Ioan.

Îngerul Gabriel o vizitează pe Maria

Aceste Evanghelii spun povestea unei tinere pe nume Maria, care locuia în orașelul Nazaret, când a fost vizitată de un înger într-o seară. A fost Arhanghelul Gavril, același înger despre care s-a scris în Biblia evreiască, care i s-a arătat lui Avraam, părintele iudaismului. Îngerul Gavriil i-a spus Mariei: „Nu te teme, Maria, căci ai găsit har la Dumnezeu. Iată, vei naște un fiu și-l vei numi Iisus”. (Luca 1:30-31). Acest lucru a fost un șoc pentru Maria, care era logodită cu un bărbat pe nume Iosif, dar nu era încă căsătorită. Ea a acceptat că Dumnezeu voia ca ea să fie mama acestui copil foarte special și i-a spus îngerului că a fost de acord ca o slujitoare credincioasă a lui Dumnezeu. Curând s-a descoperit că era însărcinată. La început Iosif a fost supărat și șocat, dar și el a fost vizitat de Înger în vis și a crezut că Maria a conceput copilul prin Duhul Sfânt.

Maria și Iosif călătoresc la Betleem

La acea vreme, Roma îi forța pe cetățenii de pe teritoriile sale să meargă în orașul natal în scopul strângerii unui

recensământ pentru a-și ajuta capacitatea de a colecta taxe. Iosif și Maria au trebuit să meargă la Betleem, de unde era Iosif. A fost o călătorie lungă și anevoioasă, iar Mary era departe de sarcină. Când au ajuns în Betleem, orașul era atât de plin de oameni pentru recensământ, încât nu aveau unde să stea. Toate hanurile l-au întors pe bietul cuplu. În cele din urmă, un hangar amabil le-a spus lui Iosif și Mariei că pot rămâne în grajdul lui cu animalele. În acea noapte, Maria a intrat în travaliu și s-a născut pruncul Iisus. Maria și Iosif și-au înfășurat micul nou-născut în înfășări sau pături calde. Întrucât nu aveau leagăn, l-au așezat pe Iisus într-o iesle, sau jgheab, plină cu paie. Este important pentru urmașii lui Iisus că nașterea lui nu a fost una de mare lux, ci mai degrabă a fost o naștere umilă, deoarece Iisus nu a reprezentat regi puternici și bogați, ci întreaga umanitate.

Păstorii și înțelepții se bucură

Povestea continuă spunând că păstorii din apropiere, pe dealurile din afara Betleemului, au observat o stea neobișnuit de strălucitoare pe cer în momentul nașterii lui Iisus. Un înger le-a apărut păstorilor, spunându-le că s-a născut în Betleem un copil care va fi Mesia. Mai este scris că într-un ținut îndepărtat spre est, trei înțelepți care au studiat stelele au văzut aceeași stea strălucitoare pe cer pe care nu o mai văzuseră niciodată. Ei credeau că ar putea însemna că s-a născut un nou conducător mare. Ei au urmat steaua până la Betleem, unde l-au întâlnit pe Pruncul Iisus, înclinându-se să se închine și onorându-l cu daruri de aur, tămâie și smirnă.

Crăciun

Povestea nașterii lui Iisus este celebrată ca una dintre cele mai înalte sărbători pentru creștini. Se numește Crăciun și are loc pe 25 decembrie în fiecare an. Crăciunul este văzut ca o sărbătoare a iubirii lui Dumnezeu pentru umanitate și lume. Sărbătorile includ schimbul de cadouri, donații de caritate, împodobirea pomilor de Crăciun, participarea la slujbele bisericii și sărbătorile cu familia. Moș Crăciun, alias Moș Crăciun sau Sfântul Nick, este o legendă populară despre care se spune că aduce cadouri în Ajunul Crăciunului copiilor bine comportați, deși nu este o figură de bază în creștinism.

Viața și Învățăturile lui Iisus

Potrivit Bibliei, Maria și Iosif au fugit inițial în Egipt cu copilul lor pentru a scăpa de persecuția regelui Irod. Ei s-au întors mai târziu la Nazaret, unde l-au crescut pe Iisus în

credița lor evreiască. Iosif era tâmplar și i-a predat meseria fiului său. Iisus a arătat, de asemenea, o mare înțelepciune și cunoștințe religioase încă de la o vârstă fragedă, discutând teme dificile în profunzime cu rabinii și impresionându-i cu înțelegerile sale.

Ioan Botezătorul Îl botează pe Iisus

La momentul nașterii lui Iisus, verișoara Mariei, Elisabeta, născuse și ea un fiu. Ea l-a numit John. A fost considerat un miracol pentru că Elisabeta era atât de bătrână și nu putea să aibă copii. Elisabeta și soțul ei Zacariah credeau că Ioan era un dar de la Dumnezeu. Ioan a devenit „Ioan Botezătorul” și este considerat un profet. Când Iisus avea 30 de ani, Ioan Botezătorul l-a botezat în râul Iordan. Ioan credea că Iisus era mântuitorul sau Mesia pe care profețiile îl preziseseră și a predicat acest lucru discipolilor săi.

Iisus și apostolii lui

Iisus s-a retras în pustie timp de 40 de zile pentru a reflecta și a se ruga și, când s-a întors, a început să învețe ceea ce a spus că sunt cuvintele lui Dumnezeu despre iubire, iertare și milă. El a călătorit prin toată Galileea propovăduind în sinagogi, precum și pe străzi și pe țară tuturor celor care voiau să asculte. Se spune că Iisus a avut mulți adepți, printre care 12 ucenici principali, numiți și apostoli, care au călătorit cu el cu credincioșie. Se numeau Simon Petru (sau Petru), Andrei, Iacov, Ioan, Filip, Bartolomeu, Matei, Toma, Simon, Tadeu, Iacov și Iuda.

Iisus face minuni

Iisus i-a surprins pe oameni la acea vreme făcându-se împrietenit cu cei săraci, cei vulnerabili și cei bolnavi, precum și cu cei proscriși ai societății. Se spune că Iisus a făcut minuni, cum ar fi transformarea apei în vin, înmulțirea peștilor și a pâinii pentru a hrăni 5.000 de oameni, a învia din morți un om pe nume Lazăr, a mers pe apă, a vindeca pe orbi și a vindeca bolnavii. Aceste miracole i-au ajutat pe urmașii săi să creadă că el a fost într-adevăr trimis de Dumnezeu. El le-a spus urmașilor săi că cele mai importante lucruri în viață sunt să-l iubești pe Dumnezeu și să-ți iubești aproapele. El a învățat importanța milei, iertării și compasiunii. Iisus a predicat că în Rai, „cei din urmă vor fi primii”, ceea ce înseamnă că nu contează cât de bogat sau de puternic erai, ci, în schimb, dragostea ta pentru Dumnezeu și pentru alții. În Matei 19:24 din Biblie, se spune că Iisus a exclamat „Cât de greu este pentru bogați să intre în

împărăția cerurilor! Într-adevăr, este mai ușor pentru o cămilă să treacă prin urechea unui ac decât pentru cineva care este bogat ca să intre în împărăția cerurilor". El și-a instruit adeptii să-i ajute pe cei săraci și pe cei nevoiași, mai degrabă decât să strângă avere pentru ei înșiși. Iisus a spus: „Fericiți cei blânzi, căci ei vor moșteni pământul”.

Conducerea romană se simte amenințată de Iisus

Învățăturile sale au reprezentat o provocare directă la adresa structurii puterii la acea vreme. Iisus și urmașii săi credeau că El era Mesia, fiul lui Dumnezeu și că viața Sa a fost o împlinire a profețiilor iudaice. La acea vreme, a fi numit „fiul lui Dumnezeu” era ceva ce era atribuit împăraților romani puternici, nu unui biet evreu din Nazaret. Astfel, romanii s-au simțit amenințați de influența sa crescândă. Cu toate acestea, Iisus nu a căutat puterea politică. El este citat spunând „Dă-i Cezarului ceea ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ceea ce este al lui Dumnezeu”. În ciuda acestui fapt, el era în pericol iminent.

Moartea lui Iisus - Ultima cină

Biblia descrie că Iisus știa că va fi ucis de dușmanii săi și că aceasta făcea parte din planul lui Dumnezeu. Pe măsură ce cei de putere au conspirat împotriva lui, se spune că el a avut o masă finală la sărbătoarea evreiască a Paștelui, cu ucenicii săi la Ierusalim. Această masă este denumită Cina cea de Taină. La această cină, Iisus le-a spus discipolilor săi că unul dintre ei îl va trăda. Ucenicii lui Iisus nu au crezut asta. De asemenea, le-a spus că vinul și pâinea pe care le vor mânca și bea vor deveni simbolic trupul și sângele lui, astfel încât, prin acest ritual, să poată avea viață veșnică. Acesta este motivul pentru care în timpul slujbelor bisericești creștine sau al liturghiei, vinul și pâinea se dă ceremonial tuturor. Se numește euharistie sau comuniune.

Iisus este răstignit

După ce s-a terminat masa, Iisus și-a lăsat ucenicii să se roage. În timp ce el era plecat, unul dintre discipolii săi, Iuda, a cedat ispitei și le-a spus gardienilor romani unde era Iisus. Iisus a fost arestat și găsit vinovat că a încercat să incite la revoltă împotriva Imperiului Roman sau că a pretins că este „Regele evreilor”. Pontiu Pilat, guvernatorul roman al Iudeii, a ordonat ca acesta să fie executat prin răstignire. Aceasta a fost o formă barbară de tortură și execuție folosită de romani la acea vreme. A implicat pironirea unei persoane pe o cruce și lăsarea ei să sufere și să moară. Potrivit Evangheliilor, Iisus a fost torturat și

forțat să-și târască crucea pe străzile Ierusalimului până pe un deal numit Golgota, adică „Locul Craniului”. Acolo, Iisus a fost răstignit împreună cu doi tâlhari. A murit după ce a suferit timp de șase ore. Se spune că Iisus s-a rugat: „Tată, iartă-i, căci nu știu ce fac”. Ziua în care Iisus a fost răstignit și a murit este onorată de creștini în Vinerea Mare, în fiecare an, vinerea dinaintea Paștelui. Este respectat de creștini cu post și rugăciune. Se numește Vinerea Mare pentru că creștinii cred că prin marea jertfă a lui Iisus, el a împlinit promisiunea lui Dumnezeu și întregii omeniri i s-a oferit mântuirea, o viață după moarte în Rai. În Biblie se spune: „Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât a dat pe singurul Său Fiu.” – Ioan 3:16.

Învierea lui Iisus

După ce a murit Iisus, a fost dat jos de pe cruce și așezat într-un mormânt săpat într-o stâncă mare. Intrarea în mormânt era acoperită de un bolovan uriaș. În a treia zi, Evangheliile spun că Iisus a înviat din morți, ceea ce se numește Învierea. Femeile despre care se credea că sunt cele mai apropiate discipole ai lui Iisus, Maria Magdalena și mama sa Maria, au ajuns la mormânt dis-de-dimineată și au găsit bolovanul mare dat deoparte și mormântul gol. După învierea sa, Iisus și-a vizitat ucenicii, pentru ca aceștia să poată mărturisi că într-adevăr a revenit la viață. Iisus s-a arătat ucenicilor săi și i-a încurajat să răspândească vestea bună a învățăturilor sale. În a 40-a zi după învierea sa, se spune că Iisus S-a înălțat la cer pentru a se alătura lui Dumnezeu.

Paști

Paștele este ziua în care creștinii sărbătoresc învierea lui Iisus Hristos. Creștinii cred că Iisus s-a jertfit pentru omenire, luând pedeapsa pentru păcatele omenirii și, făcând asta, oferind mântuire. Creștinii sărbătoresc Paștele în fiecare an, asistând la slujbele Bisericii și făcând o sărbătoare cu familia. Pictura „ouă de Paște” este obișnuită, iar ouăle, puii și iepurașii sunt simboluri populare de Paște ale vieții și renașterii. Personajul legendar (dar nu religios) Iepurașul de Paște le lasă copiilor dulciuri și dulciuri pe care să le găsească într-o „vânătoare de ouă”. Paștele este o zi de sărbătoare și speranță și este considerată cea mai mare sărbătoare a creștinismului.

Răspândirea creștinismului

Sfântul Paul

Urmașii credincioși ai lui Iisus au început să-și răspândească învățăturile și au fost numiți creștini pentru că L-

au urmat pe Hristos. Potrivit Bibliei, la 50 de zile după moartea și învierea lui Iisus a fost Ziua Cincizecimii, când se spune că Duhul Sfânt a coborât asupra urmașilor lui Iisus din Ierusalim, în împlinirea unei profeții. Se spune că aceasta a fost creația primei biserici. Ucenicii lui Iisus au răspândit „vestea bună” din Ierusalim în tot Orientul Mijlociu și în primii 100 de ani după viața lui Iisus, creștinismul s-a răspândit în tot Imperiul Roman. Cu toate acestea, mesajul lor nu a fost întotdeauna bine primit. De fapt, majoritatea primilor urmași ai lui Iisus s-au confruntat cu persecuții mortale. Unul dintre urmașii lui Iisus, Pavel, și-a propus să răspândească învățăturile lui Iisus. Se spune că a călătorit 16.000 de mile pe jos, predicând, construind biserici și răspândind mesajul lui Iisus. El a învățat că Iisus era Fiul lui Dumnezeu și că oricine crede în Iisus poate avea mântuire. El i-a înfuriat pe liderii evrei care au considerat această blasfemie. Pavel i-a înfuriat și pe romani care l-au băgat în închisoare și l-au executat prin tăierea capului în jurul anului 65 e.n. Scrisorile lui Pavel către discipolii săi sunt incluse în Noul Testament din Biblie.

Persecuția primilor creștini

Vechii romani i-au văzut pe acești primi creștini ca pe o amenințare la adresa autorității lor politice. Creștinii nu s-ar închina zeilor tradiționali romani și nici nu s-ar închina la împăratul roman ca la un zeu, ceea ce era obișnuit. Învățăturile lui Iisus erau în contradicție cu valorile romane de cucerire violentă, bogăție și putere. De fapt, când orașul Roma a ars într-un mare incendiu în anul 64 d.Hr., împăratul Nero a dat vina pe creștini. El a făcut ca practica creștinismului să fie ilegală, iar creștinii au fost torturați, închiși și uciși. Cu toate acestea, mulți au refuzat să renunțe la credința lor. Deoarece creștinismul a învățat că cei care credeau vor avea viață după moarte în ceruri, le-a dat speranță oamenilor care erau sclavi sau aflați în circumstanțe sărace. Religia a continuat să se răspândească și până în anul 300 d.Hr., existau aproximativ 5 milioane de creștini în tot Imperiul Roman.

Un moment de cotitură a avut loc în 313, când împăratul roman Constantin a acordat creștinilor libertatea religioasă și până în 395, sub domnia împăratului Teodosie, creștinismul a devenit religia oficială a Romei. Papa era capul Bisericii și stătea la Roma. Astăzi, actualul Papă Francisc al II-lea încă locuiește la Roma, Italia, în Vatican. După căderea Imperiului Roman în 476 e.n., o scindare a devenit evidentă în unele dintre credințele și

practicile bisericii creștine de est și cele de vest, rezultând o scindare formală în 1054 e.n. Această scindare a creat Biserica Romano-Catolică și Biserica Ortodoxă Răsăriteană, care nu-l recunosc pe Papa drept cap.

Reforma și protestantismul

Biserica s-a despărțit și mai mult în timpul Reformei. În 1517, Martin Luther, un călugăr german, a criticat public pe Papa și Biserica Catolică. Acest protest a dus la protestantismul, o ramură a bisericii cu multe confesiuni diferite astăzi.

Principalele ramuri ale bisericii creștine de astăzi sunt catolice, protestante și ortodoxe răsăritene. În cadrul protestantismului, există multe denominațiuni diferite, inclusiv baptist, episcopal, evanghelist, metodist, prezbiterian, luteran, anglican, evanghelic, reformă creștină/reforma olandeză, Biserica Unită a lui Hristos, menonită, știință creștină, quaker și adventist de ziua a șaptea. Multe ramuri ale creștinismului pot avea tradiții și practici foarte diferite, cu toate acestea, fiecare credință rămâne concentrată pe viața și învățăturile lui Iisus. Preoții sau slujitorii sunt liderii spirituali în creștinism. În Biserica Catolică și Ortodoxă, numai bărbații pot fi preoți. Femeile pot fi călugărițe. În multe biserici protestante însă, femeile pot servi ca preoți sau slujitori.

Credințele de bază ale creștinismului

Principiile de bază ale creștinismului includ:

Monoteismul: credința într-un singur Dumnezeu, creatorul cerului și al pământului

Credința în Sfânta Treime: că Dumnezeu există ca tată, fiu (Iisus Hristos) și Duh Sfânt)

Credința în viață, moartea și învierea lui Iisus Hristos ca fiu al lui Dumnezeu, salvator sau Mesia, care a fost trimis de Dumnezeu pentru a oferi mântuirea lumii

Credința că Iisus se va întoarce din nou în ziua judecății

Credința în importanța Sfintei Biblii care include Vechiul Testament din iudaism și Noul Testament cu învățăturile lui Iisus

Credința în importanța pocăinței pentru păcatele cuiva, a iubirii pe Dumnezeu, a iubirii aproapelui ca pe tine însuși, a milei și a iertării

Sărbători Creștine importante

Cele mai importante sărbători din creștinism sunt Crăciunul și Paștele, care sărbătoresc nașterea și învierea lui Iisus. Sezonul Advent este de obicei cu 4 săptămâni înainte

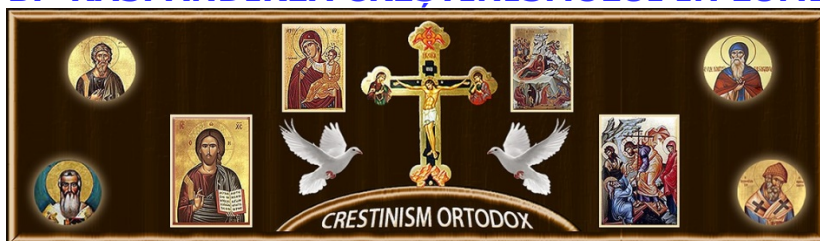
de Crăciun. În latină, Advent înseamnă „venirea” și este un sezon de pregătire pentru „venirea Domnului”. Începe în a patra duminică înainte de ziua Crăciunului și se termină în Ajunul Crăciunului, 24 decembrie. Accentul sezonului este anticiparea sărbătoririi nașterii lui Iisus Hristos și include teme despre speranța vieții veșnice și dorul de pace și dreptate. O coroană de Advent simbolizează aceste patru săptămâni și are 4 lumânări, una aprinsă în fiecare duminică înainte de Crăciun.

Lumânările simbolizează: speranță, iubire, bucurie și pace.

Postul este anotimpul dinaintea Paștelui. Începe în Miercurea Cenușie și durează 40 de zile până în Duminica Paștelui, reprezentând cele 40 de zile în care Iisus a petrecut în deșert post, reflectând și rugându-se. În timpul Postului Mare, creștinii sunt încurajați să se roage, să postească și să dea sau să facă milostenie. Postul poate fi sub forma abținerii de la anumite alimente, cum ar fi carnea vinerea, sau renunțarea la ceva precum mâncare, băutură sau un obicei prost. Pomană poate fi asumarea unei cauze sociale, oferirea de timp sau bani celor care au nevoie. Creștinii reflectă adesea asupra păcatelor lor și își fac obiective de îmbunătățit.

În timp ce creștinismul ar fi început cu un grup mic de adepți, încă de pe vremea lui Iisus, învățăturile sale s-au răspândit pe tot globul, iar religia continuă să fie o parte vitală din viața a miliarde de oameni din întreaga lume.

B.- RĂSPÂNDIREA CREȘTINISMULUI ÎN LUME

Creștinismul este una din cele trei religii monoteiste contemporane, alături de iudaism și islam.

Bazilica Sfântul Petru din Roma, cea mai mare biserică din lume și unul dintre cele mai importante centre ale religiei creștine.

Considerând împreună catolicii, protestanții și ortodocșii sub eticheta globală de „creștini”, religia acestora este, actualmente,

cea mai importantă din punct de vedere numeric, cu un număr de 2,4 miliarde de adepți.

Bazilica Sfântul Petru din Roma

Islamul, cealaltă religie monoteistă derivată din tradiția religioasă iudaică, este a doua ca pondere numerică a adepților în lume.

Creștinismul are originea în iudaism. Ca moștenitor (alături de islam și iudaismul contemporan) al tradiției religioase orientale, creștinismul perpetuează până în zilele noastre credințe și mituri născute pe malurile Eufratului acum mai bine de 5.000 de ani.

Cuvântul "creștin" vine din limba latină populară, de la christianus, derivat de la Hristos, deoarece Iisus/Isus din Nazareth este considerat în religia creștină ca fiind Mesia și fiul lui Dumnezeu. Cuvântul "Hristos", în limba greacă: Χριστός Christós ("cel uns"), este traducerea din limba ebraică a cuvântului: **Mașiah (arabă: مسيح Masih)**. Inițial, cuvântul "creștin" a fost folosit ca o poreclă la adresa celor care urmau învățăturile lui Iisus în Imperiul Roman.

Instituția specifică creștinismului este Biserica. Autoritatea doctrinală este Sfânta Scriptură sau Biblia, la care se adaugă, în ortodoxie și catolicism, tradiția Bisericii (în plus, pentru catolicism, se adaugă și Magisteriul bisericesc, reprezentat de autoritatea papei).

INTRODUCERE

Creștinismul este religia acelor care mărturisesc credința în Iisus Hristos și purtător al unui mesaj universal de mântuire propovăduită de apostoli. Sintagma "Fiu al lui Dumnezeu" trebuie înțeleasă aici în sensul dat ei de către creștini, căci ea este veche, precedând creștinismul. Astfel, despre împăratul roman Augustus se spunea că este Fiul lui Dumnezeu pentru că era fiul adoptat al lui Iulius Cezar, împărat zeificat de către romani. Savanții Mircea Eliade și Ioan Petru Culianu pun la îndoială faptul că Iisus i-a dat sintagmei ("Fiul lui Dumnezeu") același înțeles pe care mai târziu creștinii i-o vor da. Această religie și crezul ei sunt în continuitate cu iudaismul primului secol, revendicându-se ca împlinire a legământului încheiat de Dumnezeu cu poporul lui Israel. Pentru teologii contemporani, Iisus Hristos a fost un predicator ambulant (itinerant) în Palestina secolului I e.n., care potrivit mărturiei biblice înfăptuia miracole pe unde trecea. În Imperiul roman al acelei vremi, acest fapt trecea ca fiind banal și nimic străin atmosferei timpului și locului, despre maestrii stoici și cinici ai vremii spunându-se același lucru. Numeroși făcători de minuni evrei pot fi comparați cu Iisus. Astfel, Talmud-ul relatează despre minunile înfăptuite de diverși rabini, de exemplu rabinul Honi ha-Meaggel, trăitor în secolul I î.e.n., sau celebrul rabin Hanina ben Dosa, un contemporan al lui Iisus. În contul acestui rabin trăitor în aceeași perioadă cu Iisus este pus, de altfel, un miracol de-o asemănare frapantă cu unul dintre miracolele pe care textul sacru creștin îl pune în contul lui Hristos, anume vindecarea fiului unui slujbaș la Capernaum (Ioan 4:43-54); Hanina ben Dosa se pretinde a fi vindecat fiul unui rabin, anume al lui Gamaliel II. Iudaismul, ca și alte religii antice, considera că miracolele fac parte din ordinea lucrurilor. Vechiul Testament conține numeroase relatări de intervenții ale lui Dumnezeu în favoarea poporului care credea în el, dar în Biblia evreiască găsim și miracole înfăptuite de oameni sfinți, precum profeții Ilie și Elisei, un număr important de relatări miraculoase ale Noului Testament fiind influențate de aceste relatări ale Vechiului Testament.

Creștinismul, așadar, își are originea în ceea ce pentru credincioșii creștini reprezintă evenimentul și misterul lui Hristos (adică conceperea (de la duhul sfânt), nașterea (din fecioară), viața, cuvintele, pătimirea, moartea sa pe cruce, învierea sa din morți, înălțarea la cer și trimiterea Mângâietorului în ziua

de Cincizecime). Se caracterizează prin monoteismul său, conform, de altfel, matricei originare ebraice, aceasta deși, fiind, totuși, o altă religie din aceeași matrice, anume islamul, percepe creștinismul ca fiind o formă de politeism (sîrk), iar istoricii religiei situează creștinismul pe o poziție aparte în raport cu religiile monoteiste cu caracter exclusiv (absolut), precum islamul și iudaismul, din cauza noțiunii specific creștine de Treime, adică "trei persoane de-o unică substanță", fapt ce clasează creștinismul în categoria monoteismelor pluriforme, alături de religiile primitive, care, prin expresia unui monoteism pluriform (mai mulți zei sunt considerați a fi manifestări ale unui unic zeu) încearcă să răspundă aceleiași probleme ca dogma trinitară, adică a coexistenței unității divine și a pluriformității divine (multiplicității de manifestări ale acesteia), un exemplu fiind spiritul adorat de păstorii nilotici „nuer”. Dubla natură a uneia dintre manifestările dumnezeului creștin, anume a lui Iisus, divină și umană, nu face decât să complice și mai mult situația creștinismului din punctul de vedere al sistematicii istoriei religiei. De altfel, Biblia creștină, atât Vechiul cât și Noul Testament, nu conține afirmații sau speculații trinitare, în ea apărând doar formule liturgice triadice.

Nucleul fundamental al credinței creștine constă în afirmarea lui Dumnezeu — creator al universului (și, prin urmare, al omului), fiindă plină de iubire și de grijă părintească (într-adevăr, Crezul creștin enunță: „cred într-unul Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute”), constituit în trei persoane distincte în relație, dar egale în natură.

Cele trei persoane ale Treimii sunt: Dumnezeu Tatăl, Fiul Iisus și Duhul Sfânt. Tatăl este cel care decide, Iisus ascultă de Tatăl, iar Duhul Sfânt îl face cunoscut pe Fiul oamenilor.

În Iisus Hristos este recunoscută o dublă natură: divină și umană, fiecare dintre ele deplină. Credința creștină că, după moartea sa pe cruce, Iisus Hristos a înviat din morți, se constituie în teologia creștină ca dovadă a acestei duble naturi. Istoric vorbind, chestiunea naturii lui Iisus Hristos a fost un motiv de mari dispute între adepții săi încă de la începuturile creștinismului și punctând, cu crize și dispute, istoria acestei religii bimilenare până astăzi.

Majoritatea denominațiilor creștine afirmă fidelitatea sa față de esența creștinismului primordial, în ciuda formei schimbate.

Cele trei mărturisiri de credință (crezuri) ale creștinilor sunt:

- Simbolul apostolic (anul 50);
- Simbolul niceeano-constantinopolitan, stabilit prin sinoadele ecumenice de la Niceea (325) și Constantinopol (381);
- Simbolul atanasian (sec. IV-VIII?), ce explică amănunțit dogmele creștine de bază, comune celor mai multe tendințe și confesiuni creștine.

Din predicarea lui Iisus (adică a evangheliei – „buna veste” că Dumnezeu a împlinit promisiunile sale cf. Lc 2, 35u.), conform creștinismului, izvorăște nu numai vestea mântuirii finale a omului și a universului, dar și angajarea personală în dinamica unei morale contrasemnata de iubire față de aproape și a unei vieți trăită în relație personală cu Dumnezeu.

Biblia spune că Dumnezeu era în Hristos, împăcând lumea cu Sine (2 Cor. 5:19,20).

Pentru unii creștini, Logosul este a doua persoană din Sfânta Treime (Dumnezeu Unu-ntreit - termen care nu apare în Sfânta Scriptură), care se întrupează, devenind, în același timp, Iisus Hristos/Iisus Hristos/Iisus Christos, făcându-se om adevărat și rămânând, în același timp, Dumnezeu adevărat.

Caracteristica religiei creștine

La baza religiei creștine stă relația dintre natura lui Dumnezeu, păcatul și omul.

Pentru creștini, omul se mântuie prin moartea și învierea lui Iisus Hristos. Potrivit teologiei temeliilor, Iisus moare pe cruce pentru a plăti Tatălui prețul de răscumpărare a păcatelor omenirii, apoi învie, urmând ca toți oamenii să învie la sfârșitul istoriei. Potrivit, însă, teologiei liberale, omul se mântuie doar prin aderarea la Hristos.

În creștinism, fundamentală este și referința la dimensiunea comunitară: într-adevăr, cei care cred în Iisus Hristos sunt chemați să participe direct la viața comunității.

Creștinismul mai poate fi definit ca „religia cărții”, datorită importanței textelor sacre și a referinței la aceste texte ale revelației adunate în Biblie, dar această etichetare („religia cărții”) a fost făcută de reprezentanți ai islamului, creștinismul fiind religia lui Hristos, cel înviat.

Totuși conținuturile doctrinare esențiale care îl caracterizează au fost elaborate în decursul secolelor și au dus la apariția multor confesiuni religioase, care – în diferite feluri – își exprimă legătura lor cu acest patrimoniu doctrinar comun.

De-a lungul timpului, principalele divergențe s-au manifestat: în legătură cu natura reală a lui Iisus Hristos; în legătură cu gradul de libertate a omului în interiorul planului divin de mântuire; în legătură cu modul de organizare instituțională a comunității creștine; în legătură cu raporturile creștinismului cu puterea politică.

În jurul acestor probleme de fond s-au manifestat, în plus, divergențe între creștini și în legătură cu: interpretarea corectă a textelor revelate, a sacramentelor, a riturilor liturghiei și a codificării normelor morale.

Creștinismul primar

Creștinismul în Europa anului 600

Primelor comunități creștine de origine ebraică ivite ca urmare a prediciei lui Iisus Hristos și a apostolilor săi, foarte curând, li s-au alăturat și comunitățile de origine păgână născute (mai ales) din apostolatul lui Saul din Tars, care a purtat, a inserat creștinismul într-un context mai amplu, atât geografic, cât și cultural. Acest fenomen n-a întârziat să provoace conflicte delicate în interiorul diferitelor comunități, conflicte despre care vorbesc Faptele Apostolilor și chiar Scrisorile lui Pavel.

Specific creștinismului primar este, așadar, amploarea diversității de opinii și credințe în numeroase chestiuni teologice, fapt provocat, inițial, de caracterul oral al transmiterii mesajului lui Hristos și, mai târziu, de amploarea numărului de scrieri care îi fixau spusele, îndemnurile și credințele. Acest fapt, care n-a întârziat să producă dispute intestinale în rândul mișcării, a pus în evidență necesitatea clarificării doctrinei (acordul asupra Crezului), a stabilirii setului de cărți inspirate (apariția Canonului biblic) și a fizionomiei instituției menite să vegheze la păstrarea valorilor comune (înființarea bisericii).

Așadar, răspândindu-se în tot bazinul mediteranean, în secolul I e.c., creștinismul primar a avut, la început, o fizionomie predominant urbană, centrele mai importante erau: Antiohia, Corint, Efes, Alexandria și Roma.

Această răspândire în aria geografică mediteraneană a favorizat posibilitatea transmiterii mesajului creștin atât în limba greacă, cât și în limba latină.

În primele trei secole ale erei creștine (e.c.), în pofida apariției crizelor interne (pe teme doctrinare: gnosticismul, marcionismul, maniheismul, docetis-

mul, nestorianismul, montanismul, pelagianismul ș.a.), crize care au dus la apariția unor Biserici cu caracter autonom, creștinismul a continuat răspândirea sa atât în imperiu, cât și în afara lui. Această răspândire n-a fost oprită nici măcar de persecuțiile dezlănțuite de unii împărați romani, motivate de refuzul creștinilor de a recunoaște divinizarea împăratului, deși proclamau fidelitatea lor față de legile civile (reprezentativă este, de exemplu, Acta martyrum Sicillitarum).

Între principalele persecuții au fost cele de sub domnia lui Nero (64-67), Decius (249-251), Valerian (257-258) și Diocletian (303-311).

Din a doua jumătate a secolului al II-lea, în fața criticii elitelor culturii păgâne, în special a filozofilor, a înflorit apologetica – adică, autoapărarea creștinismului pe plan cultural și moral (de exemplu, Iustin Martirul și Filozoful, Tertulian, Clement din Alexandria, Origene, Eusebiu din Cezareea ș.a.).

Cu „Edictul de la Milano” (313) al împăratului Constantin cel Mare (306-337) și cu „Edictul de la Tesalonic” (380) al împăratului Teodosie (346-395), creștinismul a sfârșit prin a deveni o realitate, mai întâi, tolerată, iar, mai apoi, constitutivă a Imperiului Roman. Tradiția a reușit să împământenescă chiar și în cultura laică ideea că Edictul de la Milano, proclamat de Constantin și Licinius este actul prin care se instituie toleranța față de cultul creștin, dar monografiile istorice precizează că Galerius a emis un edict de toleranță în 311. Odată cooptat în angrenajele puterii, creștinismul se va transforma rapid într-un crud persecutor al celorlalte culte și religii, dar și al filozofiei vremii, fapt care se va materializa în interzicerea practicării oricărei alte religii în afară de creștinism, precum și cu închiderea școlilor de filozofie atât de prețuite de către lumea clasică. În acest proces au existat, desigur, și numeroase victime omenești, de la membri ai clerului și simplii credincioși ai diverselor religii "păgâne", până la filozofi.

Împăraților le-au fost recunoscute, din ce în ce mai mult, ample spații de intervenție în viața Bisericii, inclusiv convocarea de Concilii Ecumenice, care, în acele secole, au avut de înfruntat diferite controverse, mai ales cele care au sfârșit în erezii trinitare și cristologice. În urma acestor controverse creștinismul a ajuns la formulări riguroase a adevărilor de credință (dogmele), cuprinse în crezul de la Niceea (numit și Crezul apostolic) și, mai apoi, în Simbolul (Crezul) niceno-constantinopolitan (secolul al IV-lea). Istoria prin care s-au

decantat, însă, aceste formulări dogmatice nu este una pașnică, ci una adesea conflictuală între teologi și taberele lor de susținători, atingând forme extreme de violență fizică și psihologică, în chiar timpul și sălile unde s-au desfășurat anumite sinoade (concilii) ecumenice. În acest context, împărații, ca reprezentanți ai puterii seculare și, deci, garanți ai ordinii publice, au simțit de datoria lor să intervină prin impunerea poziției unei tabere, precum și prin masarea de trupe în orașele în care se țineau aceste sinoade și unde, din această cauză, taberele de susținători ai diverselor puncte de vedere teologice în confruntare se încăierau pe străzi.

Caracteristica creștinismului din această perioadă a fost și dezvoltarea reflecției doctrinare condusă de teologii vremii (numiți, mai târziu, Părinții Bisericii): Augustin de Hipona, Ambroziu de Milano, Atanasie din Alexandria, Ioan Gură de Aur, Ioan Damaschinul, Vasile cel Mare, Grigore de Nyssa, Grigore de Nazianz etc.

În secolul al V-lea, Bisericile popoarelor armean, asirian, copt și alte câteva Biserici locale n-au primit deciziile dogmatice cu privire la natura lui Christos - (definită în Conciliul din Efes (431) și cel din Calcedon (451) - și au rămas legate de nestorianism sau de monofizism, dând naștere acelor comunități creștine cunoscute astăzi cu numele de „Bisericii antice”: Biserica Mar Thoma, fără niciun sinod ecumenic; Biserica Asiriană, cu 2 sinoade ecumenice; Bisericile celor trei concilii;

Creștinismul în Evul Mediu

Integrarea între creștinism și puterea imperială se întrerupe în Occident odată cu invaziile popoarelor barbare, supraviețuind, însă, în Imperiul Bizantin, în forme și conținuturi care denotau tendințele unei sacralizări crescânde a figurii împăratului, deținător al puterii politice și religioase.

Chiar și popoarele „barbare”, care au invadat Occidentul, erau deja creștine, dar în formă ariană. De aici efortul intens al Bisericii romane – care, în lipsa puterii provocată de căderea imperiului, progresa căpătând o crescută relevanță și civilă – pentru convertirea acestor popoare la ortodoxia trinitară.

În aceste împrejurări, creștinismul a căpătat, în regatele romano-barbare, o importanță politică crescândă, sprijininind constituirea unor monarhii cu care a păstrat pentru foarte mult timp o strânsă legătură și, deci, un nou pol al dezvoltării creștinismului.

Între secolul al III-lea și al IV-lea și-a făcut apariția monahismul (părinții din deșert: Antonie Pustnicul, Pahomie, Vasile cel Mare, Ioan Cassian ș.a.), care monahism s-a cristalizat în secolul al V-lea în Occident în monahismul Benedictin.

Pe fondul prelungitei căderi economice și politice produse de invaziile barbare, în Evul Mediu târziu mănăstirile au devenit singurele centre de iradiere nu doar spiritual-religioasă, dar și a tradiției culturale a Occidentului, deoarece au oferit structura economiei medievale, încadrând populațiile în ferme agricole stabile și au contribuit la opera progresivă a defrișării și a cultivării terenurilor agricole.

Reîntoarcerea la modelul constantinian de colaborare între stat și biserică, verificat în epoca carolingiană, n-a schimbat substanțial lucrurile.

Mai importantă, însă, a fost schimbarea intervenită în bazinul mediteranean din secolul al VII-lea, odată cu cucerirea arabă și cu islamizarea definitivă a nordului Africii. Astfel, cealaltă jumătate a Imperiului roman, deși va supraviețui încă o vreme, își va vedea și ea diminuată substanțial suprafața, populația și puterea economică, fapt care nu va face decât să faciliteze viitoarele pierderi produse de către creștinătatea orientală în fața islamului, pierderi care vor culmina cu desființarea imperiului ortodox în anul 1453. Istoricii amintesc printre cauzele slăbirii Bizanțului și îndelungata luptă intestină din creștinism („lupta cu ereziile”), mai precis la faptul că o parte a populației din partea estică, asiatică și nord-africană a imperiului, care a fișa un creștinism considerat „eretic” de către puterea centrală, era supusă permanent presiunilor din partea acesteia, și uneori era ținta masacrelor, fapt care a sfârșit prin a desolidariza această masă de cetățeni de interesele statului. Probabil sub influența noii religii semite, controversa iconoclastă iscată în chiar rândurile ortodocșilor - dar care prezintă și ea o linie de falie etnică evidentă între populația europeană (greacă) a imperiului, deschisă (cel puțin începând cu secolul II e.c.) spre expresia plastică /artistică a sentimentului religios și masele de origine semită din partea lui asiatică, închistate într-un aniconism fără compromis, ceea ce va duce și ea la alte victime omenești. Tot cam în aceeași perioadă au fost creștinate și popoarele slave, spre care s-a îndreptat activitatea misionară a bizantinilor Chiril și Metodie, în a doua jumătate a secolului al IX-lea, fapt care se va dovedi mai târziu salvator pentru

creștinătatea orientală, când Rusia se va constitui în apărătoarea credinței ortodoxe (A treia Romă).

Divizarea Bisericii

Diferitele dezvoltări istorice ale imperiului Oriental (bizantin) și-ale celui Occidental (romano-barbar), cu trecerea timpului, au accelerat un proces de diferențiere tot mai mare între cele două comunități creștine. Aceste diferențieri atingeau atât aspecte doctrinare, cât, mai ales, formule liturgice și criterii disciplinare interne.

O atare tensiune se manifestase deja în criza iconoclastă din secolul al VIII-lea, provocată de refuzul cultului imaginilor sacre (icoanelor) din partea așa-ziselor „sectoare ale creștinismului bizantin” (iconoclasmul), și, apoi, în schisma verificată între papa Nicolae I și patriarhul Constantinopolului, Fotie (secolul al IX-lea).

Ruptura definitivă s-a produs în 1054, cu reciproca excomunicare a celor două Bisericii: Roma și Bizanț. Din acest moment, creștinismul bizantin (cunoscut cu numele de "Ortodox") se va dezvolta, accentuând caracterul său organizatoric conciliar și „autocefal” (autonomia deplină a fiecărei Biserici naționale, etnice), însă într-un cadru doctrinar și liturgic comun (de exemplu, Biserica ortodoxă rusă, etc).

Cu toate acestea, în Orient au rămas și biserici în comuniune cu Roma, sau biserici care au revenit la această comuniune, ca urmare a raporturilor organice cu Cetatea eternă (de exemplu, Bisericele Orientale și cele numite "Uniate": armeană, coptă, caldee, ucraineană).

În Biserica romano-catolică, spre deosebire de cea bizantină, caracterizată de o accentuare crescândă a figurii papei și a instituției politico-statale a Sfântului Scaun (Statul Papal), au fost repetate mișcări de contestare pe tot parcursul Evului Mediu, mișcări ce au condus la ulterioare desprinderi, mai mici în comparație cu așa-zisa „Mare Schismă”, dar nu lipsite de importanță. Ele sunt de amintit la afirmarea treptată (în Occident) a idealurilor teocratice, care au coincis cu tentativa de încreștinare absolută (cu forța) a societății și cu afirmarea primatului puterii temporale a papei, chiar și în comparație cu puterea împăratului.

Rezistența în fața acestor dezvoltări (a puterii și a primatului) precum și a degradării progresive a obiceiurilor morale ale clerului au fost călăuzite de diferite mișcări atât din interiorul Bisericii romane (de exemplu, noile ordine religioase:

franciscani, dominicani etc.), cât și din afara bisericii, de către schismatici și/sau de eretici, împotriva cărora n-au lipsit repercusiunile sângeroase (din secolul al XI-lea până în secolul al XIII-lea: albingenzii, catarii, valdenzii etc.).

Crescându-l amestec între Biserica catolică și puterea politică (numită „brațul secular al bisericii”) a stat la originea ulterioarelor fapte traumatice, cum au fost, de exemplu, proclamarea cruciadelor pentru eliberarea Țării Sfinte, transferarea sediului papal la Avignon, Schisma Apuseană a bisericii Romano-Catolice dintre anii 1378-1417.

Ruptura cea mai importantă și cu grave urmări pentru întreaga creștinătate a avut loc însă în secolul al XVI-lea, cu afirmarea Reformei protestante, provocată de starea gravă de decădere religioasă și morală a Scaunului Romei și favorizată de instanțele de reînnoire prezente în umanismul creștin (spre exemplu, Erasmus din Rotterdam, Thomas Morus), pe lângă multe alte încercări de reformă catolică și de reîntoarcere la puritatea credinței prin fondarea unor noi Ordine religioase sau prin reînnoirea celor existente deja (exemplu: Francisc de Paolo).

Reforma protestantă a găsit în opera lui Martin Luther și în situația germană deosebită, originile sale imediate, dar această reformă foarte repede a implicat tot centrul și nordul Europei, chiar dacă această implicare a fost cu caracteristici specifice legate de diferitele condiții naționale (exemple: formarea Bisericii Anglicane, predicarea lui Jean Calvin, cea a lui Henrich Zwingli ș.a.).

Procesul de divizare a creștinismului occidental a atins toate planurile: pe cel teologic - cu controversatele sale interpretări asupra libertății omului în fața grației divine și a condamnării (așa numitele „controverse cu privire la predestinare”); pe plan liturgico-sacramental - controversele asupra sacramentelor, îndeosebi asupra Euharistiei și a prezenței reale a lui Christos sub speciile pâinii și vinului; pe plan ierarhic și disciplinar - raporturile dintre magisteriu și libera interpretare a Scripturii, structura episcopatului, problema celibatului ecleziastic; pe plan organizatoric - cu refuzul de a recunoaște autoritatea (până atunci incontestabilă) a papei.

Pusă în fața unei crize atât de grave, Biserica Catolică a reacționat, în cele din urmă, cu mișcarea cunoscută, mai apoi, cu numele de „Contrareformă” și, mai ales, cu opera Conciliului din Trento (1545-1563); un rol foarte mare (decisiv - după

părerăa unor istorici) l-a avut în această reacție Societatea lui Isus (Iezuiții), fondată de Sfântul Ignațiu din Loyola, în 1534. Odată cu căderea Constantinopolului sub dominație otomană (1453), stindardul creștinismului ortodox a trecut în mâinile Bisericii de la Moscova, ridicată, în 1589, la rang de Patriarhat, devenită prima aliată a Țărilor ruși. A început, astfel, procesul de identificare națională între Biserică și stat și de reluare a cezaropapismului bizantin. În timp ce Biserica și Țarul se prezentau (și, într-o oarecare măsură, erau) protectorii ortodoxiei, în mod deosebit a Bisericilor din Balcani căzute sub dominație otomană, s-a elaborat și ideea Moscovei ca fiind „a treia Romă”, chemată să revitalizeze întregul creștinism.

Creștinismul în epoca modernă

Începând din sec. al XVI-lea diviziunile creștinismului occidental s-au intersectat cu confruntările politico-militare între statele naționale și imperiu, dând astfel o conotație aparte întregii istorii europene: epoca „războaielor religioase” sau „Războiul de 30 de ani”. Aceste sângeroase confruntări s-au încheiat cu Pacea de la Westfalia (1648).

După Pacea de la Westfalia dezvoltarea creștinismului a fost tot mai puternic influențată de două elemente: expansiunea misionară în America și Asia; afirmarea, în secolul al XVIII-lea, a curentelor culturale, precum iluminismul, care tindea spre o reconsiderare critică a întregului fenomen religios creștin, independent de diferențele dintre confesiunile religioase.

a) Cât privește activitatea misionară, îndată trebuie remarcat că încreștinarea Americii s-a înfăptuit strict dependent de echilibrul politic pe care statele europene l-au impus pe acest „pământ nou”. În pământurile colonizate de statele catolice s-a dezvoltat catolicismul (răspândit cu precădere în America Centrală și Meridională), iar în teritoriile dependente de suveranii protestanți s-a răspândit protestantismul (creștinismul în forma lui reformată, preponderent în America de Nord).

Răspândirea creștinismului spre Asia (coroborată numai foarte târziu cu cuceriri teritoriale) s-a dovedit, dimpotrivă, foarte dificilă. Continentul asiatic a rămas, în mod substanțial, impermeabil penetrării creștinismului.

b) Cât privește, însă, noua cultură iluministă, ea a contribuit la începerea unui proces de descreștinare („secularizare”), care, mai întâi, a atins clasele culte, apoi, burghezia, nobilimea și, în sfârșit, clasele populare.

Iluminismul a influențat profund politica ecleziastică a statelor, care – în numele binelui comun – au afirmat propriul drept de a interveni în domeniul religios (despotismul luminat, iozefinismul, jurisdicționismul). Renașterea precedase și pregătise Iluminismul prin Umanism, retrezind interesul elitelor culte ale Europei pentru comorile culturii clasice "păgâne" și pentru studiul obiectiv și metodic ("ad fontes") al acestora și, de fapt, al oricărui alt text, fapt care n-a întârziat să afecteze reputația Bisericii catolice a cărei autoritate asupra întregului Occident ("Donația lui Constantin") a fost demonstrată de către umaniști a se baza pe un fals. Raționalismul, curentele post-scolastice din filozofie, invențiile tehnologice (tiparul) și descoperirile geografice erau și ele parte dintr-un curent care va modifica raportul de forțe între creștinism și stat, creștinism și filozofie, creștinism și știință, și, astfel, între viața creștină (așa cum fusese ea pentru mai bine de 15 secole) și viața omului modern.

Căderea „Vechiului Regim” – chiar și numai pentru un moment și nu în toate statele – a pus capăt simbiozei dintre biserică și puterea politică, iar răspândirea culturii raționaliste și științifice a contribuit la prezentarea creștinismului ca fiind una dintre multiplele forme de a trăi și, totodată, una dintre concepțiile despre lume, alături de tradițiile culturale și religioase de pe celelalte continente.

Revoluția franceză (1789) a adus cu sine urmări foarte grave pentru creștinism, mai ales pentru Biserica Catolică, căreia i-au fost închise seminariile și institutele de formare a preoților, conventurile și mănăstirile, i-au fost risipiți călugării și călugărițele (cei care au mai scăpat cu viață, deoarece mulți au fost ghilotinați), i-au fost confiscate proprietățile materiale, i-au fost retrase și negate privilegiile și, cel mai grav, ea a dus la „laicizarea” (descreștinarea) ideilor și moravurilor.

Confiscarea imenselor proprietăți ale bisericii de către statul francez nu este însă o premieră în istoria Europei, Anglia procedând la o măsură similară cu secole înaintea Revoluției franceze, când Henric al VIII-lea a confiscat proprietățile funciare ale bisericii catolice pentru a le acorda, mai târziu, diferiților membri ai aristocrației. Pe de altă parte, decizia de confiscare a proprietăților bisericii ține de procesul mai larg de prăbușire treptată a relațiilor feudale pe continent și ridicarea unei societății liberale (burgheze) și s-a produs inclusiv în România, ceva mai târziu, când Domnul țării, Alexandru Ioan

Cuza, a confiscat, în 1863, imensele proprietăți ale Bisericii ortodoxe, care, la acel moment, reprezentau un sfert din întreaga suprafață a țării, Biserica ortodoxă română fiind, pe atunci, cel mai mare exploatator și latifundiar al României. Dovadă că confiscarea imenselor proprietăți ale bisericii creștine ține de procesul mai larg al destrămării relațiilor feudale de servitute, este și faptul că secularizarea făcută de "Domnul Unirii" a fost precedată, cu puțin timp de abolirea sclaviei în cele două principate române (Moldova (1844) și Țara Românească (1847)), fapt ce a dus și la eliberarea sclavilor deținuți și exploatați de biserică ("robii țigani", sau "robii mănăstirești" - existau sate întregi de robi pe întinsele proprietăți ale bisericii).

Pierderea puterii economice și, astfel, a influenței politice de către Biserica creștină a provocat drept contra-reacție o intensă mișcare de reînnoire, caracterizată de multe ordine și institute religioase, active mai ales în câmp social (Sfântul Ioan Bosco, Sfântul Iosif Cotelengo, Monsenior Vladimir Ghika ș.a.), alături de acestea s-au înregistrat și o mare dezvoltare a unor noi forme de devoțiune religioasă (exemplu: Cultul Preasfintei Inimi a lui Isus).

În sânul protestantismului, în secolele XVII - XIX s-au înregistrat diverse mișcări de reînnoire sau de „trezire” creștinească. Astfel, imediat după 1600, s-a afirmat baptismul (ramură radicală a reformei protestante, care a refuzat să mai boteze pruncii, în favoarea unei credințe care trebuie să fie rod al alegerii personale, conștiente), apoi, în spațiul german, la sfârșitul secolului XVII, pietismul (creștinul ca „om nou” și creștinismul ca „viața cea nouă”) și metodismul - marea mișcare de evanghelizare populară cu accentuarea puternică a sfințirii personale și a formării laicilor (mirenilor).

Alte denominații creștine, precum cea adventistă, au reluat motivele milenariste prezente în creștinismul primar, insistând asupra importanței celei de-a doua veniri a lui Cristos, sau a „reîntoarcerii/revenirii” sale.

În alte formațiuni religioase, cum ar fi, de exemplu, cea a mormonilor (apărută în prima jumătate a secolului al XIX-lea, în Statele Unite ale Americii), elementele creștine coexistă cu altele provenite (luate) din alte „revelații” decât cea biblică.

În fine, Martorii lui Iehova (apăruți în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, tot în Statele Unite ale Americii) manifestă puternice componente apocaliptice, insistă asupra întregului

conținut al Bibliei ca fiind singura autoritate în materie de credință și consideră predicarea evangheliei esențială pentru fiecare creștin.

În sânul romano-catolicismului a apărut o nouă confesiune: Vechii Catolici (Uniunea Catolicilor de la Utrecht), care refuză dogma infailibilității papei, definită la Conciliul Vatican I în 1870.

În timp ce pretutindeni în jur se înmulțesc semnalele de reînnoire („trezire creștinească”) spiritul reînnoirii începe să miște și confesiunile tradiționale: mișcarea biblică, reînnoirea liturgică, atenția față de problemele sociale etc.

În secolul al XIX-lea creștinismul a trebuit să se confrunte și cu nenumărate doctrine politice, precum liberalismul și socialismul (care se afirmă din ce în ce mai intens), însoțite în diferite forme de cultura pozitivismului, laicismului și chiar ateismului.

În această epocă, creștinismul s-a răspândit mult în țările extra-europene, mai ales în Africa și Asia, dar nici aici n-a scăpat de legăturile și de condiționările de tip politic, atașate, în mare măsură, colonialismului statelor europene.

Creștinismul în secolul al XX-lea

La sfârșitul secolului al XIX-lea și în secolul al XX-lea creștinismul a trebuit să se confrunte, în primul rând, cu fenomenele provocate de marile schimbări ale revoluției industriale, cărora li s-au adăugat problemele anexe ale urbanizării și apariția societății de masă, precum și ale introducerii noilor tehnologii de comunicare socială și de informare.

Relațiile diferitelor Biserici locale cu statele declarate „laice” au devenit din ce în ce mai delicate și mai dificile. Dificil a fost (și mai este) și procesul de adaptare la democrațiile moderne. Istoria creștinismului în secolul al XX-lea, din acest punct de vedere, poate fi citită ca istoria unei confruntări delicate cu „modernismul” și cu „laicizarea”, secularismul.

În general, însă, este vorba de o reluare viguroasă a vieții creștine, care a străbătut toate confesiunile creștine, propunând noi sinteze teologice (deosebit de bogat este filonul spiritualității și al teologiei protestante inițiate, în secolul al XIX-lea, de Søren Kierkegaard și urmat de Karl Barth, Rudolf Bultmann, Dietrich Bonhoeffer, Paul Tillich, Jürgen Moltmann ș.a.) și noile perspective de spiritualitate și de organizare care au marcat chiar și lumea așa-zis laică (în

ambient catolic: "Institutele seculare", "Acțiunea Catolică"). Specifice epocii sunt diversitatea pe tărâm filosofic și teologic, co-existența unei teologii conservatoare, fundamentaliste, care ține la interpretarea tradițională a învățăturilor creștine, alături de o teologie liberală, gata să aplice principiile științifice (diversele metode ale criticismului) și să tragă concluzii pe baza acestui efort. Biserica Romei n-a putut continua să ignore rezultatele acestor evoluții și Conciliul Vatican II (1962-1965) reprezintă un moment istoric, cu această ocazie, catolicismul acceptând că Biblia suportă interpretări în lumina fiecărei epoci, confirmând astfel decizia mai veche de acceptare limitată a studiului științific al Bibliei (criticismul). Acceptarea ideii de libertate religioasă este o altă decizie care pune creștinismul catolic în acord cu practicile moderne. Tradiționaliștii catolici condamnă însă evoluția pe care Biserica Romei a luat-o odată cu Conciliul Vatican II, ei preferând, mai degrabă, deciziile primului Conciliu (1869-1870), la care au fost condamnate curentele sau ideologiile moderne ale raționalismului, liberalismului și materialismului.

În Rusia, după Marea Revoluție din octombrie 1917, regimul comunist a dezlănțuit o persecuție cruntă împotriva creștinismului (n-a fost scutită - ba, dimpotrivă - nici chiar Biserica Ortodoxă): confiscarea (naționalizarea) bunurilor, închiderea aproape a tuturor bisericilor și mănăstirilor. Persecuția s-a atenuat numai pe perioada celui de- Al Doilea Război Mondial, când Stalin - în numele efortului politic comun - a început o politică parțială de concesi („doi pași înainte, unul înapoi”).

Consecințele celui de-al Doilea Război Mondial i-au determinat pe creștini să-și revadă anumite poziții, chiar dacă dezaprobările publice au fost cam rare (de exemplu, a început să se vorbească - și azi este o secțiune a „teologiei după Auschwitz”, în sensul că Biserica creștină a regândit și revizuit discursul asupra vinovăției evreilor în procesul lui Iisus și încearcă să-și dea seama cât de mult a contat discursul/predica creștină despre responsabilitatea evreilor în suferințele lui Christos și antisemitism). Atitudinea majorității creștinilor a fost șovăitoare și uneori ambiguă în ceea ce privește luarea de poziții și combaterea încălcărilor atât de grave ale drepturilor omului, îndeosebi în fața persecuției și exterminării evreilor.

La inițiativa unor persoane mai curajoase, uneori chiar dintre clericii creștini (preoți, episcopi, pastori) au fost și creștini care s-au implicat mai ales în asistența materială și spirituală a celor persecutați. Mulți creștini au contribuit la însuflețirea Rezistenței în cele mai diferite forme, inclusiv aceea de supraviețuire în lagăre (Martorii lui Iehova - triumphiurile violete); semnificativă au fost, de exemplu: 1. experiența ecumenică forțată, ce-i drept, dar trăită în lagărele de la Dachau de peste 2700 de preoți, pastori și călugări de toate națiile și confesiunile; 2. „Die Weisse Rose” – mișcarea de rezistență prin sabotarea mașinii de război naziste, rezistență făcută de chiar tineri nemți din Bavaria, și care au plătit cu viața lor curajul de a se opune regimului hitlerist.

Din anii '70, creștinismul s-a găsit înaintea unor noi provocări, care mai caracterizează încă prezentul.

Mai gravă apare provocarea pusă de proliferarea și răspândirea sectelor de cele mai variate forme, bazate, uneori, chiar pe o reelaborare a elementelor creștine pe lângă și împreună cu cele din religiile orientale.

Nu poate fi trecută cu vederea nici însemnătatea pe care a luat-o fundamentalismul religios, începând cu cel islamic, dar prezent și în creștinism (mai ales în cel protestant nord-american).

Toate aceste probleme cu care se confruntă creștinismul actual constituie teme ale dialogului ecumenic și inter-religios, ecumenismul în rândurile creștinilor devenind astăzi, într-o lume în care cea mai numeroasă biserică creștină (catolică) a cedat deja întâietatea în lume în ce privește numărul de credincioși Islamului, o urgentă necesitate.

Preoți, pastori, religioși și laici (mireni) din toate confesiunile creștine au fost activi (mai sunt încă) pe acest front; unii dintre aceștia au primit chiar recunoaștere internațională, cum ar fi, de exemplu, Premiul Nobel pentru Pace: Albert Schweitzer, luteran; Martin Luther King, pastor baptist; [14] Maica Tereza de Calcuta, catolică; Desmond Tutu, episcop anglican sud-african; Ximens Belo, episcop catolic de Timor. Alții au fost persecutați și chiar au devenit martiri ai acestei cauze (spre exemplu: Martin Luther King, episcopul Romero din San Salvador, Aleksandr Man, preot ortodox în Rusia).

Pe acest plan nu poate fi subevaluată sau trecută cu vederea importanța pontificatului papei Ioan Paul al II-lea (al cărui rol în căderea și dizolvarea regimurilor comuniste trebuie să fie deplin

clarificat și acceptat), cum nu se poate neglija și faptul că această prăbușire a regimurilor comuniste a deschis Bisericii Ortodoxe posibilitatea unei reluări a activității sale.

La trecerea în cel de-al III-lea mileniu – în pofida problemelor enumerate – creștinismul continuă să exercite o puternică atracție asupra unei mari părți a omenirii, fapt evident din prezența pe glob a peste două miliarde de creștini.

Relația creștinismului cu alte religii

Datorită istoriei sale schimbătoare este dificil să înțelegem nivelul actual al relațiilor creștinismului cu alte religii. Acestea variază de la regiune la regiune. Partea următoare reflectă unele din aceste relații:

Iudaismul

În istorie, relația dintre iudaism și creștinism a fost tensionată. Totuși, după Holocaust, diverse discuții au ca scop reconcilierea creștino-iudaică și relațiile dintre cele două religii s-au îmbunătățit.

Iudaismul privește creștinismul ca fiind o eroare: original, adică în iudaism, Mesia este un om, un rege evreu așteptat de către toți, care, deși va înfăptui multe lucruri greu de făcut de altcineva (reconstruirea Templului, aducerea păcii mondiale, o credință universală în dumnezeul evreilor, învierea morților), rămâne totuși o ființă umană și atât (vezi intrarea "jewish eschatology" de pe wikipedia engleză pentru mai multe detalii), care doar are concursul deplin al unicului creator care este Dumnezeu.

Islamul

Adepții Islamului s-au referit în istorie la evrei, creștini și la ei înșiși ca la „Oamenii Cărții”, datorită faptului că cele trei religii se bazează pe anumite cărți de origine divină. Doctrinar, însă, creștinismul este perceput de către islam ca o formă de politeism (asociaționism, "sîrk" - în arabă "politeism"), așa cum este reflectat de chiar textul sfânt islamic (Coranul), în surata („capitolul”) 5, versetul 73, care spune textual că "este blasfemie curată să pretinzi că Dumnezeu este unul din trei într-o Trinitate". Versetul continuă, spunând că Dumnezeu (Alah) va pedepsi aspru o astfel de credință. Surata 5, continuă și ea în aceeași direcție, susținând că Iisus Hristos a fost un simplu om, un profet (surata 5, verset 75), iar versetul 77 spune că cei care cred altfel sunt niște rătăciți. Se poate găsi o mai amplă cercetare a viziunii islamice despre creștinism în lucrarea "Islamul interdicțiilor" al islamologului Anne-Marie

Delcambre, capitol 7, paginile 55 la 62. Conceptul sîrk (în engleză "shirk") este și el discutat la intrarea omonimă din Wikipedia engleză. Creștinii, la rândul lor, nu recunosc Coranul ca fiind o carte de origine divină, și nici nu sunt de acord cu faptul că Iisus este un simplu profet, la fel ca Mahomed, cum nu pot accepta nici faptul că Mahomed este profet și că, astfel, cartea lui sfântă reprezintă un mesaj veridic al Creatorului.

Musulmanii consideră că Biblia și Tora, cărțile sfinte ale Creștinismului și Iudaismului au fost interpretate greșit și distorsionate de către credincioșii respectivelor religii. Bazați pe această credință, musulmanii văd în Coran corectarea greșelilor făcute de creștini. De exemplu, musulmanii resping existența Trinității și a ideii că Iisus Hristos este Dumnezeu.

Între cele două religii au existat dese controverse și conflicte (Cruciadele fiind un exemplu), chiar dacă au existat și relații de înțelegere și pace. Scrierile teologului Toma de Aquino citează și anumiți filozofi musulmani (cum ar fi 'Ibn-Rushd).

La data de 6 mai 2001, Papa Ioan Paul al II-lea, primul Papă care s-a rugat într-o moschee, a declarat, în Moscheea Omeyazilor din Damasc, că „Este important ca musulmanii și creștinii să continue explorarea întrebărilor filozofice și teologice, pentru a putea obține o cunoaștere mai obiectivă și o cunoaștere inter-religioasă. O mai bună cunoaștere între cele două religii va conduce, la nivel practic, la o nouă modalitate de a prezenta religiile noastre, nu în opoziție, cum s-a întâmplat foarte des în trecut, ci în asociere, pentru binele umanității.”

Creștinismul din perspectiva filozofiei și științei

Creștinismul la etapa actuală (în mov sunt statele în care religia este majoritară)

Filozofia, datorită caracterului ei rațional, nu putea decât să intre în conflict cu creștinismul, o religie în care adevărurile sunt revelate și impuse dogmatic. Logica și rațiunea nu sunt, însă, nici păgâne, nici creștine. În consecință, la un moment dat, o parte dintre creștini (anume creștinătatea occidentală) a redescoperit, prin contactul cu civilizația arabă, filozofia și rațiunea „păgână”. Europeanii, practic, își găseau, astfel, rădăcinile culturale istorice, grecești și romane, cursul luat de evenimente din acest moment ducând la o scădere treptată a forței religiei, inițial, filozofia eliberându-se de sub tutela religiei, ulterior, apărând și știința (în sensul modern al

termenului), fapt care, însă, nu a dus la dispariția conflictelor cu creștinismul.

Filosofia reproșează creștinismului și religiei, în general, lipsa gândirii critice și a libertății de gândire (dogmatismul), în timp ce știința, în afară de a fi discreditat istoric anumite afirmații ale creștinismului, are ca obiect de studiu, prin diversele sale discipline, chiar creștinismul și religia. Analiza comparată a creștinismului nu-l face deloc mai adevărat față de oricare altă religie studiată. Acest fapt nu a rămas fără consecințe, căci printre elitele intelectuale gradul de adeziune la dogmele creștine este cel mai scăzut.

Astfel, în iulie 1998, revista britanică *Nature* publica rezultatele unui sondaj despre credință la intelectuali. Conform acestui sondaj numai 40% (25% credincioși și 15% agnostici) din membrii comunității științifice cred într-un dumnezeu personal (cum este acela al religiilor monoteiste precum creștinismul, islamul și iudaismul), în timp ce doar 7% dintre membrii elitei comunității științifice (cum sunt, de exemplu, membrii Academiei Naționale de Științe a S.U.A.) cred în existența aceluiași tip de dumnezeu. Rezultatele sondajului demonstrează, practic, o inversiune a raportului credincioși-necredincioși față de populația generală, la care procentul de persoane care cred în existența unui dumnezeu personal se ridică la peste 70 de procente. Rezultatele sondajului trebuie considerate în funcție de definițiile dogmatice ale credinței creștine și ale agnosticismului.

Sondajul, realizat pe tiparele introduse de James H. Leuba în 1914, permite și evaluarea tendinței în timp a atitudinii religioase: în 1914 aproximativ 27 la sută dintre oamenii de știință declarau că cred în existența unui dumnezeu personal, în 1933 procentajul căzând la 15, pentru a cădea, în continuare, la 7 la sută (în 1998).

O verificare a rezultatelor privitoare la existența unui dumnezeu personal a fost realizată cu întrebarea referitoare la existența sufletului, constatându-se o corelație strânsă a răspunsurilor: în 1998, doar 7 procente dintre savanții de valoare credeau în imortalitatea sufletului.

Un fapt demn de menționat este că nu cu mult timp înaintea publicării studiului amintit, pe fondul disputei provocată de către fundamentalistii creștini din S.U.A. pe tema predării teoriei evoluției, președintele forului academic suprem al țării, anume Bruce Alberts, a declarat public că mai mulți biologi care

consideră justă teoria evoluției sunt foarte religioși. Motivul ieșirii sale pe scena publică este evident: calmarea spiritelor. Ori printre membrii N.A.S., biologii sunt acea secțiune academică cel mai puțin înclinată să creadă în existența lui Dumnezeu, scorul în ce-i privește fiind de aproximativ 5 procente.

Contradicția dintre declarație și realitatea statistică revelată de sondaj nu face decât să confirme valoarea pur retorică a declarațiilor de acest gen, menite să nu alieneze și mai mult segmentul de populație fundamentalistă. Tentativele retorice care încearcă să concilieze știința cu religia sunt discursuri care, cert, pot fi propagate din bună intenție, dar care nu corespund realității statistice: trebuie distinse anecdotele despre fermitatea credinței creștine a cutărui savant de rezultatele unui eșantion statistic bine construit și care permite măsurarea tendinței reale care prevalează în sânul unei populații. Ori datele demonstrează clar că oamenii de știință sunt, în general, mult mai puțin credincioși decât ansamblul populației din care fac parte. Este probabilă chiar existența unei corelații negative între credința într-un dumnezeu personal și nivelul de educație. În definitiv, poate nu este pură întâmplare faptul că biserica catolică s-a opus atât de mult timp școlii obligatorii. „eu văd întreaga credință ca pe o psihoză colectivă. De fapt este un delir, dar nu este considerat drept boală care ține de psihiatrie, deoarece atât de mulți oameni suferă de acesta. Zic asta oarecum în glumă, dar nu ar fi de mirare că se atribuie calități reale unei chestii care nu este întemeiată pe realitate? Dacă cineva ar prezenta astfel de simptome într-un alt domeniu, în calitate de terapeut aș nota pe fișa de observație un cod din DSM-IV: delir sever.”—Anna Enquist

Conform Enciclopediei Britannica, creștinismul, ca orice monoteism, a manifestat în bimilenara sa istorie o apreciabilă cantitate de intoleranță atât de tipică acestei forme speciale de religie. Filozoful canadian de origine franceză Hervé Fischer definește și el monoteismul ca fiind "una dintre cele mai mari catastrofe ideologice din istoria umanității" și o formă de "sclavagism religios." ("Nous Serons Des Dieux", VLB éditeurs 2006, p. 52: "Les monothéismes constituent l'une des pires catastrophes idéologiques de l'histoire humaine." La pagina 36: "Zei monoteismelor aproape că și-au negat creațiile, condamnând și strivind sub călcâiul lor lumea, aplatizând-o pe treapta cea mai de jos a cosmogoniei, aproape de Iad. Și mai

degrabă decât să avem frică de noi-înșine ca niște sclavi gândindu-ne la ideea de a ne obține libertatea, cum să nu alegem abolirea acestui sclavagism religios?" La pagina 34: "Dumnezeii monoteismelor sunt erori civilizaționale, divagații tragice care nu încetează să ne otrăvească spiritul. Am inventat dumnezeii perversi, inspirându-ne fără îndoială din caracterul uman. Din evantaiul oferit lui, Occidentul a ales un monoteism pur și dur, abandonând păgânismul, în timp ce, totuși, politeismul era mult mai convivial; tot atât de himeric, adevărat, însă mult mai puțin funest. O altă viziune despre lume era posibilă chiar și în acele timpuri îndepărtate. Civilizația chineză a știut în mod remarcabil să se ferească de acest teism tragic, în special datorită lui Confucius (sau Kong Fu Zi, n. 550 î.Hr.; d. 478 î.Hr.) și lui Lao-țî (Laotze sau Lao Tzu), promovând ideea unei armonii universale și a unei morale civile ce trebuia să reflecte ordinea." Un alt filozof francez, Michel Onfray, spune referindu-se la monoteism ("Tratat de ateologie - Fizica metafizicii", Grasset 2005, Livre de poche, p. 101, secțiunea "Ochiul negru al monoteismului"): "Astfel încât atunci când oamenii își pun în cap să dea viață unui Dumnezeu unic, o fac ca imagine a lor în oglindă: violent, gelos, răzbunător, misogin, agresiv, tiranic, intolerant. Altfel spus, ei sculptează propria lor pulsione ucigașă și fac din ea un bolid lansat în plină viteză spre ei înșiși."; p. 103: "Religia dumnezeului unic adoptă toate aceste atitudini: ea lucrează pentru ura de sine, pentru disprețul corpului, în disprețul inteligenței; proiectată contra celuilalt, ea încurajează răutatea, intoleranța născătoare de rasisme, xenofobia, războaiele și injustiția socială."

Autorul lucrărilor "Prețul monoteismului" și "Moise egipteanul", profesorul de egiptologie și teologie Jan Assmann subliniază și el natura intolerantă a monoteismelor; referindu-se la monoteismul exclusiv (precum creștinismul), el explică faptul că problema acestuia este intoleranța, intoleranță care pleacă de la natura distincției absolute între adevăr și fals, între cele două posibilități neexistând, în viziunea adeptilor monoteismului, grade intermediare.

Această caracteristică lipsea politeismului, religie, în mod natural, mai tolerantă și care nu pune accentul pe ideea de "falși zei" sau "false religii". Mai târziu, când gândirea critică s-a impus în Vest, acest fapt a dus la apariția fenomenului numit religio duplex (religia dublă), care împarte populația unei națiuni de tradiție monoteistă (creștină) între religia populară, a

omului de rând, pentru care adevărurile de credință sunt absolute, și religia elitelor, sau religia celor inițiați, care înțeleseseră caracterul relativ al adevărilor de credință, dar care țineau la conceptul de Ființă superioară și morala asociată. Clerul este un termen generic ce desemnează ierarhia formală dintr-o anumită religie. Provine din cuvântul grec κληρος (un lot, ceea ce este ales prin lot sau, în sens metaforic, moștenire). În funcție de doctrina religiei, clerul are de obicei grijă de aspectele ritualurilor vieții religioase, învață sau ajută la răspândirea doctrinei și practicilor religiei respective. Adesea, au de-a face cu evenimente din ciclul vieții, cum sunt nașterea, botezul, circumcizia, majoratul, căsătoria sau moartea. Clerul celor mai multe religii funcționează atât în interiorul cât și în afara clădirilor de cult și poate fi găsit lucrând în spitale, infirmerii, misiuni, armate, etc.

Cler

Episcopi belgieni

Ierarhia bisericeasca

Există o diferență semnificativă între cler și teologi; clerul are îndatoririle de mai sus, în timp ce teologii sunt învățați în ale religiei și teologiei și nu fac parte neapărat din cler.

O persoană laică poate fi teolog?

Desigur că cele două domenii se suprapun adesea. În unele confesiuni, statutul de clerici este rezervat bărbaților. În altele, atât bărbații cât și femeile pot face parte din cler.

În multe țări, clerul este protejat de legi speciale sau chiar finanțat de stat, în unele cazuri, dar de obicei sunt sprijinite financiar de membrii religiei, prin donații.

În Creștinism există o gamă largă de ranguri oficiale și neoficiale în cler, printre care diaconi, preoți, monahi etc. În Islam, liderii religioși se numesc imami sau ayatollahi, iar în Iudaism, rabini.

C.- CREȘTINISMUL GLOBAL ÎN CIFRE

TIPURI DE RELIGII CREȘTINE ÎN LUME

- +Catolici total 1.345 milioane (50%)
- Protestanți total 900 milioane (36,7%)
- Ortodocși total (Rasariteni si Orientali) 282 milioane (11,9%)
- Total creștini (nominali) in lume: 2.264.492.000
- Statistici creștinism 2021
- SUA - 25.9%; Canada - 38.7%; México - 77.7%.

Potrivit unui studiu realizat în 2014 de către Pew Research Center, 71% dintre americani sunt creștini (47% protestanți și 21% catolici), 23% nu au religie și 6% practică alte religii (iudaism - 1,9%, islam - 0,9% budism - 0,7%, hinduism - 0,7%, alte religii - 1,8%).

Creștinismul in SUA : Catolici - 68.503.456; Bapțiști - 38.662.005 (25,3%);

Penticostali - 13.673.149 (8,9%); Luterani - 7.860.683 (5,1%); Presbiterieni/Reformați - 5.844.855 (3,85 %);

Metodiști : 5.473.129 (3,6%);

Ortodocși : 990.000 (0,5 %)

Creștinismul în Europa:

Țări majoritar catolice : (cu peste 50% din pop.) Polonia, Spania, Italia, Malta, Portugalia, Austria, Franta,Olanda .

Țări majoritar ortodoxe (cu peste 50% din pop.) : Ucraina, Grecia, Bulgaria, România, Serbia, Belarus, Rusia .

Țări majoritar protestante (cu peste 50% din pop.) Finlanda, Danemarca,

Norvegia, Suedia, Elvetia.

Creștinismul în Canada

Canada nu are o religie oficială, pluralismul religios fiind o parte importantă a culturii canadiene. În 2001, marea majoritate a canadienilor, peste 75%, și-au declarat aderența la Creștinism. O dată cu ideologia creștină fiind instalată în cultura canadienilor și viața de zi cu zi, s-a presupus că întreaga țară a intrat într-o fază „post-creștină”, unde practica religioasă s-a mutat la marginea vieții publice.

Religiile mixte în Canada

Rezultatele recensământului La recensământul din 2001, 72% din populația canadei au afirmat că sunt Romano-catolici sau protestanți. Biserica romano-catolică din Canada e de departe cea mai mare. Cei care au afirmat că nu aparțin nici unei religii reprezintă 16%. Totuși, în Columbia Britanică 35% din populație a afirmat că nu aparțin nici unei religii. Mai mult decât răspunsul protestanților luat împreună. Pentru informații suplimentare despre religia în Canada, vedeți rezultatele recensământului din Canada

Religiile dominante în Canada (2011)

Populația totală – 29.639.035 –

Creștini – 22.851.825 – 77%;

- Romano Catolici – 12.793.125 – 43,2%;

- Protestanți – 8.654.845 – 29,2%;

- Biserica Unită din Canada – 2.839.125 – 9,6%

- Biserica Anglicană din Canada – 2.035.495 – 6,9%;

- Apostolici – 780.450 – 2,6%;

- Bapțiști – 729.470 – 2,5%;

- Luterani – 606.590 – 2,0%

- Protestanți neincluși – 549.205 – 1,9%;

- Prezbiterieni – 409.830 – 1,4%;

- Creștini Ortodocși – 495.245 – 1,7%;

- Neafiliați - 4,900,090 – 16,5%

Creștinismul în Mexic

Populația totală: 113.420.000

Creștini – 107.862.420 – 95,1% -

Creștinismul în China

Populație = 283.038.701 – 5,1%

Potrivit raportului anual publicat de Center for the Study of Global Christianity (din cadrul Gordon-Conwell Theological Seminary), în 2021, numărul creștinilor, la nivel mondial, este de 2.432.007.000, dintr-un total estimat de 7.875.465.000 de

locuitori ai planetei (deci puțin peste 32% din populația globului). Într-un top 3 al religiilor, creștinii sunt urmați de musulmani (1.926.115.000) și hinduși (1.073.619.000). Departe de a fi un fenomen marginal, religia domină copios și este pe un trend ascendent – cu 6.996.150.000 de oameni care-și declară apartenența la o religie (aproape 90%). La polul opus, se declară nereligioase un număr de 879.315.000 de persoane (în jur de 11%) dintre care atei sunt 147.609.000 (sub 2%), iar ponderea cea mai mare o dețin agnosticii 731.705.000.

Rata de creștere a numărului persoanelor religioase (1,29%) în rândul populației globale, raportată la anul 2000, depășește aproape de trei ori rata de creștere a numărului celor nereligioși (0,47%) – agnostici și atei. În ultimii zece ani, religia cu cea mai mare rată de creștere a fost islamul (1,92%), urmat de sikh (1,71%) și hinduism (1,28%). Creștinismul ocupă poziția a patra, cu o creștere de 1,18%.

Foarte interesantă este repartizarea pe regiuni. Raportat la numărul de locuitori, procentul de creștini (din totalul populației) se prezintă, pe continente, astfel: Europa – 75%; Africa – 50%; America de Nord – 75%; America Latină – 95%; Asia – 8%; Oceania – 65 %

Se știe de mai multă vreme că centrul creștinismului global s-a mutat, ca pondere și ca dinamică, în emisfera sudică. Iar cifrele sunt mai mult decât elocvente: 1.712.851.000 de creștini locuiesc în Sudul global (>67% din total), și doar 832.729.000 în Nord, de unde a pornit creștinismul ca religie. La nivel de continente, Africa (684.931.000) și America Latină (617.295.000) devansează Europa (563.906.000) cu Rusia cu tot.

În baza datelor obținute la recensăminte, dar și prin cercetări sociologice, creștinii se identifică după cum urmează:

- 1.250.319.000 – catolici
- 655.557.000 – penticostali și charismatici
- 593.660.000 – protestanți (din marile ramuri protestante tradiționale)
- 396.991.000 – independenți
- 393.545.000 – evanghelici
- 293.599.000 – ortodocși
- 113.572.000 – neafiliați

Așadar, la nivel global catolicii însumează peste jumătate din numărul total al creștinilor. Mișcările care se declară oficial

pentecostale și charismatice sunt a doua forță globală a creștinismului, acționând cu precădere în emisfera sudică. Este important de precizat însă că, metodologic, cei care apar ca pentecostali/charismatici sau ca evanghelici pot face parte și din alte grupuri (în special protestanți și catolici). Dacă se adună toate grupările enumerate mai sus, totalul lor depășește numărul total al creștinilor de pe glob, tocmai datorită acestor duble identificări. Din punct de vedere teologic, o parte dintre independenți și neafiliați pot fi asociați fie cu pentecostalii/charismaticii, fie cu evanghelicii. Dintre marile tradiții creștine, ortodoxia ocupă ultimul loc ca număr de aderenți (Rusia fiind urmată de Ucraina și România ca număr de credincioși într-un clasament pe țări), cu un procent de 11,5% din numărul creștinilor la nivel global. În afara catolicilor (dintre care unii se identifică însă și cu mișcările charismatice), probabil că ortodocșii sunt și grupul cel mai clar definit (e greu de presupus ca unii dintre cei care se identifică fie ca pentecostali/charismatici, fie ca evanghelici să se declare totodată și ortodocși). Nu se menționează totuși în metodologie cum au fost numărate bisericile ortodoxe orientale (coptă, armeană, siriacă etc.), însă cifrele – comparate cu alte surse (de pildă, The Atlas of Religion) – par să sugereze că și acestea au fost incluse tot la rubrica ortodocșilor.

După structurile oficiale la care aderă creștinii, există peste 45.000 de denominații și rituri. Trebuie spus că, în accepțiunea americană, pot exista mai multe denominații în cadrul aceleiași tradiții teologice sau confesionale (avem mai multe denominații luterane, reformate, pentecostale, baptiste etc.). Totodată, catolicii din fiecare țară constituie câte o denominație distinctă.

Există, la nivel mondial, peste 85.000 de periodice cu tematică creștină, peste 12 milioane de titluri de carte și, anual, Biblia se tipărește în peste 90 de milioane de exemplare.

Creștinii donează anual peste 848 de miliarde de dolari pentru diverse cauze. Veniturile bisericilor la nivel global totalizează în jur de 340 de miliarde de dolari, iar cel al instituțiilor și organizațiilor parabisericești, 510 de miliarde. În ultimul deceniu, aproximativ 900.000 de creștini au plătit cu viața pentru credința lor.

În ce privește tendințele, se preconizează că, până în 2050, creștinii ar putea ajunge la 3.421.107.000 (aproximativ 35% din populația globală estimată), din care 2.633.755.000

(cam 77%) vor fi în emisfera sudică, Africa găzduind aproximativ jumătate dintre aceștia (1.324.601.000). Dacă în America de Nord numărul creștinilor va fi relativ același – cu o ușoară creștere – emisfera nordică va înregistra totuși o scădere (sub 790 de milioane) pe seama unei tendințe descendente în Europa (care va ajunge pe la 500 de milioane de creștini). Se remarcă și o ușoară tendință de accentuare a urbanizării creștinismului (de la 66% la 72% din totalul creștinilor).

Se estimează că numărul ateilor va rămâne relativ constant, în vreme ce al agnosticilor va scădea. Procentual însă, ținând cont că populația globului se va apropia de 10 miliarde, ponderea lor va fi semnificativ mai mică. * Center for the Study of Global Christianity a produs mai multe lucrări de referință: World Christian Encyclopedia (cea mai recentă ediție: 2020), Atlas of Global Christianity (2010) și World Christian Database (din 2007, cu actualizări trimestriale). A lansat și World Religion Database, în colaborare cu Boston University. Status of Global Christianity este un rezumat de o pagină care se bazează pe informațiile din World Christian Database

NOTE Deși sunt folosite trei categorii ce par distincte (nereligioși, agnostici² și ateii), de fapt, nereligioșii reprezintă suma celor care se declară ateii și agnostici, chiar dacă metodologia nu menționează acest lucru (pentru verificare: religioșii+nereligioșii=populația lumii).

Fiindcă cifrele folosite de CSGC se bazează pe niște estimări la nivelul anului curent – după cum se poate vedea în precizările metodologice – pentru aceste procente am lucrat tot cu estimări ale populației din fiecare continent și am operat niște rotunjiri pentru a contura mai degrabă o imagine de ansamblu. De asemenea, le-am corelat cu datele din 2018.

În ce privește Asia, nu sunt menționate cifrele cu care centrul lucrează în dreptul Chinei, unde guvernul recunoaște aproximativ 45 milioane de creștini, dar alte surse estimează de pe la 70 la 100 de milioane sau chiar mai mult. Pe site-ul centrului, există totuși precizarea că, în țările greu accesibile, precum Coreea de Nord, China sau India se lucrează și cu informații culese de la reprezentanți locali.

2 Concepție filozofică idealistă care neagă, parțial sau total, posibilitatea cunoașterii obiective a lumii, a esenței fenomenelor.

Previziunile pentru 2050 făcute de CSGC sunt mai optimiste decât cele făcute de Pew Research .

Clerul este un termen generic ce desemnează ierarhia formală dintr-o anumită religie.

Provine din cuvântul grec κληρος (un lot, ceea ce este ales prin lot sau, în sens metaforic, moștenire). În funcție de doctrina religiei, clerul are de obicei grijă de aspectele ritualurilor vieții religioase, învață sau ajută la răspândirea doctrinei și practicilor religiei respective. Adesea, au de-a face cu evenimente din ciclul vieții, cum sunt nașterea, botezul, circumcizia, majoratul, căsătoria sau moartea.

Clerul celor mai multe religii funcționează atât în interiorul cât și în afara clădirilor de cult și poate fi găsit lucrând în spitale, infirmerii, misiuni, armate, etc.

Există o diferență semnificativă între cler și teologi; clerul are îndatoririle de mai sus, în timp ce teologii sunt învățați în ale religiei și teologiei și nu fac parte neapărat din cler. O persoană laică poate fi teolog. Desigur că cele două domenii se suprapun adesea. În unele confesiuni, statutul de clerici este rezervat bărbaților. În altele, atât bărbații cât și femeile pot face parte din cler.

În multe țări, clerul este protejat de legi speciale sau chiar finanțat de stat, în unele cazuri, dar de obicei sunt sprijinite financiar de membrii religiei, prin donații.

D.- IERARHIA BISERICESCĂ

Încă din primele trei secole, organizația Bisericii a avut un rol important în viață și activitatea ei. Plecând de la mici comunități împrăștiate prin câteva provincii și izolate în depărtarea și autonomia lor, Biserica s-a constituit în unități provinciale organizate sinodal formând la începutul secolului al IV-lea un organism care se întindea aproape în tot Imperiul.

1.- Cler și popor - După moartea Apostolilor și cu stingerea harismelor, puterea și atribuțiile clerului au crescut, numele și funcția treptelor ierarhice s-au precizat, ducând la accentuarea deosebirii dintre cler și credincioși. Numele de popor (populus, plebs) și de cler, deosebesc în toată Biserica pe credincioși de păstori. Credincioșii se numeau fideles, fratres, plebs, plebei, plebani, laici, fraternitas; clericii se numeau clerus, ordo ecclesiasticus (sau ordines ecclesiastici), ordo sacerdotalis. Tertulian acuză pe eretici că nu respectă deosebirea dintre cler și popor, precum și pe cea dintre treptele ierarhice.

2.- Ierarhia bisericească - este de origine divină de la Mântuitorul (Evr. VII, 12), care a și indicat întreită formă a ierarhiei în: apostoli, prooroci și învățători (I Cor. XII, 28) ; apoi Apostolii le-au denumit pentru uzul bisericesc: episcopi, presviteri și diaconi (Fapte, XIV, 23; I Tim. III, 1 și 8; V, 17 ; Tit I, 5 -7).

În vremea Părinților Apostolici, cele trei trepte ierarhice apar bine deosebite și caracterizate. După Fer. Ieronim și Sfântul Ioan Gură de Aur deosebirea dintre preoți și episcopi era mică pe vremea Sfinților Apostoli. Însă în timpul Sfântului Ignațiu, deosebirea între treptele clerului era deja precisă și cunoscută, încât înlătura orice îndoială asupra rolului și autorității lor în Biserică.

a) Episcopul poartă în secolele II-III diferite nume care arată rangul și oficiul lui în Biserică: supraveghetor, inspector, intaistator (antistes, pontifex), liturghisitor sau preot al lui Dumnezeu sau al lui Hristos, părinte (parens, pater), bărbat apostolic.

Episcopul comunității era conducătorul și organul unității ei, pastorul și părintele ei sufletesc, reprezentantul ei. Fiecare episcop avea competență numai în biserică sa, dar rangul și cinstea lui de episcop erau recunoscute pretutindeni, în acest sens, deși episcopii erau mulți, episcopatul era unic în Biserică. Acesta prezida adunarea cultică, savârșea sfânta Euharistie și celelalte taine, predica. El hirotonea preoți și diaconi, administra bunurile Bisericii, aplica disciplina bisericească, participa la sinoadele provinciei.

Episcopul era ales de clerul și de credincioșii comunității ținându-se seama de calitățile celui ales. Episcopul trebuia să fie în general un om de încredere, ortodox, cu calități intelectuale și morale, liniștit, bun chivernisitor. Deși nu era stabilită o anumită vârstă, se alegeau de obicei oameni maturi: uneori se alegeau însă și tineri (I Tim. IV, 12). Episcopii puteau fi căsătoriți. A început a fi regulă totuși, de timpuriu, ca să se aleagă dintre clericii celibatari.

Canonul 1 apostolic, apoi sinoadele de la Arelate (314) și de la Niceea (325) cer ca la hirotonia unui episcop să asiste cel puțin trei episcopi. Episcopii se bucurau de mare cinste din partea credincioșilor, în altar, episcopul stă pe un scaun de cinste (cathedra), între preoți și diaconi. În cimitire, episcopii aveau locuri speciale ; cu timpul, se îngropau și în biserici, fiind socotiți sfinți.

b) Preoții (presbyteri) erau mai mulți într-o comunitate și formau sfatul episcopului (presbyterium). Ei slujeau fie împreună cu el, fie separat, serviciile încredințate de el. Când slujeau cu episcopul, preoții ședea de-a dreapta și de-a stânga lui, având loc pe scaune, pe când diaconii stăteau în picioare. Preoții puteau să și predice și să catehizeze.

Ca și pentru episcopat, se cereau pentru preoție calități morale, bun nume, stimă și încrederea credincioșilor și totodată a episcopului. Tradiția Bisericii și sinoadele au stabilit impedimente la hirotonie. Ca vârstă, sinodul de la Neocezarea (ținut între 314-325). - prin can. 11 cere vârstă de 30 ani.

În caz de vacanță episcopală sau de absența a episcopului, colegiul preoților - presbyterium, conducea și administra comunitatea, păstra legăturile cu celelalte Biserici.

c) Diaconii, ajutau pe episcopi la cult și în administrarea bunurilor comunității. Ei mențineau ordinea la cult, primeau ofrandele credincioșilor, citeau din Sfânta Scriptură la cult, când nu erau lectori, duceau sfânta cuminecătura celor absenți de la adunare (bolnavi, închiși), anunțau adunările viitoare. Ei cercetau și înscriau pe cei care aveau nevoie de ajutorul Bisericii, duceau ajutorul celor care nu puteau veni la cult și aveau grijă de găzduirea călătorilor creștini, vizitau pe cei închiși. Uneori erau alăturați preoților pentru a sluji împreună la o biserică sau comunitate de sat, sau chiar li se încredința lor o asemenea biserică, putând săvârși acolo cultul, putând boteza și predică. Sinodul de la Arelate a oprit însă pe diaconi de a săvârși Sfânta Euharistie. În amintirea primilor diaconi, numărul lor era limitat de obicei la șapte, chiar în Biserici mari.

d) Clerul inferior - Din clerul inferior făceau parte: ipodiaconii (subdiaconi), lectorii, psalții, acoluții, exorcistii, ușierii, la care s-au adăugat mai târziu groparii. Aceste categorii de slujitori s-au ivit treptat și n-au fost toate de la început în clerul inferior. Unii clerici inferiori erau instituiți prin rugăciuni, alții doar prin binecuvântarea (hirotesia) episcopului.

- Ipodiaconii săvârșeau unele din serviciile diaconilor, erau ajutatorii lor, de aceea sunt numiți uneori slujitori ai diaconilor. Uneori făceau serviciul de curieri ai episcopului.

- Lectorii sau citeții (lectores) sunt primii clerici inferiori cunoscuți, după exorcisti, care în secolul I erau harismatici. Lectorii făceau citiri din Sfânta Scriptură la cult și aveau în grijă păstrarea ei. Ei trebuiau să cunoască bine textul și scrierea, să

aibă îndemânare la citire. Poate că în unele locuri lectorii traduceau sau explicau textul citit.

- Psalții erau cântăreți. La început se cânta de către credincioși din psalmii Vechiului Testament; cu timpul s-au compus și cântări creștine. În unele biserici (în Siria, la Edesa) se cânta antifonic, de către doi psalți sau două coruri. Psaltii nu sunt socotiți de toți istoricii clerici inferiori.

- Acoluții (acolyti) erau însoțitori ai episcopilor. Ei ajutau la cult, purtând luminile la ceremoniile bisericești. Ca și ipodiamonii, acoluții erau trimiși uneori de episcop să ducă scrisori; numărul lor varia.

- Exorciștii, numiți uneori și eporchiști au avut la început caracter harismatic. Slujba lor era vindecarea celor posedați de duhuri necurate (energumeni) sau a celor ce sufereau de boli sufletești. Exorciștii ajutau și la botezul catehumenilor. Serviciul lor îl îndeplineau uneori alți clerici.

- Ușierii (ostiarii) aveau în grijă paza ușilor și a porților. Ei vegheau ca să nu între în biserică necreștini. În epoca persecuțiilor, însărcinarea lor era necesară și importantă.

- Groparii (fossore) sunt cunoscuți dintr-un document din timpul persecuțiilor lui Dioclețian (303), dar trebuie să fi fost mai vechi, mai ales la Roma și acolo unde se mai săpau catacombe. Ei au fost trecuți în clerul inferior, împreună cu lectorii, prin două legi ale împăratului Constantiu (351).

Unii istorici înnumărau între clericii inferiori pe cateheti. Aceștia erau însă clerici sau chiar laici însărcinați cu pregătirea catehumenilor.

Horepiscopii (chorepiscopi) erau slujitori speciali pentru comunitățile depărtate de orașe. Ei erau inferiori episcopilor din orașe și au ajuns în dependență de ei, ca un fel de vicari. Horepiscopii puteau săvârși cultul și face misiune, dar nu hirotoneau. Unele sinoade au restrâns drepturile lor în favoarea episcopilor. Cu timpul, horepiscopii au fost înlocuiți de peridevți, preoți vizitatori, sau de preoți de țară.

Femeile în serviciul Bisericii

Diaconesele (ministrae) îndeplineau servicii auxiliare, mai ales pe cele pentru care erau mai potrivite decât diaconii bărbați; asistau la botezul femeilor, la împărțirea ajutoarelor pentru femei, la vizitarea bolnavilor, la agape. Ele se alegeau dintre fecioarele vârstnice, care făceau vot de castitate, sau dintre văduvele căsătorite o singură dată, evlavioase și virtuoză. Un timp a existat și un serviciu al văduvelor; ele

aveau în fruntea lor o întâistătătoare. Făceau servicii pentru femei și se ocupau cu rugăciunea și îngrijirea locașului de cult.R

E.- LĂCAȘURILE DE CULT

În literatura teologică de specialitate, ca și în limbajul obișnuit, întâlnim diferite denumiri date lăcașului de cult. Astfel, foarte frecvent este numele de „Casă a Domnului” sau „casă domnească”, în sensul că biserica este locul destinat prin excelență cinstirii lui Dumnezeu sau locul unde acesta este prezent mereu. Orice lăcaș de cult creștin ne duce cu gândul la această prezență a lucrării divine între oameni. Această idee este vie atât în Vechiul, cât și în Noul Testament, începând de la Moise și de la construirea Cortului mărturiei, adică a primului lăcaș de cult sau casă a lui Dumnezeu, și până în zilele noastre.

De timpuriu întâlnim denumirea de ecclesia sau ecclesia, care a desemnat mai întâi adunarea credincioșilor, iar din secolul al VI-lea și lăcașul de cult, adică locul unde avea loc adunarea. Termenul acesta se pare că este cel mai vechi pentru a desemna atât comunitatea credincioșilor, cât și lăcașul de cult. El s-a păstrat mai ales la popoarele neolatine apusene, așa cum sunt francezii, care folosesc cuvântul *église*, italienii care au *chiesa*, spaniolii cu *iglesia* ș.a. De asemenea, se mai întrebuintează denumirea de casă a lui Dumnezeu sau casă de rugăciune, nu în sensul pe care îl întrebuintează astăzi cultele neoprotestante pentru casele lor de adunare, ci așa cum l-a folosit Mântuitorul Hristos însuși, care a spus „Casa Tatălui Meu casă de rugăciune se va chema”, referindu-se la templul iudaic din Ierusalim, ca și la locurile de rugăciune ale evreilor. Începând de prin secolele III-IV s-a folosit pentru lăcașul de cult și denumirea de „bazilică”, de unde derivă și cuvântul nostru românesc de „biserică”, adică acea casă în care locuiește „Împăratul cel Mare” sau „Mântuitorul Hristos”, bazilică însemnând casă a Împăratului.

Dacă ținem seama de destinația sau locul în care erau construite bisericile, pe lângă denumirile de mai sus mai întâlnim și următoarele: martirii sau martirioane, adică bisericuțe ridicate în cinstea martirilor sau mucenicilor, fie pe mormintele lor, fie pe cripte cu moaște sau oseminte de-ale lor. Acestea se pare, de altfel, că sunt cele mai vechi biserici creștine autentice. Baptisteriile sunt tot lăcașuri de cult destinate săvârșirii botezului creștin, mai ales începând din secolul al IV-lea, când avea loc botezul în masă a catehumenilor. Paraclisele sau capelele sunt de asemenea

lăcașuri de cult sau biserici mai mici care au servit și servesc pentru nevoile religioase ale unor persoane sau grupuri restrânse de credincioși. Le întâlnim de obicei la curțile episcopale, mănăstiri, palate domnești, instituții de cultură teologice. La acestea s-ar mai adăuga bolnița, care a servit drept biserică pentru bolnavi în mănăstiri sau în complexe sociale-caritative, spitale, azile, case de bătrâni și orfani.

Una dintre cele mai vechi lăcașuri de cult creștine din lume, biserica rupestră Saint Pierre, săpată în Antakya (Antiohia) în munte, în slujba Sfântului Petru, este intactă după cutremurele din Turcia. Deși multe locuri sacre au fost reduse la ruine în urma cutremurelor puternice care au lovit sudul Turciei la începutul acestei luni, în mod miraculos, prima biserică rupestră din lume din Hatay a rămas în mare parte intactă.

Sculptată în partea laterală a muntelui Staurin din regiunea Antakya, despre peșteră se spune că a fost folosită chiar de primii creștini. Doar zidul de sprijin al bisericii istorice, construit recent, a fost ușor afectat, relatează Anadolu.

Edificile bisericesti

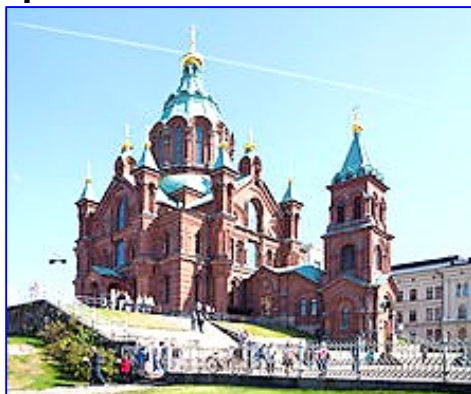

Biserica Sagrada Familia din Barcelona,
proiectată de arhitectul Antoni Gaudi

Biserică – în sens arhitectural, este un edificiu construit și amenajat pentru practicarea de activități religioase, în special pentru oferirea serviciilor cu caracter confesional. În acest sens – de lăcaș de cult, termenul este cel mai des folosit de creștini pentru a se referi la clădirile lor de practicare a religiei. În

arhitectura creștină tradițională, majoritatea bisericilor au planuri în formă de cruce creștină.

Tipuri în ierarhia bisericii ortodoxe

Catedrala Uspenski din Helsinki
(Finlanda)

Bisericile au diferite denumiri în funcție de rangul atribuit:

Catedrală Patriarhală - este cel mai important lăcaș de cult într-o biserică autocefală (Patriarhie)

Catedrală Mitropolitană - este biserica principală a unei mitropolii

Catedrală Arhiepiscopală

Catedrală Episcopală

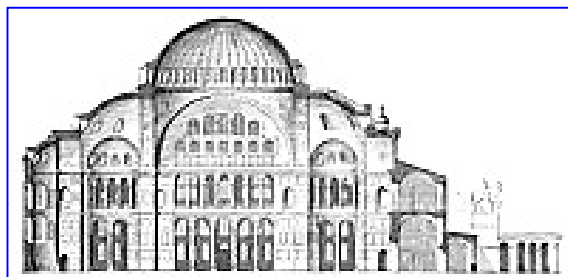
Mănăstire - este biserica unui așezământ monahal

Schit - este biserica unui

așezământ monahal mai mic Biserică parohială

Tipuri în arhitectură

Catedrală

Secțiunea catedralei
Sfânta Sofia din Istanbul

Dom

Domul din Speyer, cea
mai mare biserică
romanică din lume

Catedrala este biserica cea mai importantă a unei episcopii în biserica ortodoxă și a unei dieceze în biserica Romano-Catolică, dieceza (sau dioceza) fiind echivalentul episcopiei în biserica ortodoxă. Numele provine din termenul grecesc κathedra și din cel latin cathedra, care indică locul unde se așează episcopul (scaunul episcopal). În biserica Romano-catolică domul este un edificiu de cult deosebit de remarcabil datorită dimensiunii sale și aspectului exterior, fiind biserică principală (catedrală) în majoritatea orașelor. Numele provine din termenul italian duomo.

Bazilică. Este o biserică romano-catolică vastă și importantă căreia i-au fost date drepturi speciale de ceremonie de către

Papă. De obicei are un plan longitudinal organizat în mai multe nave. Numele provine din termenul latin basilica și din cel grecesc βασιλική σποά (tribunalul regelui). În Roma antică basilica era un edificiu public în formă longitudinală cu abside, adiacent unui forum. Forma bazilicală a fost preluată și re-adaptată de primii creștini pentru construirea propriilor lăcașuri de cult. (mai jos este imaginea unei Bazilici)

Paracelis Este o biserică ortodoxă de mici dimensiuni. Paracelisele se regăsesc în special în mănăstiri.

Capelă

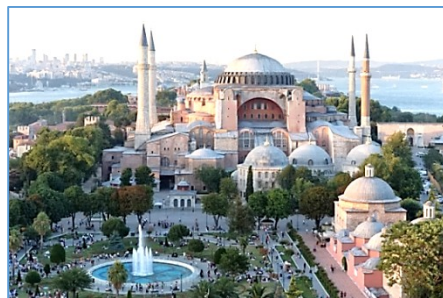

Este o biserică de mici dimensiuni sau un spațiu construit alături de o biserică, în interiorul unei clădiri sau într-un cimitir.

Câteva dintre bisericile creștine: Cetatea Vaticanului

Biserica Westminster Abbey, locul unde monarhii sunt încoronăți

Catedrala Sfânta Sofia din Istanbul

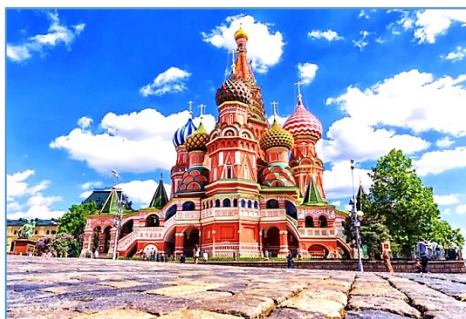
Catedrala din Milano,

Biserica Sfântului Mormânt

Biserica de lemn din Borgund

Catedrala Sfântul Vasile din Moscova

Bazilica Sfântul Petru de la Vatican este cea mai mare biserică din lume

Catedrala Sfântul Paul, cea mai mare și mai faimoasă dintre bisericile londoneze

La Sagrada Familia, - lucrările nu s-au terminat

F.- SLUJBELE BISERICII

Religia se definește, în general, ca legătură a omului cu Dumnezeu. Această legătură însă are la bază câteva principii, care sunt definitorii pentru o bună „funcționare” a acestei legături. În creștinism nu se poate vorbi de viață duhovnicească în Hristos fără a exista rugăciunea. Viața duhovnicească a credinciosului stă sub semnul rugăciunii, așa cum viața trupească a sa este condiționată de existența oxigenului. Rugăciunea este, dacă mergem pe această analogie, oxigenul necesar vieții duhovnicești.

Însă, așa cum spuneam și într-unul din numerele trecute, rugăciunea se poate împărți în două mari categorii: cea personală și cea obștească.

Rugăciunea personală se poate face oriunde, oricând și în orice condiții. Ea nu este îngrădită în anumite reguli de exprimare, și are la bază libertatea și personalitatea creștinului. Lui Dumnezeu te poți ruga oricând, întrucât El este Omniprezent, Atotștiutor și iubitor de oameni.

Rugăciunea de obște este o altă formă de rugăciune, în care o comunitate de credincioși se roagă împreună, după cuvântul lui Hristos, care spune că: „unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor.” (Matei 18, 20). Această formă de rugăciune alcătuiește viața Bisericii, sub forma slujbelor bisericești. În cadrul acestor slujbe avem de-a face cu o oarecare formă de standardizare a exprimărilor și mișcărilor liturgice, scopul fiind dat de nevoia de ordine și împlinire a funcțiilor principale ale rugăciunii: lauda, mulțumirea și cererea. Mai trebuie spus că această formă de

rugăciune se face sub îndrumarea și cu participarea activă a slujitorilor bisericești.

Desigur că de-a lungul timpului Biserica a trebuit să țină cont de nevoile și evoluția societății, de aceea, de-a lungul timpului vom observa o evoluție a rânduiei slujbelor. În acest fel, astăzi observăm cu ușurință că slujbele Bisericii sunt încărcate de momente simbolice care vin să ajute pe credincios în înălțarea inimii sale către Dumnezeu, dar și în înțelegerea adevărilor de credință. În aceste sens, în componența slujbelor vom găsi diferite elemente liturgice, care sunt așezate după o anumită rânduială, numită și „tipic”. Aceste elemente sunt diverse, și ele includ: rugăciuni, cântări liturgice, lecturi din cărțile sfinte, gesturi liturgice, mărturisiri de credință. Toate aceste elemente sunt combinate între ele, funcție de scopul respectivei slujbe, și ele se încadrează întotdeauna între o formulă de început și una de sfârșit.

Dacă ar fi să facem o împărțire a slujbelor bisericești, observăm că există mai multe criterii după care putem să facem această împărțire.

Astfel, după structura lor, găsim trei feluri de slujbe bisericești:

* **rugăciunea simplă**, care se rostește de regulă de preot pentru anumite nevoi personale ale credinciosului, sau în anumite momente importante din viața Bisericii;

* **rânduiei liturgice**, care se compun de regulă dintr-o rugăciune, care constituie partea principală, și alte câteva elemente liturgice, ca de exemplu cântări sau lecturi, care vin să întregască scopul și semnificația slujbei respective;

* **slujbe propriu-zise**, care sunt de o întindere și complexitate ceva mai mari, și care corespund unor nevoi bisericești mai importante.

Funcție de timpul în care slujbele bisericești se oficiază, avem și aici o împărțire, după cum urmează:

- **slujbe ce se oficiază în mod periodic**, la momente bine stabilite în cadrul unei zile liturgice, care au o importanță capitală în viața Bisericii. Aceste slujbe se mai cunosc și sub denumirea de „Laude bisericești”, și ele vin să împlinească nevoia de slujire a obștii, mai ales prin funcțiunea de laudă și preamărire a lui Dumnezeu și persoanelor sfinte. Viața Bisericii a determinat stabilirea numărului acestor laude la șapte, iar motivația lor este dată de cuvântul psalmistului David, care spune: „De șapte ori pe zi Te-am lăudat pentru judecățile dreptății Tale.” (Psalm 118, 164). Denumirile acestor 7 laude

sunt, în ordinea lor cronologică de desfășurare într-o zi liturgică: Ceasul IX, Vecernia, Pavecernița, Miezonoaptea, utrenia, Ceasurile I, III, VI, Sf. Liturghie.

• **slujbe ce au caracter periodic, dar nu zilnic**, și care au o importanță secundară în viața Bisericii, importanță ce derivă din caracterul personal al rugăciunii. Aici putem enumera diverse rânduieli cu caracter personal (rugăciunea de dimineața, de seara, la masă), Paraclisele, Canoanele, Acatistele. Acestea se pot săvârși atât la comun, dar și în particular. Și aici întâlnim cu precădere funcțiunea de laudă și preamărire a lui Dumnezeu.

• **slujbe pentru diferite nevoi personale sau obștești**, care se cunosc sub denumirile de „Sfinte Taine” și „Ierurgii”. Aceste slujbe au legătură imediată cu diverse momente importante din viața credinciosului sau a unei comunități de credincioși, și se bazează mai mult pe funcțiunea sfințitoare a cultului public, întrucât ele au ca scop împărtășirea harului divin către credincioși.

Se întâmplă uneori ca, din diverse motive, anumite persoane sau grupuri de persoane să conteste această formă de viață obștească a Bisericii, aducând ca argument faptul că legătura cu Dumnezeu are ca principală caracteristică unicitatea și individualitatea persoanei, prin urmare religia ar trebui exprimată privat și individual. Această tendință este observabilă mai ales în țările secularizate ale Apusului, dar și în cadrul cultelor protestante și, mai ales, neo-protestante, care, deși practică anumite forme de adunare a credincioșilor, totuși resping viața Bisericii sub forma slujbelor bisericești. Plecând însă de la principiul iubirii în Hristos, enunțat la începutul acestui articol, putem spune cu certitudine că mântuirea nu se câștigă de unul singur și că religia nu poate constitui o chestiune personală, așa cum greșit afirmă anumite state europene (Franța, Germania). Viața obștească a bisericii are, pe lângă celelalte scopuri spirituale, un profund caracter de echilibrare socială. Aceste forme de împreună-participare la rugăciune vin să explice credinciosului că el nu este o singularitate înaintea lui Dumnezeu, că „Tatăl nostru” din ceruri ne iubește pe toți la fel. Prin urmare toți beneficiem de chipul lui Dumnezeu sădit în noi, și fiecare se bucură de libertate, iubire și șansa mântuirii în mod egal. Ceea ce ne diferențiază unii de alții nu ar trebui să ne dezbină și să ne izoleze, ci dimpotrivă, conform învățăturilor Bisericii, avem de-a face cu „o unitate în diversitate”.

Printre nevoile personale sau de grup sunt: la naștere (botezul), la căsătorie (cununia), la moarte, de deces.

Prin urmare, participarea credinciosului la aceste slujbe este extrem de importantă, pentru a înțelege faptul că umanitatea este chemată la iubirea semenului, și nu la o formă de trăire izolată. În viziunea hristică a Biserici societatea trebuie să evolueze sub forma comunității care are în mijloc pe Hristos, nu a grupului de indivizi, în care fiecare are idolul său.

.- amvon³ pentru predici

Lector care deține o Biblie pentru lecture; Corpul corului sau scaunele pentru cor; Vitralii; Lumânări, arzătoare de tămâie; O cruce prețioasă peste sau pe altar: Baptisiera⁴

G.- CATOLICISMUL - RITURI

a.- Rituri latine: Biserica latina, Ritul roman, acum este predominant, Ritul ambrozian, Ritul de Braga, Ritul cartuzian, Ritul mozarab, Ritul zairez, Ritul tridentin, Rituri moarte (african, celtic, galican, de Sarum, lionez, Nidaros, de Aquileia, de Benevento)

b.- Rituri siriene de apus: Biserica Maronită, Biserica Catolică Siriacă, Biserica Siro-Malankară,

c.- Rituri siriene de răsărit: Biserica Caldeeană Catolică, Biserica Siro-Malabară

d.- Ritul armean: Biserica Armeano-Catolică

e.- Ritul bizantin: Biserica Greco-Catolică Albaneză, Biserica Greco-Catolică Bulgară, Biserica Greco-Catolică Greacă (Grecia și Turcia), Biserica Greco-Catolică Italo-Albaneză, Biserica Eparhiei de Krizevci (Serbia), Biserica Greco-Catolică din Macedonia, Biserica Greco-Catolică Melkită, Biserica Română Unită cu Roma, Biserica Greco-Catolică Rusă, Biserica Greco-Catolică Ruteană (SUA), Biserica Greco-Catolică Slovacă, Biserica Ucraineană Catolică, Biserica Greco-Catolică Maghiară, Biserica Greco-Catolică Bielorusă

f.- Rituri de origine alexandrină: Biserica Coptă Catolică, Biserica Etiopiană Catolică

g.- Protestantismul

Una din definițiile sale cel mai frecvent repetate este următoarea: „Protestantismul reprezintă toate confesiunile

3 Podium sau balcon într-o biserică, de unde se citește evanghelia și se ține predica

4 bazin folosit la botezul prin scufundare.

creștine care nu sunt nici catolice, nici creștin-ortodoxe”. Teologia protestantă a dus la importante diviziuni interne, caracterizate în comun prin separarea acestora de catolicism și Papalitate.

Protestantismul este unul dintre cele trei mari curente existente în prezent în creștinism.

Termenul "protestant" reprezintă o noțiune generică pentru diverse confesiuni, organizate după ideologii creștine și având structuri ecleziastice proprii. În general, prin confesiuni protestante se înțeleg acele culte care își au rădăcina istorică în reforma religiei romano-catolice, inițiată de Martin Luther, la începutul secolului al XVI-lea. Una din definițiile sale cel mai frecvent repetate este următoarea: "Protestantismul reprezintă toate confesiunile creștine care nu sunt nici catolice, nici creștin-ortodoxe". Teologia protestantă a dus la importante diviziuni interne, caracterizate în comun prin separarea acestora de catolicism și Papalitate. În cadrul protestantismului există diferite biserici, printre care lutheranismul, calvinismul, unitarismul, anglicanismul, presbiterianismul, dar și bisericile neprotestante cum sunt baptismul, adventismul, penticostalismul și altele.

Denumirea protestantismului își are originea în acțiunea de frondă a unei facțiuni a Adunării Generale din Imperiul Germano-Roman. În anul 1529 Dieta de la Speyer a adoptat o serie de măsuri care discriminau adepții reformei lui Luther, în sensul că dispunea ca statele care au adoptat hotărârile de la Worms, să aibă dreptul de a-și menține confesiunea reformată, în timp ce statele ce nu adoptaseră aceste hotărâri până la 1529, să fie obligate să renunțe la orice formă de înnoire a religiei și să păstreze vechea liturghie catolică. Împotriva acestei hotărâri, Principele Elector Saxon, împreună cu alți cinci principii germani și delegațiile a 14 orașe imperiale au protestat solemn, solicitând convocarea unui Sinod Universal sau German care să dezbată cauza lor în fața unui judecător neutru. Actul solemn, adresat Împăratului, purta numele de „Protestatio”.

Odată cu evoluția istorică a curentelor reformatoare, sensul termenului de protestantism a fost extins la toate acele confesiuni care, într-o formă sau alta, împărtășeau principiile formale și materiale ale reformei lui Luther, adică au acceptat, pe de o parte, teza potrivit căreia unicul fundament al oricărei credințe creștine o reprezintă exclusiv interpretarea Sfintei Scripturi, independent de orice dogmă și autoritate, și, pe de

altă parte, susțin teza mântuirii numai prin credință, adică ideea că izvorul mântuirii provine direct de la Dumnezeu, în afara oricărui merit, fără mijlocirea preotului și fără vreo condiționare materială. Unele teze ale protestantismului, în special cea referitoare la împărtășanie și predestinație au stârnit controverse în rândul adepților confesiunii înnoite, care au dus în cele din urmă la scindarea în două confesiuni, și anume: lutherană și reformată (calvinistă). Sciziunea a devenit definitivă în urma hotărârilor sinodului de la Dortrecht, și a condus la formarea a două structuri eclesiastice diferite.

Începând din secolul al XVII-lea, din sânul celor două confesiuni s-au desprins alte grupuri care, în funcție de specificitățile naționale, respectiv de diferitele interpretări ale unor teze, au înființat noi confesiuni. O latură comună a tuturor confesiunilor protestante și neoprotestante constă în negarea și respingerea totală a principiilor teologice și teozofice ale catolicismului. Protestantismul consideră ca falsă teza infaibilității și caracterul de unic mântuitor al Bisericii Catolice, de asemenea neagă importanța invocării și cultul Fecioarei Maria și al sfinților, infaibilitatea papei și autoritatea supremă a episcopilor, consideră ca fără valoare jurămintele preoților și călugărilor - în acest sens nu recunosc caracterul sacerdotal al organizațiilor monahale. Protestantismul nu recunoaște sistemul celor șapte sacramente ale confesiunilor catolice și ortodoxe, considerând că există numai două sacramente: Botezul și Împărtășania. Neagă învățăturile despre purgatoriu, valoarea sacrificiului, al hramurilor și pomenelilor, al absoluției generale, al meritului faptelor bune. Cele două mari curente ale Protestantismului au cunoscut un singur moment de reunificare în 1817, când în Germania, cele două confesiuni s-au unificat, formând Biserica Lutherană Evanghelică de confesiune Augustină din Germania.

Cele 5 "sola" ale protestantismului sunt total adevărate. Pentru că Apostolul Pavel, în Epistola către Efeseni, spune exact că ne mântuim prin har și prin credință și că aceasta este un dar de la Dumnezeu pentru noi. Acolo se spune exact: "Nu prin fapte, ca să nu se laude nimeni". Acum veți spune probabil că în Epistola lui Iacov se scrie despre faptele bune. De fapt, cei doi Apostoli, Iacov și Pavel nu se contrazic absolut deloc în ideea mântuirii doar prin har și prin credință. Apostolul Iacov, în Epistola sa, vorbește despre faptul că dintr-o credință adevărată pur și simplu izvorăsc faptele bune, ca o consecință a mântuirii

noastre. Însă așa cum ne învață apostolul Pavel, darul minunat al Lui Dumnezeu pentru noi este mântuirea noastră prin har și prin credință. Dacă ne-am mântui prin fapte, ar însemna că ne mântuim singuri și că nu mai e nevoie de jertfa Lui Iisus de la Cruce

Cele 5 "sola" protestante sunt:

- Sola gratia (mântuirea doar prin har),
- Sola fide (mântuirea numai prin credință),
- Sola scriptura (mântuirea numai prin Scriptură),
- Solus Christus (numai Cristos),
- Soli Deo Gloria (glorie numai Lui Dumnezeu).

H.- RELIGII ȘI CONFESIUNI CREȘTINE

(ISTORIC ȘI DOCTRINE) – CREȘTINISMUL

† Dr. Onufrie Pop - Arhiepiscop de Bergamo și Mitropolit Primat Mitropolia Autonomă Creștin Ortodoxă după Vechiul Calendar în Italia

Istoria religiei creștine începe în Vechiul Testament în Cartea Facerii și încheie în Noul testament cu venirea lui Iisus Hristos.

Numele de creștini vine de la Hristos. Scriitori latini Suentoniu, Pliniu cel Tânăr, precum și evangheliile apocrife atestă originea creștinismului precum și a întemeietorului Iisus Hristos.

Despre existența istorică a mântuitorului Iisus Hristos vorbesc scrierile Noului Testament, precum și documentele literare ale primului secol al erei noastre.

Dogmă fundamentală a creștinismului, numită și dogmă hristologica, vorbește despre Dumnezeu-Om. Credință în divinitatea lui Iisus Hristos a generat Biserica creștină, după cum rezultă din epistolele Sfinților Apostoli: „Pentru că oricine este născut din Dumnezeu biruiește lumea. Cine este cel ce biruiește lumea dacă nu cel ce crede că Iisus este fiul lui Dumnezeu?”.

a.- ORTODOXIA

Potrivit credinței ortodoxe, a Bisericii nedivizate, Dumnezeu este iubire și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne în el.

Dumnezeu este Creatorul lumii. El a prazmuit lumea din nimic și în afară naturii Sale. Scopul și centrul creației este omul: Dumnezeu l-a creat pe om după chipul și asemănarea Sa. Sufletul omului este substanță distinctă de lumea materială,

care, prin virtute și harul divin poate ajunge la asemănarea cu Dumnezeu.

Omul creat de Dumnezeu a acționat autonom, fapt ce a dus la distanțarea de Creatorul sau, izolarea de El. Consecință acestei fisuri apărută între Dumnezeu și om a afectat întreaga creație. Totuși, starea s-a aflat umanitatea după cădere a fost reabilitată de Hristos, autorul mântuirii neamului omenesc.

Mântuirea este lucrarea lui Dumnezeu față de om, dar și a omului față de Dumnezeu, deoarece noi îl iubim pe Dumnezeu fiindcă el ne-a iubit cel dintâi. Astfel, prin jertfă și învierea lui Hristos a devenit posibilă transfigurarea omului și a lumii întregi. Despre toate aceste vorbește Liturghia ortodoxă, în timpul căreia credincioșii trăiesc prefigurat viață veșnică și comuniunea cu Dumnezeu.

Morala creștină îndeamnă pe om la dobândirea fericirii veșnice cât și a celei de pe pământ. Pentru această credinciosul este dator să trăiască potrivit poruncilor lui Dumnezeu. Baza acestora predici o constituie iubirea de Dumnezeu și de oameni: „Toate câte voiți să vă facă vouă oamenii asemenea și voi să faceți lor!”

Eshatologia creștină are în centrul ei învățătură despre moarte, judecată particulară și judecată universală. Concepția despre viață de după moarte are în centrul ei ideea de răi și de iad.

Raiul reprezintă comuniunea cu Dumnezeu și cu oamenii. El este starea de maximă credință, nădejde și dragoste la care poate ajunge orice credincios practicând învățăturile lui Hristos. Iadul se identifica stării de suferință a sufletului izolat de Dumnezeu și de oameni.

Idealul eshatologiei creștine este fericirea supremă, veșnică, trăită în descoperirea caracterului inefabil și veșnic al dumnezeirii.

Îndumnezeirea omului se realizează prin credință. „Credință este o forță care înfăptuiește unirea desăvârșită, nemijlocită și mai presus celui ce crede că Dumnezeu cel crezut....Credința este o cunoaștere care nu se poate dovedi. Iar dacă nu se poate dovedi (explica) înseamnă că, credința este o legătură mai presus de fire prin care în chip neștiut și indemonstrabil, ne unim cu Dumnezeu mai presus de înțelegere”.

Alături de credință stă jertfă mistică sau Sfânta Euharistie. Prin actul euharistic omul intră în comuniune cu

Dumnezeu Fiul și prin El cu celelalte persoane ale Sfintei Treimi. În sfârșit un rol de asemenea important îl au rugăciunea și asceză, rugăciunea reprezentând dialogul omului cu Dumnezeu iar asceză formă de transfigurare a naturii umane în integralitatea ei după asemănarea ei cu Dumnezeu.

Dacă cele arătate până aici reprezintă credință Bisericii Ortodoxe, în cele ce urmează vom creiona succint aspectele esențiale ale doctrinei româno-catolice, rezultate în urmă separării de Biserica Răsăriteană din anul 1054.

b.- CATOLICISMUL

În materie de doctrina există cinci principale diferențe: Filioque, Primatul Papal asupra Bisericii universale și infailibilitatea papală, caracterul indelebil al hiroteniei și mirungerii, zămislirea și nașterea fără prihană a fecioarei Maria și învățarea despre Purgatoriu și judecată particulară. Trăsăturile sub care este cunoscut catolicismul pot fi rezumate astfel: sistematizarea excesiv a doctrinei de credință de așa manieră încât o distincție între dogmă și teologie devine imposibilă; împiedicarea unei acceptări personale, libere, a mesajului credinței; introducerea în formularea dogmelor a unor noțiuni metafizice și concepte specifice școlii filosofice particulare; dezvoltarea continuă a doctrinei în dogme noi; instituirea unor magisterii infailibile; dorința de a impune dogmă prin mijloace coercitive, canonice; unitatea și centralizarea prin structura juridică a Bisericii și nu prin consens și în sfârșit separarea dintre funcția învățătoare a ierarhiei și spiritualitatea dintre teologie și sfințenie.

c.- PROTESTANTISMUL

Protestantismul este rezultatul fisurii apărute în cadrul Bisericii Apusene. Numele de protestantism vine de la atitudinea câtorva principii a statelor germane, care, în numele credinței lui Luther, protestează la Dietă de la Speyer, în anul 1529, contra deciziei lui Carol al V-lea de a-l convinge cu forță pe Luther să renunțe la ideile sale.

- Reforma protestantă se remarcă prin următoarele aspecte doctrinare
Autoritatea cuvântului lui Dumnezeu, concept care respinge din sfera credinței tot ce nu are o bază clară în Sfânta Scriptură. Prin acest demers este refuzată tradiția și autoritatea Papei. Biblia și Dumnezeu, după protestanți, vorbesc numai celor ce au credință, iar credință se împărtășește credinciosului prin puterea Duhului Sfânt.

- Mântuirea se realizează prin harul lui Dumnezeu și a credinței. Ea este generată de jertfă lui Hristos și nu de faptele omului. Credință înseamnă acceptarea acestui dar al iertării hristice. Faptele omului nu au nici o contribuție în procesul salvării, ele fiind doar o dovadă a îndreptării. În consecință, mântuirea nu este responsabilitatea omului ci, planul imuabil al lui Dumnezeu care lucrează în istorie în mod liber.

- Biserica este indivizibilă: adică este acea comunitate a credincioșilor așa cum această apare în gândul lui Dumnezeu. Biserica nu are o structură vizibilă permanentă, nici o preoție sacramentală. Preotul, ca și liturghia reprezintă realități instituite de om pentru aducerea aminte a evenimentului mântuitor realizat de Hristos./Biserica rămâne permanent sub judecată lui Dumnezeu și se află într-un proces continuu de înnoire.

- Crezurile (răsăritean și apusean) sunt forme istorice ale credinței și au o valoare secundară pentru interpretarea Bibliei.

- Iertarea păcatelor și mântuirea sunt expresia voinței lui Dumnezeu. Omul este iremediabil păcătos, fapt pentru care restaurarea lui se realizează prin lucrarea tainică a lui Dumnezeu.

d.- NEOPROTESTANTISMUL

Reforma protestantă a deschis calea apariției unor noi curente cunoscute sub numele de grupări neoprotestante.

Bapțiști

Baptismul a apărut în secolul al XVII-lea că și biserica organizată, dar conform teologilor și istoricilor bapțiști, originea cultului s-ar afla în epoca creștinismului primar.

Strămoșii cultului au fost anabaptistii secolului al XVI-lea, care formau o sectă fără dogme precise, uniți numai prin opoziția membrilor ei împotriva tuturor claselor stăpânitoare și prin simbolul comun al celui de-al doilea botez.

Nașterea propriu-zisă a baptismului a fost în Olanda, veriga intermediară între anabaptisti și bapțiști fiind menonitii.

În formă în se care se cunoaște astăzi, baptismul a apărut la începutul secolului al XVII-lea în Anglia. Încă de la început, bapțiștii s-au împărțit în bapțiști generali, care susțineau doctrina mântuirii generale, după care Hristos a murit pentru salvarea tuturor oamenilor și „bapțiști particulari” care acceptau învățătură calvinistă a mântuirii particulare, conform căreia Hristos nu a murit pentru toți, ci numai pentru cei aleși, predestinați pentru mântuire.

Printre principiile doctrinei baptiste apărute prin anii 1900 se numără autoritatea divină a Bibliei, necesitatea unei experiențe personale cu Dumnezeu pentru omul care devine membru al Bisericii, administrarea botezului numai adulților deoarece ei înțeleg semnificația acestuia spre deosebire de copii.

Pentru bapțiști, scriptură reprezintă cuvântul lui Dumnezeu scris, fiind inspirată de la Duhul Sfânt. Dumnezeu reprezintă pentru ei Creatorul, Stăpânitorul tuturor lucrurilor, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Omul în viziunea lor este creația lui Dumnezeu după chipul și asemănarea Să. Este o ființă liberă, având dreptul de a alege binele sau răul, fiind răspunzător înaintea lui Dumnezeu pentru toate faptele, vorbele și gândurile sale.

În ceea ce privește păcatul, consideră că reprezintă o lipsa de conformitate față de legea morală a lui Dumnezeu, consecință păcatului fiind moartea spirituală.

Mântuirea pentru ei reprezintă scăparea omului de sub urmările păcatului. Consideră că omul nu se poate mântui pe sine, mântuirea dându-se prin harul lui Dumnezeu. Omul păcătos se poate mântui dacă îndeplinește două condiții: pocăință și credință.

Nașterea din nou consideră că este lucrarea divină pe care Dumnezeu o face în viață păcătosului care trebuie să se pocăiască și să creadă. Nu reprezintă o îmbunătățire a vieții, e o schimbare radicală a acesteia, o curățire a vieții interioare; este a două fire a vieții, ea da dreptul de a deveni moștenitorii lui Dumnezeu.

Biserica pentru ei nu este o organizație pământească vizibilă ci organismul viu, spiritual, al celor mântuiți, adică a celor care au crezut în Hristos și au fost născuți din nou. Membrii bisericii se numesc între ei „frați” și sunt egali în drepturi și îndatoriri, conducerea directă o are Hristos neexistând grade ierarhice. Biserica are menirea de a prea slăvi pe Dumnezeu, de a răspândii Evanghelia.

Slujitorii Bisericii sunt împărțiți în păstori și diaconi. Pastorul se îngrijește de supravegherea, păstoria și cârmuirea spirituală al Bisericii, iar diaconii îi ajută pe păstori în administrarea bunurilor materiale al bisericii. Preoția nu formează o clasă specială, ea este universală, fiecare credincios fiind un preot și având dreptul de a se apropia de Dumnezeu prin Iisus Hristos, fără alt mijlocitor.

Ca și simboluri ale Noului Testament sunt Botezul și Cina Domnului, care nu sunt taine. Botezul este simbolul înmormântării omului vechi și al învierii omului nou, neavând calitatea de a curăți păcatele. Pentru a fi cineva botezat trebuie mai întâi să primească mântuirea, adică să se pocăiască și să creadă. Botezul se săvârșeste doar la majorat, copiii nefiind admiși pentru botez.

Cina Domnului nu are calitatea iertării păcatelor, este doar comemorarea iertării păcatelor prin jertfa lui Hristos. Cina se poate lua de către toți acei care au fost botezați și și-au mărturisit credința în Hristos.

Bapțiștii nu au sărbători închinare sfinților. În ceea ce privește viața de apoi, consideră că sufletele celor mântuiți se duc în rai, iar ale celor nemântuiți, în iad. Hristos va veni pentru a-i judeca pe cei morți și pe cei vii, morții vor învia, iar credincioșii în viață vor merge în întâmpinarea lui Hristos. Fiecare om va fi judecat în mod drept după faptele sale. Cei mântuiți vor moșteni viața de veci iar cei nemântuiți vor fi lepădați de la față lui Dumnezeu în chinul veșnic.

Rugăciunea pentru bapțiști este legătură intimă a omului cu Dumnezeu. Ea este o exprimare directă, neexistând cărți de rugăciuni. Se adresează Tatălui în numele lui Hristos, singurul mijlocitor între om și Dumnezeu. Pentru cei morți nu se fac rugăciuni.

Căsătoria consideră că este orânduia de Dumnezeu. O căsătorie trebuie încheiată numai în Domnul, adică numai cu credincioși. Divorțul este admis doar în caz de adulter dovedit sau de părăsirea căminului.

Locașurile de cult ale bapțiștilor nu au o arhitectură proprie și nici un semn cultic. Exteriorul seamănă cu al unei case oarecare, locul cel mai important fiind sala în care au loc serviciile religioase. Sala este lipsită de podoabe sau obiecte de cult.

Serviciile religioase săptămânale la orașe au loc vinerea, iar în mediul rural sâmbătă seară. Se începe cu o ora de rugăciune condusă de unul din membrii bisericii, după care se oficiază serviciul divin care constă din rugăciune, cântări și recitări, la urmă venind predica.

Botezul reprezintă unul dintre cele mai solemne momente religioase ale cultului bapțist. Se face la majorat numai celor care depun mărturie publică despre credința lor.

Cununia nu este o taină în cultul baptist ci un act încheiat cu multă solemnitate înaintea lui Dumnezeu. Această cununie este săvârșită de un pastor iar în lipsa lui, de către un diacon ordonat. Cei care trăiesc în concubinaj sunt excluși din biserică. Serviciul religios de cununie constă în cântări și urări versificate, iar predică este ocazională, în ea vorbindu-se de importanță căsătoriei și dându-se sfaturi practice pentru căsătoriți.

Înmormântarea se oficiază la casa celui decedat, în curte sau în casa de rugăciuni. Serviciul religios se săvârșeste de către pastor sau diaconii ordinați, iar în lipsa acestora de către conducătorul bisericii și constă din cântări, rugăciuni și predică. Muzica ocupă un loc de frunte în cadrul tuturor serviciilor religioase.

Mișcarea baptistă, în concluzie, poate fi considerată ca o adevărată „deschizătoare de drumuri” pentru celelalte culte neo-protestante. Prin gesturile lor sensibile, umanitare, excursii, spectacole religioase, bapțiștii creează un mediu ambiant plăcut, reușind sub această mască să recruteze tot mai mulți adepți. Caracterizându-se printr-o insistență deosebită, ei consideră „vânătoarea de suflete” o datorie față de Hristos.

Sub această mască a bunăvoinței și a afecțiunii doresc să se infiltreze în toate mediile, însă au tendința de a pătrunde și a indoctrina îndeosebi persoanele din medii universitare. Tot mai mulți adepți sunt recrutați din rândurile studențimii, se caută, se constituie în grupuri aparte și au grijă să nu își deconspire nucleele în interiorul centrului universitar.

Acestor tineri conștiința de grup, conștiința apartenenței religioase le este atât de insistent cultivată, încât țin seama în alegerea profesiei și de cerințele cultului.

Cultul își înconjoară adepții cu multă afecțiune și chiar ajutor material pentru studenții ce nu dispun de mijloacele materiale suficiente terminării studiilor.

Vigilența noastră trebuie sporită deoarece adepții de azi ai cultului baptist sunt recrutați dintre credincioșii de ieri ai Bisericii Ortodoxe.

Adventiștii

Din a doua mare mișcare neo-protestantă de factură adventistă, cel mai important cult este cultul creștin adventist de ziua a șaptea. În acest cult lucrurile se complică, se creează o nouă direcție: mileniul cu toate consecințele sale. Adventiștii „garantează” adepților lor starea de „aleși” și sfinți în împărăția de o mie de ani.

Denominațiunea „adventistii de ziua a șaptea” a apărut în prima jumătate a secolului trecut, mai precis prin anul 1831 în S.U.A.

Doctrina sa are ca punct central apropiata venire a lui Hristos, care va întemeia o împărăție de o mie de ani pe pământ.

Credința în parusie, cum a fost numită a două venire a lui Hristos era împărțită și de Biserica creștină a primelor veacuri, dar nu arropa ideea că Hristos va întemeia o împărăție pe pământ, ci una cerească, iar durata acestei împărății de o mie de ani era privită simbolic.

Pentru acest cult Biblia reprezintă voința lui Dumnezeu și singura învățătură fără greș în ceea ce privește credința.

Dumnezeirea este alcătuită din Tatăl, ființă atotputernică, atotprezentă, atotiubitoare și plină de înțelepciune, Fiul, prin care se face mântuirea celor răscumpărați și Spiritul Sfânt. Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat, a dovedit legătură Sa cu Dumnezeu prin minuni deosebite, a murit pentru păcatele omenirii și a înviat din morți înălțându-se la cer.

Adventistii de ziua a șaptea consideră că pentru a se mântui trebuie să se nască din nou, în sensul că trebuie să sufere o completă transformare spirituală prin credință în Hristos.

Botezul, în acest cult are loc tot la majoral ca și la cultul baptist și semnifică un legământ cu Dumnezeu prin pocăință și iertarea păcatelor.

Cina Domnului reprezintă un simbol, iar participarea credincioșilor la împărțășanie este obligatorie, manifestându-și astfel credința lor. Pâinea nedospită și vinul nefermentat reprezintă elementele cinei.

Viața morală este cuprinsă în cele zece porunci, ele reprezentând principii obligatorii și de neschimbat. Cele zece porunci nu te pot mântui ci doar arată cum să te ferești de păcât, iar Evanghelia, legea nouă, devine puterea lui Dumnezeu spre mântuirea oricui.

Acest cult consideră că sufletul este muritor și numai Dumnezeu este nemuritor iar viața veșnică este darul lui Dumnezeu prin credința în Hristos. Nemurirea, pentru ei, este ravărsată asupra celui drept la a două venire a lui Hristos.

În ceea ce privește învierea ei afirmă că va fi o înviere atât a celor drepti cât și a celor nedrepti cu mențiunea că cei drepti vor învia la a două venire a lui Hristos, iar cei nedrepti

vor învia cu o mie de ani mai tarziu.

Acest cult acordă o mare importanță pocăinței, considerând că cei nepocăiți vor fi nimiciți. aduși la o stare de neexistență, în acest fel Dumnezeu reușind să curețe universul de păcăt și păcătoși.

Sanctuarul ceresc consideră că este templul lui Dumnezeu din ceruri care avea să fie curățat la sfârșitul celor 2300 de zile. Această curățare este o lucrare de judecată iar încheierea ei semnifică terminarea timpului de proba lăsat omenirii pentru a se pocăi.

Cultul acesta respectă de asemenea anumite reguli de alimentație în sensul că sunt eliminate din dietă lor băuturile alcoolice, tutunul și mâncărurile cu carne.

Despre a doua venire a lui Hristos afirmă că nu este cunoscută încă o dată exactă a acestui eveniment, dar cert este că sosirea lui este iminentă.

Domnia milenară a lui Hristos pentru ei reprezintă perioada între cele două învieri în care cei drepti vor trăi alături de Hristos în cer. La sfârșitul mileniului, cetatea sfântă a celor drepti se va coborî pe pământ, iar nelegiuiții înviați la a doua înviere vor fi mistuiți de un foc ceresc care va regenera și pământul de blestem. Astfel pământul va fi readus la starea de frumusețe de la începuturi și va deveni locuința celor drepti pe vecie.

Casele de adunare adventiste nu se disting printr-o arhitectură deosebită, nu au nimic special, înainte adunările ținându-se în încăperile unor case oarecare. Casele de rugăciuni sunt fără de podoabe, în față se află amvonul, sub care este baptiserul. Credincioșii stau pe bănci sau scaune și există un loc anume construit pentru cor, la balcon de regulă.

În ceea ce privește serviciile religioase, celebrarea acestora are loc sâmbătă, care este considerată zi de repaus. Pregătirea pentru searea sâmbetei începe încă din ziua de vineri, o dată cu apusul soarelui, când corul și credincioșii spun rugăciuni, cântece religioase și citesc un paragraf sau un capitol din Biblie. Serviciul religios de sâmbătă se distinge prin trei momente, reprezentate prin ora de rugăciune, școala de sabat și predica.

În România există două grupări dizidente care sunt împotriva organizării sociale, care practică „uniri spirituale” și recomandă viață conjugală „paradise-acă”. Mișcarea adventistilor de ziua a șaptea s-a remarcat printr-o atitudine

hotărâtă împotriva acestor practici, prin denunțare și condamnare a unor asemenea fapte antisociale ce n-au nimic în comun cu lumea religioasă.

Penticostalii

Originea sectei se află în America, datând abia de la începutul secolului XX, din iudeo-creștinism și se desprinde din rândul baptistilor. Penticostalii se cred „martorii” cincizecimii, posesorii și transmițătorii, aleși celei de a treia ere a mântuirii, era Sfântului Duh. Ei susțin că sunt botezați cu Duh Sfânt și cu foc, primite de Apostoli la cincizecimea Pogorârii Duhului Sfânt. Li se zice „tremurători”, pentru că în momentele pretensei inspirații a Sfântului Duh ei tremură, și „spirit” fiindcă pretind a avea pe Sfântul Spirit în darul vorbirii în limbi. Penticostalii au refuzat bapțiștii, „simbolul” botezului lui Ioan Botezătorul, înlocuindu-l cu „botezul duhului”; încurajează activitatea feminină în predica Evangheliei și consideră femeia un mediu propice „descoperirii” duhului.

În România a venit direct din America, prin câțiva români de acolo, care au fost convertiți la această credință. Prima biserică penticostală a fost deschisă în țara noastră la data de 10 septembrie 1922.

Păstorii au căutat să ofere noilor adepți o doctrină „apropiată” de cincizecime. Spiritii sau aleșii Duhului și-au creat și învățături adaptate halucinațiilor lor. Sătui de predica baptismală și adventă. S-a început o adevărată cruciadă penticostală împotriva „amvonului” și a limbii de transmitere a „cuvântului sfânt”, înlocuindu-se cu glosolalia.

Biblia este compusă din Vechiul și Noul Testament, ea reprezentând singura normă de credință și conduită a penticostalilor.

Consideră că există un singur Dumnezeu adevărat. Cuvântul Său descoperă mai departe existența Sa în trei persoane ca Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Dumnezeu-Tatăl reprezintă făcătorul tuturor lucrurilor, Dumnezeu-Fiul a venit pe pământ să sufere, să moară pentru toți spre mărturisire și să ridice păcatele celor ce cred în El; El va veni a doua oară și va fi judecătorul viilor și al morților, iar Dumnezeu-Duhul Sfânt este loțiitorul Domnului Iisus pe pământ, coborându-se din cer de la Tatăl, în ziua cincizecimii⁵.

Îngerii reprezintă făpturi duhovnicești create de Dumnezeu, fără de păcat și puși în slujba Sa și în același timp sunt cei ce îndeplinesc voința lui Dumnezeu.

Diavolul reprezintă pentru ei căpetenia îngerilor răi care înșeală întreaga lume, este ispititor, mincinos și a fost biruit prin jertfă Domnului Iisus Hristos.

Despre crearea omului și căderea în păcat consideră că omul este creația lui Dumnezeu, a căzut în păcat ademenit de Satana, această cădere în păcat a primului om atrăgând după sine pe toți ceilalți. Din acest motiv consideră că omul nu se poate izbăvi decât prin jertfă Domnului Iisus Hristos.

Harul lui Dumnezeu reprezintă bunătatea și dragostea pe care a arătat-o Dumnezeu prin Iisus Hristos față de păcătoși. Numai prin acest har a lui Dumnezeu credincioșii se pot mântui. Credința pentru ei este de obârșie divină, se primește de la Dumnezeu prin dreptatea Lui și vine prin auzirea cuvântului lui Dumnezeu.

Pocăință semnifică un ordin al Domnului Iisus Hristos, căință pentru viața trăită în păcat și ruperea de la poftele lumesti și păgânătate.

Nașterea din nou este înnoirea totală a vieții după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Iertarea pentru acest cult este un atribut dumnezeiesc prin care Dumnezeu își dovedește bunătatea față de oameni păcătoși care trebuie să mărturisească și să părăsească păcatul lor, rugându-l pe Dumnezeu să-l ierte. Rugăciunea reprezintă liantul între om și Dumnezeu. Ea trebuie făcută cu credință și cu inima curată.

Adeptii cultului penticostal consideră că postul are drept scop însoțirea rugăciunii pentru primirea unor binecuvantari de la Domnul. Pentru ei, adevăratul post este acela ce pornește din inima persoanei, postul facerii de bine, al milei și nu acela care îi este impus, acest cult ferindu-se de posturi lungi și istovitoare impuse.

Botezul Duhului Sfânt reprezintă îmbrăcarea cu putere de sus a celor născuți din nou pentru că ei să poată rezistă ispitelor și să poată mărturisi Evanghelia prin puterea lui Dumnezeu.

Botezul cu apă consideră că este un simbol al morții fără de păcat și al învierii la o viață nouă. Se face oricui crede în Domnul Iisus Hristos, se oficiază prin scufundare în apă o singură dată iar copiii se botează la vârstă când pot înțelege singuri că Domnul Iisus Hristos este Mântuitorul lor Personal.

Cina Domnului reprezintă jertfa trupului și vărsarea sângelui Domnului Iisus Hristos pentru păcatele noastre. Se compune din pâine nedospită și vin nefermentat și se realizează ori de câte ori este posibil, fără deosebire de zi sau dată.

Consideră că darurile Duhului Sfânt sunt în număr de nouă, pe care Dumnezeu le împarte credincioșilor; ele ajută la propovăduirea Evangheliei, însă nu toți credincioșii posedă astfel de daruri.

În ceea ce privește vindecările divine, acești adepți consideră bolile a fi urmarea păcatului, astfel că vindecarea intră pentru cei care cred în același plan de mântuire ca și iertarea păcatelor.

Menirea bisericii este de a vești cuvântul lui Dumnezeu și de a-i ajuta pe credincioși să înfăptuiască, în viața lor, roadă Duhului Sfânt.

Slujbele duhovnicești în biserică sunt realizate de către păstori și diaconi cu calități deosebite prin care se disting de ceilalți membri.

Disciplină în biserică are rolul de a ridica pe cel căzut sufletește și să mențină în biserică autoritatea morală prin îndemnuri și chiar muștrări. Biserica exclude din sânul său pe acela ce a căzut în păcat și nu mai prezintă nici o garanție de viață spirituală și reprimeste pe cel ce se căiește pentru faptele sale.

Ziua de odihnă pentru pentecostali este considerată duminica, ziua în care Hristos a înviat din morți.

O caracteristică a cultului pentecostal este libertatea ce o au credincioșii de a interpreta textele biblice și locul exagerat pe care îl ocupă așa-zisa profetie. Observăm tendința de desprindere din comunități proprii. Pentecostalii afirmă că au primit descoperirea adevăratei credințe printr-un „grai interior” și că o primesc și astăzi ca pe o descoperire a Duhului Sfânt. Ei știu că Duhul Sfânt, cea de-a treia persoană a Sfintei Treime, se află în mijlocul lor, deosebit de Tatăl și Fiul; El este socotit „Revelatorul suprem”.

Martorii lui Iehova

Martorii lui Iehova sau Aleșii Domnului, este o sectă cu principii și practici violente ce a luat naștere la începutul secolului nostru în America avându-l ca fondator pe Charles Russell. Ei au și alte titlaturi cum ar fi: Studenți în Biblie, Milenisti aleși sau Adventiști calculați (convinși fiind că mileniul „adevărat” ei îl posedă și „calculul” sigur ei l-au reușit) și Russelistii care cred în

venirea Domnului la comandă, concepție ce este adusă până la absurd. De fapt numai venirea o i-au în seama restul învățaturii și chiar persoana Mântuitorului Hristos sunt neglijate. Russel face parte din partida calculatorilor „serioși” ai mileniului și pentru că iehovistii să nu fie descoperiți își zic milenisti și stau în umbră cultului adventist de ziua a șaptea. Această sectă își schimbă adeptii, îi leagă prin jurăminte iar dacă părăsesc grupul sunt urmăriți, persecutați, suferind chiar întâmplări fatale. Este o sectă riguroasă în principii, deoarece au înlăturat din doctrina frică de judecată, ei fiind „aleșii” și „profeții” timpului de astăzi. Ei nu admit existența sufletului și dănuirea lui după moarte, pentru ei omul este un animal cu rațiune. Nu există iadul în concepția lor, neagă învierea lui Hristos și revin la religia primitivă cu practici ancestrale și jertfe umane. În România, iehovismul a luat naștere la începutul secolului nostru, când un ardelean pe nume Ioan Sima revine în Ardeal după o călătorie în SUA unde a fost cooptat de însuși Russel și începe organizarea unui grup iehovist în anul 1920.

Doctrina este una obscură, confuză, sincretistă. Iehovistii și-au însușit multe practici mozaice, unii chiar refuză Noul Testament și întrec cultul Bisericii. Ca și concepții ei se cred cunoscători preciși ai vremii celei de a doua venire a lui Hristos, consideră că împărăția de o mie de ani va fi cu cei drepti, cei aleși, care sunt doar iehovistii. Ei nu înțeleg și nu acceptă Sfânta Treime; există un Dumnezeu-idee; consideră că Iisus Hristos nu este Dumnezeu, ci o creatură a lui Dumnezeu care a trăit ca un simplu om, dar a dobândit nemurirea pentru supunere. Duhul pentru ei este o energie a Tatălui și nu o persoană a Dumnezeirii, deci nu există Sfânta Treime. Dumnezeu este nemuritor, El nu are nici început și nici sfârșit; nu există suflet nemuritor, omul fiind o simplă ființă cu rațiune. Nu există nemurire în concepția lor. Învierea reprezintă un dar deosebit dat de Dumnezeu celor aleși, adică iehovistilor și, ascultarea este condiția „alegerii”. Pentru ei nu există iad și nici chinuri veșnice, iar locul iadului în Noul Testament trebuie înțeles simbolic. Pentru iehovisti nu există nici o sărbătoare, iar cele care sunt au fost impuse. Neavând nimic în comun cu credința în nemurire au înlăturat și evenimentele legate de activitatea Sfintei Treimi în pregătirea omenirii pentru venirea Mântuitorului Iisus Hristos. Ei împart istoria omenirii în trei epoci: de la Creații până la potop, când lumea a fost condusă de îngeri; de la potop la a doua venire a Domnului (1874), când

lumea a fost sub conducerea Satanei și din 1874 până la o perioadă de patruzeci de ani când a urmat o vreme de încercări care a culminat cu războiul, început în 1914. Pentru ei, venirea lui Hristos a avut loc numai în Duh în anul 1874. Pentru Hristos, toți cei morți până în anul 1914 se află numai în somnolență și vor fi puși la încercare în Împărăția lui Dumnezeu de o mie de ani prin Înviere, iar dacă nu se vor cuminti, vor fi distruși pentru totdeauna. Această concepție consideră ei a fi planul lui Dumnezeu cu omenirea. Datorită caracterului anti-social al doctrinei acestora și instigării la violență, la „Războiul Sfânt” în numele lui Iehova, în urmă căruia vor fi înlăturați de pe pământ toți neiehovistii, iar ce ce vor supraviețui războiului se vor bucura de un guvern „mondial” a lui Iehova, condus de Mântuitorul Iisus, în care va domni dreptatea și pacea, a determinat pe multe popoare să scoată acest cult violent în afara legii și să fie predați autorităților toți membrii săi.

Nazarinenii

Nazarinenii sau pocăiții reprezintă un ordin religios ce se supun lui Iisus Nazarineanul, nu Iisus din Nazaret, Hristos Mântuitorul, ci cel născut nevinovat, crescut fără păcat. Li se spune „pocăiți” pentru pretenția de a pune baza oricărei acțiuni „nevinovăția”, copilăria Domnului, trăirea în frățietate, o comunitate a celor nazareni.

Această sectă a apărut în Europa secolului al XIX-lea, în Elveția, iar întemeietorul și „profetul” este considerat Ioan Iacob Wirz.

Ei sunt reprezentanții „trăitorilor curați” din patria Iordanului și Sinaiului și îl urmează pe Iisus nu numai în cuvinte, ci și „în fapte”. Comunitățile de pocăiți sunt simple, fără mijloace de propagandă deosebite. Grupările nazarinene se nasc în medii lipsite de educație și de o formație cultural-științifică solidă, de aceea obscurantismul se împletește cu erezia și, superstiția împrumută platoșa fanatismului. Lipsa de educație religioasă sau falsitatea acesteia a făcut ca adepții să împrumute concepții străine Evangheliei, justificând credința cu anunțuri cerești și scrisori supranaturale. În România pocăiții au pătruns mai întâi în părțile Aradului, în Bihor, Cenad. Pocăiții își duc existența în umbra cultelor neoprotestante. Ei nu sunt organizați, nu au păstori și nici comunități, sunt niște grupări în frunte cu „președinți”, aleși dintre „frați” mai cu autoritate.

Nazarinienii au concepții sincretiste 6 : idei gnostice, practici baptiste, rigorism calvin și confuzie între vocație și zel profesional. Mișcarea lui Wirtz are un caracter de revoltă cu o doctrina absolut eretică. După „profet” Sfânta Treime nu există, iar Iisus Hristos a putut învia, fiindcă n-au murit de tot ci doar a leșinat pe cruce. Raiul și iadul sunt considerate promisiuni și amenințări și consideră celibatul cea mai înalta formă a „pocăinței”. Conform lui Wirtz, căsătoria „fraților și surorilor” familia în general este un păcat. Pocăința reprezintă baza doctrinei nazarinenilor și consideră că nimeni nu poate crede în Iisus dacă nu s-a recunoscut mai întâi ca un om păcătos. Numai cei renăscuți primesc botezul la vârsta de șapte și paisprezece ani, iar cei care nu sunt renăscuți nu fac parte din Biserica lui Hristos, deoarece mădularele trebuie reînnoite. Consideră botezul lor salvator, iar cine îl acceptă nu mai poate păcătui. Concepția despre mileniu este confuză, calculează cum le convine, fie după adventiști și pentecostali, fie după russellisti. Este interzis jurământul, fiind îndeajuns făgăduința. Consideră toate instituțiile publice lăcașuri ale lui antihrist, în această categorie intrând școala și toate mijloacele de educație, deoarece conform sectei, copiii prin botezul primit nu mai pot păcătui și n-au nevoie de nici o învățătură. Adepților le sunt interzise de asemenea și alte mijloace de informare precum presă, radioul și televiziunea. În cadrul acestei secte fiecare poate vorbi dacă este iluminat de Duhul Sfânt, neexistând vocație și predicatori aleși. Există două categorii de credincioși în cadrul acestui cult și anume: prietenii și prietenele care frecventează adunările și se pregătesc pentru a primi botezul, „frații și surorile” sau cei care au intrat în familie, în comunitate. Și în ceea ce privește viața particulară se impun tot felul de restricții în ceea ce privește distracțiile, vizionarea filmelor și spectacolelor, participarea la evenimente familiale și mondene. Viciile trebuiesc de asemenea înlăturate, ei neacceptând fumatul sau consumul de băuturi alcoolice. În ceea ce privește cultul și manifestarea „evlaviei” se remarcă faptul că adeptul nu are voie să gândească și să facă altceva decât ce i se comandă, cultul este simplu iar evlavia forțată, inhibată. Au o comunitate simplă iar adunarea adepților este sobră, se citesc texte și se predică pe rând, asemănător caselor de educare ale baptistilor.

6 Contopire a unor elemente de gândire, de viață socială, artistică etc. într-un complex în care încă nu-și pot semnala specificul.

Rugăciunea se face în gând, adepții stau cu capetele plecate, așteptând „inspirația” Duhului și împreună căutarea inimii. În ceea ce privește simbolurile, botezul și cina, practicile sunt destul de rudimentare, în sensul că la botez nu mai rostesc nici o formulă, numele celui botezat „se comunică” de Sfântul Duh, iar cina este o gustare simbolică, întocmai ca la bapțiști. Nu au sărbători deosebite, duminică fiind ziua de adunare, fără altă semnificație.

III.- ISLAMISM

A.- INTRODUCERE

Musulmanii din toată lumea vin aici pentru rugăciune în unitate.

Islamul este a doua religie în lume în ceea ce privește numărul de adepți, după creștinism. Sensul general al cuvântului Islam este pace și supunere față de Allah (Dumnezeu), Creatorul tuturor lucrurilor.

Religia a fost fondată în secolul al VII-lea în Peninsula Arabă, pe teritoriul actual al Arabiei Saudite, de către profetul Mahomed și este bazată pe textul religios cunoscut sub numele de Coran. Pe parcursul timpului s-a răspândit pe un larg teritoriu care se întinde în Europa, Asia și Africa de Nord. Centrul religios se află în orașele sfinte Mecca și Medina. Ziua de rugăciune comună la geamie sau moschee este vinerea.

Musulmanii cred că Islamul este ultimul din mesajele dumnezeiești, de asemenea, că Mahomed este ultimul profet și mesager al lui Allah; ei cred și în toți profeții și apostolii care au fost trimiși pentru umanitate înainte de Profetul Mahomed, precum Avraam, Iosif, Moise, Isa ibn Maryam și mulți alții, care sunt sau nu menționați în Coran, cred în scrierile lor și în mesajele pe care le-a dat Allah pentru a le explica oamenilor, precum Tora, Psalmii și Evanghelia.

Majoritatea musulmanilor (circa 75-90%) sunt sunniți. A doua confesiune, Șii, aproximativ 10-20%. Cea mai mare țară cu populație musulmană este Indonezia cu 12,7% din musulmani, urmată de Pakistan cu 11%, India cu 10,9% și Bangladesh cu 9,2%. Comunități mari se mai găsesc în China, Rusia și, parțial, în Europa. Cu 1,57 - 1,65 miliarde de adepți sau 22 - 24% din populația globului, Islamul este a doua și una din religiile cu cea mai rapidă creștere după numărul adepților din lume.

Kaaba, în Mecca (Arabia Saudită), este centrul islamului.

Etimologie

Repartiția musulmanilor șiiți și suniți în lume
Islam și musulman sunt două derivate, primul, nume de acțiune, al doilea, participiu activ, de la verbul "a se supune", așadar sensul lor fiind de "supunere", respectiv de "supus", subînțelegându-se, față de Dumnezeu.

Verbul aslama este derivat de la rădăcina slm care are sensul de "integritate", "desăvârșire", "sănătate", "pace", "tihnă" etc. Un cuvânt derivat de la aceeași rădăcină salām "pace", "tihnă", "mântuire" este folosit de musulmani în formula de salut as-salāmu 'alaikum (pacea/mântuirea fie asupra ta). De aici, o altă interpretare dată termenului "islam" ar fi aceea de "aflare a păcii întru Dumnezeu".

Precizări terminologice

Având în vedere dese confuzii între diverșii termeni care au legătură cu islamul, sunt necesare următoarele precizări terminologice:

Islam - religia islamică sau musulmană;

Ummah - comunitatea islamică formată din totalitatea musulmanilor;

Islamism - termen inventat de Voltaire, care, în definiția sa contemporană, se referă la versiunea radical extremistă a islamului politic. De foarte multe ori în mass media, islamul este confundat cu islamismul;

Mahomedanism - termen învechit prin care era desemnată religia islamică;

Islamolog - specialist în islam;

Islamologie - știința care se ocupă cu studierea islamului;

Islamist - musulman fundamentalist care propagă politica radicală bazată numai pe Coran.

IZVOARE PRINCIPALE

Coranul - Coranul este cartea sfântă a islamului. În original se numește și înseamnă „recitare”. Deși este numit „carte”, când un musulman se referă la Coran, se referă la text, la cuvinte, nu la lucrarea tipărită. Coranul a fost păstrat de-a lungul timpului prin memorarea întregului text, cuvânt cu cuvânt. Coranul a fost revelat, conform tradiției islamice, profetului Mahomed de către îngerul Gabriel (Gavriil) în numeroase ocazii între anii 610 și moartea lui Mahomed în 632. Pe lângă faptul că îi memorau revelațiile, unii dintre însoțitorii săi le-au notat, sporadic, pe pergamente, pietre, omoplați de cămilă.

Schematic, versiunea tradiției a faptelor, spune că după moartea profetului Mahomed, Abu-Bekr, primul calif, i-a poruncit lui Zayd bin Thabit să strângă și să înregistreze toate versetele autentice ale Coranului, după cum erau păstrate în forma scrisă sau orală. Exemplarul lui Zayd, păstrat de văduva profetului Mahomed, Hafsa bint Umar, stă la baza textului coranic întocmit în vremea celui de-al treilea calif, Usman, între anii 650 și 656, care a poruncit alcătuirea unui exemplar model, care să înlăture toate diferențele survenite cu timpul între versiuni, acest exemplar rămânând fundamental până acum. El a trimis copii ale acestui exemplar în toate provinciile califatului și a ordonat ca toate celelalte variante să fie distruse, fiind considerate de atunci ca inexacte. Istoricii Coranului vorbesc însă de un proces mai gradual chiar decât cel prezentat de tradiție, Coranul fiind rodul unei munci redacționale ale cărturarilor islamici aflați în slujba puterii califale contemporane lor, o muncă întinsă pe o perioadă de mai bine de un secol.

Versiunea lui Uthman, organizează revelațiile în ordinea lungimii, cu cele mai lungi capitole (sura) la începutul Coranului și cele mai scurte la sfârșit. În viziunea conservatorilor ordinea capitolelor este stabilită de divinitate.

Mai târziu specialiștii au încercat să așeze capitolele în ordine cronologică, și printre musulmani există un consens privind împărțirea capitolelor în cele revelate la Mecca și cele revelate la Medina.

Unele sure (de exemplu Sura XVII - Al-Isrā') au fost revelate în mai multe locuri, în perioade diferite. Deoarece Coranul a fost scris într-un sistem grafic ce nota doar consoanele și care nu vorbeau limba arabă se converteau la islam, exista o neînțelegere privind lectura exactă a anumitor versete.

Pagină din Coran

Până la urmă s-au dezvoltat forme de scriere care folosesc "puncte" pentru a indica vocalele. Sute de ani după Uthman, cărturarilor musulmani au încercat să determine aplicarea punctelor și citirea corectă în textul nevocalizat al lui Uthman. În urma cercetărilor, au fost acceptate șapte variante canonice de citire a Coranului (acestea se referă doar la intonare și la decuparea textului - scris fără punctuație - în propoziții), diferențele dintre acestea fiind considerate minore, fără să afecteze textul.

Forma Coranului cea mai răspândită astăzi este textul publicat de Universitatea-moschee Al-Azhar din Cairo, în 1923.

Coranul, încă de la începuturile sale, a deveni centrul devotamentului islamic și până la urmă subiectul controverselor teologice. În secolul 8, mu'taziliții au susținut crearea Coranului de-a lungul timpului. Oponenții lor, din diferite școli, au pretins eternitatea și perfecțiunea Coranului, existent în ceruri înainte să fie revelat lui Mahomed.

Teologia aș'arită (care a devenit predominantă) susține eternitatea Coranului și faptul că el nu a fost creat. Totuși, unele mișcări moderne din cadrul islamului se apropie de poziția mu'tazilită.

Cei mai mulți musulmani privesc Coranul cu venerație, înfășurându-l într-o pânză curată, păstrându-l pe un raft înalt și spălându-se ca pentru rugăciuni înainte de a citi din Coran. Vechile exemplare ale Coranului nu sunt distruse ca hârtia obișnuită, ci arse sau depozitate în cimitire pentru Coran. Coranul este, pentru musulmani, o călăuză infailibilă pentru pietatea personală și viața în comunitate, un adevăr istoric și științific.

Tipărirea în masă a Coranului în arabă și traducerea în alte limbi sunt considerate facilități moderne.

Sunna (Cutuma)

A doua sursă a legii islamice, după Coran, este Sunna. Sunna „conduită”, în cazul de față, conduita profetului Mahomed, se constituie din spusele și faptele profetului Mahomed, așa cum sunt ele cuprinse în hadith-uri (termen redat prin "tradiții") pe care se bazează jurisconsultii și teologii pentru a preciza mai bine conținutul legii islamice, izvorâtă din Coran. Sunna cuprinde spusele profetului Mahomed și faptele acestuia și ale unora dintre însoțitorii săi, pe care le-a aprobat.

Sensul general al cuvântului hadith este acela de povestire, pildă, spusă memorabilă transmisă de-a lungul generațiilor. Culegerile de hadith-uri se bazează pe o moștenire eminentă orală, deoarece profetul Mahomed interzisese notarea propriilor sale cuvinte pentru a nu fi confundate cu textul coranic revelat. Cele mai cunoscute și apreciate culegeri de hadith-uri sunt: Sahih-ul (Autentic) Al-Bukhari (m. 870), Sahih-ul lui Muslim (m. 875), cunoscute împreună sub numele de As-Sahihani (Cele două autentice).

Hadith-ul, din punct de vedere al formei, se compune din două părți.

Lanțul martorilor sau al garanților și textul propriu-zis. Lanțul (ar.: isnād, sanad, silsila) este o înșiruire de martori sau garanți de o înaltă probitate.

Lanțul începe cu menționarea ultimului garant, contemporan cu autorul care povestește hadith-ul, și urcă, apoi, din generație în generație până la un însoțitor cunoscut al profetului Mahomed care l-a văzut pe acesta, într-o situație dată, procedând într-un anumit fel sau decretând un anumit lucru. Pentru ca hadith-ul să fie considerat autentic (ar. sahih), lanțul de garanți trebuie să fie neîntrerupt.

Marea moschee de
la Assuan (Egipt)

Dacă lanțul nu este complet, adică are puncte ce pot fi contestate, atunci hadīth-ul respectiv este considerat slab iar dacă lanțul nu are nici o consistență, atunci hadīth-ul respectiv este declarat fals

Textul propriu-zis relatează într-un mod extrem de concis o spusă sau o atitudine a profetului. Hadīth-ul, din punct de vedere al formei, se compune din două părți:

Lanțul martorilor sau al garanților și textul propriu-zis.

Lanțul este o înșiruire de martori sau garanți de o înaltă probitate. Lanțul începe cu menționarea ultimului garant, contemporan cu autorul care povestește hadīth-ul, și urcă, apoi, din generație în generație până la un

însoțitor cunoscut al profetului Mahomed care l-a văzut pe acesta, într-o situație dată, procedând într-un anumit fel sau decretând un anume lucru.

Pentru ca hadīth-ul să fie considerat autentic, lanțul de garanți trebuie să fie neîntrerupt. Dacă lanțul nu este complet, adică are puncte ce pot fi contestate, atunci hadīth-ul respectiv este considerat slab iar dacă lanțul nu are nici o consistență, atunci hadīth-ul respectiv este declarat fals

Textul propriu-zis relatează într-un mod extrem de concis o spusă sau o atitudine a profetului.

B.- DOGMĂ ȘI CREDINȚĂ

Musulmanii consideră că Dumnezeu a revelat în mod direct cuvântul Său către omenire prin Mahomed (circa 570–632) și alți profeți, printre care Adam, Avraam, Moise și Iisus. Baza credinței islamice se găsește în shahādatān ("două mărturii"): „Nu există (dumne)zeu în afară de Dumnezeu; iar Muhammad este trimisul lui Dumnezeu”. Pentru a deveni musulman, o persoană trebuie să recite și să creadă aceste cuvinte. Sunniții privesc această formulă ca pe unul din cei Cinci stâlpi ai islamului.

Musulmanii consideră că principala înregistrare scrisă a revelației către omenire este Coranul, pe care îl consideră perfect, reprezentând revelația finală a lui Dumnezeu. Musulmanii cred că părți ale Bibliei și ale Torei au fost pierdute,

interpretate greșit sau distorsionate de credincioși. Din această perspectivă, Coranul este văzut ca o corectură adusă cărților sfinte iudaice și creștine.

Musulmanii susțin că islamul conține în esență aceeași credință ca a tuturor trimișilor lui Dumnezeu omenirii de la Adam, Coranul codificând revelația finală a lui Dumnezeu. Învățătura islamică vede iudaismul și creștinismul ca derivând din învățăturile unora din acești profeți - în special Avraam - și recunoaște rădăcinile lor avraamice, în timp ce Coranul îi numește Oameni ai Cărții.

Șase articole ale credinței

Există șase credințe elementare împărtășite de toți musulmanii:

- Credința în Dumnezeu, singurul demn de venerație;
- Credința în toți profeții și trimișii lui Dumnezeu;
- Credința în cărțile trimise de Dumnezeu;
- Credința în îngerii;
- Credința în Ziua Judecării (Al-din) și în înviere (Al-Qiyama);

- Credința în destin (Qadaa și Qadar în arabă). (Aceasta nu înseamnă că un om este predeterminat în acțiuni sau să trăiască o anumită viață. Dumnezeu i-a dat liberul arbitru pentru a-i permite să ia decizii.)

Crezul musulman (traducere aproximativă):

"Cred în Dumnezeu; și în Îngerii Săi; și în Scripturile Sale; și în trimișii Săi; și în Ziua de Apoi; și în Soartă, că Binele și Răul sunt de la Dumnezeu, și în Înviere după moarte. Mărturisesc că nu există nimic demn de venerație în afară de Dumnezeu; după cum mărturisesc că Muhammad este trimisul Său."

Unul din numele lui Allah în limba arabă Allah

Allah este un alt cuvânt arab, și este numele sfânt al divinității.

Cercetări antropologice islamice, atestă faptul că Allah conține un mesaj puternic religios, datorită rădăcinii și originii sale și provine de la verbul arab ta'allaha sau alaha, care se traduce prin „a fi venerat”. În arabă, cuvântul Allah semnifică „Cel care merită toată venerația” și este

mesajul pur monoteistic al islamului. Cuvântul aramaic El este echivalentul lui God în engleză, iar din punct de vedere fonetic, se apropie de cuvântul Allah. Alte versiuni ale limbii ebraice sunt El și Elah, cu pluralul sau forma glorificată Elohim.

Motivul acestor similarități stă în faptul că aramaica, ebraica și araba sunt toate limbi semitice cu origini comune. Un musulman trebuie să folosească denumirea de Allah și nu de Dumnezeu. Numele Lui a fost folosit de toți profeții, de la Adam până la Mahomed.

El reprezintă comprimarea a două cuvinte arabe: al (un articol hotărât=ul) și ilah (=Dumnezeu), adică Dumnezeu. Eliminând litera i, vei descoperi cuvântul Allah. În funcție de poziția sa, în propoziția arabă, acesta poate avea forma Allaha, care se apropie de denumirea din limba ebraică dată Creatorului, și anume Elaha. Dar evreii folosesc greșit forma de plural Elahim, ceea ce denotă mai mulți zei. Cuvântul Allaha se apropie mai mult de cuvântul din limba aramaică, ce-l desemnează pe Dumnezeu și care a fost folosit de Iisus, și anume Alaha.

În ipoteza că Allah ar veni de la al+ilah, reținută de majoritatea filologilor, este mai puțin interesant pentru noi să vedem cum s-a făcut trecerea de la ilah la Allah; în schimb, originea și semnificația cuvântului ilah, așa cum au fost ele analizate de lexicografi arabi, aduc elemente importante pentru stabilirea ariei semantice a acestuia. Unii îl consideră pe ilah ca derivând de la 'aliha/ya'lahu cu prepoziția 'ila, care înseamnă a căuta scăpare la: Allah este cel la care oamenii caută scăpare în nenorocire. Același verb are ca prim sens a fi uluit: măreția lui Allah este uluitoare pentru oricine. Aliha mai are și sensul de a adora; și aici forma ilah are sens de participiu pasiv: cel adorat. O altă etimologie, mai ciudată, îl derivă pe ilah de la 'aliha bi- a se statornici (undeve): Allah este neschimbător, statornic. Alții îl derivă pe ilah de la waliha ila, a dori cu ardoare, a tânji după: Allah e dorit de inimile oamenilor. De la același verb, walah (numele verbal) poate însemna și iubire puternică. Acesta are și un înțeles complementar de: oamenii îl iubesc pe Allah, și Allah îi iubește pe oameni.

În ipoteza că Allah vine de la al+lah, ipoteză puțin răspândită, lah ar veni de la LWH, care înseamnă fie a fi ascuns, învăluit (Allah ar fi numit astfel pentru că este ascuns privirilor noastre), fie a fi înălțat- Cel Preaînalt .

Conceptul fundamental în islam este unicitatea lui Dumnezeu (tawhid). Acest monoteism este absolut, nu relativ sau pluralistic în orice sens al cuvântului.

În arabă, Dumnezeu se numește Allah, o formă a al-ilah, sau "unicul dumnezeu". Allāh se traduce așadar prin

"Dumnezeu". Utilizarea implicită a articolului hotărât în Allah indică unitatea divină. În ciuda numelui diferit dat lui Dumnezeu, musulmanii consideră că Dumnezeul la care se închină este același cu Dumnezeul iudeo-creștin. Totuși, musulmanii resping teologia creștină privind doctrina Treimii care îl privește pe Iisus ca pe Fiul lui Dumnezeu), văzând aici o formă de politeism.

Nu există nicio imagine vizuală sau reprezentare a lui Dumnezeu în islam, deoarece o astfel de imagine artistică ar duce la idolatrie, care este interzisă. Mai mult, mulți musulmani cred că Dumnezeu este lipsit de corp, făcând imposibilă reprezentarea Sa bidimensională sau tridimensională. Musulmanii preferă să-l descrie pe Dumnezeu prin atributele divine menționate în Coran, cunoscute drept "cele mai frumoase nume" (ar.: al-asmā' al-husnā), în număr de 99 (sunt Cele 99 de nume ale lui Allah ca, de exemplu: Supremul, Milostivul, Înțeleptul, Înaltul).

PROFEȚI

Coranul prezintă modul în care Dumnezeu creează două clase de servitori umani: trimiși și profeți. În general, trimișii sunt categoria superioară, dar musulmanii consideră că toți profeții și trimișii lui Dumnezeu sunt egali. Se spune că toți profeții au vorbit cu divinitatea; doar cei care au primit o revelație majoră sunt numiți trimiși.

Trimiși importanți sunt considerați Adam, Noe, Avraam (Ibrāhim), Moise, Iisus și Mahomed, toți făcând parte dintr-o succesiune de oameni călăuziți de Dumnezeu. Islamul cere credincioșilor să accepte cea mai mare parte a profeților iudeo-creștini, fără să facă distincții între ei: "Trimisul a crezut în ceea ce a fost pogorât asupra sa de la Domnul său. El, laolaltă cu credincioșii, au crezut în Dumnezeu, în îngerii Săi, în trimișii Săi. 'Noi nu facem deosebire între trimișii Săi'. Și ei au spus: 'Ascultăm și ne supunem!'" (Coranul,II, 285) În Coran sunt menționați 25 de profeți.

Coranul (XXXIII, 40) îl prezintă pe Mahomed ca fiind ultimul dintre profeții trimiși de Dumnezeu omenirii, numindu-l „pecetea profeților”. Cu toate acestea, au existat unele grupări ai căror conducători s-au proclamat succesori ai lui Mahomed sau ai căror membri au făcut astfel de afirmații despre conducătorii lor.

Al-Masjid al-Harām, Moscheea cea Sfântă, din Mecca

Eschatologia islamică

Eschatologia islamică se ocupă, în egală măsură, de destinul individului și de cel al întregii făpturi. Islamul, ca și alte religii, predică învierea trupească a morți-ilor, finalizarea unui plan divin al creației, și judecarea tuturor după fapte: cei ce au făcut fapte bune, vor fi răsplățiți cu plăcerile raiului, iar cei care au păcătuit vor fi pedepsiți cu chinurile iadului.

divin al creației, și judecarea tuturor după fapte: cei ce au făcut fapte bune, vor fi răsplățiți cu plăcerile raiului, iar cei care au păcătuit vor fi pedepsiți cu chinurile iadului.

C.- ORGANIZARE

Autoritate religioasă

Există o autoritate care să decidă dacă o persoană este acceptată sau eliminată din comunitatea de credincioși, cunoscută ca Ummah. Islamul este deschis pentru oricine, indiferent de rasă, vârstă, sex sau credințe anterioare. Nu este nevoie decât de credință în valorile centrale ale islamului. Această condiție se îndeplinește făcând mărturia de credință, fără de care o persoană nu poate intra în islam.

Legea islamică

Sharia.

Shari'a este legea islamică ce cuprinde totalitatea poruncilor lui Dumnezeu, așa cum au fost ele păstrate în Coran și în Sunna (Cutuma, bazată pe hadīth-uri) sau deduse, uneori, prin alte mijloace (vezi mai jos "Ramurile islamului"). Erudiții musulmani au elaborat o știință numită fiqh (jurisprudența islamică) referitoare la shari'a prin care se încearcă găsirea unor răspunsuri la toate problemele vieții, de la cele mai simple și banale, legate de cotidian, până la cele mai complicate, legate de doctrină. Legea se referă la cei "Cinci Stâlpi" ai islamului, la dogmă, la dreptul privat, la dreptul penal, la viața socială, familială, la interdicții alimentare, la impunerea unei anumite vestimentații (mai ales în cazul femeilor) etc. Legea islamică se bazează pe cinci postulate care guvernează întreaga viață a unui musulman:

1. datoria obligatorie care trebuie îndeplinită întocmai, așa cum a fost prescrisă, fără nici o abatere. Cel ce încalcă o datorie obligatorie este supus pedepsei lui Dumnezeu în Viața de Apoi și pedepsei legiuitorului în această viață;

2. îndatorirea sau ceea ce este de dorit a fi îndeplinit având ca model faptele profetului Mahomed. Dacă musulmanul îndeplinește îndatorirea va fi răsplătit, dacă nu o îndeplinește nu va fi pedepsit, ci va fi considerat doar neglijent;

3. lucrul îngăduit, ceva ce este permis, licit (în orice domeniu : alimentară, vestimentară, socială etc.);

4. lucrul nerecomandabil ("detestabil", "scârbos"), un lucru pe care Legea l-a interzis, însă fără să insiste asupra acestei interziceri.

5. lucrul interzis, un lucru oprit total de către Legiuitor, iar săvârșirea lui atrage după sine atât pedeapsa în Lumea de Apoi, cât și o pedeapsă în lumea aceasta.

6. Legea islamică la nivel de guvernare și justiție socială se aplică doar acolo unde la conducere se află un guvern islamic.

Există școli diferite și mișcări în cadrul islamului care permit o anumită flexibilitate. Mai mult, islamul este o religie foarte diversă pe măsură ce multe culturi l-au adoptat. În același timp, totuși, se pot decela anumite constante ale gândirii juridice islamice, care traversează atât timpul, cât și spațiul. Explicația acestui fenomen stă în unicitatea surselor care stau la baza viziunii juridice a Legii islamice și deși aceasta din urmă este interpretabilă și modernizabilă, ea comportă totuși anumite linii directe greu de adus la zi, o dovadă fiind și dificultățile majore cu care se confruntă toate statele islamice în procesul lor de modernizare și democratizare drepturile omului.

Obligațiile musulmanului

Cinci Stâlpi ai Islamului.

Obligațiile musulmanului se constituie, în primul rând, din "Cei Cinci Stâlpi". Pentru ducerea la îndeplinire a acestor obligații, musulmanul trebuie să fie major și cu mintea întregă. De asemenea, înainte de a începe îndeplinirea uneia dintre obligații, el trebuie să-și exprime (în sinea lui) intenția a ceea ce vrea să facă, adică să conștientizeze pe deplin actul respectiv. Din această cauză, îndeplinirea unei obligații este precedată de o serie de pregătiri (cum ar fi spălările rituale, de exemplu) care au exact această menire.

Mărturisirea de credință, prin care o persoană își exprimă apartenența la islam, și care constă în afirmarea unicității lui Dumnezeu, al cărui trimis este Mahomed:

- „Nu există [dumne]zeu în afară de Dumnezeu, iar Mahomed este trimisul lui Dumnezeu”.

- Rugăciunea, ce constă într-un ansamblu de gesturi – prosternări, îngenuncheri, înclinări - însoțite de rostirea unor formule rituale, se desfășoară de cinci ori pe zi, în momente bine precizate, anunțate de muezin (fie direct prin vocea sa , fie printr-o înregistrare): rugăciunea din zori, de la prânz; de după-amiază, de dinainte de apusul soarelui, de după lăsarea serii. Vinerea, la prânz, are loc rugăciunea comunitară la moschee, rugăciune însoțită de predica imamului.

- Postul, ce constă în abținerea de la mâncare, băutură, relații sexuale pe timpul zilei (începând cu puțin înainte de răsăritul soarelui până după asfințitul acestuia) pe tot parcursul lunii Ramadan, a IX-a lună a calendarului islamic.

- Dania, care reprezintă a 40-a parte (2,5%) din economiile ținute mai mult de un an, cu puține excepții, pentru fiecare musulman a cărui avere depășește media, și 10% sau 20% din producția agricolă. Acești bani sau produse vor fi distribuite săracilor.

- Pelerinajul, realizat în primele două săptămâni ale lunii, la Mecca și în împrejurimile sale, care este obligatoriu o dată în viață pentru cei care au posibilitatea materială.

Notă: Războiul sfânt a fost considerat al șaselea stâlp doar de către kharigiți

Moschee din Isfahan (Iran)

Dumnezeu ;uciderea unui om;vrăjitoria; neîmplinirea rugăciunii; sodomianeachitarea daniei;

Al-kaba'ir - Marile păcate

În funcție de cele cinci postulate enumerate mai sus, Legea islamică definește păcatele pe care ar putea să le săvârșească un musulman și pedepsele care i se aplică de către comunitate, în afară de pedeapsa divină. Dintre acestea cele mai grave, numitele "marile păcate" sunt (cf. Az-Zahabi, Al-kaba'ir):

facerea de părtași lui

neascultarea și supărarea părinților; luarea de camătă; întreruperea postului în Ramadan, fără justificare și fără îngăduință; mărturia mincinoasă; sinuciderea; consumarea cărnii de mortăciune, a sângelui și a cărnii de porc; etc.

Cel mai de temut păcat este « facerea de părtași lui Dumnezeu », căci prin aceasta se neagă însăși esența religiei islamice, nu există [dumne]zeu în afară de Dumnezeu: "Dumnezeu nu iartă să-i fie alăturați alții, însă El iartă cui voiește păcate mai puțin grele decât acesta" (Coran, IV, 48). Pedepsa – dată pe aceasta lume – celui ce se face vinovat de un astfel de păcat este moartea. De altfel mare parte din păcatele mari sunt pedepsite fie cu moartea (de exemplu, și sodomia este pedepsită cu moartea celor implicați), fie cu amputarea unor membre (mâini, picioare, urechi, de exemplu, pentru furt), fie cu biciuirea în public (de exemplu, pentru prostituție).

Acestui prim păcat, Legea islamică, îi asociază și apostazia și blasfemia, ambele pedepsite cu moartea.

Apostazia, convertirea unui musulman la altă religie, este lipsa de loialitate față de islam a oricui a făcut mărturisirea de credință. Blasfemia este lipsa de respect pentru principiile esențiale ale islamului. Nu există o distincție clară între aceste concepte, mulți credincioși considerând că nu poate exista blasfemie fără apostazie.

În perioada califatului islamic, apostazia era considerată trădare, și era tratată ca ofensă capitală, iar pedeapsa cu moartea era executată sub autoritatea califului. În zilele noastre apostazia poate fi pedepsită cu moartea în țări conduse de regimurile ce promovează islamul ca politică de stat, dar, indiferent de orânduirea social-politică, noțiunea de pedeapsă capitală pentru apostazie și blasfemie e specificată chiar de Quran.

Alte pedepse indicate de Shari'a (în funcție de interpretare) pot să ducă la anularea căsătoriei cu un musulman, îndepărtarea copiilor, pierderea proprietății și drepturilor de moștenitor sau alte sancțiuni.

În ultima perioadă, organizațiile care apără drepturile omului încearcă să se implice într-un dialog cu autoritățile islamice pentru eliminarea acelor pedepse prevăzute de legea islamică, precum crima de onoare, pedepse ce aduc o gravă atingere drepturilor fundamentale ale omului. Astfel de dialoguri se află încă la început, rezultatele nefiind încă vizibile.

Calendarul Islamic

Fereastră de moschee cu arabescuri,
Alhambra (Spania)

Calendarul islamic începe cu data 1 muha-rram, anul 1 hegira, dată care corespunde în calendarul solar gregorian cu data de 15 iunie 622 d. H., și reprezintă începutul erei islamice marcată de strămutarea profetului Mahomed de la Mecca la Yathrib (viitoare Medina).

Anul islamic este un an selenar, format din douăsprezece luni, iar fiecare lună are un număr de zile egal cu un ciclu lunar complet. Ca atare, anul islamic numără 354 de zile, adică cu 11 zile mai puțin decât anul solar, folosit acum curent în întreaga lume. Acest lucru face ca sărbătorile islamice

raportate la calendarul solar să fie în fiecare an cu 11 zile mai devreme față de anul precedent.

Pentru a elimina decalajul ce se forma între cele două sisteme de calendare — cel islamic, selenar și cel creștin, solar, otomanii au introdus, la 1 martie 1676, un calendar financiar lunaro-solar, prin care la fiecare trei ani lunari se mai adăuga o lună de 30 zile (aceasta era luna martie-bis).

În felul acesta se puneau de acord cele două sisteme calendaristice, însă acest hibrid nu se folosea decât în domeniul financiar.

Echivalarea anilor selenari cu cei solari, și invers, se face pe baza a două ecuații algebrice simple care pornesc de la faptul că egalitatea între anii islamici și cei creștini se stabilește o dată la 32 de ani solari. Așadar, 32 ani solari=33 ani selenari. Ecuația de echivalare a anilor solari conform calendarului creștin în ani selenari conform calendarului islamic este următoarea: **$C = 622 + (M \times 32) / 33$**

Unde C reprezintă anii solari, creștini, 622 este anul hegirei, iar M, anii selenari, islamici.

Pentru aflarea anilor islamici plecând de la anii creștini, formula este:

$$M = [(C - 622) \times 33] / 32$$

Zecimalele care apar la rezultat reprezintă zile ce vor fi grupate în luni. În epoca actuală, în majoritatea țărilor islamice se folosesc în paralel cele două calendare, pe actele oficiale menționându-se întotdeauna două date: cea islamică ce poartă indicativul H de la hegira, și cea creștină ce poartă indicativul M (م) de la Al-Milād, Nașterea (lui Hristos) în arabă.

RAMURI ALE ISLAMULUI

ȘCOLI JURIDICE ÎN ISLAM.

Marea schismă islamică din anii 655-661 pricinuită de luptele pentru conducerea califatului, numită în izvoarele islamice

Marea discordie", stă la originea împărțirii musulmanilor în: sunniți (90% dintre musulmani), kharigiți (0,2%) și șiiți (9,8%), dintre care 80% se află în Iran.

Din aceste ramuri principale derivă aproximativ douăzeci de subramuri. Această divizare are la bază, în principiu, ponderea acordată în dreptul canonic următoarelor surse: Coranul, Tradiția profetului Mahomed (sunna), reflecția și consensul. În funcție de această pondere se constituie școlile juridice din islam: cele patru școli juridice sau rituri ale sunnismului (malekit, hanefit, șafeit și hanbalit), legislația șiiită (ja' farită sau duodecimană, ismaelită și zaydită) și cea ibadită

D.- SUNNIȚII, ȘIIȚII ȘI ALTE CONFESIUNI

ȘCOLI JURIDICE SUNNITE.

Sunniții sunt acei musulmani care perpetuează opțiunea celor care au refuzat să considere conducerea comunității islamice drept o problemă de moștenire, după cum au refuzat să accepte că însușirea dogmei și a Legii ar trebui să se bazeze pe sursele ezoterice.

Ei sunt împărțiți în patru școli sau rituri „manieră de a merge” care se recunosc reciproc : malekismul, hanefismul, șafiismul și hanbalismul.

Malekismul sau școala malekită, ce îl are drept fondator pe Malik bin Anas (m. 795), autorul primului tratat de drept islamic, Al-Muwattā (Cel simplificat), se bazează pe opinia personală rațională și pe raționamentul prin analogie mai mult decât pe Tradiții. Malekismul este predominant în Maghreb, sudul Egiptului, Africa occidentală (inclusiv în Nigeria).

Musulmani rugându-se

cândva sub dominație otomană, în afară de Maghreb și Egipt. Musulmanii din Dobrogea sunt hanefiți.

Șafiismul sau școala șafiiță, ce îl are drept fondator pe Aș-Șafi' (m. 820), se bazează pe tradiții și pe raționamentul prin analogie, atunci când situația o cere. Consensul - 'iğmā' - învățaților este acceptat, fără să fie însă privilegiat.

Șafiismul este majoritar în Indonezia, Malaezia, Filipine, Africa orientală, și prezent, într-o oarecare măsură, în Egipt, Caucaz, Kurdistan, Asia Centrală, Yemen și Palestina.

HANBALISMUL SAU ȘCOALA HANBALITĂ, ce îl are drept fondator pe Ahmad bin Hanbal (mort în 855), respinge opinia personală și raționamentul prin analogie, pentru a elimina posibilitatea apariției inovației păcătoase, limitându-se la o interpretare strict literală a Coranului și a Tradițiilor. Deși această școală va intra în declin începând cu secolul al XIV-lea, sub otomani, ea va renaște sub o nouă formă în secolul al XVIII-lea, prin mișcarea wahhabită sau salefită, inițiată de Muhammad bin 'Abd al-Wahhab, pornind de la gândirea marelui teolog hanbalit Ibn Taymiyya (m. 1328). Islamul wahhabit este recunoscut ca religie oficială a Arabiei Saudite și are o influență importantă în lumea islamică din cauza controlului saudit al orașelor sfinte Mecca și Medina, și din cauza finanțării saudite a unor școli și moschei din alte țări.

KHARIGIȚII - KHARIGISM.

Kharigiții „secesioniști”, la început susținători ai lui Ali, l-au asasinat în 657, considerându-l prea șovăielnic și imputându-i faptul că a acceptat ca problema conducerii comunității islamice să fie obiectul unor tratative. Pornind de la ideea egalității tuturor credincioșilor, ei cred că imamatul și califatul pot reveni oricărui credincios, indiferent de originea sa

Hanefismul sau școala hanefită, ce îl are drept fondator pe Abu Hanifa (700, Kufa - 767, Bagdad), acceptă, pe lângă izvoarele primare ale dreptului canonic, Coranul și Tradițiile, opinia personală rațională, atunci când nu se găsește un precedent al cazului în discuție în sursele amintite.

Hanefismul este predominant în Turcia și în regiunile aflate

etnică sau socială, dacă este ireproșabil din punct de vedere moral și religios. Puritani desăvârșiți, kharigiții îi exclud din islam pe toți aceia care se fac vinovați de păcate grave. Descendenți ai lor trăiesc astăzi în oazele din Mزاب (Algeria), pe insula tunisiană Djerba, ca și în Oman, sub numele de ibadiți, unde reprezintă jumătate din populație.

Șiitii: Shi'a.

ȘIIȚII (nume ce vine de la „partidul lui Ali”) urmașii partizanilor lui 'Ali, văr și ginere al profetului Mahomed, care încarnează legitimitatea casei profetului împotriva celor trei califi (Abu-Bakr, Omar și Osman) care au domnit în locul său și împotriva descendenților acestora. Șiismul duodeciman „cu doisprezece imami” pune accentul pe caracterul mesianic al acestor imami, autorizați să practice reflecția („efort de a înțelege”) ceea ce-i îndreptățește să interpreteze Legea divină, ba chiar de a-i aduce amendamente. Cel de-al doisprezecelea imam (imamul ascuns) va reveni la sfârșitul timpului pentru a instaura armonia pe pământ. Imamii, considerați ca intermediari între om și Dumnezeu au pentru mulți dintre șiiți o aură divină, noțiune total străină sunniților, ca și aceea de imam.

Țări în care musulmanii reprezintă mai mult de 10% din totalul populației.

Șiismul septiman, „cu șapte imami”, grupează câteva grupuri contrastante.

Ismaelismul septiman a susținut dinastia califiană a fatimizilor (909-1171) ce a domnit în Ifriqiyya și Egipt. Un ordin extremist și terorist, apărut în perioada de declin a fatimizilor, intitulat Al-fida'iyya (Oamenii Sacrificiului), cunoscut de europeni ca „secta asasinilor” (de la „consumatori de hașis”), ce avea ca obiectiv triumful cauzei ismaelite adevărate, a fost anihilat de către mongoli și mameluci. O altă subsectă șiită este **gruparea karmațiană** apărută în secolul al IX-lea.

Din ismaelismul septiman derivă și **gruparea agha-khan**.

Șiismul zaydit, cu cinci imami, a fost fondat de Zayn Al-'Abidin, nepot al lui Husayn, fiul califului 'Ali. Zaydiții s-au stabilit în nordul Yemenului unde formează 40% din populație. Ei condiționează dreptul urmașilor lui 'Ali și ai Fatimei de a deveni imami de calitățile lor morale și intelectuale.

Alte grupări

Un grup musulman foarte mic, localizat în special în Statele Unite ale Americii, urmează învățăturile lui Rashad Khalifa și se numesc „**supușii**” (care nu este altceva decât o traducere a cuvântului arab muslimūna „musulmanii”) . Ei resping Tradiția și dreptul canonic și spun că se călăuzesc doar după Coran. Există un grup și mai mic de musulmani care pretind că reprezintă învățăturile autentice ale lui Rashad Khalifa care par să se fi desprins din „supuși”. Marea majoritate a musulmanilor consideră acest grup ca fiind eretic.

Sufismul sau mistica islamică

Derviși rotitori din Anatolia

Sufismul sau mistica islamică este o practică spirituală prin care se încearcă ajungerea la cunoașterea divinității nemijlocit, nu numai prin intermediul revelației coranice. Scopul final al unui sufit este anihilarea sinelui prin unirea acestuia cu Dumnezeu. Renunțând, încet, încet la lumea materială, el merge pe calea pe care și-o alege, nedorind nimic altceva decât de a-și dăruia întreaga dragoste lui Dumnezeu, necondiționat, neașteptând nici o răsplată pe lumea aceasta sau pe cealaltă. La începuturile misticii islamice, la Basra, în Irakul de astăzi, mistica Rabi'a (721 – 801) alerga pe străzi, într-o mână cu un tăciune aprins ca să dea foc raiului, iar în cealaltă cu o cofă de apă să stingă iadul, astfel ca să nu mai poată fi preocupată de nimic altceva decât de Dumnezeu în sine, de dragostea care o unea cu Dumnezeu. Sufiții – care au cunoscut de-a lungul istoriei islamului câteva sute de grupări – sunt deasupra oricărei împărțiri doctrinare a islamului, mai mult decât atât, ei își manifestă dragostea pentru întreaga creație așa cum reiese din acest fragment celebru din opera marelui mistic andaluz Ibn Arabi (1165-1240):

„Inima mea poate fi orice: pajiște pentru gazele, pentru idoli, Ka'ba pelerinului, tablele o mănăstire pentru călugări creștini, un templu pentru idoli, Ka'ba pelerinului, tablele Torei și cartea Coranului. Eu cred în religia dragostei, oriunde s-ar îndrepta caravanele sale, căci dragostea este religia și credința mea”.

E.- OBICEIURI ISLAMICE

Religia islamică a fost criticată, în primul rând, de către creștini care l-au considerat o erezie. Unul din primele astfel de atacuri îl întreprinde Ioan Damaschinul în lucrarea Peri hairéseōn ("Despre erezie").

Printre cele mai importante teme ale criticii islamului se situează:

- moralitatea vieții lui Mahomed, presupusele contradicții din Coran,
- respectarea drepturilor omului și condiția femeii în statele islamice, dar și radicalismul religios al învățăturilor islamice care susțin conversia necredincioșilor prin Jihad (război sfânt) și moartea pentru încercarea de renunțare la religie.

Interzicerea islamului

În Angola, islamul este catalogat ca sectă periculoasă și este interzis prin lege. În urma acestei hotărâri luate în 2013 au fost închise și demolate 78 de moschei.

Condiția femeii în islam

Statutul femeii în islam este unul dintre cele mai controversate subiecte. Pe de o parte există concepția că sunt oprimate și persecutate, iar pe de alta există argumente cu privire la autenticitatea culturală, la drepturile femeilor de a se afirma în moduri care diferă de modelele de autoafirmare feminină din societățile occidentale. Complexitatea subiectului reiese din interacțiunea dintre istorie, religie, cultură și politică.

Istoric

Din punct de vedere istoric, familia patriarhală s-a dovedit a fi cea mai durabilă structură socială din societățile musulmane, mult mai durabilă decât structurile construite în jurul asocierii profesionale sau al interesului de clasă. Legea islamică privilegiază familia față de alte instituții. Legile de moștenire, care favorizează bărbații, sunt înscrise în Coran alături de alte prevederi discriminatorii, precum inferioritatea testamentară a femeilor în cadrul anumitor proceduri juridice.

Totuși, legea nu este aplicată cu strictețe întotdeauna în practica socială reală: sclavia și concubinajul, practicate la scară largă în perioada precolonială, reprezintă de asemenea subiectul unor prevederi juridice detaliate și, deși permise în conformitate cu Șaria, au dispărut din societățile musulmane. Spre deosebire de hijab⁷, nu se află în rândul obiceiurilor asupra cărora insistă musulmanii de astăzi.

⁷ În mod particular el desemnează acel tip de voal pe care femeile musulmane îl poartă pe cap și care lasă fața vizibilă.

Protejarea familiei patriarhale și a simbolismului pe care îl deține virtutea feminină este puternic înrădăcinată în semantica islamului:

- cuvântul haram (sacru, interzis, tabu) are aceeași rădăcină ca și harim –
partea de locuință rezervată femeilor - și mahram - grupul de rude cu care relațiile sexuale ale unei femei sunt interzise prin lege și cu care ea este liberă să se întovărășească.

În general, restricțiile impuse femeilor sunt legate de concepția asupra sacralității. Onoarea personală și familială este deseori identificată cu controlul exercitat asupra sexualității femeilor, parte esențială pentru identitatea publică și socială a bărbaților.

Există puncte de vedere conform cărora textele islamice și valorile pe care le promovează se fac responsabile pentru tipurile de comportament care susțin supremația masculină. În același timp, nu poate exista nicio îndoială că rolul public și simbolic al femeilor se află în miezul discursului islamist. În polemici numeroase, autorii islamici pun în contrast femeia musulmană virtuoză cu omoloaga ei occidentală sau occidentalizată - dezgolită, lipsită de virtute și coruptă, potențială sursă de fitna - rivalitate.

FEMEIA ÎN LEGEA ISLAMICĂ

Tradiționaliștii musulmani, majoritatea bărbați, susțin că Profetul Muhammad a îmbunătățit semnificativ situația femeilor arabe din vremea sa, garantându-le drepturi fundamentale în cadrul căsătoriei, drepturi care le erau refuzate în Jahiliya - Epoca ignoranței. Surele de la Mecca condamnă obiceiul infanticidului feminin și neglijarea văduvelor și orfanilor. După apariția islamului, femeilor li s-au acordat drepturi garantate la moștenire, sub umbrela de protecție a familiei. Soțul a fost obligat să întrețină femeia și copiii. Deși poligamia a fost permisă, numărul soțiilor a fost limitat la patru, fiecare trebuind să fie tratată egal. Nu este vorba despre o inegalitate spirituală. Coranul se adresează în mod explicit atât femeilor, cât și bărbaților, iar femeile vor trebui să plătească pentru acțiunile imorale la Ziua Judecării.

Cu toate acestea însă, există anumite versete care dovedesc inferioritatea juridică a femeilor. Partea unei surori reprezintă jumătate din partea fraților ei, conform legilor coranice întrucât se presupune că o va întreține soțul. Un soț poate pedepsi aspru, din punct de vedere fizic, o soție

recalcitrantă sau nesupusă, ca măsură ultimă în cazul în care orice altă metodă a eșuat. În anumite proceduri juridice, mărturia unei femei nu valorează decât jumătate din mărturia unui bărbat - se presupune că, fiind nefamiliarizată cu problemele legate de afaceri, va avea nevoie de un prieten pentru a-i reîmprospăta memoria.

Feministele moderne care încearcă să depășească aceste poziții se lovesc de un obstacol teologic reprezentat de însuși Coranul - cuvântul lui Dumnezeu - care nu poate fi negociat sau discutat. A aduce argumente conform cărora condițiile moderne impun o abolire a prevederilor discriminatorii ale Coranului înseamnă să te opui dogmei potrivit căreia textul este stabilit pe vecie.

Problema drepturilor femeilor ține de modernism. Conform moderniștilor, Coranul a fost revelat la un anumit moment și într-un context social specific. Scopul lor este de reinterpretare a acestor prevederi în cheie modernistă. Dificultatea cu care se confruntă moderniștii este că dacă iau textul coranic ca atare, fără a-l interpreta astfel încât să se conformeze tendințelor și modelelor sociale actuale, sunt adesea mai aproape de înțelesul și scopul său original. Spre exemplu, versetele care permit poligamia impun ca fiecare soție să fie tratată egal. Tradiționaliștii interpretează egalitatea în termeni legali: dreptul fiecărei soții la propria locuință, la egalitate în privința întreținerii materiale. Moderniștii subminează întreaga instituție, adăugând o dimensiune emoțională și psihologică noțiunii de egalitate, argumentând că, deoarece nu se poate aștepta ca un bărbat să fie egal implicat emoțional față de toate soțiile sale, poligamia este efectiv eliminată.

Argumente similare sunt folosite de moderniști pentru raționalizarea pedepselor aplicate soțiilor necredincioase sau indivizilor acuzați de activitate sexuală interzisă (zina). Conform prevederilor coranice, delictul de zina trebuie atestat de patru bărbați adulți independenți martori la act. Deoarece, prin natura lucrurilor, o asemenea prevedere este practic imposibil de îndeplinit, potrivit acestui argument, decența sexuală este, în principiu, satisfăcută, în vreme ce este evitată asprimea socială nedorită.

De asemenea, în cazul unei femei părăsite sau văduve care rămâne însărcinată, poate fi protejată prin invenția legală a „fătului adormit” potrivit căreia poate fi acceptat faptul ca o sarcină să dureze între cinci și șapte ani,

timp în care copilul rămâne moștenitorul legal al soțului mort sau absent.

Daca teoria este uneori mai severă decât practica în încurajarea fidelității conjugale, reciproca se poate aplica în cazul moștenirii. În multe ținuturi musulmane femeilor le-au fost refuzate sistematic drepturile de moștenire conform legii islamice, fie prin presiunile familiei, fie prin tertipuri juridice. Căsătoria între veri de gradul întâi, permisă în islam, este de multe ori impusă, fetele fiind obligate să se mărite cu verii lor primari pentru a menține averea în familia patriarhală.

Femeile în viața socială și religioasă

Spre deosebire de soțul ei, cercul social al unei femei, dacă este căsătorită, trebuie să fie restrâns, conform interpretărilor tradiționale, la prietene și la mahram - membrii masculini ai familiei extinse cu care nu poate întreține relații sexuale. Aceștia sunt tații, fiii, frații, frații de lapte, nepoții și rudele masculine prin alianță. Deși tradițiile locale diferă, tabu-ul asupra asocierii feminine cu bărbați din afara relațiilor mahram este răspândit în toate societățile musulmane. În anumite părți din Africa, la sud de Sahara, legea islamică a ajuns să se amestece cu tradițiile locale care le acordă femeilor drepturi substanțial mai mari în privința căsătoriei și divorțului.

În Orientul Mijlociu și Asia de Sud, ca și în alte părți ale lumii musulmane, grupul de rudenie extinsă, susținut prin tabu-ul mahram, a fost esențial pentru structura socială. Este posibil ca uneori femeile să se fi bucurat uneori de o poziție onorantă și protejată în acest sistem, dar libertatea lor era limitată în proporție directă cu capacitatea lor de reproducere, ca mesagere genetice și purtătoare ale identității de rudenie.

Excluderea femeilor din domeniul public în principalele centre islamice, a condus în mod inevitabil și la excluderea lor din viața religioasă. La Cairo, de exemplu, în anul 1820 femeilor le era interzis să se roage alături de bărbați în moschei deoarece musulmanii sunt de părere că prezența femeilor inspiră o devoțiune de un tip cu totul diferit de acela care este necesar într-un loc dedicat venerării lui Dumnezeu. Excluderea femeilor a fost întărită prin tabuurile de impurificare legate de menstruație, natalitate și contactul cu copiii.
Politica veșmintelor

Costumația și înfățișarea fizică din societățile premoderne n-au fost niciodată o chestiune de alegere pur personală. În Occident, până de curând îmbrăcămintea era principalul

indiciu extern al statutului, clasei și profesiei. În societățile musulmane, în care meseriile și meșteșugurile reprezentau adesea apanajul unor grupuri etnice particulare, îmbrăcămintea și înfățișarea fizică mergeau împreună. Spre exemplu, diferitele ordine sufite puteau fi identificate după stilul turbanelor și cutele veșmintelor lor. Autocrații reformatori din secolele al XIX-lea și al XX-lea au încercat adesea să elimine loialitățile locale, insistând asupra unui acoperământ al capului standardizat.

Veșmântul islamic purtat de femei nu are nici un fel de precedente istorice speciale, deși se conformează la modul general, ideilor despre modestia feminină extrase din Coran. Cunoscute sub numele de *ziy shari`* și *hijab*, aceste veștminte sunt în formă de cort, cu testemele de călugăriță acoperind capul, astfel încât să ascundă atât părul cât și bustul. Se spune că sunt similare costumelor purtate de soțiile lui Muhammad. Această tradiție musulmană inventată a apărut pentru prima dată la femeile afiliate grupării Fraților Musulmani (Surorile Musulmane), în perioada anului 1930. A devenit din ce în ce mai populară și semnifică în general sprijin din partea femeilor pentru scopurile mișcărilor islamiste. Mai mulți analiști insistă asupra faptului că portul vălului facilitează o nouă mobilitate socială și spațială care le îngăduie femeilor să „invadeze” spațiile publice anterior rezervate bărbaților. Prin adoptarea veșmântului islamic o femeie poate chiar să sfideze autoritatea patriarhală și în același timp să le transmită bărbaților *nemahram* ca nu este disponibilă din punct de vedere sexual.

Atât în țările musulmane, cât și cele nemusulmane, vălul a devenit un marcaj simbolic al identității culturale, un semn distinctiv prin care se consideră că femeia musulmană își proclamă loialitatea religioasă și politică. În țări, inclusiv occidentale, în care sunt posibile alte opțiuni, un asemenea act ar putea reprezenta un gest de independență care semnalează o respingere a moravurilor sociale nemusulmane care prevalează.

Symbolismul transmis prin purtarea vălului poate fi ambiguu, dar nu poate exista îndoială că femeile musulmane sunt pe cale de a deveni o forță care trebuie recunoscută în viața publică. Chiar și în Arabia Saudită au avut loc demonstrații organizate de femeile care protestau împotriva Șaria care le interzice să conducă vehicule cu motor. În rândul femeilor mai puțin bogate, migrația forței de muncă impune schimbări în

cadrul diviziunii sexuale a muncii, o proporție semnificativă de gospodării fiind acum condusă de femei. Universitățile produc tot mai multe absolvenți. Semnele schimbării sunt deja vizibile. Vocea feminină este considerată a fi contribuit în mod covârșitor la neașteptata alegere a lui Muhammad Khatami la președinția Iranului în mai 1997, pe baza unei platforme electorale care cuprindea o împlânzire a restricțiilor asupra femeilor și o mai largă participare feminină la conducerea economiei și statului.

Există studii de antropologie islamică unde este conturată problema portului feminin musulman și care trimit la ideea de comportament adecvat și în conformitate cu cel al soțiilor Profetului, prin care este exprimată obediența față de Divinitate.

Bărbați și femei

Majoritatea concepțiilor pe care musulmanii le au despre sex sunt diferite de cele ale occidentalilor contemporani. Bărbații adulți sunt percepuți mai degrabă ca tați, iar femeile adulte ca mame. Un bărbat necăsătorit sau o femeie necăsătorită, indiferent de vârsta pe care o au, sunt văzuți în majoritatea societăților musulmane ca fiind în continuare copii. Șaria și aproape toți musulmanii consideră căsătoria și calitatea de părinte ca fiind condiția vieții de adult.

Islamul consideră un adevăr axiomatic faptul că bărbații sunt mai puternici decât femeile, nu doar din punct de vedere fizic, ci și mintal și moral. Prin urmare, femeile au nevoie de protecția și îndrumarea bărbaților. Astfel, islamul este asemănător perspectivei clasice asupra femeilor, așa cum apare ea în celelalte religii monoteiste, cel puțin în formele lor mai vechi și mai tradiționale. Asemenea concepții au fost contestate și într-o oarecare măsură desființate în societățile occidentale contemporane. În majoritatea societăților musulmane, ele nu au fost încă în mod serios contestate, deși există o mișcare feministă slabă.

În pofida acestei maniere de a percepe bărbații și femeile ca fiind în mod esențial diferiți, în islam femeile sunt privite ca ființe umane independente, cu drepturi care trebuie respectate și care pot fi consolidate. În urmă cu un secol și jumătate, drepturile femeilor în islam erau mai mari decât cele ale femeilor din Occident.

Cultura culinară a musulmanilor a apărut și s-a dezvoltat în același timp cu islamul, cea de-a treia religie monoteistă și

ultima dintre cele relevate. Un bun credincios musulman trebuie să cunoască regulile impuse de Coran și de Sunnah (tradiții), pentru a ști ceea ce îi este (sau nu) permis să mănânce. Postul (abstinența) este o obligație religioasă și reprezintă unul dintre stâlpii islamului, alături de credința în unicitatea lui Dumnezeu, rugăciune, danie și pelerinajul la Mecca. În funcție de zone, în spațiul islamic s-a dezvoltat o cultură culinară, care include anumite practici.

Permis versus nepermis

Musulmanii sunt sfătuiți să mănânce două treimi din capacitatea lor și să împartă mâncarea lor cu cei din jur, fie că este vorba de rude, apropiați, fie că este vorba de necunoscuți. Este recomandat să se gătească astfel încât să nu rămână mâncare care să fie apoi aruncată sau irosită. Mâinile și gura trebuie spălate înainte și după masă. Dacă nu se folosesc tacâmuri, trebuie să se mănânce cu mâna dreaptă, deoarece mâna stângă este considerată murdară.

Mâncarea permisă pentru musulmani se numește în limba arabă alāl, Dacă nu este specificată ca fiind interzisă, aram, atunci respectivul fel de mâncare este permis.

Conform Coranului, lista de mâncăruri interzise include:

1. Porcinele, animalele patrupede care își prind prada cu gura, păsări de pradă care vânează cu ghearele, și orice produse rezultate din acestea, precum gelatina din porc sau enzime folosite la prepararea brânzei. Dacă sursa unui produs este incertă, se evită consumarea sa.

2. Animalele sacrificate necorespunzător. Un animal trebuie să fie ucis într-un mod similar cu cel descris de legile iudaice, și anume prin tăierea părții din față a gâtului, în zona venei jugulare, a arterei carotide și a traheii. Sângele este apoi lăsat să se scurgă din corp. Persoana care efectuează acest proces - abia, - trebuie să rostească numele lui Dumnezeu (Bismillah - În numele lui Dumnezeu, Allahu Akbar - Dumnezeu este mare). Unii musulmani nu se feresc să mănânce carne provenită de la animale sacrificate de către evrei sau creștini, atâta vreme cât au respectat respectivul ritual, în timp ce alții refuză. În orice caz, consumarea cărnii provenite de la animale sacrificate de către persoane care nu aparțin uneia dintre cele trei religii monoteiste sau care pronunță numele unui zeu este interzisă cu desăvârșire.

3. Animale carnivore cu colți, precum leii, tigrii, câinii sau lupii.

4. Sângele și produse din sânge.

5. Băuturile alcoolice și drogurile (dacă nu sunt necesare din punct de vedere medical). De asemenea, sunt incluse în această categorie orice mâncăruri care au început să fermenteze. Consumarea de stimulente, precum cafeaua este nerecomandată, la fel și țigările, însă doar musulmanii foarte devotați țin seama de acest considerent.

6. Broaștele și alte animale terestre, precum șerpii.

Un musulman poate consuma mâncăruri din lista celor interzise, în cazuri particulare, precum atunci când este pus în pericol de moarte – din cauza unei boli sau de foame – sau când este forțat. Termenul pentru un produs despre care nu se știe exact dacă este permis sau nu este mașbūh. Când există această îndoială, se recomandă a fi evitat. În zonele unde populația islamică este minoritară, există centre comerciale care semnalează corespunzător mâncarea de tip halāl.

Postul

În timpul lunii Ramadan,

În luna a noua din calendarul islamic, musulmanii postesc, adică se abțin de la mâncare, apă, fumat și relații sexuale, de la răsăritul soarelui până după apus. Singurii care sunt exceptați de la această practică sunt cei bolnavi, călătorii, femeile însărcinate, cele care alăptează sau cele care sunt în timpul menstruației, persoanele în vârstă și cei care depun muncă fizică intensă. Întreruperea postului are loc imediat după apusul soarelui și este celebrată prin invitarea rudelor și vecinilor la masă, unde se gătesc mâncăruri alese și se servesc dulciuri. Musulmanii sunt încurajați să postească 6 zile și în luna a zecea din calendarul musulman, dar nu li se permite niciodată postul în două zile de sărbătoare, respectiv ‘Aid al-Fiṭr (la finalul lunii Ramadan) și ‘Aid al-‘Aḏḥā (ziua sacrificiului, când se comemorează supunerea lui Avraam față de Dumnezeu).

Cultura preparării mâncărilor

Femeile au avut un rol important în formarea și transmiterea culturilor culinare în Orientul Mijlociu. Majoritatea popoarelor aflate pe teritoriile cuprinse între coasta atlantică a Marocului și Peninsula Arabică, chiar și mai departe, la granița Irakului cu Iranul, sunt etnici arabi și adepți ai islamului. Însă cultura culinară din aceste zone este mult mai complexă decât cea ce poate să cuprindă termenii „arab” și „islam”. Aceste tradiții culinare sunt rezultatul unui proces istoric care a implicat contribuția unor popoare precum perșii, berberii, turcii, nubienii, africanii sub-saharieni, precum și popoare

din Europa, India și Asia Centrală. Mâncărurile preparate și servite poartă amprenta unor identități etnice și religioase formate de-a lungul secolelor.

Producție alimentară și atribuții în funcție de gen

În societățile patriarhale ale Orientului Mijlociu, se consideră că locul femeii este în interiorul casei, unde principala sarcină este prepararea mâncării, în timp ce bărbatul se ocupă de munca propriu-zisă și aduce câștiguri materiale. Însă în grupurile nomade și în zonele rurale, femeile și fetele au avut un rol important și în producerea materiei prime, ocupându-se de creșterea animalelor și de agricultură.

Organizarea culinară a practicilor și a spațiului social

Ideea conform căreia fiecare casă trebuie să aibă o cameră separată pentru pregătirea mesei și pentru servirea ei a devenit acceptată în perioada modernă, în special în ultimul secol, însă înainte de aceasta, o bucătărie era un lux, pe care puțini și-l permiteau, iar pregătitul mâncării se desfășura în curte, pe hol sau pe o terasă.

Locurile din casă unde se gătește (bucătărie, cuptorul de lut) sunt zone unde în mod obișnuit nu le este permis accesul bărbaților din afara familiei. Bucătăria este și un spațiu de socializare pentru femei, unde nu doar muncesc, ci și își împart mâncarea, discută rețete etc.

Atunci când se așează la masă, bărbații care sunt capete de familie gustă primii din mâncare, urmați de soții și copii. La întâlnirile cu mai multe persoane, bărbații și femeile se separă, iar în locul destinat bărbaților mâncarea este adusă de servitori sau de copii.

Alimentația depinde de mai mulți factori: venitul familiei, formalitatea ocaziei sau a întâlnirii, statutul social, tradițiile familiei și ale zonei respective. Grânele, legumele și fructele sunt ingrediente de bază. Pâinea (lipia) este întâlnită în tot Orientul Mijlociu, dar în Irak și zona Golfului Arab orezul este de asemenea important, iar în Magreb se consumă îndeosebi cușcuș. Carnea, în special în familiile mai modeste, se consumă la ocazii importante.

În afara caselor, în piețe, cafenele și magazine mâncarea este servită de bărbați în mod obișnuit, însă în ultima perioadă, mai ales în zonele cosmopolite influențate de cultura și turismul european și american, femeile pot fi angajate ca bucătărese și chelnerițe.

Transmiterea tradiției culinare

Această tradiție a fost transmisă oral de-a lungul secolelor. În cele mai multe familii, fetele care au atins vârsta pubertății sunt îndemnate să renunțe la interacțiunea cu băieții și sunt educate pentru gospodărie. Ele învață de la mame, bunici, mătuși sau orice rude de gen feminin, iar procesul presupune observare, imitare, încercare și instruire verbală. Cu toate acestea, în perioada Califatului Abbasid, prepararea mâncării era un domeniu stăpânit de bărbați, ca dovadă fiind existența unor tratate culinare, precum Kitāb aṭ-ṭabīḥ, din secolul X.

Decizia instanței de la Luxemburg intervine după ce Europa s-a confruntat și continuă să se confrunte cu un val de restricții impuse libertăților religioase.

F.- DESPRE CĂSĂTORIA ÎN ISLAM

Căsătoria este una dintre cele mai puternice legături accentuate de islam.

Căsătoria este una dintre cele mai puternice relații pe care islamul pune accentul, o încurajează și o consideră ca fiind una dintre practicile Profeților (Pacea fie asupra lor!).

Islamul acordă o importanță deosebită prescripțiilor referitoare la căsătorie, manierelor și drepturilor soților, astfel încât stabilitatea maritală și dănuirea ei să fie garantate și să se creeze o familie de succes, în care copiii să poată fi crescuți într-un mediu psihologic stabil, întru respectarea evlaviei și integrității morale, promovând excelența în diversele aspecte ale vieții.

Aceste prescripții includ:

Islamul a enunțat o serie de reguli pentru validitatea contractului de căsătorie. **Acestea sunt:**

CONDIȚIILE PE CARE ISLAMUL LE STIPULEAZĂ CU PRIVIRE LA SOȚIE

Soția trebuie să fie musulmană, evreică sau creștină. Cu toate acestea, bărbații musulmani sunt încurajați să aleagă femei musulmane evlavioase, deoarece o musulmană care practică islamul va fi o mamă bună care își va crește copiii în cel mai bun mod cu putință și îl va ajuta și pe soțul ei să adere la învățăturile islamului. Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Luați de soție o femeie musulmană pioasă și veți cunoaște prosperitatea.” [Al-Bukhari, 4802; Muslim, 1466]

Ea trebuie să fie o femeie virtuoasă, pentru că este interzisă căsătoria cu o femeie vestită pentru desfrânarea și imoralitatea ei. Coranul spune: „ [Vă sunt îngăduite] femeile virtuozose, dreptcredincioase, dar și femeile virtuozose ale aceloră căroră le-a fost dăruită Scriptura înainte voastră” [Traducerea Sensurilor Nobilului Coran, 5:5]

Ea nu trebuie să facă parte din categoria femeilor mahram și nu este îngăduită căsătoria cu două surori în același timp sau cu o femeie și mătușa ei în același timp.

Condițiile pe care islamul le stipulează cu privire la soț

Soțul trebuie să fie musulman, iar o femeie musulmană nu poate lua în căsătorie un bărbat nemusulman, indiferent dacă acesta este dintre oamenii Cărții (adică este evreu sau creștin) sau nu. Islamul subliniază faptul că un bărbat trebuie acceptat ca soț, dacă el îndeplinește următoarele două condiții:

Apartenența la religie

Caracterul bun

Profetul (Pacea și binecuvântarea fie asupra sa!) a spus: „Dacă un bărbat o cere pe fiica voastră în căsătorie și sunteți mulțumiți de caracterul și de religia lui, atunci acceptați-i cererea.” [At-Tirmidhi, 1084; Ibn Majah, 1967]

DREPTURILE ȘI ÎNDATORIRILE SOȚILOR

Allah Preaînaltul le-a oferit soțului și soției anumite drepturi și le-a cerut să își ducă la bun sfârșit îndatoririle, încurajându-i, totodată, să dea curs acelor lucruri care vor întreține viața conjugală și o vor ocroti. Aceștia sunt amândoi responsabili pentru binele familiei lor și niciunul dintre ei nu trebuie să îi ceară celuilalt lucruri care sunt peste puterile lui, după cum spune Coranul: „[...] Ele au drepturi egale cu obligațiile lor, după cuviință [...]” [Traducerea Sensurilor Nobilului Coran, 2:228] Așadar, toleranța și bunătatea sunt calități necesare pentru o viață prosperă și pentru construirea unei familii puternice.

Drepturile soției

Întreținere și rezidență

Întreținerea soției înseamnă dreptul ei incontestabil de a primi mâncare, băutură, îmbrăcăminte, îngrijire la modul general și o locuință corespunzătoare, chiar dacă ea este înstărită.

Cum se calculează suma ce trebuie cheltuită pentru întreținerea soției? Soțul trebuie să cheltuiască pentru soția sa în concordanță cu resursele sale, fără extravaganta sau

zgârcenie, după cum spune Coranul: „Cel care este înstărit să cheltuiască [pentru soția de care a divorțat și pentru copilul său] după mijloacele sale, iar cel a cărui înzestrare este limitată să cheltuiască din ceea ce i-a dat Allah. Allah nu împovărează nicio persoană cu mai mult decât El i-a dat [...]” [Traducerea Sensurilor Nobilului Coran, 65:7]

El trebuie să facă aceste cheltuieli cu bunățate, fără să îi dea de înțeles acesteia că i-ar face vreun favor și fără să o umilească în vreun fel. Această întreținere nu este un capriciu, ci este o obligație pe care el trebuie să o îndeplinească față de soția sa cu bunățate, după cum îi cere Coranul.

Când musulmanul își îndeplinește datoria de a-și întreține soția și copiii, el este răsplătit de către Allah Preaînaltul din abundență, după cum a spus Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!): „Atunci când un bărbat cheltuiește pentru familia sa, sperând la răsplata lui Allah în Viața de Apoi, acesta va fi considerat pentru el un act caritabil.” [Al-Bukhari, 4776; Muslim, 1401] El (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a mai spus: „Veți fi răsplățiți pentru tot ceea ce cheltuiți căutând fața lui Allah [de dragul Lui], chiar și numai pentru o bucată de mâncare pe care l-ați pus în gura soției voastre.” [Al-Bukhari, 56; Muslim, 1628] Aceia care refuză sau își neglijează îndatorirea de a-și întreține familiile, în ciuda faptului că ei își permit acest lucru, comit un păcat teribil. Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Este un păcat îndeajuns de mare ca un bărbat să-i neglijeze pe cei pe care este obligat să-i întrețină.” [Abu Dawud, 1692]

Traiu alături de ea cu bunățate

Aceasta înseamnă caracterul bun, bunățatea și tandrețea, atât în vorbire, cât și în comportament, și tolerarea greșelilor și a neglijenței ocazionale. Coranul spune: „ Purtați-vă cu ele după cuviință! Iar dacă nu vă este pe plac, se poate să nu vă fie pe plac un lucru pe care Allah l-a pregătit [să vă aducă] un mare bine.” [Traducerea Sensurilor Nobilului Coran, 4:19]

PROFETUL (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa !) a spus: „Credincioșii cu o credință perfectă sunt aceia cu cel mai bun caracter și cei mai buni dintre ei sunt aceia care își tratează cel mai bine femeile.” [At-Tirmidhi, 1162]

„Credincioșii cu o credință perfectă sunt aceia cu cel mai bun caracter și cei mai buni dintre voi sunt aceia care își

tratează cel mai bine soțiile.” [At-Tirmidhi, 2612; Ahmad, 24677]

„Cei mai buni dintre voi sunt aceia care își tratează soțiile cu bunătate, iar eu sunt cel mai bun dintre voi cu soțiile mele.” [At-Tirmidhi, 3895]

Unul dintre companionii Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) l-a întrebat pe acesta: „«O Mesager al lui Allah, care sunt drepturile soțiilor asupra soților?» El (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a răspuns: «Să le hrăniți când vă hrăniți, să le îmbrăcați când vă îmbrăcați, să nu le loviți peste fețe, să nu le jigniți și să nu le abandonați decât în casă.»” [Abu Dawud, 2142]

RĂBDAREA ȘI TOLERANȚA

Bărbatul trebuie să fie îngăduitor cu firea femeii, care este, în mod evident, diferită de cea a bărbaților. El trebuie să privească viața cu toate aspectele sale, pentru că nimeni nu este lipsit de defecte. Atât soțul, cât și soția trebuie să fie răbdători și să țină cont unul de calitățile celuilalt, așa cum Coranul afirmă: [„... și nu uitați să arătați bunătate unul altuia” [Traducerea Sensurilor Nobilului Coran, 2 :237] În legătură cu aceasta, Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Să nu urască un dreptcredincios o dreptcredincioasă. Dacă îi displac unele dintre caracteristicile ei, îi vor plăcea altele.” [Muslim, 1468]

Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) îndeamnă bărbații să se poarte cuviincios cu femeile, atrăgându-le atenția că natura psihică, emoțională și afectivă a femeilor este diferită de cea a bărbaților, iar aceste diferențieri nu sunt, de fapt, decât complementare și ele nu trebuie să creeze discordie și să ducă la un eventual divorț. Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Purtați-vă cu blândețe cu femeile, pentru că femeia a fost creată dintr-o coastă și, astfel, ea nu poate fi îndreptată după voia voastră. Dacă vreți să vă bucurați alături de ea, trebuie să o acceptați cu tot cu această curbură a ei. Dacă veți încerca să o îndreptați, o veți rupe, iar ruptura înseamnă divorțul.” [Al-Bukhari, 3153; Muslim, 1468]

Petrecerea nopții alături de soție

Soțului i se recomandă să-și petreacă noaptea cu soția sa și trebuie să facă acest lucru cel puțin o dată la fiecare patru zile. El trebuie să respecte, de asemenea, împărțirea egală a nopților între soții în caz de poligamie.

Apărarea ei, întrucât ea reprezintă onoarea lui

Atunci când un bărbat se căsătorește cu o femeie, aceasta devine onoarea sa, pe care trebuie să o apere chiar dacă aceasta i-ar cauza moartea. Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Acela care moare apărându-și soția este martir.” [At-Tirmidhi, 1421; Abu Dawud, 4772]

Nedezvăluirea secretelor din dormitor

Soțul nu trebuie să le vorbească celorlalți despre particularitățile soției sale și despre secretele din dormitorul lor. Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Cea mai rea persoană în fața lui Allah în Ziua Judecății este aceea care are relații intime cu soția sa, iar apoi le împărtășește altora secretele lor.” [Muslim, 1437]

Lipsa agresivității și a ostilității la adresa ei

Pentru a rezolva problemele apărute într-o căsnicie, islamul a stabilit un număr de reguli, printre care:

Problemele pot fi rezolvate pe calea dialogului amiabil și a înțelepciunii, astfel încât să fie corectate greșelile.

În cazurile de rebeliune, de lipsă de loialitate sau comportament necorespunzător, soțul poate să înceteze să îi mai vorbească soției, însă nu mai mult de trei zile. Dacă acest tratament nu dă rezultate, el poate abandona temporar patul conjugal, stând departe de relațiile intime obișnuite, fără însă a părăsi casa.

'Aishah (Allah să fie mulțumit de ea!) a relatat că: „Trimisul lui Allah (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) nu a lovit niciodată vreo femeie sau vreun sclav, decât în lupta pe Calea lui Allah.” [Muslim: 2328]

ÎNVĂȚAREA ȘI SFĂTUIREA EI

Soțul trebuie să le impună membrilor familiei un comportament bun și să le interzică să acționeze neadecvat. El trebuie să se străduiască din răspuțeri să îi ajute să urmeze calea ce duce către Paradis și să evite căile ce duc către Focul Iadului. El îi poate îndemna prin propriul exemplu, supunându-se Poruncilor lui Allah și evitând ceea ce a interzis. Soția, de asemenea, trebuie să își sfătuiască soțul, să îl îndemne către Calea cea Dreaptă și să discute cu el despre modalitatea cea mai bună de creștere a copiilor. Coranul spune: „O, voi, cei care credeți! Protejați-vă pe voi și familiile voastre [prin ascultarea lui Allah] de un Foc [Iadul] al cărui combustibil sunt oamenii și pietrele” [Traducerea Sensurilor Nobilului Coran, 66:6] Profetul

(Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus în legătură cu aceasta: „Fiecare bărbat este păzitorul familiei sale și este responsabil pentru cei aflați în custodia sa.” [Al-Bukhari, 2416; Muslim, 1829]

ONORAREA CONDIȚIILOR STIPULATE DE SOȚIE

Dacă soția stipulează o condiție la încheierea contractului de căsătorie, cum ar fi, spre exemplu, aceea de a avea un anumit tip de locuință sau cheltuieli și soțul a căzut de acord cu privire la aceasta, el trebuie să o respecte și să o îndeplinească, deoarece contractul de căsătorie este unul dintre obligațiile și înțelegerile cele mai solemne. Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Cele mai îndreptățite legăminte pentru a fi respectate sunt cele care vă permit întreținerea relațiilor intime [căsătoria].” [Al-Bukhari, 5151; Muslim, 1418]

DREPTURILE SOȚULUI

Promovarea virtuții și obligația de ascultare a soțului

Allah Preaînaltul a dat femeile în grija bărbaților care sunt responsabili de întreținerea, călăuzirea și îngrijirea lor la modul general, datorită caracteristicilor cu care El i-a înzestrat, pe lângă banii pe care ei îi cheltuiesc pentru întreținerea lor, după cum spune Coranul: „Bărbații sunt protectori ai femeilor, datorită calităților deosebite cu care i-a dăruit Allah și datorită cheltuielilor pe care le fac din bunurile lor” [Traducerea Sensurilor Nobilului Coran, 4:34]

Atenția acordată nevoilor lui sexuale

Femeia musulmană trebuie să acorde o atenție deosebită nevoilor sexuale ale soțului ei și îi este recomandat să se înfrumusețeze pentru el. Dacă ea refuză să răspundă avansurilor lui sexuale juste, fără existența unui motiv legitim, precum perioada menstruală, postul obligatoriu sau boala, atunci ea comite un păcat teribil.

Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa !) a spus: „Dacă bărbatul își cheamă soția în pat iar ea refuză, și apoi el își petrece noaptea supărat pe ea, îngerii o vor blestema încontinuu, până dimineța.” [Al-Bukhari, 3065; Muslim, 1435]

Interzicerea intrării în casă a persoanelor pe care el nu le agreează

Acesta este dreptul lui și ea trebuie să îl respecte. Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Unei femei nu îi este permis să țină post fără permisiunea prealabilă a soțului ei și nici nu îi este permis să

primească pe cineva în casa lui fără acordul acestuia.” [Al-Bukhari, 5195]

Permișiunea soțului este necesară pentru a pleca de acasă

Unul dintre drepturile soțului este acela că ea nu poate pleca de acasă fără acordul lui, indiferent dacă este vorba de ieșitul din casă pentru nevoi personale sau generale.

Dreptul de a fi servit

Femeilor le este recomandat să-și servească soții cu bunătate, preparându-le mâncarea și preluând și alte îndatoriri gospodărești.

Share

G.- CĂSĂTORIA ȘI DIVORȚUL ÎN ISLAM

1. Introducere

Islamul este una dintre cele trei mari religii ale lumii, având peste un miliard de adepți, dând naștere unei civilizații prestigioase ale cărei influențe se exercită în toată lumea și în epoca contemporană. Pentru un musulman, Dumnezeu este Dumnezeu, și a afirmă acest lucru nu este un simplu truism. Întâlnim numele lui Allah desemnându-l pe Dumnezeul Islamului.

Conform Coranului Islamul este adevărată religie, indiferent de profetul care a inițiat-o sau de epoca inițierii. Islamul este „adeziunea la pacea lui Dumnezeu”, propavadiuită de toți trimișii lui Dumnezeu din totdeauna, sinonimă cu religia revelată sau monoteistă. Coranul afirmă „religia în ochii lui Dumnezeu este de fapt Islamul” a nega unicitatea lui Dumnezeu înseamnă al nega pe Dumnezeu și acesta este un păcat de neiertat.

Islamul este ultima din religiile monoteiste, este mesajul lui Dumnezeu, revelat profetului Mahomed prin mijlocirea arhanghelului Gavril. Această religie s-a născut la Mecca în Arabia, în sec. al VII-lea după Hristos. Cea de a doua profesiune de credință a musulmanilor, se susține sub formă: „mărturisesc că Mahomed este trimisul lui Dumnezeu”. Ea implică faptul că Mahomed este unul din trimișii pe care Dumnezeu i-a ales pentru a transmite omenirii cuvântul sau. El este un profet, dar și un trimis.

2. Căsătoria în Islam

Căsătoria în Islam are în primul rând în vedere raporturile dintre bărbat și femeie, femeia aparținând dintotdeauna unui harem al cărui șef este tatăl, fratele sau soțul. S-ar părea chiar, după unele interpretări, că în Islam femeia nu este socotită

drept o ființă omenească. Astfel „femeile voastre” se spune în Coran, „sunt pentru voi ca un ogor; deci intrați pe ogorul vostru așa cum voiți. Însă pregătiți-va sufletul înainte de această și temeți-va de Dumnezeu știind că veți veni înaintea Lui”. Unii teologi islamici rationalisti susțin chiar că femia nu are suflet, ci este o ființă absolut fizică.

Se susține că Mahomed nu a făcut prea multe inovații în domeniul moralei familiale existente în mediul triburilor arabe din aceea vreme, menținând cel puțin în parte la început poligamia și puterea absolută a bărbatului. El a făcut totuși unele schimbări urmărind în primul rând îmbunătățirea situației femeii viitoare soție. Deși nu a interzis poligamia a impus unele îngrădiri, stabilind pentru bărbați un număr de maximum patru soții.

Islamismul recomandă căsătoria tuturor oamenilor capabili să întrețină o familie. Căsătoria este chiar obligația religioasă, iar celibatul apare ca o anomalie inacceptabilă. O căsătorie este un contract încheiat între logodnic și tutorele logodnicei. Zestrea sau cadoul pentru care logodnicul se obligă să îl facă viitoarei soții este condiția principală pentru ca o căsătorie să poată fi considerată legală; fără el căsătoria este nulă.

De remarcat că în Coran problema căsătoriei este cuprinsă în nenumărate norme. Unele interzic căsătoria musulmanilor cu femei considerate necredincioase, altele îngăduie căsătoria cu creștine și evreice, iar altele se referă la aspectul moral al căsătoriei. Totuși și în Islam pentru încheierea unei căsătorii este necesar consimțământul femeii. Având în vedere că aproape întotdeauna această este sub tutela unui bărbat, libertatea consimțământului urmează a fi apreciată în raport de momentul încheierii căsătoriei. Manifestarea afirmativă a consimțământului viitorilor soți are loc de obicei la moschee, într-un ceremonial special, în care se recită mai multe versete din Coran.

Prin căsătorie, practic nu se crează o comunitate de bunuri între soți, femeia soție păstrându-și deplină libertate de a dispune de averea sa. Există totuși o dispoziție legală conform căreia soții se moștenesc unul pe altul. Legea Islamică stabilește cu privire la moștenire că bărbatului îi revine o parte dublă în raport cu femeia, care nu primește decât o jumătate din ceea ce i-a bărbatul.

3. Divorțul

În Islam se cunosc mai multe feluri de desfacere a căsătoriei. Și soțul și soția pot cere desfcerea unei căsătorii când descoperă că partenerul de viață are anumite defecte fizice. Aceeași anulare a căsătoriei poate fi pronunțată de cadu⁸ când se constată imposibilitatea soțului de a-și întreține familia sau de a oferi zestre soției. Astfel, când un soț îi spune soției „tu îmi ești ca spatele mamei mele”, soția se consideră irevocabil divorțată.

Totuși, ca măsură de prevenire și pentru a invalida divorțurile obținute prin formule rostite în momente de tensiune, Mahomed a dispus că bărbatul poate să revină asupra formulei și să își reia soția, dar era sancționat cu pedeapsa de a elibera un sclav, a posti două luni sau de a da mâncare la 60 de săraci.

Cea mai obișnuită formă de divorț în islamism este repudierea care constă în izgonirea soției de către soțul său. Fiind o instituție importantă Coranul conține percepte reglementând în amănunt acest mod de despărțire al soțiilor. Mahomed consideră că repudierea nu este definitivă, decât după a treia repetare consecutivă a formulei sacre „te repudiez”.

Între cele trei repetări ale formulei ce trebuie repetată există perioade de așteptare, de cel puțin patru luni, numite idda, care au un dublu scop: să nu existe nici un dubiu cu privire la paternitatea unui eventual copil, născut de o femeie repudiată și să se îngăduie soțului că, retrăgându-și repudierea să repare greșala pe care a înfăptuit-o.

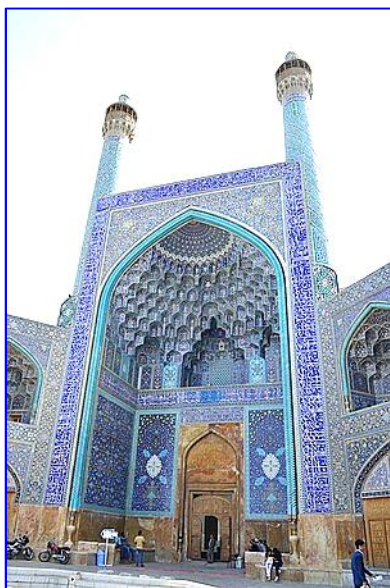
În afară de pervederile din Coran în tradiția islamică divorțul este prezentat cu foarte multe amănunte. Pentru pronunțarea divorțului, bărbatul nu trebuie să își prezinte motivele pentru care face acest lucru, singurele motive care se impun sunt starea de maturitate și deplinătatea facultatiilor mintale. În tradiție se mai paractica sistemul, că după repudierea definitivă, dacă soții se împacă și doresc să se căsătorească, să se adreseze unei a treia persoane, care în schimbul unei recompense, este gata să se căsătorească cu femeia în cauza și să o repudieze imediat, că în acest caz, Coranul dispune că nu mai este nevoie de respectarea perioadei de așteptare.

⁸ Judecător musulman.

Menționăm că în ultimele decenii datorită contactului din ce în ce mai pronunțat cu lumea modernă și pătrunderii civilizației occidentale, majoritatea țărilor musulmane au început să își modifice legislația, renunțând parțial la formalismul și rigiditatea Islamului și schimbându-și atitudinea în mod evident față de căsătorie, divorț, familie în general.

H.- LĂCAȘURI DE CULT

Moscheea

Intrarea în Moscheea
Shah din Iran

Moscheea este un lăcaș de cult, pentru musulmani, unde aceștia se roagă și se întrunesc în scopul unor activități de educație religioasă. Fiecare moschee are un imam care conduce rugăciunile.

Primele moschei au apărut în secolul al VII-lea. Cele mai importante moschei sunt Al-Masjid al Haram din Mecca, Moscheea Quba și Al-Masjid al-Naba-wi din Medina, apoi, Moscheea Al-Aqsa din Ierusalim, Moscheea Omaiazilor din Damasc etc. Moscheile erau specific specifice Peninsulei Arabe, însă s-au răspândit odată cu religia islamică în multe alte zone ale lumii.

Moscheile construite în alte zone decât cele arabe împrumută elemente arhitecturale din zonele

respective. Cele din China împrumută stilul arhitectonic specific chinezesc, mai precis forma și culoarea pagodelor, pe când în Europa se întâlnesc moschei cu influențe arhitecturale europene. Moscheea este locul unde musulmanii socializează conform tradiției islamice.

Cea mai importantă perioadă a anului în tradiția islamică este Ramadan-ul, când musulmanii merg foarte des la moschee pentru a se ruga și a îndeplini dătinile.

Conform tradiției, musulmanii nu au acces în moschee decât după ce se spală și își lasă încălțăminte la intrare. Conform Coranului femeile se pot ruga acasă, dar și la moschee. Rugăciunile se țin în sala de rugăciuni a moscheii unde există locuri separate de rugăciuni pentru femei și bărbați. Bărbații musulmani, la nevoie, se pot ruga la ceasurile potrivite și în afara moscheii, în orice loc s-ar găsi.

Arhitectura originală a moscheilor prevede construirea unor cupole deasupra centrului sălii de rugăciuni, precum și minarete, de asemenea și grădini interioare unde credincioșii musulmani se pot odihni. Moscheile construite în zonele cu populație minoritară musulmană sunt utilizate nu numai ca lăcaș de cult, ci și ca loc de întruniri, inclusiv mitinguri de protest ale acestora.

Astfel în urma conflictelor în jurul unor revendicări religioase, naționale și sociale între populația islamică și cea de alte etnii și confesiuni majoritare se pot ivi conflicte între populația majoritară și musulmani, precum și în urma unor atacuri rasiste sau de ură religioasă apar uneori acte de vandalism până la atacuri cu bombă contra unor moschei.

Un exemplu este Moscheea Babri din India, distrusă de hindușii extremiști în 1992. Începând cu anii '80, Arabia Saudită a finanțat un proiect de construcție a moscheilor în toată lumea în valoare de miliarde de dolari din care s-au construit în total 1500 de moschei.

Etimologie

Cuvântul originar pentru moschee în arabă este masjid având semnificație de loc de rugăciune sau de închinare. Acesta este un substantiv derivat din verbul sajada (însemnând a se închina). Cuvântul provine din limba arameică, înrudită cu araba și ebraica, și datează din secolul al V-lea î. Hr., întâlnindu-se și în vocabularul altor limbi cum ar fi a arabilor nabateeni și ebraica, cu aceeași semnificație.

Cuvântul moschee provine în limba română din cuvântul francez mosquée, care la rândul său provine prin mediere italiană și spaniolă din termenul arab "masjid".

Istoric

Acum aproximativ o mie de ani moscheile erau niste edificii mai spațioase, simple, cu intrări mari și minarete. De-a lungul timpului au început încetul cu încetul să se distingă de clădirile obișnuite din jur, devenind un tip anume de construcție specific lumii arabe și islamice.

Primele moschei

După credințele islamice, cel mai important loc sacru islamic este sanctuarul Kaaba din Mecca, Arabia Saudită, construit de profe-tul Ibrahim

(Avraam) și fiul său Ismail (Ismael) după voința lui Allah (Dumnezeu), însă cea mai veche moschee construită de musulmani este Moscheea Quba din Medina.

Influențe arhitecturale în construirea moscheilor

Marea Moschee din Xi'an.

Arhitectura moscheilor diferă de la o zonă la alta deoarece au fost împrumutate elemente arhitecturale specifice zonei de amplasare. Un exemplu elocvent este Egiptul unde se întâlnesc un mare număr de moschei ce au fost construite începând cu anul 640, o dată cu cucerirea țării de către arabii musulmani. Moscheile clădite în Sicilia și Spania și-au păstrat un stil original arab sau maur, neîmprumutând elemente arhitecturale specifice zonei. În vestul Chinei, în Turkestanul chinez sau Uiguria, moscheile seamănă mai mult cu cele arabe, dar pe măsură ce se înaintează spre est apar tot mai multe elemente arhitecturale chinezești îmbinate cu cele arabe. Primele moschei din China au fost ridicate în secolul al VIII-

lea în localitatea chineză Xi'an, cea mai cunoscută fiind Marea Moschee din Xi'an. Această moschee a adoptat o arhitectură tradițională chinezească, fiind diferențiată de celelalte moschee prin faptul că are acoperișul galben, după tipicul templelor budiste.

În secolul al XV-lea, moscheile au început să apară și în Indonezia în primul rând în insulele Java și Sumatra.

Arhitectura budistă, hindusă sau chineză a influențat și aici aspectul moscheelor.

Moscheile indoneziene sunt construite fără cupole, nerespectând linia arhitecturală arabă, în schimb au acoperișuri etajate asemanator cu pagodele sau templele hinduse balineze, stil folosit încă și azi. Un număr important de moschei vechi au rămas intacte și astăzi pe coasta de nord a insulei Java, printre acestea aflându-se Marea Moschee din Demak construită în 1474 și Marea Moschee din Yogyakarta. Stilul moscheilor javaneze a influențat și arhitectura celor din țările apropiate acesteia precum: Malaysia, Brunei, și Filipine.

În India moscheile au apărut în timpul Imperiului Mogul în secolul al XVI-lea și al XVII-lea, unde s-au distins și ele

printr-o arhitectură proprie locului, ca de pilda Moscheea Jama din Delhi.

În Imperiul Otoman, al cărui nucleu principal a fost Turcia de azi, moscheile au apărut o dată cu primii turci musulmani. Unele moschei precum Hagia Sophia din Istanbulul de azi, au fost mai întâi biserici sau catedrale ale Imperiului Bizantin, după care au fost transformate în moschei, ceea ce le explică stilul arhitectonic. Specific moscheilor otomane erau plafoanele înalte, minaretele multiple și fațadele largi îmbinate cu elemente tradiționale precum mihrab-ul. Astăzi Turcia deține un mare număr de moschei cu arhitectură tipică otomană.

Marea moschee
din Paris.

În Europa există în diverse zone moschei construite în număr mai mare o dată cu venirea musulmanilor pe continent. Orașe mari precum Roma, Londra și München, dețin moschei ce au fost clădite după cerințele arhitecturii tradiționale arabe cu domuri și minarete. Moschee mai mici se pot întâlni de asemenea în zonele suburbane ale marilor orașe europene, un exemplu fiind Moscheea Shah Jahan din Woking, Marea Britanie. În zonele Europei care au fost sub dominație otomană ca Grecia, Bosnia și Herțegovina, Albania, Serbia, moscheile au un aspect

specific otoman.

În Statele Unite ale Americii, moscheile au apărut la sfârșitul secolului al XX-lea, actualmente, numărul lor crescând în ultimul deceniu (intervalul 2000–2010), de la 1.209 la 2.106, înregistrându-se astfel o creștere puternică de 74% în doar 10 ani. Emigrarea musulmanilor din Asia de Sud a făcut ca numărul moscheilor să crească mai alert după anul 1950 astfel înregistrându-se creșteri cu 80% după 1970 și cu 50% după 1980.

Convertiri

După scrierile istoricilor musulmani, mai multe biserici și sinagogi au fost transformate în moschei, fie după cucerirea unor orașe nemusulmane fie prin impunerea unor tratate prin care musulmanilor li se permitea să transforme bisericile în moschei. Un astfel de tratat a fost aplicat la Damasc, în anul 705 d. Hr. când califul Abd al-Malik a transformat bazilica Sf. Ioan într-o moschee. Se mai spune că Abd al-Malik a convertit zece biserici din Damasc în moschei. După

cucerirea Constantinopolului, sultanii otomani au preschimbat și multe biserici în moschei, între ele cea mai renumită fiind Hagia Sophia. În unele astfel de noi moschei s-au păstrat sanctuarele creștine sau iudaice închinare de pildă unor personaje biblice respectate și de cultul mahomedan, ca de exemplu la sanctuarul patriarhilor din Hebron în Palestina.

În Spania se întâlnește fenomenul invers celui din Turcia, aici moscheile fiind în cele din urmă transformate în biserici catolice după înfrângerea musulmanilor sau a "maurilor" de către Reconquista spaniolă, încheiată în 1492. Printre cele mai vestite moschei transformate se află Marea Moschee din Cordoba, dar există și unele cazuri în care moscheile transformate în biserici au redevenit moschei.

Rugăciuni

Zilnic musulmanii trebuie să practice „salahul”. Acesta constă în a face de cinci ori pe zi o rugăciune ce aparține celor Cinci Stâlpi ai Islamului. Pe lângă rugăciunile zilnice, există rugăciuni speciale făcute vinerea, sâmbăta (Sabat), de sărbători, precum Aid al-Fitr și Aid al-Adha și rugăciuni pentru înmormântare sau cu ocazia unor eclipse.

Rugăciunea de înmormântare numită **salat ul-janazah** este ținută de obicei într-o curte sau o piață din apropierea unei moschei, în prezenta tuturor rudelor și a imamului. În cazul eclipselor, musulmanii au rugăciuni specifice acestora.

Pentru sărbătorile cu importanță mai mare în tradiția islamică în cazul în care moscheea este neîncăpătoare se pot închiria spații publice de dimensiuni mari. În calendarul islamic, există două mari sărbători și anume Aid al-Fitr și Aid al-Adha care se celebrează de obicei în moschei cu spații larg deschise, pentru a cuprinde numărul mare de credincioși veniți la ceremoniile rituale specifice sărbătorilor.

În țările unde Islam-ul este religia majoritară rugăciunile asociate acestor sărbători se practica și acasă.

RAMADAN

Ramadanul este luna cea mai sfântă a Islamului. În această lună musulmanii țin post, iar seara li se permite să servească o masă numită iftar. Iftarul este o mâncare de post servindu-se atât acasă cât și în moschei. Moscheile mici care nu au posibilitatea de a organiza o cină pentru servirea iftarului sunt scutite de această obligație.

Moscheea albastră din
Istanbul

Înainte de răsăritul soarelui tradiția islamică recomandă servirea suhur-ului, acesta fiind o mâncare ce se servește înainte de intrarea în postul Ramadan-ului și de prima rugăciune a sallah-ului. Moscheile de dimensiuni mai mari pot organiza mese pentru servirea suhur-ului ca și pentru servirea iftarului seara.

Musulmanii săraci sunt absolviți de a ține postul de Ramadan, însă,

conform tradiției, pot primi mâncare de la enoriașii mai înstăriți. În Islam a da mâncare unui sărac este un act onorabil, și demn de urmat.

În perioada Ramadanului, după ultima rugăciune zilnică, musulmanii pot rămâne în moscheile mai mari, unde se ține o slujbă numită tarawih ce durează aproximativ 2 ore. Tarawih-ul constă în citirea unor fragmente din Coran de către o persoană din comunitate. În ultimele zece nopți ale Ramadanului se țin toată noaptea slujbe pentru a cinsti sărbătoarea Laylat al-Qadr despre care se spune că este data la care profetul Mohamed a primit primele versete din Coran.

În ultimele zece zile ale Ramadanului bărbații musulmani pot merge la moschee pentru a participa conform tradiției, la așa numitul „itikaf”. Acest obicei constă în faptul că cine dorește poate rămâne în moschee timp de zece zile pentru a se purifica prin rugăciune. Restul familiei se va ocupa de prepararea mâncărilor și aducerea acestora la moschee.

Donații

Pentru a îndeplini a treia regulă din Cei Cinci stâlpi ai Islamului, musulmani practică zekat, obicei după care cei înstăriți oferă produse alimentare și alte daruri săracilor. Această datină filantropică este practică mai des în timpul sărbătorii Aid al-Fitr.

Rolul în politica actuală

Spre sfârșitul secolului al XX-lea numărul moscheilor în lume a crescut datorită implicării instituțiilor statelor în construirea acestora paralel cu avântul miscarilor fundamentaliste sau cu scopul înrolării ideologiei prestigioase a religiei în sprijinul politicii oficiale.

Moscheile în politică. Rolul lor în viața comunităților islamice minoritare

În statele unde populația musulmană este minoritară, moscheea reprezintă pe lângă un lăcaș de cult și un loc unde aceasta se poate reuni și asculta predici în limba ei de origine, poate protesta și a-și face cunoscute nemulțumirile.

Moscheile în vârtoarea conflictelor intraconfesionale, din cadrul lumii Islamului și în cea a conflictelor interconfesionale sau interetnice

În războaie civile cu caracter religios sau național în interiorul lumii arabe și islamice unele moschei și sanctuare religioase ale diferitelor curente islamice - ca de pildă șiite sau sunite etc. în Irak, Liban, Afghanistan sau Pakistan - au servit pe de o parte drept tribună pentru predicatori lideri de mișcări religioase politice sau paramilitare, pe de altă parte, clădirile, uneori de mare valoare artistică și istorică ale unor astfel de lăcașuri de cult, au fost supuse împreună cu zeci și sute de credincioși sau pelerini care le frecventau, la atentate distrugătoare cu bombe puse la cale de mișcări violente extremiste ale curentelor rivale. Un astfel de act barbar contrar spiritului religiei islamice a fost recenta aruncare în aer în februarie 2006 și apoi în iunie - iulie 2007 de către teroriști suniți, a mării moschei șiite Al -Askariye din Samarra, Irak.

Un alt exemplu a fost cel al unei moschei afgane în care în urma unui atac cu bombă sinucigaș au fost omorâte cel puțin 19 persoane.

Spre sfârșitul secolului XX, și începutul secolului XXI, un număr mic de moschei în Occident și în Orientul Mijlociu au servit drept ascunzători pentru diverse persoane ce au săvârșit acte de teroare sau infracționale, un exemplu fiind moscheea Finsbury Park din Londra și utilizarea în scopuri militare a unor moschei din Fâșia Gaza de către mișcarea fundamentalistă palestiniană Hamas. Bineînțeles acestea nu sunt singurele cazuri din istorie unde fanatici religioși de diferite credințe și nu numai musulmani, au exploatat unele lăcașuri de cult în scopuri de ațâțare la ură sau de activități subversive sau militare.

Datorită prestigiului religios, importanței naționale și valorii emoționale date moscheii, ca și în cazul locurilor de cult ale altor credințe, aceasta poate deveni ținta principală și a adversarilor fanatici de altă credință sau neam. Astfel Moscheea Babri care a fost construită în India, la Ayodhya pe locul unui templu hindus care marca locul tradițional al

nașterii zeului indian Rama, violențele declanșate între hinduși și musulmani au dus în final în data de 6 decembrie 1992 la dărâmarea moscheii de către o masă de aproximativ 200.000 de hinduși fanatizați și ațâțați. Aceste acte se aseamănă cu tulburările și atentatele cu bombe de la Bombay din 1993 în urma cărora au fost victime 257 persoane. În aprilie 2006, în India au mai avut loc două atacuri cu bombă la moscheea Jama Masjid. În America în urma atacurilor din 11 septembrie asupra Turnurilor gemene de la New York de către extremiști din organizația fanatică islamistă Al Qaeda, câteva moschei au fost vandalizate sau distruse de extremiști islamofobi.

În unele situații din trecutul popoarelor, de pildă ale unor răscoale justificate de eliberare națională sau socială, lăcașuri de cult musulmane sau de alte religii au fost folosite în scopuri de activități clandestine și de patrioți călăuziți de idealuri constructive din rândurile credincioșilor sau deservenților de cult.

Investițiile Arabiei Saudite în construirea de moschei în lume

Deși Arabia Saudită s-a implicat încă din anii '60 în finanțarea construirii moscheilor în diverse locuri din lume, mai semnificativ în acest proiect s-a înregistrat începând din anii '80 până în prezent. Astfel s-au cheltuit 45 miliarde de dolari americani pentru finanțarea construirii atât a moscheilor dar și a școlilor islamice în lume. Conform datelor statistice din ziarul Ain al-Yaqeen din 2002 din aceste fonduri s-au construit un total de 1500 moschee, și 2000 de școli islamice în afara granițelor Arabiei Saudite. Dintre aceste moschei prioritate au avut-o cele din comunitățile islamice ale altor țări. După căderea Uniunii Sovietice în 1992, Arabia Saudită, a contribuit în mare măsura la refacerea și construirea moscheilor din Afghanistan și din noile state independente din Asia Centrală ex-sovietică și Caucaz. Moscheea Regele Fahd din Culver City, California și Centrul Cultural Islamic din Roma reprezintă două investiții importante ale Arabiei Saudite deoarece pentru acestea s-au investit 8 milioane și respectiv 50 de milioane de dolari pentru construirea lor. Un alt stat care a avut inițiative de finanțare a construcției de moschei, mai ales în lumea Africii negre, a fost Jamahiriya Libiană.

Arhitectura Stiluri

Stilul arhitectural al moscheilor persane a împrumutat elemente de stil din arhitectura palatelor persane din vremea Parților și a Sasanizilor. Astfel intrarea principală a moscheii persane are în partea superioară arcade, de asemeni domul folosește același stil precum acoperișul palatelor persane. După ce Persia a fost invadată de arabi, arhitectura moscheilor arabe din regiune împrumută și elemente arhitecturale parte și sasanide. Cele două stiluri, atât cel part cât și cel sasanid, prin îmbinarea lor au contribuit la nașterea stilului islamic folosit în construcția unor moschei din zilele noastre. Exemple pot fi moscheile în formă literei T, cele din Califatul Abbasid etc.

În timpul Dinastiei Omeiazilor planurile arhitecturale ale moscheii erau dreptunghiulare sau pătrate. Acest tip de moschee este printre cele mai vechi deoarece au hipostiluri cu plafoane plate, susținute de foarte multe șiruri de coloane. Un exemplu elocvent este Mezquita de Córdoba al cărui hipostil este format din peste 850 de coloane ce susțin plafonul acestuia.[24] Moscheile în stil vechi erau înconjurate de grădini ce serveau ca loc de așteptare al musulmanilor până când aceștia găseau un loc liber pentru rugăciunea de vineri. Grădinile erau proiectate cu hipostile folosite ca loc de odihnă.

Începând cu secolul al XV-lea otomanii introduc în arhitectura moscheii domul central de dimensiuni mari și centrat pe sala de rugăciuni cu influențe din stilul lăcașelor de cult bizantine. Pe lângă domul central, moscheea are și domuri mai mici în sălile unde nu se țin rugăciuni.

Un alt tip de moschee este moscheea Iwan ce are specific grădina interioară în locul domului central. Această grădină este folosită ca loc de rugăciune, iar în jurul acesteia se află clădirea moscheii. Moscheea Iwan este specifică arhitecturii iraniene, fiind întâlnită mai des în Iran.

O arhitectură aparte o prezintă Hajja Soad, forma ingenioasă a acesteia fiind piramidală.

MINARETELE

Ca element comun al moscheilor, indiferent de stilul arhitectural adoptat sunt minaretele. Acestea sunt turnuri înalte aflate în colțurile moscheilor fiind, cele mai înalte puncte ale acesteia.

De remarcat este Moscheea Hassan II din Casablanca, Maroc, care posedă cele mai înalte minarete din lume.

Există moschei fără minarete, acestea fiind primele moschei din vechime, dar și cele ale islamului conservator wahabit. Prima minaretă a fost construită în anul 665 la Basra în Irak în timpul domniei califului omeiad Muawiyah I. Acesta a încurajat construirea minaretelor, care erau folosite de muezini pentru adunarea musulmanilor la rugăciuni, ele fiind un corespondent al turelor cu clopot ale bisericilor creștine.

Pentru fiecare moschee adhan-ul se face de către un muezin ce anunță musulmanii. Adhan-ul este chemarea musulmanilor la rugăciunile zilnice ale sallah-ului. În țările unde comunitățile islamice sunt minoritare, adhanul nu este permis datorită tulburării liniștii publice. Pentru moscheile fără minarete, muezinul face adhanul în interiorul acesteia.

Domurile

. Domul sau cupola moscheii este o parte importantă din această construcție, fiind situată în centrul edificiului, deasupra sălii de rugăciuni. Primele domuri ale moscheilor erau de dimensiuni mici, însă de-a lungul timpului acestea au căpătat dimensiuni din ce în ce mai mari ajungând în zilele noastre la dimensiuni impresionante. Construcția domurilor a fost determinată de semnificația acestora, mai precis reprezentând raiul sau cerul cu stele. În India, Mogulii au popularizat forma de ceapă a domurilor din Asia de Sud și Persia. Unele moschei au pe lângă domul din centru de dimensiuni mari, alte domuri mai mici.

SĂLILE DE RUGĂCIUNE

Sălile de rugăciuni ale moscheilor, cunoscute și sub numele de musalla, sunt spațioase și nu au piese de mobilier cum ar fi scaune, bănci etc. tocmai pentru a fi generoase din punct de vedere al spațiului și a cuprinde un număr mare de musulmani. Pereții sălilor de rugăciuni sunt ornamentate cu pasaje și versete din Coran în scopul de a face cunoscute anumite mesaje ale cărților sfinte ale Islamului. Peretele opus intrării în sala de rugăciuni, este un loc important al moscheii numit qiblah, unde musulmanii obișnuiesc a se așeza cu fața spre acesta pentru a se ruga. Un accesoriu important al qiblah-ului, este mihrab-ul ce constă într-o nișă centrală a peretelui cu rol de a indica direcția spre Mecca, Arabia Saudită, direcție spre care musulmanii se așază pentru a-și face rugăciunea. Tot pe partea unde este localizat mihrabul se află minbarul, un spațiu important al moscheii unde în zilele de vineri sunt spuse rugăciuni și povețe (khutbah) de către un khatib. În celelalte

zile ale săptămânii, cele cinci rugăciuni zilnice sunt conduse de către imam ce stă în mihrab.

ÎNCĂPERI DE PURIFICARE

Pentru a intra în moschee, prin tradiție, musulmanii trebuie să fie curați, de aceea există mici construcții exterioare cu fântâni, unde aceștia se pot spăla. Aceste construcții sunt prevăzute cu spații unde musulmanii își pot lăsa încălțăminte și hainele mai groase (cum ar fi paltoane etc.) până la ieșirea din moschee.

Reguli și etichete

Marea Moschee din Cordoba, Spania este una din moscheile cu hipostile.

Pentru a se ruga și participa la slujbele religioase în moschee, musulmanii trebuie să respecte regulile generale aplicate tuturor moscheilor cum ar fi accesul

musulmanilor fără încălțăminte în sala de rugăciune, dar și regulile particulare ce diferă de la o moschee la alta.

Reguli de comportare în biserică

Conducătorul rugăciunilor

O regulă importantă pentru fiecare moschee, indiferent că este de stat sau privată este să aibă un conducător permanent numit imam. Pentru moscheile susținute de instituțiile statului, imam-ul este numit de către acestea, iar pentru moscheile private, conducătorul ceremoniilor de rugăciune este numit prin vot de către comunitate. Pentru a fi imam într-o moschee, persoana în cauză trebuie să fie onestă și să aibă studii de specialitate. Din punct de vedere al școlii Hanafi, o persoană poate să devină mai ușor imam în cazul în care aceasta însăși construiește o moschee.

Un imam poate conduce rugăciunile de vineri dar și cele zilnice, totuși există controverse între diferitele școli cu caracter religios ale islamului. Astfel școlile Hanafi și Maliki susțin că imamul poate conduce și rugăciunile zilnice, și cele de vineri în timp ce școlile Shafi'i și Hanbali nu sunt de acord cu acestea. De aceea pe lângă imam, mai există și alți conducători de rugăciuni. aceștia fiind împărțiți după tipurile de rugăciuni conduse, și anume: rugăciunile zilnice, rugăciunile de vineri, sau rugăciuni pentru diverse sărbători și alte ocazii din timpul unui an. Religia islamică prevede conducători de rugăciuni separat

pentru fiecare sex. Astfel pentru bărbați există un conducător de rugăciuni de același sex, aceeași regulă aplicându-se și în cazul femeilor.

Curățirea: Pentru a avea acces în moschee, musulmanii trebuie să respecte câteva reguli de bază: astfel ei vor veni spălați, și nu vor mânca, înainte de a intra, alimente puternic mirositoare. De asemeni o dată ajunși la moschee, ei se vor mai spăla la fântânile special amenajate, în sensul purificării, înainte de rugăciune. Pentru a intra în sala de rugăciuni, musulmanii se descalță lăsând încălțăminte la intrare. În unele moschei zona unde este interzis accesul cu încălțăminte se extinde și la alte încăperi ale acesteia.

Îmbrăcămintea: Tradiția islamică impune reguli privind vestimentația atunci când se intră într-o moschee. Aceasta trebuie să fie cât mai simplă, să acopere întreg corpul, fiind purtate atât de bărbați cât și de femei. Dintre numeroasele ținute vestimentare în acest scop, cea mai folosită este cea din Orientul Mijlociu.

Concentrarea

Pentru a se desfășura în liniște rugăciunile, persoanele o dată intrate în moschee nu au voie să dezbată alte subiecte decât cele cu specific religios, dar în acelaș timp nu au voie să vorbească tare. Este interzis și considerat necuviincios a trece prin fața unei persoane în timp ce se roagă. Religia islamică recomandă ca în sala de rugăciuni pereții acesteia cât și covoarele să fie decorate cât mai simplu pentru a nu distrage atenția de la rugăciuni. De asemenea este indicat ca nici hainele persoanelor ce vin să se roage să fie cât mai simple fără împremuri ce ies în evidență.

Separarea sexelor Pentru a se ruga în sala de rugăciuni a moscheii, trebuie respectate reguli privind locul unde se așază bărbații și femeile. Astfel se așază mai întâi bărbații și apoi femeile, aceștia formând rânduri paralele cu peretele qiblah. După scrierile profetului Mohamed ar trebui ca femeile să se roage acasă, însă nu este interzis ca acestea să se roage și în moschee. Al doilea calif Omar I susținea că este preferabilă interzicerea accesului femeilor în moschee, locul cel mai adecvat pentru rugăciuni fiind acasă. Acest lucru era recomandat pentru evitarea unor abuzuri mai ales pe timp de noapte. În 870 guvernatorul orașului Mecca a delimitat în sala de rugăciuni a moscheii un spațiu special pentru femei, punând funii printre stâlpii de susținere ai acesteia. Moscheile construite

recent au spațiu delimitat pentru femei și bărbați sau chiar încăperi separate, cum este în cele din sudul și sud-estul Asiei. Există totuși în număr mai mic și moschei în care accesul la rugăciune pentru femei este cu totul interzis.

Accesul persoanelor nemusulmane în moschee

Coranul permite pătrunderea în moschee în calitate de vizitatori și persoanelor de altă religie decât cea islamică cu condiția ca religia acestora să fie monoteistă. Aceste persoane nu au voie să mănânce și să doarmă în moschee sau să se roage. De-a lungul timpului, accesul în moschei al persoanelor de altă religie decât cea islamică a devenit un subiect de controversă. Astfel Ahmad ibn Hanbal era de acord cu intrarea acestor persoane în moschee pentru că profetul Mohamed însuși, într-o scrisoare, amintește de permisiunea acordată unor creștini precum și unor evrei să pătrundă în moschei, deoarece aceștia erau adepții unor religii monoteiste. De o altă părere era califul Umayyad Umar II care interzicea accesul în moschee al oricărei persoane de altă religie decât cea islamică, regulă care și astăzi este păstrată în unele moschei, mai ales în Arabia Saudită.

Sala de rugăciune a Marii Moschei din Kairouan.

În zilele noastre moscheile, ca și sanctuarele musulmane din Mecca și Medina, precum Marea Moschee sau Masjid al-Nabawi nu permit accesul persoanelor de altă religie, însă există și moschei ce permite accesul acestora cu condiția de a se respecta regulile islamice. În Turcia, turiștii nemusulmani sunt acceptați în moschee dar cu respectarea unor reguli

stricte, dar de înțeles, cum ar fi să viziteze moscheea numai în perioadele dintre rugăciuni, să poarte pantaloni lungi, fără încălțăminte, femeile să aibă capul acoperit și să păstreze liniștea.

Incinta: Moscheea este întotdeauna separată de lumea exterioară printr-un perete. Uneori, ea dispune chiar și de o ziyada, adică un spațiu gol închis de două incinte care inconjoară moscheea, și servește pentru purificarea dreptcredinciosului.

Camera de rugăciune sau Haram : este locul în care musulmanii se roagă. Solul este întotdeauna acoperit cu covor, în scopul de a păstra locul purificat.

Fântâna: indispensabilă într-o moschee, ea permite credinciosului să practice ritualul abluțiunilor înainte de rugăciune.

Minaretul : un turn înalt, de unde muezinul lansează chemarea la rugăciune. Minaretul este folosit pentru a marca locul unui sanctuar, pentru că se poate vedea de departe, permițând, în același timp, ca glasul muezinului să răzbată pe deasupra caselor din jur. Forma acestuia variază cu regiunea și cu epoca.

Mihrabul: cel mai important element al clădirii, pentru că indică Qibla, în ce direcție este Mecca, spre care se roagă toți musulmanii. Mihrabul se află pe peretele qibla. Mihrabul are în general forma unei nișe mai mult sau mai puțin adânci, mai mică sau mai mare. Pot exista mai multe în aceeași moschee, dar toate rămân în aceeași direcție (Qibla)

Minbarul: amvon. Din lemn sau orice alte materiale (piatră, de marmură, de exemplu), el se află întotdeauna lângă mihrab. Cel mai vechi minbar din lumea musulmană, datat în secolul al IX-lea (pe la 862) și făcut din lemn de teck, sculptat cu rafinament, se află în Marea Moschee din Kairouan (în Kairouan, Tunisia).

Dikka: tribună care permite să se audă în camera de rugăciune glasul muezinului. Există numai în marile moschei.

Maqsura : este un loc închis, situat în apropiere de mihrab, rezervat suveranului pentru a-l proteja de atacuri. Maqsura nu este prezentă în toate moscheile, pentru că se opune idealului de egalitate a religiei musulmane.

DIFERITELE PLANURI DE MOSCHEI

Exemplu de plan Marea Moschee din Kairouan, Tunisia, vedere de ans.

exemplu, Marea Moschee din Kairouan în Tunisia, a căror înfățișare actuală datează în principal din secolul IX), în Spania și în Irak.

Planul arab

Acesta este primul plan conceput. El se bazează pe un model mai mult sau mai puțin mitic: casa lui Mahomed din Medina, care se află în prezent în marea moschee din Medina. Planul arab, sau planul hypostyle, constă dintr-o curte cu portic și o sală de rugăciune cu coloane, naos fiind orientat paralel sau perpendicular

Planul iranian

Exemplu de plan mogul : Moscheea Badshahi, Pakistan, vedere dinspre curte.

Exemplu de plan otoman: Yeni Cami, Istanbul.

După cum îi indică numele, acest plan se găsește aproape exclusiv în Iranul Mare, adică într-o regiune cuprinzând Iranul, o parte din Afganistan și o parte din Pakistan și din Irak. Cu toate acestea, este, de asemenea, planul folosit în India înaintea dinastiei mogulilor și pe teritoriul actual al Uzbekistanului sub dinastia Chaybanidă. El apare în secolul X, cu dinastia selgiucidă, și este caracterizat prin utilizarea de iwan-uri, a unui pishtak, și o sală de rugăciune sub cupolă. Un iwan este o cameră boltită deschisă pe o latură de o arcadă mare inclusă într-un cadru dreptunghiular. În general, curțile moscheilor au patru iwan-uri, dispuse în cruce. Un pishtak este un portal avansat, de multe ori surmontat de două minarete și deschis de un arc mare. Moscheea Șahului din Isfahan este unul din cele mai bune exemple cunoscute de plan iranian.

Planul mogul

Acest plan se găsește exclusiv în India, începând cu secolul al XVI-lea și este influențată de planul iranian. El se caracterizează printr-o curte mare cu patru iwan-uri, dintre care unul se deschide spre o sală de rugăciune, îngustă și dreptunghiulară, încoronat de trei sau cinci cupole cu bulb. Mariile moschei din Delhi și Bîdâr folosesc acest tip de plan.

Planul otoman

Acest plan îl aflăm în Turcia (actuală) mai ales, și a fost pus la punct de către arhitectul Sinan, după cucerirea Constantinopolului în 1453; cu toate acestea, este prima din secolul al XIII-lea în prima arta otomană. Acesta constă dintr-o sală de rugăciune sub o cupolă uriașă dedicate jumătate-cupole

și mai mici cupole. De multe ori, moschei de tip otoman fac parte din complexe de mari dimensiuni. Se poate detecta o influență bizantină (hagia Sophia, în special).

Madrasa

O madrasa este de obicei considerată ca o școală coranică; totuși, este în principal un loc unde se studiază dreptul. Desigur, acest lucru este bazat pe Sharia, legea islamică cum este ea explicată în Coran, dar în lumea islamică, este necesar să înțelegem că Coranul reglementează cele mai multe aspecte ale vieții de zi cu zi. În madrase se predau una sau mai multe dintre cele patru rituri ortodoxe (hanafi, chaféite, maliki și hanbali), care corespund cu patru școli de drept, ușor diferite în unele aspecte canonice și tradiționale. În plus, se mai predau în madrase filologia, limba arabă, știința (cu excepția medicinei, care se predă în școli specializate). De multe ori, madrasa servește ca moschee de cartier, și vice-versa. Ele sunt întotdeauna administrate de ca o waqf (ca o fundație pioasă).

Originea madrasei

Conceptul de madrasa s-a născut în Iran, în secolul XI, datorită celebrului vizir Nizam al-Mulk, deși nu se cunoaște în prezent niciuna din ale sale "nizamiyya". Cu toate acestea, vom găsi această origine iraniană în unitate arhitecturală care caracterizează madrasele: planul cruciform, cu patru iwans, pare a fi o amprentă.

Evoluții

În afară de Iran, există madrase în Anatolia sub selgiucizi și apoi sub otomani, în Siria și în Egipt sub Ayyubizi și Mameluci, iar în Maghreb începând cu Marinizii.

Madrasa anatoliană selgiucidă se caracterizează prin materialul lor — piatra, și prin curțile lor înguste sau chiar inexistente, din cauza climei reci din regiune. Portalul este, de obicei, un pretext pentru o abundență de decor sculptat. Tradiția madrasei continuă în Anatolia, în secolele al XIV-lea și al XV-lea; apoi, sub otomani, aceste clădiri sunt integrate în complexe imense.

Ayyubizii au fondat multe madrase pentru a elimina Șiiismul, după dispariția Fatimizilor din Egipt. Salah al-Din, în special, a pus să se construiască multe madrase în Cairo și în Siria, precum madrasa Firdaws în Alep (1243). Găsim încă influențe anatoliene la aceste clădiri.

Fără îndoială, epoca mamelucă este perioada în care s-a născut conceptul câte unui iwan de fiecare rit, așa cum este explicat în actul de waqf al complexului sultanului Hasan. În acea epocă, madrasede au fost, evident, legate de mari complexe pentru sultani și emiri. Qala'un este prima madrasa mamelucă bine conservată, dar cea a complexului sultanului Hasan este, fără îndoială, cea mai frumoasă.

La Isfahan este cea mai veche madrasa conservată: Shah-am Mashhad, datată 1175. Se cunosc multe madrasede în Iranul Mare și în India, până cel puțin în secolul XVII. În aceste regiuni deosebit de agitate, ele serveau mai bine decât în altă parte la disemina diferitelor propagande. Se cunosc madrasede atât șiite cât și sunnite.

Apariția madrasede în Maghreb este târzie (nu înainte de dinastia Mérinidă), și are loc într-un context de puternic sufism. De rit, în principal, malikit, aceste instituții servesc în primul rând pentru a extinde sufismele printre populațiile nomade, de multe ori încă neislamizate. Există multe exemple mărețe, în special în Fez, cum ar fi madrasa Attarin, madrasa Bu' Inaniyya, sau chiar la Tlemcen, faimoasa Medersa Khaldouniya.

În Spania, se studia în cea mai mare parte în moschei. Nu se cunoaște, prin urmare, decât o singură madrasa în regiune, care reflectă o influență merinidă semnificativă: Madrasa lui Iusuf I în Granada, decorată cu minunate stucaturi pictate.

Există trei mari tipuri de locuri de retragere: Ribat, Khanqah și Zawiya.

Ribat

Un ribat este o clădire care este în același timp religioasă și militară, construită, de obicei, într-o zonă de frontieră sau pe o axă de comunicare importantă (litoral, drum mare). El adăpostește militari dedicați credinței, adică luptând pentru Jihad, războiul sfânt. În general, constă într-o moschee, și poate fi folosit ca ospătărie, în special, pentru a găzdui un guvernator sau alt conducător, dar este mai ales o fortăreață, o redută. Variațiile arhitecturale sunt foarte mari, în funcție de perioade și de regiuni. Ribatul din Susa este unul dintre cele mai bine-cunoscute și mai vechi.

Khanqah sau Khanaqa

Un khanqah este locul unde își duc traiul misticii musulmani, dar, de asemenea, un loc de retragere temporară a unor "civili". Un khanqah poate fi în oraș sau în mediul rural, în

funcție de ordinul religios care locuiește acolo, și are, de obicei, una sau mai multe moschei și celule. Poate găzdui, de asemenea, o școală și este adesea folosit ca loc de funerar pentru fondatorul său.

Zawiya

Un Zawiya, ca și un khanqah, este o clădire ce adăpostește sufiți⁹, și un mormânt (al fondatorului, în general). Acesta diferă de khanqah prin dimensiunile sale mai impunătoare și prin rolul mult mai mare care i se acordă educației.

Arhitectura funebră

Necropola de la Shah-i-Zindah, Samarkand, Uzbekistan.

În lumea islamică, musulmanii sunt, de obicei, înmormântați direct în groapă, într-un giulgiu, fără sicriu sau mormânt. Cu toate acestea, s-au dezvoltat rapid mai multe tipuri de arhitectura funerară pentru persoanele de rang înalt și, mai ales, pentru sfinți. Această arhitectură s-a născut în partea de est a ariei islamizate, adică în Iran, unde se practica multe religii cu moduri diferite de

a trata defuncții și unde șiiții dominau. Prin dimensiunea sa martirială, șiismul a favorizat apariția de mausolee, care servesc ca loc de rugăciune și de invocarea a sfinților, așa cum este cazul, de exemplu la Mașhad cu mormântul imamului Reza. Mormintele sfinților sunt numite imamzadeh.

Două forme apar în special : mausoleul sub cupolă și turn funerar, dar tipologia lor variază de la un loc la altul și de la o perioadă la alta.

⁹ Ornaament din var și nisip, care se face mai ales la tavane; tavan ornaamentat. Acuma sufiturile, din var și nisip, tot el le face.

Mausoleele sub cupolă

Gur Emir în Samarkand

este un octogon enorm de mai mult de 38 mètres în diametru și înalt de aproximativ 77 m.

Mausoleul lui Timur Lenk, Gur Emir din Samarkand se distinge prin faianța albastră, cu luciu metalic

Turnuri funerare

Se pare că tipul de mormânt turn provine din ritualuri, zoroastriene: cadavrele au fost expuse în partea de sus a turnurilor înalte. Astfel, Gonbad-e Qabus, unul dintre cele mai vechi turnuri funerare (1007) este conectat încă la această tradiție, chiar dacă ctitorul acestuia a fost un musulman. Mai târziu, camerele funerare au fost plasate sub turn, într-o criptă, și apoi la baza sa. Ca și mausolee sub cupole, turnurile pot lua diferite forme: poligonale, stelate, circulare etc. De multe ori, aspectul interior este simplificat în comparație cu exteriorul : astfel, vizitatorul vede un turn stelat, dar intră într-o cameră circulară.

Dacă tipul de mormânt turnul a rămas destul de persan, cel cu încăperea sub cupolă este foarte frecvent în lumea arabă, și se află în Egipt și în Anatolia. Se întâmplă adesea în aceste regiuni, cum ar fi în Persia începând cu Il-khanizii, ca mormântul să facă parte dintr-un complex funerar.

Un mausoleu sub cupolă este, după cum sugerează și numele, o clădire pe o bază poligonală și surmontat de o cupolă.

Acest tip există de cel puțin din secolul X după cum reiese din existența mausoleului Samanizilor din Bukhara (Uzbekistan).

Există o mare varietate de forme: pătrat, octogonal, circular, pe arcade etc., iar dimensiunile pot varia foarte mult.

Astfel, mausoleul Samanizilor are doar câțiva metri lățime, dar mausoleul lui Oldjaitou din Sultaniya

Complex - Complexele sunt agregări de mai multe clădiri.

Minaret Moscheii Abu Madyane din Tlemcen în Algeria

De obicei, într-un complex găsim o moschee și/sau unul sau mai multe madrasas, mormântul ctitorului și a familiei sale și instituții caritabile (cantine populare, aziluri) și/sau medicale (maristan, azil, școală de medicină).

Un complex este administrat de obicei de către un waqf, adică venitul prăvăliilor și de la locuințele închiriate, îi sunt vărsate lui pentru funcționarea acestuia.

Aceste magazine și aceste locuințe pot sau nu pot fi localizate în complexul în sine.

De asemenea, se întâmplă ca artiștii să aibă aici ateliere, mai ales pentru fundațiile sultanului.

Mamelucii au construit o serie de complexe, dar cel mai impresionant sunt datorate Otomanilor.

Arhitectură civilă și palatială

Arhitecturile arabe sunt încă prezente în Spania.

Palatele

Spre deosebire de omologii lor occidentali, palatele în țara Islamului sunt mici entități dispersate, de multe ori în grădini care structurează spațiul. Mai multe elemente sunt aproape întotdeauna în palatele islamice: sala de audiențe (Diwan, care este, de asemenea, numele consiliului de miniștri), haremul, care nu este un loc rezervat pentru femei, ci pur și simplu apartamentele private ale locuitorilor, și în cele din urmă de pavilioane de recreere.

Zidurile Alhambrei, în Granada, cuprinde mai multe palate. În mod similar, găsim unul deosebit de celebru în Istanbul, Topkapı Sarayı și în Cairo; de asemenea, au supraviețuit câteva din perioada mamelucă. Cu toate acestea, cele mai multe dintre palate au fost distruse de către cuceritori, dornici de a șterge urmele dinastiilor anterioare, sau de timp, atunci când au fost construite din materiale perisabile, cum ar fi cărămida nersă și lemnul.

Maristan și structurile medicale

Un maristan (sau bimaristan) este un spital. Aproape întotdeauna administrat de un waqf, este de multe ori parte dintr-un complex, având în vedere vocația sa caritabilă. În fapt, un maristan are datoria să găzduiască orice musulman (sau orice musulmană) și să-i ofere îngrijiri gratuite. Acest lucru nu înseamnă că personalul este sub-calificat, dimpotrivă: unii dintre cei mai mari medici lucrează acolo. Astfel, al-Razi, al cărui tratat privind variola și rujeola a fost folosit în Vest ca și în Est până în secolul XIX, a condus timp de mai mulți ani maristanul din Bagdad în secolul X.

Principalele caracteristici arhitecturale al unor astfel de structuri sunt un număr semnificativ de încăperi și o atenție deosebită acordată apei, prin fântâni, bazine, canale.

Maristanele erau prezente în toate marile orașe, de la Granada până la Mashhad, și de multe ori împreună cu o școală medicală. Azilurile de alienați au fost, de asemenea, numeroase; la fel imareturile (cantine populare).

Clădirea cel mai bine conservată în momentul de față este, fără îndoială, **maristanul lui Nur al-Din, în Alep**, și cel mai remarcabil, cea a complexului funerar al lui Qala ' un, din păcate într-o stare precară, dar ale cărui sculpturi din stuc rămase dovedesc magnificență. Lung de aproape 70 metri, clădirea acoperea o arie vastă, și era organizată în jurul unei curți cu patru porți inegale. În această curte, era o fântână din care porneau patru canale care alimentau unele încăperi.

Structuri de igienă

Două tipuri de clădiri contribuie la îmbunătățirea igienei orașelor:

sabilul și hamamul.

Un sabil a fost o fântână publică, din care oricine poate lua apă. În general, construit datorită donațiilor potentatilor, ele sunt numeroase în orașe.

La sfârșitul perioadei mame-lucilor (domnia lui Qaytbay), sabil este asociat cu un quttab, o școală primară, care este, în general, situată mai sus.

Hamamurile sunt băi organizate în majoritatea timpului pe modelul băilor romane (săli: rece, caldă și fierbinte). Ele ocupă un loc de frunte în lumea islamică, unde curățenia corpului este considerată esențială.

MOSCHEI IMPORTANTE

Masjid al-Haram din Mecca, Arabia Saudită, nu e o moschee propriu zisă, ci un sanctuar, este cel mai sfânt lăcaș islamic

Masjid al-Nabawi din Medina, Arabia Saudită este al doilea cel mai sfânt lăcaș în Islam

Moscheea Al-Aqsa din Ierusalim este cel de-al treilea lăcaș sfânt în Islam

Moscheea Fazl este prima moschee construită la Londra

Bait al Futuh din Regatul Unit este cea mai mare moschee din vestul Europei.

Marea Moschee din Roma din Italia este cea mai mare moschee din întreaga Europă

Bait an Nur din Canada este cea mai mare moschee din America de Nord

Moscheea Al-Azhar din Cairo, Egipt

Moscheea de Alabastru din Cairo, Egipt

Moscheea Sayyidah Zaynab din Damasc, Siria locul unde se află rămășițele lui Zaynab bint Ali, fiica califului Ali

Moscheea Sayyidah Ruqayya din Damasc, Siria, este locul unde se află rămășițele lui Farimah, cea mai tânără fiică a lui Husayn ibn Ali

Moscheea Omeiazilor din Damasc, Siria

Moscheea din Mangalia din Mangalia, România, este primul lăcaș de cult islamic din România.

Moscheea Imamului Ali din Najaf, Irak

Moscheea Imamului Hussein; Karbala, Irak

Moscheea Al-Kadhimiya din Bagdad, Irak

Moscheea Al-Askari din Samarra, Irak

Moscheea Imamului Ridha din Mashhad, Iran

Moscheea Fatimah al-Ma'sumah din Qom, Iran

Moscheea Hacı Bayram din Ankara, Turcia

Moscheea Faisal din Islamabad, Pakistan

Moscheea Badshahi din Lahore, Pakistan

Marea Moschee din Cordoba Cordoba, Spania

Hagia Sophia din Istanbul, Turcia

Moscheea Sultanului Ahmed (Moscheea Albastră) din Istanbul, Turcia

Moscheea Shah din Ispahan, Iran

Moscheea Jama din Delhi, India

Moscheea Charminar din Hyderabad, India

Mother Mosque of America-cea mai veche moschee din America de Nord

Moscheea Huaisheng este una dintre cele mai vechi moschei din China

Marea Moschee a sultanului Qavoos din Muscat, Oman

Moscheea Istiqlal din Jakarta, Indonezia

Moscheea Agung Demak din Demak, Java Centrală, Indonezia

Moscheea lui Hassan al II-lea din Cassablanca, Maroc

I.- PORTAL ISLAM

Calendarul islamic este folosit pentru a marca evenimentele din multe țări islamice (concomitent cu cel gregorian), și este folosit de către musulmanii pretutindeni pentru a stabili zilele sărbătoririi anuale a Ramadan-ului, pentru a participa la Hajj, și pentru a sărbători alte evenimente specifice culturii.

Primul an islamic a fost în 622 d.Hr., an în care a avut loc emigrarea profetului Muhammad de la Mecca la Medina, cunoscut sub numele de hegira. Fiecare an numerotat este desemnat fie "H" de la hegira sau "AH" pentru latinescul anno Hegirae („în anul hegirei”).

Anul islamic current este 1445 AH (corespunzător perioadei de la 19 iulie 2023 la 7 iulie 2024 din calendarul gregorian).

PREZENTARE

Lunile

Cele douăsprezece luni ale calendarului islamic sunt denumite după cum urmează în arabă:

Muharram (înseamnă „interzis”), numit așa deoarece lupta a fost interzisă (haram) în cursul acestei luni. Muharram include ziua de Ashura.

Șafar (înseamnă „gol”), se presupune că este numit astfel deoarece casele arabilor păgâni erau goale în această perioadă a anului în timp ce ocupanții lor adunau alimente.

Rabī' I (rabī' al-awal), care înseamnă „primul izvor”.

Rabī' II (rabī' ath-thani sau rabī' al-akhir), care înseamnă „a doua (sau ultima) primăvară”.

Jumādā I (jumādā al-ula, înseamnă „prima lună de teren uscat”). De multe ori considerată vara pre-islamică.

Jumādā II (jumādā ath-thania sau jumādā al-akhira), care înseamnă „a doua (sau ultima) lună de pământ uscat.

Rajab (înseamnă „respect”, „onoare”). Aceasta este încă o lună sacră în care lupta a fost interzisă în mod tradițional.

Șa' ban (înseamnă „risipit”). Marca perioada din an în care triburile arabe erau dispersate pentru a găsi apă.

Ramadan (înseamnă „ars”). Ramadanul este luna cea mai venerată din calendarul Hijri, când musulmanii trebuie să postească din zori până la apusul soarelui și ar trebui să facă acte de caritate pentru săraci.

Șawwāl (care înseamnă „ridicat”). Cămilele femele, în mod normal, ar avea vițeii în acest moment al anului.

Dhū al-qa' da (înseamnă „cel de armistițiu”). Dhū al-qa'da a fost o lună în care a fost interzis războiul.

Dhū al-hijja (înseamnă „cel de pelerinaj”). Este luna în care are loc pelerinajul musulman anual la Mecca (Hajj).

Nr.crt.	Lunile calendarului islamic	Durata în zile
1	Muharram	30
2	Șafar	29
3	Rabi' al-awwal	30
4	Rabi' al-thani	29
5	Jumādā Al-ula	30
6	Jumādā ath-thani	29
7	Rajab	30
8	Șa' ban	29
9	Ramadan	30
10	Șawwal	29
11	Dhū al-qa' da	30
12	Dhū al-hijja	29/(30)
Total		354/(355)

Zilele săptămânii

În arabă, ca și în ebraică, prima zi a săptămânii corespunde cu duminica săptămânii planetare. Zilele săptămânii islamice, ca și cele în ebraică și calendarele Bahá'í, încep la apusul soarelui, în timp ce zilele săptămânii creștine medievale și planetare încep la următorul miez de noapte. Totuși, ziua liturgică creștină, ținută în mănăstiri, începe cu vecernie, care este seara, în conformitate cu alte tradiții avraamice).

Musulmanii se aduna pentru închinare la o moschee la prânz în „ziua intrunii” care corespunde cu vineri. Astfel, „ziua intrunii” este adesea considerată ca zi săptămânală de odihnă.

Acest lucru se face oficial în mod frecvent, multe țări musulmane adoptând zilele de vineri și sâmbătă (de exemplu, Egipt, Arabia Saudită), sau joi și vineri, ca sfârșituri de săptămână oficiale, în care birourile sunt închise; alte țări, precum Iran, face ziua de vineri numai o zi de odihnă. Câteva altele (de exemplu, Turcia, Pakistan) au adoptat weekend-urile occidentale pentru sâmbătă – duminică, ceea ce face vinerea o zi de lucru, cu o pauză de prânz lungă, pentru a permite timp liber pentru închinare.

Primii zece ani

Primii zece ani după hegira¹⁰ nu au fost numerotați, dar au fost numiți după evenimentele din viața lui Muhammad conform lui Abū Rayhan al-Biruni:

1. Anul permisiunii
2. Anul ordinului de luptă
3. Anul judecății
4. Anul felicitărilor pentru căsătorie
5. Anul cutremurului
6. Anul întrebărilor
7. Anul obținerii victoriei
8. Anul egalității
9. Anul dispensei
10. Anul de rămas bun

IV.- HINDUISMUL

A.- INTRODUCERE

Ce este hinduismul?

Hinduismul sau Sanatana Dharma este numele colectiv pentru tradițiile indiene, credințele religioase și filosofice. Este sistemul major de credințe din India și are peste 1 miliard de adepți. Este unic, deoarece nu are fondator, ci a crescut mai degrabă din religiile vedice.

Adepții hinduismului sunt cunoscuți ca hinduși și sunt cunoscuți ca cea mai veche religie din lume.

¹⁰ Dată la care începe calendarul musulman (16 iulie 622, când a fost strămutat Mahomed de la Mecca la Medina), considerată ca începutul erei musulmane

Fondator al hinduismului

Nu există un singur fondator al hinduismului. A fost creată din schimbările culturale și religioase din India, iar istoria sa datează la cel puțin 5000-10.000 de ani î.Hr.

Indiferent de ce crezi în tine, e important să te educi despre religiile și sistemele de credință ale lumii. Pentru a accepta pe alții și pentru a opri acțiunile judecătorești, trebuie să ne înțelegem reciproc.

Acum știți elementele de bază ale hinduismului și, în ciuda faptului că sunteți de acord sau nu, cel puțin acum nu trebuie să facem ipoteze și puteți să vă inspirați sau să vă însuflețiți sau să acceptați cel mai puțin hindușii și credințele lor.

Avem doar o planetă pe care trăim și trebuie să fim deschisi spre alte culturi. Avem nevoie de acceptare și de respect pentru a menține pacea și a face Pământul un loc prosper pentru a trăi pentru fiecare ființă vie, indiferent de fond.

De asemenea, dacă călătoriți în India sau în orice altă țară cu mulți hinduși, este o idee bună să învățați un lucru sau două în prealabil pentru a arăta respectul și aprecierea culturii lor.

Cu peste 500 de milioane de credincioși, hinduismul reprezintă religia mării majorități a indienilor. Dar este el cu adevărat o religie, atâta timp cât n-are un întemeietor, n-are o doctrină bine precizată și un cult unitar (reprezentanții lui nu țin la doctrină și la cult, ci se mândresc cu toleranța hinduismului față de toate concepțiile religioase) și atâta timp cât găzduiește de-a valma forme superioare de religiozitate și unele dintre cele mai elementare? Indologii, de altminteri, recunosc că este vorba

de o religie cu totul aparte, respectiv că „hinduismul n-ar fi o religie în înțelesul obișnuit al cuvântului”. Chiar omul politic Jawaharlal Nehru (1889-1964) subliniază în Autobiografie că nu o dată s-a spus despre hinduism „că n-ar fi propriu-zis o religie în sensul obișnuit al cuvântului”.

La drept vorbind, hinduismul sau neobrahmanismul constituie noua formă a vechii religii hinduse din perioada vedo-brahmană, credință slăbită întrucâtva de mării reformatori

religioși Jaina și Buddha, însă păstrată mereu vie în sufletul credincioșilor de rând, cu atât mai mult cu cât doctrinele jainiste și budiste erau de neînțeles pentru poporeni prin subtilitățile lor speculative. Pe lângă toate acestea, sistemul castelor pe care se baza brahmanismul, era atât de înrădăcinat în mentalitatea hindusă și în viața socială, încât nici măcar budiștii nu s-au atins de el, iar brahmanii, dându-și seama la timp de primejdia ce-i amenința pe ei și cultul lor, „au întreprins o vastă operă de adaptare a doctrinei și riturilor brahmane la înțelegerea și gustul poporului dornic de miraculos, pentru a putea să ducă astfel cu mai multă eficacitate lupta împotriva jainismului și budismului” (E. Vasilescu).

Iată motivul pentru care în hinduism, acest complicat, amestec de străvechi credințe populare, elemente vedice și idei brahmane, unii zei importanți ai vedismului (Indra, de exemplu) decad cu totul, în timp ce zei de mai mică importanță (Vișnu și Șiva) se bucură de o venerație specifică monoteismului. Totodată, credincioșii hinduiști adoră o mulțime de zei mărunți, spirite, demoni, eroi și genii, chiar animale și obiecte, cultul devine foarte bizar în multe privințe, apar gânditori și reformatori religioși influențați de islamism (Kabir, Nānak) și creștinism (Ram Mohai Rai, Rāmakrishna, Vivekānanda), iar vechile sisteme filosofice din perioada brahmană (îndeosebi Vedānta) continuă să influențeze gândirea religioasă, generând noi concepții, aspirații și atitudini: concepția potrivit căreia iubirea lui Dumnezeu (bhakti) este idealul mijloc prin care omul poate să-L cunoască pe Atoatefăcător și să-și asigure mântuirea, aspirația spre nirvāna¹¹ este completată cu credința în răsplătirea faptelor, indiferența budistă față de viață este înlocuită cu credința în necesitatea și eficiența pocăinței.

La fel ca în cazul celorlalte religii indiene (vedism, brahmanism, jainism, budism), hinduismul poate fi cunoscut din mai multe izvoare, scrieri cu adevărat referențiale pentru cultura indiană și universală. Pe primul loc între ele se situează Mahābhārata (Povestea marelui război al bharaților), enorma epopee sanscrită (peste 200.000 de versuri cuprinse în 18 cărți), atribuită legendarului autor Vyāsa. Tot Vyāsa este

¹¹ Stare de fericire realizată prin eliberarea de grijile vieții, de suferințe și prin contopirea sufletului individual cu esența divină, cu ajutorul contemplației și al ascezei.

considerat autorul altor două monumente literare: Vedele și Purānas (antichități, legende)...

Elaborată în aproape un mileniu (sec. IV î.e.n. – sec. IV e.n.) și fixată în scris în primele secole ale erei noastre, Mahābhārata reprezintă cel mai important monument din întreaga literatură hindusă, care înfățișează nu numai lupta înverșunată dintre Pāndava și Kuarava (reprezentanții a două valuri de imigranți în India, la momente diferite), ci redă – cu mai multă iscusință ca celelalte izvoare – trecerea de la vechiul la noul brahmanism.

Epopoea mai cuprinde și unele capitole cu caracter didactic, cel mai faimos între acestea fiind Bhagavad-gītā (Cîntecul fericitului, adică al zeului Krișna), capitol inclus/interpolat în cartea a VI-a a Mahābhāratei, despre care marele indianist român Th. Simenschy crede că a fost influențat de creștinism (nu se știe în ce măsură) prin acel bhakti sau admirabila idee de iubire arzătoare a lui Dumnezeu ca mijloc de mântuire.

Ca lucrare de sine stătătoare, Bhagavad-gītā a cunoscut o uriașă răspândire și apreciere în India și în lume sub numele de Biblia hinduismului sau Evanghelia lui Krișna, mulți indieni instruiți recitând-o în întregime. Într-o formă realmente captivantă, ne face cunoscut E. Vasilescu, Bhagavad-gītā încorporează „o înaltă speculație filosofică, ținând calea de mijloc între sistemul Sāmkhya, care recomandă «cunoașterea» pentru a ajunge la mântuire, și sistemul Yoga, care recomandă «fapta» în spirit dezinteresat și devotamentul total față de divinitate (bhakti)”. Suficiente motive ca teologul romano-catolic E. Bernard Allo să recunoască că Bhagavad-gītā „se apropie de creștinism prin părțile ei cele mai înalte”, chiar dacă – susține tot el – Bhagavad-gītā este incoerentă (oscilează între monoteism, politeism și panteism), că problema răului nu este rezolvată și că eshatologia este formată din bucăți care nu se sudează între ele.

Rāmāyāna sau Faptele mărețe ale lui Rāma, a doua mare epopee indiană (conține 24.000 de distihuri, respectiv 48.000 de versuri), este atribuită lui Vālmiki, a fost alcătuită între secolele IV-II î.e.n. (în forma actuală datează din secolul al II-lea e.n.), intriga se derulează pe un fond istoric (pătrunderea arienilor în sudul Indiei) și are calitatea de izvor întru cunoașterea hinduismului prin faptul că primul și ultimul ei cânt preamăresc pe zeul Vișnu, întrupat în Rāma.

Alt izvor însemnat pentru cunoașterea hinduismului este Purānas, scriere cu caracter enciclopedic (dezbate chestiuni legate de sistemele filosofice, locurile sfinte, datorii castelor, originea lumii și a zeilor etc.), ce este compusă din 18 mari lucrări didactice (îndeosebi în versuri), a căror întocmire începe în secolul al VI-lea î.e.n. (secolul al VI-lea e.n. pentru forma actuală), și care are ca scop preamărirea zeilor, în special a lui Vișnu.

Codul lui Manu, a cărui redactare definitivă are loc în secolul al II-lea e.n., are la rândul lui o mare contribuție la cunoașterea hinduismului. Dar încercări de sistematizare ale hinduismului se întâlnesc doar în Āgamas (tradiții) și Tantras (cărți, manuale ale unui sistem), scrieri compilate după secolul al VI-lea e.n.

De pildă, în Āgamas sunt prezentate doctrinele filosofice ale diferitelor școli, iar Tantras tratează aceleași lucruri în amănunțime, doar că sub formă de dialog între un zeu și „puterea sa feminină” (cel mai frecvent între Șiva și soția lui Durga). Formulele rituale (mantras), diagramele simbolice sau silabele misterioase din Tantras sunt foarte apreciate de indieni, fapt pentru care respectivele scrieri își mențin cota ridicată de interes în rândul acestora.

Sfânta Treime: Brahma, Vishnu, Shiva

În fruntea panteonului hinduist se situează trinitatea (trimūrti) Brahmā (creatorul) – Vișnu (păstrătorul creației) – Șiva (distrugătorul). Atâta doar că ea este o creație hinduistă târzie (sec. al IV-lea e.n., cel mai probabil sub influența

creștinismului) și că din trinitate nu face parte Brahman, suprema divinitate a brahmanilor, ci Brahmā, un zeu personal de mică importanță în acest cult, a cărui soție se numește Sarasvati. Trecut cu totul pe plan secund în hinduism (nu este obiect de adorare, nu are sărbători proprii, nu i se aduc sacrificii, are un singur loc de cult în nordul Indiei), înțietatea lui în trinitate, mai bine spus în enumerarea zeilor, are un caracter pur formal. Dovada suplimentară că astfel stau lucrurile este aceea că mai multă importanță în hinduism are Sarasvati (zeița erudiției și a elocvenței), cu care Brahmā are mai mulți copii.

Principalul zeu al hinduismului este Vișnu, cel despre care am spus la momentul potrivit că are o importanță secundară în religia vedică. Totuși, în neobrahmanism el devine zeul bun, îndurător și milos cu toate vietățile, motiv pentru care, prin diverse întrupări (pește, broască țestoasă, mistreț, leu, pitic), el săvârșește remarcabile fapte pentru binele omenirii. Firește, toate aceste avatāras („coborâri”, metamorfoze, transformări) au în teologia hinduistă o interpretare mistică...Dintre întrupările umane ale zeului Vișnu, cele mai importante sunt următoarele: în Krișna, eroul menționat de Bhagavad-gitā, și în eroul Rāma din epopeea Rāmāyāna.

Cel de-al doilea mare zeu al hinduismului (al treilea în trinitate) este Șiva, despre care indianiștii spun că este înfățișarea „mai nouă” a zeului vedic Rudra („urlătorul”), zeul furtunii și al distrugerii. La fel ca „ruda” sa îndepărtată în timp, Șiva locuiește în munții din nordul Indiei, răspândește boli și moarte printre oameni, dar aduce totodată leacuri și forme noi de viață. Da, pentru că este un zeu complex, „în a cărui ființă se resimte influența credințelor populare preariene din India” (E. Vasilescu). Cu timpul, hinduiștii au trecut asupra soției sale Durgā (Pārvāti) aceste însușiri distrugătoare, astfel că figura lui Șiva se mai înseninează nițel. În pofida acestei ajustări, ca zeu consacrat al distrugerii, de regulă Șiva este reprezentat în forme monstruoase: cu trei ochi, cu trupul încolăcit de șerpi, cu cranii în jurul gâtului etc.

În strânsă legătură cu cultul hinduist al lui Șiva este cel al soției sale Pārvāti (zeița munților), care mai este numită Durgā (inaccesibila), Kāli (cea neagră) și Mahādevi (marea zeiță). Cultul ei este plin de senzualitate și practici magice, întrucât, aidoma lui Șiva, posedă aceleași calități (deodată distrugătoare și binefăcătoare pentru oameni), așa încât ba are parte de

reprezentări înspăimântătoare, ba de întruchipări deosebit de grațioase. Esențial pentru evoluția hinduismului, inclusiv pentru sectarismul acestuia, este faptul că teologia o consideră pe Durgā principiul feminin al existenței, respectiv energia activă (șakti) a lui Șiva sau puterea miraculoasă cu care acesta stăpânește pământul!

Tot în legătură cu cultul lui Șiva este cultul fiului său Ganeșa, reprezentat cu cap de elefant, animal care la indieni simbolizează înțelepciunea, cu pânțece mare, cu un singur dinte și cu ghirlande de perle sau din capete de morți în jurul gâtului. Considerat „zeul care inspiră marile hotărâri și gândurile înalte”, Ganeșa este zeul suprem al unor secte.

Pe lângă acești zei principali, hinduismul are mulți alți zei de mai mică importanță: Krișna sau Krishna (cel negru), Rāma, Sūrya (divinitate vedică a soarelui), Sarasvati (soția lui Brahmā, zeița erudiției și a elocvenței), Lakșmi (soția lui Vișnu, zeița frumuseții și a bogăției sau Afrodita indiană), Skanda (zeul războiului), Kāma (Cupidonul indian, căruia Eminescu îi spune Kamadeva în poezia pe care i-o închină) etc.

Din hinduism nu lipsesc nici formele inferioare de religiozitate: cu animale (vaca în primul rând), cu plante/copaci și cu ape considerate sfinte. De exemplu, taurul este animalul sfânt al zeului Șiva, maimuțele sunt asociate cu Rāma, șerpilor și unii arbori cu Brahmā, iar Gangele este venerat.

B.- PRINCIPALELE CONCEPTE ALE HINDUISMULUI

Cum în hinduism nu există o concepție teologică unitară (fiecare sectă are pretenția că „deține ortodoxia”, subliniază profesorul Vasilescu), zeii nu sunt veșnici (excepție fac cei care sunt asimilați cu Vișnu și Șiva), așa că după o perioadă foarte lungă de timp, perioadă numită kalpa (eră cosmică în mitologia vedică, care înseamnă o zi și o noapte din existența Sufletului universal sau 24.000 de ani divini), întreaga creație (ceea ce înseamnă că și zeii) „se resoarbe în curentul existențelor”, pentru a reveni în noua structură a Universului. Permanent rămâne numai Brahman, principiul absolut din speculațiile filosofico-teologice ale brahmanilor.

Cu titlu informativ și funcție de zeu venerat (Vișnu, Șiva sau șakti – principiul feminin al lui Șiva), iată principalele secte hinduiste: vișnuiste, șivaiste și șaktiste:

1. Rig Veda este cea mai veche carte cunoscută din lume

Rig Veda este un text vechi scris în sanscrită. Data este incertă, dar majoritatea experților o dau înapoi la 1500 de ani î.Hr. Este cea mai veche carte cunoscută în lume și, prin urmare, hinduismul este uneori numit și cea mai veche religie.

2.- 108 este considerat un număr sacru

Așa-numitele Malas sau Girlande de margele de rugăciune vin ca un șir de 108 margele. Matematicienii culturii vedice au văzut acest număr ca o totalitate a existenței și că leagă Soarele, Luna și Pământul.

108 a fost de mult un număr sacru pentru hinduși.

25 de fapte interesante despre hinduism

3. Este a treia religie cea mai mare din lume

Numai creștinismul și islamul au mai mulți adepți decât hinduismul, ceea ce îl face a treia religie cea mai mare din lume!

4. Credința hindusă spune că zeii pot lua multe forme

Există doar o singură energie veșnică, dar ea poate lua forma mai multor zei și zeițe. Se crede, de asemenea, că o parte din Brahman trăiește în fiecare ființă din Univers.

Unul dintre multe lucruri interesante despre hinduism, deoarece alte religii majore sunt monoteiste.

5. Sanskrita este limba cea mai frecvent utilizată în textele hinduse. Sanskrita este limbajul străvechi în care este scris cea mai mare parte a textului sacru, iar istoria limbii se întoarce la cel puțin 3500 de ani în timp.

6. Hinduismul crede într-un concept circular al timpului. Lumea occidentală urmează un concept liniar de timp, dar Hindușii cred mai degrabă că timpul este o manifestare a lui Dumnezeu și că nu se termină niciodată.

Ei văd viața în cicluri care încep să se sfârșească și se termină să înceapă. Dumnezeu este atemporal, iar trecutul, prezentul și viitorul coexistă simultan.

7. Nu există un singur fondator al hinduismului

Majoritatea sistemelor de religii și credințe din lume au un fondator, cum ar fi Isus pentru creștinism, Mohamed pentru Islam sau Buddha pentru budism și așa mai departe.

Hinduismul, cu toate acestea, nu are un astfel de fondator și nu există o dată exactă atunci când a provenit. Acest lucru se datorează faptului că a crescut din schimbările culturale și religioase din India.

8. Numele real este Sanātana Dharma

Numele inițial în sanscrită pentru hinduism este Sanātana Dharma. Cuvântul Hindu sau Indu a fost folosit de greci pentru a descrie oamenii care trăiesc în jurul râului Indus.

În secolul al XIII-lea, Hindustanul a devenit un nume popular alternativ pentru India. Și în secolul al XIX-lea, se crede că scriitorii englezi au adăugat ism la hinduși și că a fost ulterior adoptat de hinduși înșiși.

9. Hinduismul încurajează o dietă vegetariană

Ahimsa este un principiu moral care poate fi găsit în credința hindusă, precum și budismul și jainismul. Este un cuvânt sanscrit care înseamnă "a nu răni" și compătimire.

De aceea, mulți hinduși mănâncă o dietă vegetariană, deoarece dacă mănânci carnea în scop, se crede că le cauți rău animalelor. Cu toate acestea, unii hinduși se abțin de la consumul de carne de porc și carne de vită.

10. Hindușii cred în Karma

O persoană care face bine în viață se crede că primește o bună karma. Pentru orice acțiune bună sau rea în viață, karma va fi afectată și dacă aveți o bună karmă la sfârșitul acestei vieți, hindușii cred că viața viitoare va fi mai bună.

11. Există 4 scopuri de viață pentru hinduși. Acestea sunt Dharma (neprihănirea), Arta (mijloacele de bani), Kama (dorința corectă) și Moksha (mântuirea). Acesta este un altul dintre faptele hinduismului interesant, și mai ales că scopul nu este să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru a fi lăsați în rai sau trimis în iad. Hinduismul are obiective total diferite, iar scopul

final este acela de a deveni unul cu Brahmanul și de a părăsi ciclul de reîncarnare.

12. Om reprezintă sunetul universului

Om, de asemenea, Aum este cea mai sacră silabă, simbol sau mantra din hinduism. Este adesea scandat în fața unei mantră sau independent. Se crede că sunetul Universului sau Brahman este sunet. Este folosit și în budism, jainism și sikhism. Este un sunet spiritual pe care îl veți auzi frecvent în timp ce practicați yoga sau vizitați un templu. Este, de asemenea, folosit pentru meditație.

13. Yoga este o parte vitală a hinduismului

Sensul original al Yoga a fost "Uniunea cu Dumnezeu", dar în ultimii ani sa apropiat de societatea occidentală. Dar termenul de yoga este de asemenea destul de slab, deoarece termenul original se referă de fapt la diferite practici hinduse.

Există diferite forme de yoga, deși cea mai comună astăzi este Hatha yoga.

14. Oricine poate obține mântuirea
Nu se spune că oamenii din alte religii nu pot obține mântuirea sau iluminarea.

15. Kumbh Mela este cea mai mare adunare spirituală din lume.

Festivalul Kumbh Mela a primit statutul de patrimoniu cultural de către UNESCO, iar la 10 februarie 2013, Peste 30 de milioane de persoane au participat la o singură zi.

5 FAPTE ALEATORII DESPRE HINDUISM

Vaca este un animal sacru în hinduism

- Mii de hinduși se închină la vaci

- Există trei secte majore în hinduism: Shaiva, Shakti și Vaishnava
- Există mai mult de un miliard de hinduși în lume, dar majoritatea sunt din India
- Ayurveda este o știință a medicinei care face parte din Vedele sacre
- Diwali, Gudhipadawa, Vijayadashami, Ganesh, Navratri sunt unele dintre cele mai importante festivaluri hinduse

5 FAPTE HINDUISM PENTRU COPII

Acesta a provenit cu cel puțin 4000 de ani în urmă, însă istoria sa poate fi urmărită până în 5000-10 000 î.Hr.

- Există un zeu de elefanți cunoscut sub numele de Ganesha
- Domnul Brahma, Lordul Vishnu și Lordul Shiva sunt principalele zeități din hinduism
- Brahman este originea veșnică, care este responsabilă pentru crearea universului
- Hinduii cred în reîncarnare, ceea ce înseamnă că sufletul este etern și este în mod continuu renăscut într-o formă sau alta

Statuia lui Brahma

Lordul Shiva

Lordul Vishnu

Fapte generale despre hinduism

Mai jos sunt câteva informații generale despre hinduism care ar putea fi interesante de știut.

- Numărul total de hinduși : 1,08 miliarde de persoane
- Numele original : Sanātana Dharma
- Locul de origine : India
- Textul sacru : Vedele și Upanishadele
- Limba originală : sanscrită

Hinduism credințe

Hindușii cred într-un suflet universal sau Dumnezeu numit Brahman. Se crede că este o energie veșnică care este atemporală și cauza creării universului și a tot ce vine cu el.

Ganesha – Zeul cu cap de elefant

menționat pentru prima dată în Upanișadele timpurii.

Cu toate acestea, în vremurile moderne, reîncarnarea joacă un rol important în hinduism și ce formă fizică sau corp fizic sufletul tău va intra depinde de karma ta.

Hinduii zei

Brahma	Ganesha
Shiva	Vishnu
Krishna	Shakti
Yamuna	Hanuman
Ayyapan	Kartikeya

Karma

Aceasta este suma acțiunilor unei persoane în această stare de existență și în cele anterioare. Pentru fiecare faptă bună pe care o faceți, cu atât va fi mai bună karma pe care o veți primi, atâta timp cât intenția este pură.

Iar contrariul se va întâmpla dacă faci ceva greșit. Karma decide soarta sufletului tău în timpul reîncarnării.

Hinduism simboluri

Simbolul Aum și Swastika sunt două simboluri străvechi hinduse.

Brahmanul nu este nici el, nici ea și poate lua forme pe Pământ în multe feluri, de aceea Hindușii cred în mai mulți zei și zeițe.

Reîncarnare

Acesta este conceptul de a fi renăscut într-o altă formă sau corp fizic. Vedele nu menționează doctrina despre Karma și despre renaștere. Vedele menționează numai credința într-o viață de după moarte, astfel încât reîncarnarea este ceva care a crescut în religie și a fost

Festivaluri hinduse

- Diwali, Holi, Onam, Maha Shivaratri, Krishna Janmashtami, Makar Sankranti

- Ganesh Chaturthi, Rama Navami, Ugadi, Kumbh Mela

Hinduismul este practicat de aproximativ 1,2 miliarde de oameni din întreaga lume și este a treia religie ca mărime din lume. Hinduismul este, de asemenea, cea mai veche religie activă din lume. În timp ce datele exacte sunt contestate, se crede că rădăcinile hinduismului pot fi urmărite în urmă cu 4.000 până la 5.000 de ani în urmă! Astăzi, oamenii care practică hinduismul pot fi găsiți în întreaga lume, dar acesta își are originea în India, iar hindușii reprezintă astăzi 80-90% din populația Indiei. Hinduismul are obiceiuri fascinante, sărbători festive și învățături înțelepte despre individ și univers.

V.- BUDISMUL

A.- INTRODUCERE

Budismul este o religie și o filozofie orientală.

Ea își are originea în India în secolul al VI-lea î.e.n. și s-a răspândit într-o mare parte a Asiei Centrale și de Sud-Est. Se bazează pe învățăturile lui Gautama Siddhartha (Buddha Shakyamuni), un gânditor indian care se crede că ar fi trăit între 560 î.e.n și 480 î.e.n..

De-a lungul timpului, budismul a suferit numeroase schimbări, în prezent fiind o religie foarte divizată, fără o limbă sacră comună și fără o dogmă strictă, clar formulată.

Este răspândit în India, Nepal, China, Japonia, Sri Lanka, Coreea, Mongolia, Myanmar, Thailanda, Vietnam, Laos, Cambodgia, Indonezia și Malaezia. Cu aproximativ 600 de milioane de adepți la nivel mondial, budismul este a patra religie a lumii după creștinism, islam și hinduism.

Budismul aparține grupului de religii dharmice¹² alături de hinduism și de jainism, păstrând o puternică influență a elementelor constituente ale acestor două religii. Mai este numit și „Buddha Dharma”, ceea ce înseamnă în

¹² credințele politeiste care subliniază că originea lor comună este în Subcontinentul Indian și în credința în Dharma (scopul vieții și legea naturală a armoniei în univers).

limbile sanscrită și pali (limbile textelor antice budiste) „învățăturile Celui Luminat”.

Origini

O reprezentare statuară tipică a lui Gautama

Buddha din Bangkok, Thailanda.

Buddha este deseori înfățișat în poziție lotus, în timpul meditației și prin atingerea ritualică a pământului cu mâna dreaptă el învinge ispitele demonului morții, Mara.

În prezent, istoricii fixează această dată în 560 î.Hr.

Veridicitatea istorică a întemeietorului budismului, Gautama Buddha (623-543 î.Hr., după tradiția budistă din Birmania și Thailanda; 560-480

î.Hr., după istoricii moderni), este confirmată de majoritatea

cercetătorilor din zilele noastre în pofida vechilor teorii din trecut care îl considerau pe acesta mai degrabă un personaj mitologic.

Cu toate acestea, biografia lui Gautama Buddha, așa cum este ea prezentată de Asvaghosha în Buddhacarita (cea mai veche relatare existentă a vieții profetului) abundă de elemente

O reprezentare statuară tipică a lui Gautama Buddha din Bangkok, Thailanda. Buddha este deseori înfățișat în poziție lotus, în timpul meditației și prin atingerea ritualică a pământului cu mâna dreaptă el învinge ispitele demonului morții, Mara.

În prezent, istoricii fixează această dată în 560 î.Hr. Veridicitatea istorică a întemeietorului budismului, Gautama Buddha (623-543 î.Hr., după tradiția budistă din Birmania și Thailanda; 560-480 î.Hr., după istoricii moderni), este confirmată de majoritatea cercetătorilor din zilele noastre în pofida vechilor teorii din trecut care îl considerau pe acesta mai degrabă un personaj mitologic. Cu toate acestea, biografia lui Gautama Buddha, așa cum este ea prezentată de Asvaghosha în Buddhacarita (cea mai veche relatare existentă a vieții profetului) abundă de elemente fantastice și legendare. Budiștii consideră că prințul Gautama Siddhartha s-a născut în Lumbini și a fost crescut în Kapilavastu, aproape de actuala frontieră dintre India

și Nepal. Potrivit tradiției, tatăl lui Buddha era conducătorul unei formațiuni tribale numite Sakya. Încă de la nașterea lui Gautama, un vizionar important din regiune, Asita, i-a prezis pruncului un destin proeminent în sfera sacerdotală.

Tatăl lui Buddha are însă într-o zi un vis în care își vede fiul părăsind palatul ca sihastru așa că decide să îl protejeze de realitatea ostilă care l-ar putea indispune și l-ar putea determina să aleagă calea ascezei. În ciuda acestor măsuri, Buddha reușește să facă patru incursiuni în afara palatului, întâlnind un bătrân foarte slăbit, un bolnav, un mort și un călugăr. Primii trei îi revelează efemeritatea existenței materiale, datorită bătrâneții, a bolii și respectiv a morții, iar călugărul îi dezvăluie calea de a învinge aceste suferințe umane, și anume prin meditație. Prin urmare, Buddha hotărăște să părăsească orașul și să-și abandoneze bunurile, urmând o asceză deosebit de dură în junglele Uruvela. După șase ani însă, constată că acest timp de asceză nu îl ajută, nu îi aduce iluminarea. Este deseori ispitit de moarte (Mara) să renunțe la căutarea adevărului și să se dedice numai comiterii faptelor bune [3]. Prin meditație, Gautama Siddhartha reușește să își concentreze toată atenția asupra eliberării de suferință, capătă revelația reîncarnărilor sale anterioare și i se dezvăluie legea condiționismului universal.

În cele din urmă capătă „deșteptarea” (bodhi - o traducere populară în Apus este „iluminare”), la vârsta de 35 de ani, devenind cunoscut ca „Buddha” („cel iluminat”) sau „Gautama Buddha”. Încurajat de zeul Brahma, Buddha petrece 45 de ani învățându-i pe oameni despre dharma și întemeiază budismul. La Sarnath, Buddha își face pentru prima oară cunoscută învățătura și tot aici apar primii călugări ai comunității budiste.

Mai târziu, pe măsură ce Buddha își răspândește religia, numărul adepților săi crește considerabil, cei mai importanți dintre aceștia fiind Ananda (discipolul preferat a lui Buddha), Sariputra și Maudgalyayna (doi prieteni din tinerețe). Întorcându-se în comunitatea sa natală, Buddha îl convertește pe tatăl sau la budism dar și pe Rahula, fiul său.

Gautama Buddha a murit când avea în jur de 80 de ani, în Kushinagar (India), în urma unui drum istovitor alături de Ananda și a unei boli de dizenterie. Conform legendei, Buddha a încercat să îl consoleze pe discipolul său îndurerat spunându-i înainte de a muri: „Destul Ananda, încetează să te

chinui și să jeluiești...Cum poți crede că ceea ce se naște nu moare? Acest lucru este cu neputință.”

Budismul s-a extins pe întreg teritoriul subcontinentului indian și în țări învecinate (precum Sri Lanka), de-a lungul primelor cinci secole de la moartea lui Buddha. În cele două milenii care au urmat, a pătruns și în Asia și în toate celelalte continente.

Cele trei mari ramuri ale budismului: Mahayana , Theravada și Vajrayana

După Paul Poupard, în binecunoscuta carte *Religiile*, el afirmă: „Învățăturile și organizarea monahală instituite de Buddha pot fi numite prin termenul budism pre-sectar, cu toate că toate diviziunile actuale ale budismului au fost prea mult influențate pentru a garanta o includere sub acest nume și a delimita caracterul acestei forme originare”. Cea mai folosită clasificare a budismului de astăzi de către savanți, printre care se numără și cel mai sus amintit, împarte adepții în trei zone geografice sau cultu-rale: Theravada, budismul est-asiatic și budismul tibetan. O altă clasificare foarte utilizată cuprinde două diviziuni, Theravada și Mahayana, ultima cuprinzând cele două forme de budism de mai sus. Există însă și alte modalități de împărțire, utilizate atât de savanți cât și de credincioșii budiști.

DOCTRINĂ

În religia budistă oricine se trezește din „somnul ignoranței”, experimentând o relație nemijlocită cu realitatea, fără să fi fost instruit de cineva, și predică învățăturile sale celorlalți este numit buddha. Toți budiștii tradiționali sunt de acord că Buddha Shakyamuni sau Gautama Buddha nu a fost singurul buddha: se crede că au existat mulți buddha înaintea lui și că vor exista și viitori buddha de asemenea. Dacă o persoană obține "trezirea", fără ca neapărat să o și predice comunității, el sau ea devine arhat (limba sanscrită) sau arahant (limba pali). Siddhartha Gautama este unic între ceilalți buddha care au existat și vor exista, deoarece învățăturile lui se concentrează asupra acestui tip de trezire, numit și „eliberare” sau Nirvana.

O parte din doctrina promovată de Gautama Buddha cu privire la viața sacralizată și scopul eliberării are la bază "cele patru adevăruri nobile", care analizează structura și originea „durerii” (dukkha), un termen care face referire la suferința și neîmplinirea caracteristică omului "ne-trezit", "ne-eliberat",

aparținând lumii mundane. Ultimul din cele patru adevăruri nobile, cel care vizează modul de stopare a durerii, cuprinde "drumul sfânt cu opt cărări", unul din fundamentele vieții morale budiste.

Numeroase grupuri distincte s-au dezvoltat de la moartea lui Buddha, având diverse învățături, percepții filosofice, moduri de celebrare a cultului etc. Cu toate acestea, există câteva doctrine comune pentru majoritatea școlilor și tradițiilor budiste, cu toate că doar Theravada le consideră pe toate centrale. S-a constatat că în legătură cu comunitățile budiste se pot face puține generalizări.

Budismul prezintă și câteva concepții comune cu celelalte religii dharmice, cum ar fi reîncarnarea ("samsara"), adică reîntruparea ființei în alte forme de existență pe baza rezultantei faptelor comise și a legilor karmice.

Cele trei caracteristici ale existenței:

Conform filozofiei budiste, existența, lumea în general are trei caracteristici:

Impermanența; non-sinele; insatisfacția sau durerea

În budism, existența individuală a omului aduce suferință tocmai din cauză că ea este o simplă sinteză a unor factori impersonali și impermanenți supuși distrugerii, o mixtiune a celor cinci "agregate" (sanskrită - Skandha) ce compun ființa:

- (1) rūpa - corpul, materialitatea (carnea, părul, dinții, sângele, oasele, temperatura corporală, etc.),
- (2) vedanā - senzațiile (bucurie, tristețe, indiferență),
- (3) samjñā - percepțiile (văzul, auzul, gustul, percepția tactilă, olfactivă și spirituală),
- (4) samskāra - activitatea minții (voință, concentrare, vigilență, respect, confuzie, calm, etc.) și
- (5) vijñāna - conștiința. Conform lui Buddha sub straturile acestor "agregate" nu există nici un "sine", sufletul veșnic, ceea ce hinduiștii numesc "atman", fiind doar o iluzie, o irealitate. El consideră că atât trupul, cât și percepțiile, senzațiile, mintea și conștiința nu pot constitui un suflet, o entitate veșnică, deoarece se află într-o permanentă transformare, sunt efemere. Existența unui om este relativă, a fost făcută posibilă prin intersecția unor forțe universale supuse unor schimbări permanente, este dependentă unei legi a cauzalității, este o componentă trecătoare a universului și a timpului, "o flacără în această mare de foc". Budismul nu admite astfel nimic veșnic, neschimabil, totul fiind impermanent, schimbător, lipsit de

substanță. Astfel, budiștii nu pot vorbi despre un "eu" veșnic, despre un "sine" ca o entitate continuă, permanentă, ci despre "non-eu", "non-sine" sau "anatta". Această impermanență este totodată și foarte vagă, deoarece prin moartea omului, nu se realizează o distrugere totală a existenței lui, faptele sale, karma sa, fiind transmise într-o viață următoare prin reîncarnare. Astfel moștenitorul faptelor este același cu cel care le-a comis, dar în același timp este diferit de acesta, are cu totul alte "agregate" componente. Deși par contradictorii, identitatea persoanei reîncarnate cu cea din viața anterioară și diferența, neidentitatea acestora, coexistă. Aceeași concepție este abordată și în cazul schimbărilor umane ca maturizarea, îmbătrânire, etc.: omul devine o altă persoană, cu toate că rămâne același[8]. Spre deosebire de hinduism, reîncarnarea budistă nu constă în migrarea sufletului de la un trup mort spre embrionul unei viitoare ființe, ci continuarea de către un individ nou a existenței care până atunci se manifesta în cel decedat, conform încărcăturii karmice acumulate.

Cele patru adevăruri nobile

Miezul învățăturilor budiste este format din cele patru Adevăruri Nobile[9], expuse în prima predică a lui Buddha, „Predica de la Benares”.

1.-Primul adevăr privește suferința sau durerea. Pentru el totul este suferință: „nașterea este suferință, bătrânețea este suferință, boala este suferință, moartea este suferință. A fi unit cu ceea ce nu-ți place înseamnă suferință. A fi despărțit de ceea ce-ți place, a nu avea ceea ce îți dorești înseamnă suferință”.

2.-Al doilea Adevăr Nobil identifică originea suferinței în dorința, pofta sau setea care determină reîncarnările. Această „sete” caută mereu noi satisfacții.

Buddha distinge trei feluri de dorință: dorința de a satisface plăcerile simțurilor, dorința de perpetuare și dorința morții (autoanihilării). Cea din urmă nu este, însă, o soluție a eliberării deoarece este o sete ca toate celelalte și nu oprește ciclul transmigrărilor.

3.-Al treilea Adevăr Nobil proclamă că eliberarea de suferință constă în anihilarea dorinței. Stingerea acesteia este Nirvana.

4.- În fine, al patrulea Adevăr revelează căile care duc la încetarea suferinței, Buddha oferind un mijloc prin care dorințele pot fi suprimate ("Calea cu opt brațe" sau "Calea cu opt cărări") . Formularea celor patru Adevăruri Nobile urmează structura unei metode din medicina indiană: constatarea bolii,

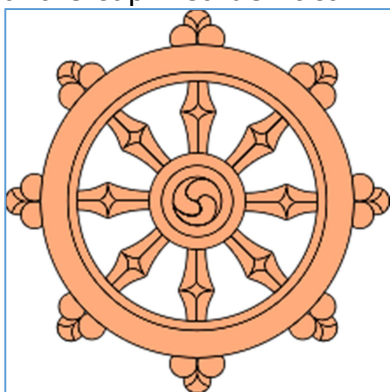
cauza ce a determinat-o, șansele de vindecare și tratamentul bolii. Buddha însuși se identifica cu un doctor al cărui scop este acela de a trata o persoană grav rănită.

Ideea de suferință domină întreaga filozofie budistă. Dukkha nu reprezintă doar durere de ordin fizic sau spiritual, ci și durere existențială ce constă în subordonarea față de propriile dorințe și sentimente, dependența de diferite principii și condiții de viață, înstrăinarea de propria persoană, imperfecțiunea, subjugarea ființei sub propria personalitate, sub propriile instincte sau obsesii, etc. Durerea este cu atât mai mult amplificată, cu cât perspectiva unor viitoare reîncarnări o prelungește la infinit.

Buddhismul nu este pesimist. Conceptul de suferință nu provine nici din pesimism, nici din nihilism, ci din realism. Buddhismul excelează prin realism critic.

CALEA CU OPT BRAȚE

Dharmachakra, roata cu opt spițe. Cele opt spițe reprezintă "Calea cu opt brațe" a budismului. Forma circulară a simbolului sugerează perfecțiunea învățăturilor lui Buddha. Conform unui aforism atribuit chiar lui Buddha, un om care nu urmează Calea cu opt brațe își trăiește viața asemeni unui copil care se joacă preocupat fără să observe că locuința în care se află e cuprinsă de flăcări.

Calea cu opt brațe este modul de a îndepărta suferința, a patra parte din cele patru Adevăruri Nobile.

Cele opt brațe pot fi împărțite în trei secțiuni: Sila (care se referă la acțiuni fizice, la gesturi), Samadhi (care vizează concentrarea meditativă) și Prajñā (care dirijează pătrunderea spirituală în adevărata natură a lucrurilor).

Sila este educația cea mai morală, stilul de viață ascetic, simplist,

abținerea de la comiterea faptelor nepotrivite. "Sila" conține trei izvoare:

Stilul vorbirii foarte corect - aceasta reprezintă faptul de a nu vorbi într-un fel în care să jignească sau a nu vorbi prea mult; a spune totdeauna drept și a nu minți practic.

Mod de a acționa corect - este un mod care te învață cum să faci lucrurile corect, a face numai fapte frumoase și a încerca să nu faci rău nimănui din ce este viu

A trăi un mod de a fi foarte corect - această cale îndeamnă ca felul de viață și de a exista nu trebuie să jignească sau să vatăme ceva persoană; totul pentru a nu produce suferință altuia

Samadhi această cale "dezvoltă controlul asupra minții".

Din această categorie fac parte trei căi:

- A depune efort corect - a face eforturi pentru autoperfecționare
 - A avea o atenție foarte corectă - abilitatea mintală de a vedea în mod conștient lucrurile așa cum vin de la sine
 - Un mod de concentrare extrem de corect - aceasta se arată prin "a fi conștient de realitatea din interiorul tău, fără a avea vreo dorință".

Prajñā nu poate fi altceva decât "înțelepciunea care purifică mintea". În această categorie sunt cuprinse ultimele două brațe ale căii sacre:

- Înțelegere extrem de corectă, chiar foarte corectă - aceasta trebuie să țină de realitatea înconjurătoare și cum spune Nicolae Achimescu în Budism și creștinism:

- "interpretarea realității așa cum este nu așa cum pare a fi . "Cuvântul samyak înseamnă "perfect""(după același autor). Există diferite moduri de interpretare a Căii cu opt brațe. Pe de-o parte se crede că ea reprezintă o serie de etape progresive pe care credinciosul trebuie să le parcurgă, culminarea unuia din cele opt fiind începutul altuia. Alții consideră că cele opt componente necesită o dezvoltare simultană.

Reîncarnarea

Dacă în religiile prebudiste ale Indiei sufletul constituia elementul trecerii de la o viață la alta prin reîncarnare, pentru budism acest element este însăși "setea" omului de pe patul de moarte. Neexistând un suflet etern, conexiunea între un individ actual și unul dintr-o viață preexistentă nu este una de ordin fizic sau spiritual, ci una morală, pur karmică. Karma unui om este rezultatul faptei la fel ca în hinduism și se bazează pe stricta lege a condiționismului conform căreia din orice fenomen trebuie să rezulte un altul. Consecința unei fapte comise în această viață nu se materializează neapărat în viața imediat următoare, ea putând să se manifeste chiar în aceeași viață sau în existențe mult mai îndepărtate. Cu toate acestea, nu fapta în

sine determină karma, ci mai degrabă intenția de a o săvârși și atitudinea celui care o comite. De exemplu, dacă un om are intenția să facă o anumită faptă, dar este împiedicat, această intenție va influența karma acelei persoane, cu toate că fapta în sine nu a modificat cu nimic mediul înconjurător.

Pentru a obține iluminarea, un budist trebuie să se detașeze de karma și de ciclul reîncarnărilor, deci trebuie să continue să facă fapte bune, dar cu o atitudine detașată de rezultatul lor. El trebuie să renunțe la dorință, ignoranță, poftă, iluzie, egocentrism sau credința într-un sine veșnic și ură, să devină impersonal.

În general se crede că nu există o altă metodă de a învinge karma decât pe Calea celor opt brațe. Cu toate acestea, în câteva sutre Mahayana, cum ar fi Lotus Sutra, Angulimaliya Sutra și Nirvana Sutra, Buddha predică că doar citind, recitând sau auzind sutre puternice cum sunt și cele sus-numite se șterge o mare cantitate a încărcăturii karmice.

Bodhi

Bodhi (pali și sanscrită: literal: "trezirea") este un termen folosit în budism pentru o anumită experiență revelatorie obținută de un arhat prin meditație. După dobândirea acestei "iluminări", a acestui bodhi, omul este eliberat de ciclul samsāra (naștere, suferință, moarte, reîncarnare) și accede spre "fericirea supremă" (Nibbāna sau Nirvāna). Bodhi este obținut de orice persoană care a îndeplinit cele șase "desăvârșiri", care a înțeles pe deplin cele patru adevăruri nobile și care și-a abolit întreaga încărcătură karmatică și a înțeles conceptul "non-sinelui". În budismul Theravada, iluminarea nu poate fi realizată decât experimental, personal, prin cunoaștere directă, deoarece "adevărul" nu trebuie însușit ca o dogmă, ca o tradiție preluată de la niște învățați, ci trebuie descoperit individual, pentru că altfel ar putea fi înțeles greșit. Însuși Buddha a preferat ca discipolii săi să ajungă la iluminare prin propriile forțe și nu prin încrederea orbească în învățăturile lui și le-a strigat "ehipassika!" ("vino și vezi!").

Pentru a desemna treptele atinse de oameni în procesul desăvârșirii lor spirituale au apărut patru noțiuni:

- sotapanna îl numește pe omul care a reușit să rupă "cele trei lanțuri" (tini samyojanani), adică să se elibereze de autoritatea riturilor, de credința în existența unui "eu" permanent și de îndoială. De asemenea el trebuie să fie convins de validitatea "celor patru adevăruri nobile" și să aibă

încrederea în Buddha, în învățătura sa (dharma) și în comunitatea budistă (sangha)

- sakadagamin este cel care s-a eliberat nu numai de "cele trei lanțuri" ci și de ură, patimă și iluzie și care poate spera că în existența imediat următoare va primi o formă umană și se va elibera.

- anagamin este omul care s-a eliberat de "cele cinci lanțuri", adică de cele trei mai sus amintite, de răutate și de pofta senzuală.

- arahant este cel care a obținut iluminarea, Nirvana și a suferit "transformarea sacră".

Nirvana

Gautama Buddha descrie intrarea în Nirvana prin termenii "lipsa de moarte" sau "necondiționarea" și consideră că este desăvârșirea spirituală supremă, rezultatul firesc al cuiva care trăiește în armonie cu învățăturile budiste, cu dharma.

Nirvana reprezintă starea în care este nimicită suferința și în care omul se debarasează de ciclul reîncarnărilor, de orice apariție, dispariție sau transformare. Prin prisma Nirvanei, omul privește cele cinci "agregate" ale existenței sale ca pe ceva impropriu și devine indiferent la schimbarea sau anihilarea lor. Relația dintre samsara și Nirvana este cea dintre iluzie și realitate; prin distrugerea samsarei nu se pune capăt unei entități existente ci unei aparențe, prin volatilizarea căreia se lasă loc manifestării depline a "adevărului". Nirvana este un "neant", cu toate că în diferite credințe populare ea se materializează sub forma unui spațiu paradiziac.

Majoritatea surselor budiste ce vorbesc despre Nirvana o descriu prin propoziții negative, pentru că afirmațiile ar putea limita sau defini greșit realitatea, în timp ce negațiile îi redau cu fidelitate infinitudinea și absolutul. Unul din termenii caracteristici Nirvanei este "Śūnyatā", adică "vid", "vacuitate". Așadar Nirvana este un "Nimic absolut", un contrariu al lumii pe care o percepem. De asemenea ea este o întrupare a non-diferenței, a non-distincției, ea transcende orice opoziție, fiind un spațiu al "autoidentității contradictorii"

Calea de mijloc

"Calea de mijloc" este principiul care stă la baza tehnicilor budiste și a fost descoperită de Buddha înainte de iluminarea sa. Ea poate fi enunțată în moduri diferite:

- 1.-** este deseori descrisă ca un model pentru practicile non-extremiste, o cale

moderată care nu acceptă nici extrema josnică, vulgară a "indulgenței în plăcerea simțurilor" nici extrema dureroasă a propriei mortificări.

2.- este uneori descrisă ca o mediere între viziunile din domeniul metafizicii:

de exemplu, lucrurile există și nu există în același timp.

3.- o explicație a condiției Nirvanei, unde toate dualitățile se contopesc și

încetează să existe ca entități separate.

Refugiu la cele trei giuvaieruri

Urmă de picior a lui Buddha conținând două simboluri religioase: dharmachakra (roata cu spițe - reprezentarea căii cu opt brațe) și triratna (semnul celor trei bijuterii), sec. I d.Hr., Gandhāra.

Recunoașterea celor patru Adevăruri Nobile și urmarea primilor pași ai "Căii cu opt brațe" necesită „refugiul” la cele Trei Giuvaieruri (sanscrită: Triratna sau Ratnatraya, pali: Tiratana) ale budismului. Budismul tibetan adaugă uneori încă un refugiu în persoana învățătorului lama.

Cele trei giuvaieruri ale credinței sunt:

Buddha (Cel trezit) - este un titlu acordat celor care au obținut iluminarea la fel ca Buddha și care îi ajută și pe alții să o obțină. Termenul "buddha" mai poate fi înțeles ca înțelepciunea care înțelege

Dharma, în această viziune Buddha reprezentând cunoașterea supremă a realității în adevărata sa formă.

Dharma este învățătura sau legea promovată de Buddha, cuvântul lui Gautama așa cum a fost consemnat în scrierile budiste. De asemenea termenul înseamnă legea naturală bazată pe comportamentul unei persoane și consecințele acestui comportament (acțiune și reacțiune). Poate avea (mai ales în budismul Mahayana) conotația realității ultime.

Sangha. Acest termen înseamnă literal "grup", "întrunire", "congregație", dar când este folosit în învățăturile budiste se referă la unul din următoarele două tipuri de grupuri: ori comunitatea monahală (călugării și călugărițele) ori totalitatea oamenilor care au atins măcar prima treaptă (Sotapanna) din drumul către iluminare. Conform unor budiști moderni, sangha

îi include și pe laicii care au grijă de călugări și pe cei care au acceptat respectarea unei părți din codul monastic, fără a fi încă instituți cu titlul de călugăr sau călugăriță. Comunitatea budistă ocupă un rol important în mijlocirea eliberării credinciosului.

Conform scrierilor, Buddha s-a arătat discipolilor ca un model implorându-le să aibă credință (sanskrită śraddhā, Pāli saddhā) în exemplul lor de om care s-a eliberat de durere și de pericolul existenței. Dharma însă este cea care conferă credinciosului îndrumări în procesul de alinare a suferinței și de obținere a iluminării. Sangha are un rol important în măsura în care menține, conservă învățăturile autentice budiste și oferă exemple concrete că adevărul răspândit de Buddha este tangibil.

În Mahayana există tendința de a-l percepe pe Buddha nu ca un simplu om ci ca o proiecție pământească a unei entități ce transcende însăși gândirea. În unele sutre din budismul Mahayana Buddha, Dharma și Sangha sunt văzuți ca o singură Ființă: toate trei giuvaierurile îl constituie pe Eternul Buddha. Dincolo de importanța lor în mântuirea de suferință, cele trei giuvaieruri inspiră și o puternică reverență tuturor budiștilor. De exemplu, venerarea lui Buddha ca persoană istorică sau ca entitate apriorică a căpătat de-a lungul timpului numeroase forme, iar transcrierea scrierilor sacre, materializare a Dharmei, este făcută cu evlavie și teamă.

Śīla (comportament virtuos)

Śīla (sanskrită) sau sīla (pāli) reprezintă educația morală, comportamentul etico-ascetic pe care trebuie să-l îndeplinească credinciosul budist. Este una din cele trei trepte către Nirvana (sīla, samadhi și prajna) și a doua dintre "desăvârșiri" (pāramitā) și se referă la puritatea în cuvânt, în gândire și faptă. Cele patru condiții ale śīlei sunt castitatea, liniștea deplină, calmul și anihilarea factorilor perturbatori ai pasiunii.

Śīla vizează în general normele de conduită. Există diferite grade ale acestei conduite care corespund "moralității de bază" (cele cinci porunci), "principiilor de bază ale moralei ascetice" (cele opt porunci), "monahismului noviciatului" (cele zece porunci) și "monahismului". Oamenii de rând acceptă de obicei să își asume respectarea "celor cinci porunci" care sunt comune tuturor școlilor budiste. Dacă doresc ei pot alege să se supună "celor opt porunci" care au câteva norme adiționale pentru un ascetism de bază.

Exprimarea "celor cinci porunci" nu folosește o formulă imperativă ca în iudaism sau creștinism, ele sunt simple îndemnuri de a trăi o viață fericită, fără griji, în care meditația se poate desfășura în condiții bune. Cele cinci porunci sunt:

- 1.-A te abține să iei viața cuiva. (non-violența față de orice formă de viață)
- 2.-A te abține să iei ceva ce nu ți se cuvine.
- 3.-A te abține de la o purtare senzuală necuviincioasă. (abținerea de la desfrânare)
- 4.-A te abține să minți.
- 5.-A te abține de la consumarea oricărei substanțe care duce la pierderea lucidității minții. (abținerea de la droguri sau alcool)

În cadrul celor opt porunci, a treia poruncă, legată de comportarea sexuală, este mult mai strictă și devine un îndemn către celibat. Cele trei porunci adiționale sunt:

- a.-A te abține să mănânci în momente nepotrivite. (timpul dedicat mesei se întinde de dimineața până la prânz)
- b.-A te abține de la dans, folosirea bijuteriilor, participarea la spectacole, atingerea metalelor prețioase, etc.
- c.-A te abține de la folosirea unui pat înalt, mare și somptuos.

Vinaya este un cod moral specific monahilor. În budismul Theravada, acest cod moral include de 227 de reguli pentru călugări și 311 pentru călugărițe. Conținutul scrierilor Vinaya diferă într-o mică măsură de la o școală la alta, fiecare școală budistă stabilind diferite standarde de aderență la Vinaya. Monahii începători respectă "cele zece porunci", care în afară de cele cinci porunci includ:

- 6.-A te abține să mănânci în momente nepotrivite.
- 7.-A te abține să cânti, să dansezi, să folosești un instrument muzical sau să participi la programe distractive.
- 8.-A te abține să folosești parfum, cosmetice sau podoabe.
- 9.-A te abține să stai pe scaune înalte sau să dormi în paturi somptuase și fine.
- 10.-A refuza să primești bani.

În budismul estic, Mahayana acceptă o nouă Vinaya pentru bodhisattva, având principii etice distincte, cum ar fi abținerea de la carne și încurajarea vegetarianismului. Aceste noi norme sunt conținute într-un text numit Brahmajala Sutra (a nu se confunda cu textul pali cu același nume).

Samadhi/Bhāvana (meditația)

Toate formele budismului sunt de acord că Buddha a promovat două tipuri de meditație:

- meditația samatha (sanskrită, śamatha) și meditația vipassanā (sanskrită, vipaśyanā).

- Cu toate acestea, numai meditația de tip vipassanā poate parcurge drumul jñāna (cunoaștere)- prajñā (înțelegere pură) - nirvāna. Meditația samatha urmărește doar obținerea unei stări de liniște și concentrare absolută prin fixarea conștiinței asupra unui obiect sau unei idei, care este extinsă apoi în întreaga ființă.

Pentru a realiza desăvârșirea finală a omului și a opri suferința, Buddha recomandă tehnicile yoghine pe care le preia din cultura indiană prebudistă și le îmbogățește. Budismul consideră yoga o adevărată cufundare în spiritul uman. Meditația budistă de tip yoga presupune izolarea, o anume poziție nemișcată a corpului[20], disciplinarea în mod conștient a gândirii, controlul atent al respirației care trebuie să decurgă în mod regulat, fără a fi însă întreruptă ca în alte exerciții yoga.

Următoarea etapă a meditației o constituie dhyāna (sanskrită)/jhāna (pali), pătrunderea în sfera suprasensibilului, a inconștientului, contemplația pură. Practicantul se detașează de propriile simțuri și își îndreaptă atenția spre unuia din cele trei caracteristici ale existenței: anicca (impermanența), anatta (nonsineitatea), dukkha (durerea).

Apogeul meditației presupune intrarea într-un spațiu aflat la limita dintre conștient și inconștient, o plutire la granița dintre lumea efemeră și Nirvana. Însă această stare nu înseamnă și pătrunderea în Nirvana, deoarece meditația, nesuștinută de alte elemente nu este în măsură să realizeze iluminarea. Potrivit unor învățați budiști, cunoașterea sau înțelepciunea este singura care poate realiza desăvârșirea omului și realizarea Nirvanei, fără a se ajuta de tehnicile yoghine.

Prajñā (înțelepciunea)

Prajñā (sanskrită) sau paññā (pāli) este înțelepciunea capabilă să nimicească suferința și să aducă iluminarea, reprezintă revelația adevăratei înfățișări a realității, revelație care precede accederea în nirvana. De asemenea, prajñā este una din cele șase perfecțiuni ale budismului Mahayana și una din cele zece ale budismului Theravada.

Inițial, cunoașterea se fundamentează pe învățăturile lui Buddha pe citirea, studierea și recitarea textelor budiste. Cu

toate acestea, cunoașterea trebuie susținută de experiența personală a ființei, prin contactul nemijlocit cu realitatea ultimă. Buddha considera că procesul de "a cunoaște" fără "a vedea", adică a experia, este lipsit de profunzime, superficial, inutil eliberării. Prajñā este o experiență religioasă, o transformare intrinsecă a omului, o schimbare a conștiinței și de aceea nu poate fi realizată decât experimental și individual. Totodată, prin prajñā se subînțelege anularea unei relații cognitive de tip subiect-obiect; cunoașterea budistă dezvăluie însăși existența în toată plenitudinea ei, care nu se manifestă ca un obiect și transcende orice tip de diferențiere. Conform budismului timpuriu, prajñā parcurge trei forme de cunoaștere: cunoașterea reîncarnărilor precedente, cunoașterea legii karmei ce determină fiecare renaștere și cunoașterea "celor patru Adevăruri Nobile" și a "întinărilor" sau "prihănilor" care împiedică eliberarea (lăcomia, ura și iluzia).

Mesajul social al budismului

Budismul desființează din start stratificarea socială, ierarhizarea și susține egalitatea oamenilor din punct de vedere moral. Buddha dorea abolirea sistemului de caste prezent în India și nega valorile numelui și al familiei și trăinicia lor. Se promovează nu doar o compasiune și o iubire necondiționată față de semenii, ci o identificare a eului cu însăși ființa persoanei iubite. Budismul consideră că egoismul și sentimentul sinelui provin din limitarea denumirii de "eu" la propria persoană, și numai prin extinderea termenului asupra lumii înconjurătoare, prin dilatarea granițelor proprii se poate ajunge la iubirea adevărată. Buddha descrie această lărgire a orizontului prin privirea simbolică a celor șase direcții:

- Privind spre est, un copil ar trebui să fie bun cu părinții săi, să îi ajute, să le păstreze tradiția, să fie demn de moștenire și să îndeplinească ritualurile convenite la moartea lor. La rândul lor părinții trebuie să îi protejeze, să-i încurajeze în acțiunile benefice, să îi lanseze într-o carieră, să se asigure că au un soț potrivit/o soție potrivită și să le acorde o moștenire bună.

- Privind spre sud un elev trebuie să își respecte învățătorul, să muncească din greu și să fie nerăbdător să învețe. Un învățător trebuie să asigure o educație bună elevului, să se asigure că acesta a înțeles bine informațiile și să-l ajute să își atingă țelurile.

- Privind spre vest un soț trebuie să își trateze soția cu

bunătate, să îi fie fidel, să împartă autoritatea cu ea și să îi asigure bunăstarea. O soție trebuie să fie grațioasă, loială și muncitoare.

- Privind spre nord un prieten trebuie să fie generos, protectiv și loial prietenilor săi și să îi ajute la nevoie.
- Privind spre nadir un angajator trebuie să fie bun cu angajații săi, să le distribuie sarcini conform abilităților lor, să le asigure mâncare și plată, să îi ocrotească când sunt bolnavi și să le permită dreptul de a pleca. Un angajat trebuie să meargă la muncă devreme, să plece târziu, să fie cinstit cu angajatorul său și să îi mențină o reputație bună.

- Privind spre zenit un om obișnuit, laicii trebuie să îi respecte pe cei care s-au dedicat vieții spirituale, să fie amabil și binevoitor în faptă, în vorbă și în gând, să le acorde casa lor ca adăpost și să îi aprovizioneze cu cele necesare vieții. De asemenea, un monah trebuie să îi împiedice pe laici de la comiterea păcatelor, să îi încurajeze să fie buni, să propovăduiască dharma, să clarifice mirenilor ceea ce aceștia nu înțeleg din învățăturile lui Buddha, să le arate calea cea dreaptă și să îi iubească nemăsurat de mult.

Budismul nu condamnă acumularea bogățiilor de către oamenii obișnuiți ci chiar o încurajează, cu toate că monahii nu au voie să se atingă de bani sau să se implice în viața economică. Astfel din punct de vedere sociologic putem vorbi de două tipuri de budism: "budismul nirvanic" care are ca unic scop eliberarea și detașarea de samsara și "budismul karmic" care îndeamnă omul să săvârșească fapte bune pentru ca într-o viață viitoare pozitivitatea karmei să-l situeze într-o poziție mai apropiată de condiția iluminării. Budismul nirvanic încurajează de asemenea faptele bune, dar cere detașarea de rezultatul lor și renunțarea ceea ce este inaccesibil pentru unele persoane fără o vocație monahală.

Textele sacre

Literatura sacrosanctă a budismului cunoaște o bogată varietate, însă niciuna dintre lucrări nu provine de la Buddha însuși. Ea nu reflectă decât învățăturile lui Gautama transmise pe cale orală discipolilor, învățături care au suferit, mai mult sau mai puțin, modificări fiind afectate de amprenta personală a scriitorului. Importanța fiecărui text este dezbătută în cadrul școlilor budiste care le conferă diferite grade valorice; de exemplu, unele grupări consideră anumite texte obiecte religioase, în timp ce altele preferă o percepere școlastică a lor.

Nici limba sacră nu este una unitară, scrierile fiind în sanscrită sau pali, sau traduse în chineză, japoneză, tibetană, etc.

Scrierile sfinte se divid în două categorii principale: scrieri canonice, care conțin mesajul transmis de religia lui Buddha și scrierile necanonice, adică tratatele doctrinare și comentariile aduse pe marginea lucrărilor canonice. Textele canonice budiste sunt împărțite în trei culegeri voluminoase cunoscute sub numele sanscrit Tripitaka sau pali Tipitaka ("coșul întreit" sau "cele trei coșuri", în traducere). Conform canonului, după moartea lui Buddha a avut loc primul consiliu budist, condus de călugărul Mahākāśyapa, care avea drept rol stabilirea, clarificarea fundamentelor noii religii: cuvintele "Celui Iluminat" (sūtrele sau suttas) și codul monastic (Vinaya). Ananda, cel mai mare discipol al lui Gautama Buddha a fost chemat pentru a expune predicile stăpânului său și, după unele surse a fost și cel care a alcătuit "abhidhamma", o colecție de texte analitice ce face parte din canon. Upāli, un alt discipol, a prezentat regulile Vinaya. Mărturiile lor au stat la baza canonului Tripitaka și au format cele trei culegeri:

1.- Coșul disciplinei (Vinaya Pitaka) ce conține norme de etică religioasă pentru călugări și călugărițe, explicații ale originii și importanței acestor norme, precum și pedepse disciplinare pentru încălcarea lor și povestiri exemplificatoare.

2.- Coșul povestirilor (sanscrită: Sūtra Pitaka, pali: Sutta Pitaka) conține cuvântările, aforismele și predicile lui Buddha și ale discipolilor săi și spre deosebire de Vinaya Pitaka este importantă nu doar pentru monahi, ci pentru întreaga comunitate budistă.

3.- Coșul doctrinei (sanscrită: Abhidharma Pitaka, pali: Abhidhamma Pitaka) abordează și clasifică noțiunile centrale ale budismului.

Tripitaka nu a fost însă transpusă în formă scrisă în urma primului consiliu budist, ci mult mai târziu, timp în care s-a transmis oral sub formă de cântece religioase. Din acest motiv, atât sūtra cât și vinaya fiecărei școli budiste conțin elemente diferite, aprecieri distincte asupra dharmei, texte cosmologice și cosmogonice, istorisiri asupra vieților anterioare ale lui Buddha, etc., ceea ce înseamnă că această religie nu are un canon unic.

Budismul Theravada și alte școli budiste timpurii consideră că textele din canonul lor conțin adevăratele cuvinte ale lui Buddha. Deși toate școlile vechi își aveau propriul canon, singurul care a rezistat în totalitate în timp este cel al școlii

Theravada. Canonul Theravada, cunoscut și cu numele "Canonul Pali", după limba în care a fost scris a fost redactat în Sri Lanka, în primul secol î.Hr. și conține în jur de patru milioane de cuvinte. În timp ce adeptii Theravadei văd în Canonul Pali autoritatea definitivă și supremă, cei ai Mahayanei i-au diminuat importanța și își focalizează credința și concepția filozofică pe sutrele mahayaniste și pe propriile versiuni ale codului monahal, Vinaya. Sutrele mahayaniste (alcătuite în jurul secolelor II-III d.Hr.) sunt considerate de asemenea de unii credincioși cuvinte aparținând lui Gautama Buddha, însă transmise în secret unor ființe mitologice (ca șerpii mitici nāga) sau provenind de la alți buddha sau bodhisattva. Astăzi există aproximativ șase sute de astfel de sutre, în limba sanscrită sau traduse în chineză sau tibetană. Pentru a diferenția sutrele mahayaniste de cele aparținând Theravadei, cele din urmă mai sunt numite de celelalte școli și agame. Mahayaniștii acceptă atât propriile sutre cât și agamele ca învățături autentice ale lui Buddha, concepute pentru diferite tipuri de persoane și diferite nivele de pătrundere spirituală. Dimpotrivă, credincioșii Theravada aderă exclusiv la Canonul Pali și socotesc sutrele școlii rivale niște lucrări de ficțiune poetică, nicidecum cuvintele lui Buddha. Theravadinii sunt convingși că prin canonul lor Buddha și-a exprimat ultimele cuvinte și că nu mai este nevoie de nici o completare pentru a întregi religia; de aceea orice text care se pretinde a aparține lui Buddha și care nu figurează în canon sau în comentariile theravadine aferente este privit cu scepticism și respingere totală.

Pentru mahayaniști, agamele sunt importante într-o anumită măsură, conțin teorii de bază, substanțiale, deși sutrele Mahayana articulează doctrinele înalte, profunde transmise de Gautama și necesare celor ce urmează calea binecuvântată de bodhisattva. Această cale nu are la bază doar dorința de eliberare a propriei persoane, ci însăși preluarea misiunii lui Buddha de a elibera toate ființele de suferință.

De aceea această ramură religioasă a preluat numele de Mahāyāna (literal, Marele Vehicul), unde atributul "mare" are o conotație specifică acestui tip de budism - începând cu vastitatea jurământului unui bodhisattva de a lupta în toate vremurile ce vor veni pentru toate ființele aflate în durere, cu dimensiunea simbolică a sutrelor mahayaniste, cu infinitatea viețuitoarelor care caută să fie salvate și sfârșind cu dobândirea

finală de către bodhisattva a "Marelui Sine" (mahatman) în sfera "Mării Nirvana" (mahanirvana).

Un călugăr budist citind sutre mahayaniste dintr-o copie veche din lemn a textului tibetan Kanjur.

Pentru theravadini însă, pretinsa "măreție" a sutrelor mahayaniste nu le confirmă și veridici-tatea.

În ceea ce privește comentariile aduse textelor sacre theravadiene, ele datează încă din secolul al IV-lea î.Hr. și au o importanță imensă pentru că ajută la reconstituirea unor lucrări mult mai vechi. Cel mai important și mai activ învățat din această perioadă este considerat Buddhaghosa, căruia i se atribuie niște comentarii ale Vinayei-Pitaka și Suttei-Pitaka. Budismul Mahayana se bucură de lucrările unor erudiți budiști ca Nagarjuna (cca. 200 d.Hr.), fondatorul

școlii Madhyamika și Asanga (sec. al IV-lea d.Hr.), un exponent al școlii Yogā-cāra. Spre deosebire de multe alte religii, budismul nu are un text central care să fie reprezentativ pentru toate tradițiile și diviziunile. Diversitatea și complexitatea canoanelor budiste au fost considerate de mulți (printre care și reformatorul social Babasaheb Ambedkar) ca reprezentând o barieră în înțelegerea filozofiei acestei religii.

De-a lungul timpului, au existat multe încercări de a sintetiza un singur text care să înglobeze principiile budismului. În tradiția Theravada au existat niște așa-numite "texte de studiu" sau "manuale" pentru călugării novici, care sintetizau și sistematizau învățăturile lui Buddha prin condensarea într-un singur volum a mai multor texte canonice sau explicative. Mai târziu, în Sri Lanka, Dhammapada a fost susținută ca o scriere unificatoare a Theravadei.

În anii 1920, Dwight Goddard a adunat o serie de texte budiste și scrieri clasice ale filozofiei Orientului Extrem, cum ar fi Tao Te Ching, formând o lucrare numită Biblia budistă. Mai recent, Dr. Babasaheb Ambedkar a încercat să creeze un document ce combină principiile budiste prin "Buddha și Dhamma sa". Alte asemenea eforturi au persistat până astăzi,

cu toate că momentan nu există niciun text acceptat în unanimitate ca fiind centrul tradițiilor budiste.

Deși toate școlile timpurii ale budismului își aveau propriul canon, singurul care a rezistat în totalitate în timp este cel al școlii Theravada.

B.- ISTORIC

Stingherită de numeroasele schisme, răspândirea budismului a decurs lent până în perioada împăratului mauryan Așoka, care fiind un susținător public al acestei religii a avut o importanță incomensurabilă în istoria acesteia. Având pentru lumea orientală un rol asemănător cu cel al lui Constantin cel Mare față de Europa și creștinism, Asoka a îmbrățișat budismul, ridicându-l la statut de credință imperială și a păstrat în același timp o atitudine tolerantă în raport cu celelalte confesiuni. Vrând să unifice subcontinentul indian și restul Asiei de Sud sub o singură religie, împăratul mauryan a construit numeroase mănăstiri și stupe (în jur de optzeci de mii îi sunt atribuite în prezent), a protejat călugării și a trimis misionari în întreaga lume.

O orientare a misiunilor a fost înspre vest, înspre teritoriile iraniene, Siria, Afghanistan, Egipt, Cirene, Macedonia și Epir, iar alta s-a concentrat în sudul peninsulei, anume Sri Lanka și Maldive.

Cele două incursiuni misionare au avut ca efect pe de-o parte final izbucnirea budismului în China și de cealaltă parte, transportarea budismului theravada în afara teritoriului originar, răspândirea lui în zona insulară a Oceanului Indian (inclusiv Sri Lanka) și de-a lungul coastelor sud-est asiatice.

Pe teritoriul Indiei, Asoka a răspândit religia în Mysore, Kashmir, Maharashtra, Varanasi și Himalaya.

Tradiția budistă menționează în Milinda Panha existența unui rege indo-grec, Menandru, din secolul al II-lea î.Hr., convertit la budism și devenit arhat.

Epoca lui Asoka marchează prima emanație a învățăturilor budiste dincolo de teritoriile indiene. Conform edictelor lui Așoka, au fost trimiși emisari cu precădere în teritoriile învecinate Imperiului Seleucid și în

regatele elenistice din bazinul mediteranean. Aceasta a favorizat, un secol mai târziu, apariția monarhilor budiști vorbitori de limbă greacă din Regatul Indo-Grec și

dezvoltarea artei greco-budiste din Gandhāra. În tot acest timp, budismul a fost expus atât influențelor grecești și persane cât și celor ale religiilor indiene non-budiste.

După moartea lui Asoka, Imperiul Maurya cunoaște o perioadă de regres și începe să se destrame. De asemenea, budismul suferă noi sciziuni nu doar în grupurile "ortodoxe", ci chiar și în noile școli. Teritoriile septentrionale ale fostului imperiu revin dinastiei Sunga ai cărei membri erau adepți vehemenți ai hinduismului și doreau resuscitarea practicilor vedice. Evoluția budismului în India nu este însă atenuată nici de amplul proces de sectarizare, nici de persecuțiile regelui Pushyamitra Sunga (185-151 î.Hr.), cel mai proeminent membru al noii dinastii, contra credincioșilor budiști. Mărturie a rezistenței și a redutabilei activități religioase o reprezintă numărul mare de monumente budiste înălțate în perioada ce a urmat anilor 200 î.Hr.

Tot în acest timp, regii greci din Bactriana și-au instalat controlul asupra Pakistanului de astăzi și a unor zone nordice ale Indiei (Malwa, Bihar și Rajastahn). Se știu puține despre activitatea socială și religioasă ale conducătorilor greci, însă e posibil ca unii din ei să fi renunțat la religiile proprii în favoarea budismului. Un exemplu concret este regele Menandru care domnea peste Punjab și care a rămas imortalizat în faimosul text din limba pali, Milinda-Panha, purtând o discuție despre filozofia budistă cu călugărul Nāgasena.

După Sunga a urmat perioada dinastiei Satavahana care și-a instalat conducerea peste India centrală, Andhrapradesh și Maharashtra între anii 200 î.Hr. și 250 d.Hr. La fel ca exponenții dinastiei precedente, satavahanienii au fost cărmuitori brahmanici, dar au manifestat mai multă toleranță celorlalte religii.

Sub egida lor, hinduismul și budismul s-au dezvoltat și au coexistat pacific. Prin numeroase donații din partea dinastiei unele centre budiste din regiunea Andhrapradesh. Regiuni ca Amaravati și Nagarjunakonda au ieșit în evidență.

Bodhisattva.

Un bodhisattva (bodhi = iluminare, sattva = ființă) este o persoană care își asumă durerea reîncarnărilor și a existenței; el nu urmărește eschivarea din fața suferinței, ci dimpotrivă, înfruntarea ei directă și depășirea ei. Suferința este percepută ca un destin colectiv al lumii și nu ca o soartă personală.

Statuie în bois doré de bodhisattva Avalokiteśvara. Dynastie Song (960-1279), Musée de Shanghai

În concepția unui bodhisattva, sinele se confundă cu colectivitatea. Conform sutrelor mahayaniste există două tipuri de bodhisattva: pământești și cerești. În timp ce condiția de bodhisattva pământesc este accesibilă oricărui om în viața actuală, cea de bodhisattva ceresc presupune puteri supraumane ce nu pot fi obținute decât într-o viață viitoare. Aceste puteri sunt desprinderea de ciclul reîncarnărilor

și capacitatea de metamorfoză sub un chip sau altul. Astfel bodhisattva cerești sunt asemănători zeilor hinduși care se revelează omenirii sub formă de avataruri

În imagine, o statuie de lemn a unui bodhisattva din perioada dinastiei chineze Song (960-1279).

Expansiunea budismului Mahayana (între secolele I și al X-lea d.Hr.)

Tradiția budistă asociază apariția Mahayanei cu domnia lui Kanishka (aprox. 78-123 d.Hr.), unul din cei mai importanți regi ai imperiului Kushan. Acesta stăpânea nord-vestul Indiei, Kashmirul și Afghanistanul și a fost un important promotor al budismului, performanțele sale fiind comparabile cu cele ale lui Asoka. În jurul anului 100 d.Hr. Kanishka reunește cel de-al patrulea consiliu budist în Kashmir sau după alte surse, în Jullundhar (Jalandhara). Theravadinii nu recunosc acest consiliu. Unul din motive este faptul că membrii consiliului nu se ghidează doar după Canonul Tripitaka, ci adoptă noi scrieri de natură mahayanistă, cele mai notabile fiind Lotus Sutra, Sutra Inimii în variantă mai veche și Amitabha Sutra, precum și principiile fundamentale ale unei doctrine bazate pe salvarea tuturor ființelor. Un alt concept adoptat în consiliu este cel conform căruia ființele buddha și bodhisattva sunt întrupări ale unei entități transcendente Buddha-dhatu (principiul lui Buddha). Buddha-dhatu este un element intangibil, nevăzut, aflat în cele mai pure adâncimi ale subconștientului, prezent în absolut fiecare viețuitoare și care își exercită chemarea spre a te ilumina și a deveni un buddha, este o potență eternă, un impuls spre salvare. Noile texte sacre erau scrise în sanscrita budistă hibridă sau în prăcrită

(sanskrita vulgară). Din acel moment, în decurs de câteva secole, Mahayana se va dezvolta și se va răspândi din India spre Asia de Sud-Est și către nordul Asiei Centrale, apoi ajunsă în est, în China, va fi asimilată lingvistic. Din China, budismul Mahayana va fi transmis în Coreea, Vietnam și în final, în Japonia în 538 d.Hr. Est-asiaticii vor continua să adauge sutre proprii și comentarii la Canonul Mahayanist. Astăzi cel mai bogat canon budist Mahayana este scris în limba chineză. Budismul Mahayana a căpătat o bază filozofică solidă datorită lui Nāgārjuna (cca. 150–250 d.Hr.), unul din cei mai influenți învățați ai mahayanismului.

Respingând complet ideile școlii Sarvāstivāda, el consideră că natura factorilor de existență este constituită din śūnya (vacuitatea) și alte două elemente-cheie ale doctrinei budiste, anātman (non-sineitatea) și pratīyasamutpāda (legea condiționismului).

Școala fondată de Nagarjuna este Madhyamaka.

După sfârșitul dominației Imperiului Kushana, budismul s-a dezvoltat sub dinastia Gupta (între sec. al IV-lea și al VI-lea). În această perioadă se înființează și centre mahayaniste de învățământ, cel mai important fiind Universitatea Nālandā din nord-estul Indiei.

Învățăturile Sarvāstivādei, aspru criticate de Nagarjuna au fost reformulate de învățați ca Vasubandhu și Asanga și incorporate într-o nouă școală, Yogācāra (sanskrită, practicile yoga). În timp ce Madhyamaka afirmă că nu există un adevăr ultim, (cu alte cuvinte, adevărul ultim este vidul (śūnya)), Yogācāra consideră că numai mintea este ultimul adevăr existent. Aceste două școli de gândire, aflate când în sinteză, când în opoziție, reprezintă temelia teologiei Mahayana în tradiția indo-tibetană.

Apariția Vajrayanei

Învățăturile ezoterice ale Vajrayanei au apărut mult mai târziu (mai exact, prin sec. al VII-lea d.Hr.) decât celelalte învățături budiste, deși se spune, în tradiția tibetană, că și ele provin de la Gautama Buddha.

Budismul tantric, cum mai este numită Vajrayana, împarte multe similitudini cu tantrismul hindus, dar a preluat și o mare parte a filozofiei mahayaniste. Chiar Mahayana prezenta din secolul al IV-lea unele tendințe tantrice manifestate prin formule magice și ritualuri populare. Practicile, scrierile și teoriile Vajrayanei s-au transmis în China, Tibet,

Nepal, Maldive, Indochina și Asia de Sud-Est. În India, Vajrayana a reușit să obțină stabilitate în Bihar și Bengal. Un centru important îl constituia Universitatea Nālandā care inițial doar a urmărit și nu a produs mișcările tantrice, pentru ca apoi să devină un promotor al acestui tip de budism până în secolul al XI-lea. Începând cu secolul al XIII-lea, tantrismul budist din India a suferit o regresie, la fel ca întreg budismul indian. Sub presiunea armatelor islamice, Vajrayana din India a fost absorbită de tantrismul hindus, iar spațiul ei de dezvoltare s-a mutat în Tibet, unde s-a conservat până astăzi. Cu toate acestea tantrismul budist indian diferă de cel tibetan în anumite privințe.

Declinul budismului în India

Unii călători chinezi care au făcut incursiuni până în India între secolele al IV-lea și al VII-lea d.Hr. au contribuit prin descrierile lor la determinarea schimbărilor petrecute în cadrul budismului indian. De exemplu, Fahsien relatează progresele budismului între 399-413, în timp ce două sute de ani mai târziu, I Ching și Hsuan-Chang constată o decădere uimitoare a acestei religii. Regresul este explicat în parte de numeroasele invazii din exterior cât și de asimilarea budismului în hinduism nu doar datorită unei relative asemănări a doctrinei, ci și pentru facilitățile pe care un om obișnuit le avea în societatea indiană dacă era hindus. Atacurile cuceritorilor musulmani și persecuțiile acestora au reprezentat lovitura finală a budismului retezând orice șansă de renaștere. Călugării budiști au fost uciși sau goniți în Nepal sau Tibet, mănăstirile au fost prădate, bibliotecile au fost arse, iar multe din lăcașurile religioase au fost distruse. Când Imperiul Britanic a ocupat India, budismul dispăruse complet de pe teritoriul ei.

Principalele tradiții

Cel mai comun mod de a împărți școlile budiste este prin studierea limbilor canoanelor existente (majoritatea scrise în pali, tibetană, mongolă sau chineză, deși există și texte arhaice scrise în sanscrită și sanscrită budistă hibridă). Această diviziune este utilă pentru scopurile practice, dar nu corespunde în totalitate cu împărțirea filozofică sau doctrinară a budismului. În ciuda numeroaselor diferențe, ramurile budiste au și puncte comune:

Toate îl acceptă pe Buddha ca pe un învățător.

Toate au adoptat Calea de mijloc, Legea condiționismului, Cele patru adevăruri nobile și Calea cu opt brațe.

Toate cred că atât membrii laicului cât și călugării pot să urmeze calea spre iluminare (bodhi).

Toate consideră statutul de Buddha ca fiind cea mai importantă dobândire.

Budismul sudic (Theravada)

În jurul anului 250 î.Hr., datorită apariției unor păreri contradictorii privind religia, regele Asoka alcătuiește cel de-al treilea consiliu budist menit să pună ordine în cadrul comunității și să producă un text definitiv al cuvintelor lui Buddha. Conducătorul Moggaliputta Tissa, consiliul include printre scrierile sacre și Kathavatthu, un text care combate școlile dizidente și nu le consideră cu adevărat budiste. Cu această ocazie, budiștii ortodocși ai școlii sud-indiene Vibhajjavāda susțin că primul pas spre eliberare se realizează prin experiență proprie și raționament critic și nu prin credință oarbă. Vibhajjavāda va suferi treptat o prăbușire în India, dar ramura sa din Sri Lanka și Asia de Sud-Est supraviețuiește și astăzi sub numele Theravada. Scripturile sale, Canonul Pali, vor fi scrise în insula Ceylon (Sri Lanka) în ultimul secol î.Hr. Theravadinii afirmă că școlile rivale Sarvāstivada și Dharmaguptaka au fost reprobate de consiliu, cu toate că Dharmaguptaka este considerată de unele surse chiar o grupare inerentă Vibhajjavadei. Aceste două școli și-au exercitat influența în nord-vestul subcontinentului și în Asia Centrală și este foarte probabil ca ele să fi contribuit la apariția Mahayanei, învățăturile lor fiind conservate de școlile mahayaniste.

Mult timp tradiția Theravada a crezut că limba pali, limba canonului, este identică cu māgadhī, dialectul estic al regatului Magadha, vorbit de Buddha. Cu toate acestea, comparațiile lingvistice dintre limba pali a Canonului și Edictele lui Asoka nu confirmă ipoteza, ci dimpotrivă relevă diferențe semnificative. Cea mai mare similitudine între cele două limbi este găsită într-o formă contaminată de dialect a Edictelor și scrisă pe o rocă din Gujarat, în apropierea Munților Girnar.

Cuvântul „Theravada” provine din pali și se traduce prin "Doctrina celor Bătrâni" sau "Doctrina Antică". Budismul theravadin încurajează fructificarea facultăților mentale, dezvoltarea sănătoasă a minții și cere ocolirea factorilor care ar putea tulbura luciditatea ei (ca alcoolul sau substanțele

halucinante). Metoda de controlare a conștiinței și de antrenare a minții este meditația. Scopul practicilor este atingerea Nirvanei/Nibbanei, cel mai înalt nivel spiritual, și eliberarea de suferință. Învățăturile Theravadei spun că experiența suferinței este cauzată de pângăririle minții: lăcomia, aversiunea și amăgirea (iluzia), iar libertatea poate fi obținută prin aplicarea celor patru adevăruri nobile și în special a căii cu opt brațe. Școala Theravada își bazează doctrina exclusiv pe Canonul Pali și pe comentariile acestuia. Colecțiile Sutta și Vinaya ale Canonului sunt considerate de cercetătorii moderni cea mai timpurie variantă a literaturii budiste și sunt acceptate ca fiind autentice de toate ramurile budismului.

Budismul Theravada este răspândit astăzi în formă majoritară în SriLanka, Myanmar (Birmania), Laos, Thailanda și Cambogia și în mici porțiuni din China, Vietnam, Bangladesh și Malaysia. Este în continuă creștere în Europa și America.

Budismul estic (Mahayana)

Mahayana (Marele Vehicul) este o credință dimensionată la nivel cosmic (de aici și atributul "mare") și s-a născut prin adoptarea unor texte adiționale despre care se spune că depășesc sensul canonului original Tripitaka. Mahayana trece peste idealul theravadin al lepădării durerii și al revelației personale a arhaților; ea îl înalță pe Buddha la statutul unei divinități eterne, omniprezente și omnisciente și creează un panteon de ființe cvasi-divine, bodhisattva, care se dedică autoperfecționării, înțelepciunii supreme și izbăvirii întregii lumi (oameni, animale, spirite și zei).

Călugăr
budist Mahayana al
școli Zen din Japonia
meditând

Figurină chinezească
de porțelan a "Zeitei
Milosteniei", din peri-
oada dinastiei Ming.

Statuia zeitei Praj-ñā-
pāramitā, personifica-
rea înțelepciunii trans-
cendentale

Prin renunțarea la Nirvana imediată, bodhisattva își însușește misiune mesianică. Mahayana face din Buddha un om-zeu idealizat și din bodhisattva o excelență universală. Ideologia acestei ramuri a budismului se opune concepției theravadine care lasă să se înțeleagă că iluminarea este un proces personal, individualizat, chiar egocentric, ci vrea să reverse asupra lumii întregi taina revelației.

Budismul mahayanist se fundamentează pe compasiunea infinită și universală (maha-karuna) a non-egoului și pe voința (bodhicitta) unui bodhisattva de a obține "trezirea minții" (caracteristică stării de Buddha) și cunoașterea necesară conducerii ființelor spre Nirvana.

Alte elemente constitutive ale doctrinei sunt vacuitatea sau vidul (sunyata), dezvăluirea interioară a unei spiritualități perfecte (prajnaparamita; în traducere: "perfecțiunea înțelepciunii") și Buddha-dhatu (embrionul nemuritor, tathagatagarbha, al învățaturii budiste moștenit de fiecare ființă).

Conform sutrelor mahayaniste, învățăturile despre tathagatagarbha reprezintă apogeul dharmei budiste, cea mai înaltă reprezentare a Adevărului. Mahayana poate uneori transmite o viziune mistică asupra lui Buddha și a Dharmei sale și poate contura o formă de panteism aflat în straturile mintale, cognitive.

Pe lângă canonul Tripitaka, un număr considerabil de sutre reinterpretează într-un mod original doctrina primară a budismului. Varietatea acestor surse va duce însă la dezacorduri privind gradul de autoritate pe care îl ocupă.

Budismul Mahayana cuprinde două categorii: budismul estic și budismul nordic. Cu toate acestea, există o tendință de a asocia Mahayana doar cu budismul estic și de a considera budismul nordic, care integrează elementele tantrice ale Vajrayanei, o ramură separată. Într-adevăr cele două tipuri de budism diferă foarte mult.

Budismul estic este practicat în China, Japonia, Coreea, Singapore, o parte din Rusia și majoritatea Vietnamului.

Budismul nordic este practicat în Tibet, regiunea Himalayană și Mongolia și va fi tratat în acest articol mai jos, separat de Mahayana.

Budismul nordic (Vajrayana)

Deși se bazează foarte mult pe sistemul doctrinar al Mahayanei, budismul tibeto-mongolez este deseori numit Vajrayāna sau „Calea de Diamant” (alte nume alternative sunt Mantrayāna, Tantrayāna, budismul tantric sau budismul ezoteric). Această ramură religioasă acceptă toate conceptele de bază ale Mahayanei, cum ar fi vacuum-ul (sunyata) și adevărata ființă a lucrurilor (tathata), dar include de asemenea o gamă largă de tehnici spirituale făcute să intensifice viața spirituală budistă

Tineri călugări budiști de la
Mănăstirea Drepung din Tibet.

O componentă specifică Vajrayanei este acumularea de energie fizică și psihică cu scopul dezvoltării capacităților conștientului și ale celor de concentrare.

Aceste stări profunde sunt capabile să conducă eficient omul până la condiția de Buddha. Folosind aceste tehnici se spune că un budist poate atinge condiția de Buddha timp de o viață sau, mai puțin, doar pentru trei ani. Prin

meditație se spune că practicantul se unește cu universul, prin identificarea consubstanțialității lui cu restul lumii. De asemenea el identifică o legătură cu ființele superioare ca buddha și bodhisattva și împrumută forțele supranaturale a acestora pentru a înlesni revelația.

Meditația este ajutată de diferite elemente magice: formule sacre (mantra sau dharani) care sunt ori nume de zei, ori silabe (bija) sau cuvinte simbolice, ce trebuie rostite în mod repetat, mișcări ritualice ale mâinii (mudra) și diferite pictograme circulare și diagrame (mandala) desenate pe pânză, piatră, metal sau pământ, folosite pentru sporirea concentrării. O altă particularitate semnificativă a Vajrayanei este autoritatea unui lama, un maestru spiritual asemănător guru-ului din hinduism. Vajrayana se bazează pe relația intimă, imediată dintre învățător și discipol, pe revelarea tantrelor de către un maestru în urma unui proces inițiativ. În ceea ce privește scripturile, Vajrayana recunoaște atât scrierile theravadine cât și pe cele mahayaniste, dar le încununează cu o colecție de tantră budiste, dintre care unele sunt incluse și în literatura budistă chineză sau japoneză.

Situația prezentă a budismului

Primele douăzeci de state în funcție de numărul credincioșilor budiști. Numărul actual al budiștilor variază între 230 și 500 de milioane, cu toate că suma de 350 de milioane este în general acceptată ca fiind cea mai verosimilă. Această discrepanță de date demografice se datorează faptului că în multe țări credincioșii își exprimă adevărată aderență atât budismului cât și unor credințe populare (sau chiar altor religii), oscilând între practicile celor două tipuri de sisteme religioase sau îmbinându-le. Astfel există "budism thailandez", "budism sri-lankez", "budism singalez", etc., considerate de unii coruperi ale budismului primar. De asemenea, unii credincioși fac greșeli de interpretare ale acestei religii fie pornind de la lucrările sacre și neglijând punerea lor în aplicație, fie dezvoltându-se practic fără a avea o bază canonică.

Cu toate acestea, numărul aderenților este considerabil plasând budismul pe poziția a patra în clasamentul celor mai însușite religii după creștinism, islam și hinduism.

Budismul nu are o limbă sacră comună pentru toate formele sale: theravadinii utilizează texte din limba pali, budiștii est-asiatici folosesc chineza, iar budiștii tibetani tibetana. Odată ajunse în Occident, învățăturile celor trei ramuri ale budismului și scrierile sacre sunt transpuse în limbile locale.

C.- BUDISMUL ÎN DIFERITE REGIUNI

Budismul în Sri Lanka

Stupa Ruwanveli Saya
din Anuradhapura, Sri Lanka.

Fiind țara unde budismul a avut cea mai mare longevitate și unde și-a conservat cel mai mult timp statutul de religie a majorității, Sri Lanka a îmbrățișat această credință încă din secolul al II-lea î.Hr. conform unor cronici ca Dipavamsa în urma acțiunilor misionare ale călugărului Mahinda, fiul lui Asoka. Astăzi 70% din populație este budistă, cei mai mulți dintre ei fiind adepții

ramurii Theravada, care de altfel are și o bogată tradiție în această insulă. Canonul Pali de exemplu, autoritatea supremă a theravadinilor, a fost transpus în formă scrisă în Sri Lanka în jurul anilor 30 î.Hr. O legendă spune că Sanghamitta, fiica lui Asoka a adus pe insulă o ramură din Copacul

Iluminării (sau Copacul Bodhi), a sfințit locul și a plantat-o la Anuradhapura.

Budismul în Tibet

Budismul pătrunde prima dată în Tibet în secolul al V-lea e.n., sub forma unor scrieri religioase în sanscrită, și începând cu acest moment numeroși misionari indieni și chinezi vin și se concurează în munca lor de răspândire a religiei budiste în Tibet, însă interesul pentru această religie rămâne aproape inexistent până în momentul când, în secolul al VII-lea, aceste scrieri budiste sunt în fine traduse din sanscrită în limba locală, la cererea liderului local Songtsen Gampo, care manifesta un interes particular pentru această religie. Tibetul devine din acest moment un stat expansionist, Songtsen Gampo luând titlul de împărat al noului Imperiu tibetan, constituit prin numeroase cuceriri (Songtsen Gampo invadează chiar și China, declarând asediu capitalei imperiale chineze a vremii (Chang'an, azi Xian), fapt care duce la decizia chinezilor de a încheia o alianță de stat, prin trimiterea prințesei Weng Cheng în Tibet, pentru căsătorie cu împăratul tibetan deja poligam, Songtsen Gampo. Budismul tibetan se diferențiază foarte mult de celelalte forme ale budismului. Fiind tradițional afiliat Mahayanei prin scopul de a obține condiția de buddha pentru a elibera semenii de suferință, el cuprinde și ritualurile magice și ezoterice ale Vajrayanei. Legende spun că elementele budiste au pătruns în Tibet în timpul „celui de-al 28-lea rege”, Thothori Nyantsen (sec. al V-lea), care se pare că a fost un conducător local din valea Yarlung. Istoria legendară relevă multe aspecte inedite, miraculoase, în timpul domniei acestei căpetenii (de exemplu, se spune că din cer cădeau volume sacre, lovind acoperișul regelui), dar e posibil ca aceste mituri să aibă și un suport real: venirea misionarilor budiști. O altă legendă, mult mai celebră spune că budismul a fost reintrodus, după apostazia tibetanilor, în secolul al VIII-lea de către legendarul Padmasambhava, considerat a fi patronul spiritual al Tibetului.

Budismul în China

Budismul a pătruns în China la puține secole de la decesul lui Buddha, într-o perioadă când taoismul și confucianismul dominau acest teritoriu asemănător Indiei prin vastitate și diversitate culturală. La început nu a acaparat mulți adepți în China, însă începând cu secolul al II-lea d.Hr. își lărgeste comunitatea

datorită unor oarecare similarități cu taoismul și a ușurinței cu care învățăturile erau receptate.

Statuie mahayanistă a lui Buddha din perioada dinastiei chineze Tang, provincia Hebei, cca. 650 d.Hr.

Astăzi China are cel mai mare număr de adepți ai religiei budiste (deși greu de stabilit, numărul s-a aproximat la cca. 102 milioane [28]), majoritatea fiind mahayaniști: cei din est sunt "budiști est-asiatici" sau "mahayaniști chinezi", iar cei din centru, din nord și din Tibet sunt "budiști tibetani" sau "mahayaniști tibetani".

Instaurarea comunismului în China și Tibet a împiedicat dezvoltarea liberă a acestei religii prin închiderea mănăstirilor și abolirea oricăror forme de ceremonii religioase publice

Budismul în Thailanda

Cu 95% din populație împărtășind credința budistă, Thailanda este țara în care această religie are cea mai mare densitate demografică. Budismul thailandez este theravadin, dar integrează și elemente regionale folclorice cum ar fi venerarea strămoșilor. Se prezumă fără dovezi concrete că budismul a pătruns pentru prima oară în această zonă în secolul al III-lea î.Hr. mulțumită misionarilor regelui Asoka. Arhitectura religioasă se caracterizează prin stupe înalte poleite cu aur. Ca în majoritatea țărilor theravadine, budismul în Thailanda este reprezentat de autoritatea călugărilor, care până în a doua jumătate a secolului al XX-lea, își începeau vocația la opt ani slujind la un templu ca dek wat ("copil de templu"). Principalul motiv pentru a deveni un dek wat este de a acumula o educație de bază prin citirea, scrierea și memorarea textelor sacre cântate în diferite ritualuri. De aceea templele rurale (wat) au servit ca o structură de bază în instruirea elementară a populației. Astăzi ele cedează teritoriu aparatului educațional condus de guvern deși încă își exercită dominația cu pregnanță în unele zone. În decursul istoriei thailandeze educația, considerată elementul cheie al siguranței și dezvoltării naționale, s-a aflat exclusiv în mâinile călugărilor budiști. Mănăstirile budiste (numite wat) au înființat școli pe domeniile

lor, iar călugării, pe lângă îndatoririle lor religioase, predau tinerilor localnici cititul, scrisul, aritmetica, precum și alte materii. În prezent există peste 30 000 temple, majoritatea cu propria lor școală, răspândite pe întreg teritoriul regatului.

În Thailanda modernă școlile sunt de stat, de templu sau private. Școlile private sunt de trei feluri: thailandeze - cu predare exclusiv în limba thailandeză, bilingve - cu predare în limbile thailandeză și engleză și internaționale - cu predare în limba engleză. Majoritatea școlilor private angajează profesori străini pentru a preda limbi străine, cum ar fi engleza, chineza, japoneza și franceza.

Budismul în Japonia

Budismul Mahayana a fost adus în Japonia din Coreea în secolul al VI-lea d.Hr ca o consecință a contactelor cu lumea central-asiatică prin Drumul Mătăsii. S-a impus rapid în arhipelag datorită voluminosului canon religios, a corpului doctrinar elaborat, a clerului bine organizat și a tradiției înfloritoare în artă și arhitectură, caracteristici de care credința autohtonă janeză, șintoismul, ducea lipsă. Superioritatea netă a budismului nu a exclus o simbioză cu religia tradițională, ci dimpotrivă, Buddha a devenit în scurt un zeu șintoist (kami). Budismul japonez a marcat istoria budismului internațional prin diverse școli tradiționale, cele mai importante fiind probabil cele două din perioada Kamakura (1185-1333) și anume școala Pământului Pur, promulgată de Genshin și artriculată de unii călugări ca Hōnen, care insistă asupra salvării prin credința într-un buddha celest numit Amida și constituie cea mai mare sectă budistă din Japonia (și poate chiar din Asia) și Școala Zen, cu un caracter mult mai filozofic, care a fost adoptată de clasele nobile japoneze și a avut un impact imens asupra culturii Japoniei. În perioada naționalismului japonez ce a precedat cel de-al doilea război mondial, budismul a fost privit cu ostilitate ca un element exterior ce periclitează valorile tradiționale și s-a încercat, deși fără succes, o dislocare a șintoismului din budism. Astăzi Japonia numără peste 89 de milioane de budiști (aproape 50% din populație), fiind a doua țară din lume după China în ceea ce privește lărgimea comunității budiste.

Forma budistă instituită în Mongolia este cea a budismului tibetan. Mongolezii tradiționali venerau cerul și pe strămoși și erau adepții unui șamanism nord-asiatic numit tengriism. În anul 1578, Altan Han, vrând să unească sub conducerea sa neamul mongol, a pactizat cu liderul sectei

budiste tibetane Gelug oferindu-i școlii sale protecție în schimbul legitimității religioase. Liderul a primit titlul de Dalai Lama (adică de învățător spiritual suprem; în traducere expresia înseamnă "ocean de înțelepciune"), pe care îl poartă și succesorii săi de astăzi. Altan Han moare puțin timp mai târziu, însă secta budistă Gelug se răspândește în întreaga Mongolie. Budismul mongolez combină Mahayana cu ritualurile tantrice și practicile tibetane tradiționale și este coordonat de lama, lideri spirituali similari unor guru hinduși. În perioada 1924-1990, manifestarea religioasă în această țară a fost stingherită de regimul comunist (de altfel Mongolia a fost prima țară budistă care a trecut la comunism).

Budismul în India

După extincția budismului de pe teritoriul indian din secolul al XIII-lea, această religie tinde să se întoarcă la origini abia în 1891, prin inițiativa unui mentor sri-lankez, Anagarika Dharmapala care fondează Maha Bodhi Society. Această societate construiește multe temple și mănăstiri (vihara) în India, inclusiv cea din Sarnath, locul primei predici a lui Buddha și se ocupă cu promovarea budismului în peninsulă. În 1892, Kripasaran Mahasthavir creează o nouă organizație, Bengal Buddhist Association, având aceleași scopuri.

O altă mișcare pro-budistă este aceea a indienilor fără castă (dalit sau paria) inițiată în ani 1890 de reprezentanți ai acestei clase, Iyothee Thass, Brahmananda Reddy și Dharmananda Kosambi. În 1956, prin convertirea liderului dalit B. R. Ambedkar la budism, mulți dintre partizanii lui au fost impulsionați să îi imite gestul. Meditația budistă Vipassana acaparează tot mai mulți amatori mai ales în India, dar și în țările occidentale. În prezent, în India sunt 12-17 milioane de budiști.

Simbolurile budiste

Roata dharmei (Dharmachakra), unul din cele mai importante simboluri budiste. Cele opt spițe înfățișează calea cu opt brațe, iar cele trei fragmente între-pătrunse din centru reprezintă Buddha, Dharma (învățătura) și Sangha (comunitatea). Multe din simbolurile budiste trebuie să fie raportate la cultura și populația de la care provin. De aceea câteva simboluri sunt legate de India antică și pot fi găsite de asemenea în religia hindusă, deși cu un sens cu totul diferit. Se spune că Buddha refuza să facă din imaginea sa un obiect de cult,

deoarece aceasta ar fi dus la o apoteoză inutilă a sa, fără legătură cu învățăturile răspândite, alterând sensul lor. El considera caducă venerarea zeităților și a idolilor. De aceea, pentru a-l simboliza pe Buddha în arta timpurie s-au utilizat diferite motive religioase cum ar fi: roata cu opt spițe, copacul bodhi, urma de picior a lui Buddha, tronul gol, bolul de cerșit și leul. Cu toate acestea, mai târziu, mai ales datorită artei gandhara de origine elensitică, Buddha va fi transpus în imagine antropomorfă, iar statuile sale reprezentându-l în diferite ipostaze (mai ales cea a meditației) vor fi venerate de credincioșii budiști. Să analizăm însă primele simboluri.

Dharmachakra sau roata cu opt spițe se traduce prin "roata adevărului și a legii" (dharma = adevăr/lege, chakra = roată) și simbolizează cele opt cărări ale drumului ce duc spre iluminare. Copacul Bodhi este copacul sub care Buddha a căpătat iluminarea, iar venerarea lui și a frunzei sale era una firească, întrucât cultura indiană avea deja în acea perioadă un cult al arborilor. Tronul este o referire atât la obârșia regală a lui Siddharta Gautama, dar și a ideii de regalitate spirituală. Câteodată baza tronului este decorată cu lei și căprioare, amândouă animalele fiind asociate dharmei budiste. Leul este unul din cele mai potente simboluri budiste. Tradițional asociat cu regalitatea, puterea și forța, acest animal nu dezvăluie doar originea lui Buddha, ci și calitatea învățăturilor sale numite chiar uneori "Răgetul Leului". Urma de picior semnifică prezența fizică a Iluminatului. Povestea spune că înainte de a muri, Buddha a lăsat o urmă de picior lângă Kusinara, ca amintire a vieții lui carnale pe pământ. Bolul de cerșit amintește de o istorisire ce a avut loc la scurt timp înainte de iluminarea lui Gautama, când o femeie numită Sujata i-a oferit acestuia un bol cu lapte și orez. În acea vreme Buddha practica austeritatea și mânca extrem de puțin, dar în momentul primirii bolului și-a dat seama că îi trebuie energie pentru a obține revelația ultimă. După bodhi, Gautama a aruncat ce mai rămăsese în bol, pentru a simboliza renunțarea la posesiile materiale. Astfel el găsește calea de mijloc între austeritatea extremă și atașamentul față de viață, iar bolul semnifică tocmai această filozofie precum și modul de viață al călugărilor budiști. Un simbol care a apărut mai târziu este cel al ochilor lui Buddha des aplicați mai ales pe stupele din Nepal. Ei sunt îndreptați în toate cele patru direcții sugerând omnisciența lui Buddha. Cele trei refugii ale budiștilor (Buddha,

Dharma și Sangha) și-au găsit reprezentarea prin trei bijuterii sau printr-o bijuterie întreită.

Dăruirea

A face daruri este o practică comună în lumea budistă. Fiecare cadou făcut are o semnificație aparte: de exemplu oferind lumină cuiva îi îndepărtezi întunericul ignoranței și oferindu-i tămâie îi ameliorezi comportamentul etic. Conform budismului, a oferi este o metodă bună împotriva lăcomiei și a atașării de ceva. În Tibet dăruirea se rezumă în principal la opt cadouri care au un anumit

Symbolism:

Oferind un bol cu apă pentru curățarea feței și gurii conferi noroc. Acest bol reprezintă focalizarea tuturor condițiilor și cauzelor pozitive care vor genera efecte de aceeași natură.

Oferind un bol cu apă pentru picioare transmiți purificare. Spălarea picioarelor reprezintă curățarea de karma negativă.

Oferind flori simbolizezi generozitatea și deschiderea inimilor.

Oferind tămâie întrupezi principiile morale și disciplina. Oferind lumină amintești de stabilitate, claritate, răbdare și îndepărtezi ignoranța.

Oferind parfum transmiți perseverență și efort voluntar.

Oferind mâncare dăruiești samadhi, un fel de nectar ce hrănește mintea.

Oferind instrumente muzicale conferi înțelepciune. În budism, sunetul reprezintă înțelepciune deoarece înțelepciunea este o facultate superioară a minții care o penetrează așa cum sunetul străpunge lumea fenomenală.

Un alt tip de cadouri ce se poate oferi este cel al celor cinci calități ale bucuriei. Acestea simbolizează cele cinci simțuri umane (oglanda - vizualul, lăuta - auditivul, tămâia - olfactivul, fructul - gustul, mătasea - tactilul), însă bucuria de a face contact cu ele nu este una contaminată, degradată, ci una pură și înălțătoare.

Cele opt simboluri de bun augur

Cele opt simbouri de bun augur (sanscrită: Ashtamangala) sunt un set de simboluri foarte populare în Tibet, care se întâlnesc deseori în arta tradițională și religioasă a acestei țări. Acestea sunt:

- Umbrela sau parasolul - simbolizează regalitatea și bogăția, dar și

- protecția față de elementele vătămătoare ca boala, obstacolele, urgiile naturii, etc.

Cei doi pești de aur, la început erau simbolurile râurilor Gange și Yamuna, dar pot reprezenta norocul pentru hinduși, jainiști și budiști. În cadrul budismului, ei dezvăluie că ființele care practică dharma nu trebuie să se teamă că se vor scufunda în oceanul suferinței, ci că pot să migreze liber (să-și aleagă renașterea) ca peștii în apă.

Vasul cu comori - este simbolul bogățiilor inombabile care pot fi găsite în învățăturile budiste. De asemenea semnifică viață lungă, bogăție și prosperitate.

Floarea de lotus - este completa purificare a trupului, vorbirii și minții și înflorirea faptelor curate în procesul eliberării. Lotusul redă condiția umană: el crește din noroi (samsara), ajunge la suprafața apei (purificare) și produce o floare minunată (iluminare)

Scoica - folosită și drept corn de suflat, semnifică adâncul, departe-mergătorul și melodiosul ecou al dharmei.

Nodul infinit - este o diagramă geometrică care simbolizează natura realității unde totul se află în raport cu totul, creând o rețea de karma. Neavând nici început nici sfârșit, nodul redă și înțelepciunea infinită a lui Buddha și unitatea compasiunii și a înțelepciunii. Altă semnificație este caracterul iluzoriu al timpului.

Stindardul victoriei - sugerează triumful învățaturii budiste asupra morții, ignoranței și dizarmoniei

Un simbol mult mai recent este steagul internațional al budismului. Redactat în 1880 de Henry Steele Olcott, un jurnalist american, a fost ridicat pentru prima dată în Sri Lanka în anul 1885 și a devenit un simbol al păcii și al credinței. Steagul conține cinci culori simbolice: albastru (pace, bunătate și compasiune universală), galben (calea de mijloc, moderație, vacuitate), roșu (virtute, strădanie, demnitate, exercițiu), alb (puritate și eliberare) și portocaliu (învățături budiste, înțelepciune).

Câteva simboluri budiste:

Budiști

Chiar dacă închinarea în temple nu este esențială închinării, budiștii vizitează temple și altare să își arate respectul față de Buddha și să mediteze cu ceilalți budiști.

Mersul la spațiile sacre nu este esențial pentru că budismul este un mod de viață, un mod de a te comporta întotdeauna. Câțiva budiști au altare acasă, permițându-le practicantilor să se roage la cel mai potrivit timp pentru ei.

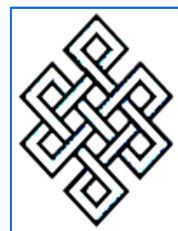
Leul ca simbol budist (statuie din vremea regelui Așoka)

Ochii lui Buddha

Bijuteria întreită

Nodul infinit

D.- TEMPLELE SI ALTARELE BUDISTE

Stupă

Acestea iau diferite forme depinzând de locul unde sunt construite. Primele altare budiste erau zeci de movile în forma de cupole, numite stupe, care erau construite pentru a ține cenușa lui Buddha. Apoi s-au construit mai multe stupe¹³ să țină lucruri sacre. Câteva stupe sunt în formă de clopoțel.

Vizitatorii merg în jurul stupelor, ca o formă a respectului lor față de Buddha. În Japonia și China, budiștii construiesc pagode ca locuri sfinte. Acestea sunt turnuri cu număr variat de niveluri, de obicei 5. Cele 5 niveluri reprezintă cele 5 elemente ale Universului –pământ, apă, foc, vânt, și nădădă. Înălțimea reprezintă ieșirea din lumea fizică spre înțelepciune.

Pelerinaje Budiștii merg în pelerinaje la locuri asociate cu viața lui Buddha. Aceste locuri includ: locul nașterii sale, Lumbini Grove, locul iluminării, Bodhi Gya, locul primei sale predici, Sarnath, și locul unde a murit, Kusinara. În plus mai sunt și

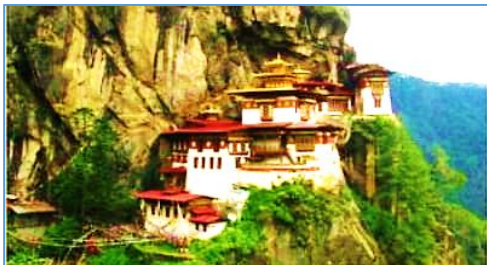
¹³ O stupă este o clădire religioasă budistă, în formă de movilă, ce conține relicve, cunoscute sub numele de śarīra (cenușa, fire de păr, dinți ai lui Buddha sau ai unui călugăr etc.) și poate fi folosită ca loc de rugăciune sau de meditație.

alte locuri sfinte, în special din cauza diferitelor ramuri ale budismului. De exemplu, de când Dalai Lama, liderul spiritual al budismului tibetan, a fost exilat din Tibet când armata chineză a invadat în 1959, el a locuit în Dharamshala, India. Acesta a devenit un loc special pentru enoriașii lui care merg acolo să studieze și speră la o audiență cu Dalai Lama.

MĂNĂȘTIRILE

Câțiva budiști vor să practice budismul mai strict și cu mai puține distrageri. Aceștia sunt călugări și călugărițe din comunități și locuiesc în mănăstiri. O comunitate religioasă de budiști se numește Sangha. În câteva țări, băieți tineri și fete își petrec o parte din educație trăind ca și călugări. Budiștii folosesc mănăstirile ca locuri de refugiu pentru meditații și să se reconcentreze pe o viață mai simplă și mai puțin lumească.

Uimitoarele mănăstiri budiste ale Bhutanului

Mănăstirile sunt locuri importante pentru budiști.

Regatul Bhutanului, pierdut undeva între Tibet și India, Tărâmul Dragonului, așa cum este numit de locuitorii săi, este casă unora dintre cele mai impresionante.

mănăstiri budiste din lume.

Populația întregului ținut este de doar 700.000 de locuitori, iar mănăstirile sunt în număr de 400, conform Kuriositas.

Mănăstirea Taktsang, cunoscută și sub numele de Dzong, se află în valea Paro și construcția ei a început în anul 1692, faimosul guru Padmasambhava ținându-și meditațiile în acest loc timp de 3 luni. E, probabil, cel mai faimos simbol cultural al Bhutanului, legendă spunând că guru-ul a venit aici din Tibet pe spatele unei tigroaice. Stanca pe care stă are 915 metri înălțime.

Punakha este vechea capitală a țării, până în 1955, fiind și cel mai impunător Dzong din țară. Când a fost construită mănăstirea a fost gândită și ca fortăreața, aflându-se la confluența a două râuri care au niște nume uimitoare: Pho Chhu (tată) și Mo Chhu (Mama). A fost terminată în 1638 și este a două cea veche.

Peste mănăstirea Tango pare că s-au deschis porțile raiului, spunându-se că a fost construită pe un loc unde au avut

loc numeroase miracole. Clădirea, împreună cu cele 6 temple din jurul său, a fost terminată în doar 2 luni.

Mănăstirea Cheri a fost creată în 1620 chiar de fondatorul statului, Zhabdrung Ngawang Namgyal. Este foarte aproape de capitală, dar trebuie să mergi și pe jos, încă o ora, pentru a ajunge la ea. Namgyal avea doar 27 de ani când a fondat

mănăstirea și s-a retras acolo timp de 3 ani după ce a fost gata, la fel cum a mai făcut de multe ori apoi în viața lui.

Paro este singurul aeroport internațional din Bhutan, așa că Rinpung Dzong, mănăstire situată în apropiere, este primul lăcăș de cult budist pe care îl vei vedea.

A fost ridicată în 1687 și inițial a fost folosită ca mijloc de protecție împotriva tibetanilor, care aveau prostul obicei de a tot invada țara.

În anii 1800 a supraviețuit unui cutremur major, pentru ca în 1907 să fie aproape arsă. De aceea unora le pare nou-nouță, comparativ cu alte edificii asemănătoare.

Lhuentse Dzong a fost casa familiei regale a Bhutanului pentru multe generații, existând 5 temple în interiorul său.

Acum locuiesc acolo peste 100 de călugări, cărora nu le lipsește simțul umorului.

VI.- IUDAISMUL

A.- INTRODUCERE

Iudaismul, cunoscut și sub numele de religie mozaică (după principalul profet evreu, Moise) este religia poporului evreu. Preceptele iudaismului au stat la baza religiilor monoteiste creștinism și islam. Termenul iudaism își are originea în numele regatului Iuda, țara tribului Iuda -- descendenții celui de-al patrulea fiu al patriarhului Iacob (sec. XVIII - finele sec. XVII î.Hr.) -- cu capitala la Ierusalim, lăcașul Marelui Templu.

Istoria iudaismului este împărțită în trei perioade: 1. Perioada Templului din Ierusalim; 2. Perioada talmudică; 3. Perioada rabinică (din secolul al VI până în prezent). Iudaismul ortodox contemporan s-a format pe baza mișcării fariseilor din perioada Macabeilor.

Iudaismul contemporan nu are o instituție sau personalitate, acceptată universal, care ar avea autoritatea dreptului, învățaturii sau puterii.

Sursele dreptului (Halaha) a iudaismului contemporan sunt: Tanahul (Tora scrisă) și Talmudul (Tora orală). Halaha reglementează aspectele vieții evreilor care nu sunt reflectate în codurile penale sau civile din sistemul secular.

IUDAISM - DOCTRINA RELIGIOASĂ ȘI PRINCIPIILE CREDINȚEI

Iudaismul este o religie monoteistă, bazată pe principii și etică, incluse în Biblia ebraică (Tanah), precum au fost, în continuare, explorate și explicate în Talmud și în alte texte. În conformitate cu tradiția evreiască, iudaismul începe cu Legământul dintre Dumnezeu și Abraham.

În timp ce iudaismul a fost rareori monolitic în practică, el întotdeauna cu înverșunare a fost monoteist în teologie, deși

Tanahul amintește perioade de apostazie de la iudaism printre israeliți.

Obiecte de cult ale iudaismului.

Apariție în istorie

„Idolatria poporului Regatului Iuda nu era o abatere de la un monoteism anterior al lor. Ea era de fapt felul în care poporul Regatului Iuda se închina de sute de ani.”

—Israel Finkelstein și Neil Asher Silberman, *The Bible Unearthed. Archaeology's New Vision of Ancient Israel and The Origin of Its Sacred Texts.*

Într-un documentar al BBC, dr. Francesca Stavrakopoulou, fostă lector

principal la Universitatea din Exeter, actualmente profesor universitar deplin, specializată în studii biblice ebraice, declara:

„Biblia nu era o sursă de încredere, ea nu ne spune adevărul despre acești oameni din antichitate [adică evreii — n.n.]”

Întrebat în același documentar dacă evreii au fost monoteiști, lucru care i-ar fi distins față de religia canaanită, prof. dr. Herbert Niehr de la Universitatea din Tübingen declara că evreii au fost politeiști din secolul al X-lea î.e.n. până cel puțin în 586 î.e.n., după care lucrurile au început să se schimbe foarte lent, evreii fiind covârșitor monoteiști începând cu perioada Macabeilor (secolul al II-lea î.e.n.). Un curs de la Universitatea Yale și alte lucrări confirmă acest lucru. William Foxwell Albright, liderul unei generații trecute de arheologi biblici, nu a fost, totuși, un literalist biblic, Iahve și zeii din Canaan, de exemplu, susținând opinia că religia israeliților a evoluat de la un politeism originar la un monoteism care l-a văzut pe Dumnezeu acționând în istorie - o viziune pe deplin conformă cu opiniile principale din ultimele două secole de critică biblică dinaintea lui.

În documentarul History Channel *The Bible Unearthed* (Biblia dezgropată), Amihai Mazar afirmă că Iahve avea o nevastă în religia tradițională israelită, conform celei mai vechi inscripții care-l menționează pe Iahve. În același documentar, Baruch Halpern afirmă că monoteismul a pornit din reforma constând din epurările religioase produse la ordinul

regelui Iosia, reluare a epurărilor la ordinul străbunicului său, regele Ezechia. Regele Iosia a avut nevoie de centralizarea cultului pentru a obține controlul total al statului și sprijinul populației în scopuri expansioniste, această ideologie fiind consemnată în Deuteronom. Halpern afirmă despre reforma bazată pe Deuteronom că nu e vorba de invenție de tradiție, ci dimpotrivă, de un refuz radical al tradiției.

A fost o ruptură abruptă între religia străveche a israeliților și iudaismul celui de-al Doilea Templu. Israelul pre-exilic era politeist; Așera era probabil adorată drept soția lui Yahweh, în templele sale din Ierusalim, Bethel și Samaria, iar o zeiță numită Regina Cerului, probabil o fuziune a Astarteei cu zeița mesopotamiană Iștar, era de asemenea adorată. Baal și Yahweh au coexistat în perioada timpurie, dar au fost considerați ireconciliabili după secolul al IX-lea. Adorarea doar a lui Yahweh, care era preocuparea unui mic partid în perioada monarhică, s-a extins în perioada exilică și post-exilică, și abia atunci existența altor zei a fost negată.

În Prolegomena zur Geschichte Israels, Julius Wellhausen a susținut că iudaismul ca religie bazată pe respectarea pe scară largă a legii Torei a apărut pentru prima dată în anul 444 î.e.n. când, conform relatării biblice furnizate în Cartea lui Neemia (capitolul 8), un scrib preot pe nume Ezra a citit o copie a Torei mozaice înaintea populației din Iudeea adunate în piața centrală a Ierusalimului.

Wellhausen credea că această narațiune ar trebui acceptată ca istorică pentru că sună plauzibil, notând: „Credibilitatea narațiunii reiese în mod fățiș.” După Wellhausen, majoritatea cercetătorilor de-a lungul secolului XX și începutul secolului XXI au acceptat că respectarea Torei pe scară largă a început undeva la mijlocul secolului al V-lea î.Hr.

Mai recent, Yonatan Adler a susținut că, de fapt, nu există nicio dovadă care să supraviețuiască care să susțină ideea că Tora a fost cunoscută pe scară largă, considerată autoritară și pusă în practică, în orice moment înainte de mijlocul secolului al II-lea î.Hr. Adler a explorat probabilitatea ca iudaismul, ca practică larg răspândită a legii Torei de către societatea evreiască în general, să fi apărut pentru prima dată în Iudeea în timpul domniei dinastiei Hasmoneene, cu secole după timpul presupus al lui Ezra.

Principii de credință

Istoric, iudaismul a accentuat credința în revelația divină și în acceptarea versiunilor Torei scrise și orale ca esență fundamentală de bază a convingerilor. Iudaismul nu are o autoritate centralizată care expune dogmele religioase. Aceasta a dat naștere la multe formule în ceea ce privește anumite convingeri teologice inerente în Tora și Talmud.

De-a lungul secolelor, au apărut o serie de formulări ale principiilor de credință, și chiar dacă acestea diferă în ceea ce privește anumite detalii, ele demonstrează un nucleu ideologic comun. Din aceste formulări, cele mai autoritare sunt „treisprezece principii de credință”, formulate în secolul al XII-lea î.e.n. de Maimonide. Cele treisprezece principii au fost ignorate de cea mai mare parte a comunității evreiești pentru câteva secole. Peste secole reformularea acestor principii a fost incluse sub formă poetică („Ani Ma'amin” și „Yigdal”) în cărțile de rugăciuni evreiești, și, în cele din urmă, au devenit general acceptate.

Joseph Albo și Raavad au criticat lista lui Maimonide, care conținea prea multe elemente, deși adevărate, dar care nu au fost principii de credință și, astfel, plasând prea mulți evrei în categoria de „eretic”. Mulți alții au criticat orice astfel de formulare, care ducea la minimizarea întregii Tore.

În acest sens, istoricul Josephus a accentuat practica religioasă mai mult decât dogmele religioase, asociind apostaziile cu nerespectarea legii evreiești, și menținea că cerințele pentru convertirea la iudaism sunt: circumcizia și aderarea la obiceiurile tradiționale.

Scrieri Sacre în Iudaism

Religia evreilor este cunoscută din cărțile Vechiului Testament (Pentateuhul adică cele cinci cărți ale lui Moise sau Tora, Cărțile profetice sau Nebiim și celelalte cărți, istorice și literar-religioase sau Ketubiim).

Luat în contextul studiului comparat al religiilor Vechiul Testament iese în evidență datorită singularității ideilor pe care le conține, dintre care cea mai de seamă este aceea a legământului (berit) dintre Dumnezeu și om : Eu voi fi Dumnezeul vostru iar voi poporul meu.

Iudaismul întotdeauna a preamărit studiul Torei și a altor texte religioase.

Listă structurată a lucrărilor centrale, a practicii și gândirii mozaice

Tanah (Biblia ebraică) și comentariile

Biblia ebraică, numită în ebraică Tanah, este, trecând prin traducerea în limba greacă numită Septuaginta, baza Vechiul Testament creștin, ea fiind o colecție de scrieri sacre comune ale iudaismului și creștinismului. Numele grec de Ta Biblia (gr. "cărțile") a fost dat, după tradiție, de cei șaptezeci de învățați evrei care au tradus-o din ebraică în elenă în timpul domniei lui Ptolemeu Filadelful la Alexandria

Biblia ebraică, sau evreiască, este scrisă în limba ebraică antică, ("ebraica veche"), La evrei, Biblia mai este denumită Mikrá (Lectura, asemănător cu sensul numelui Koranului musulman), și mai ales ca TaNaH, nume acronim format din inițialele denumirilor celor trei elemente: Tora ("Învățăturile"), Neviim ("Profeții") și Ketuvim ("Scrierile")

Importanța Vechiului Testament constă în aceea că în el găsim în mod clar o deschidere neechivocă a lui Dumnezeu spre omul credincios, deschidere prin care omul este chemat la Dumnezeu prin ascultare față de voința Sa.

Atunci când vorbim de literatură rabinică vorbim de Misna; comentariile la Misna poartă denumirea de Ghemara. Misna și Ghemara formează împreună Talmudul.

Talmud

Talmudul este o compilație imensă de cazuistică reglementată de autoritățile rabinice din diferite locuri și perioade. Talmudul ca noțiune este o derivație a noțiunii de "studiu". Talmudul este o compilație consacrată care nu mai poate fi schimbată, dar în jurul căreia se fac noi adausuri interpretative extratextuale. Talmudul este studiat zilnic iar întregul ciclu prestabilit de studiu durează cca. 5 ani, după care se reîncepe. Talmudul propriu-zis este format din מִשְׁנָה Mișna și גְּמָרָה Ghemara precum și din straturi doctrinare suplimentare, consacrate în expunerea și analiza fundamentelor iudaice din Mișna și Gmara. "Talmudul" ca noțiune include două variante: Talmudul Babilonian și Talmudul Ierusalomitan. Talmudul Babilonian este versiunea mai cunoscută și studiată.

B.- TRADIȚII ȘI OBICEIURI ÎN IUDAISM

a.- Lăcașuri de cult

Iudeii au folosit mult timp jertfel-nice ridicate provizoriu, în locurile unde stăteau, în special pe înăl-țimi.

Abia după ieșirea din robia babilonică, în timpul călătoriei prin pustiu, evreii și-au construit un cort sfânt, că loc de păstrare a Chivotului Legii (în care se aflau cele două table ale Legii) și de aducere a jertfei pentru curățirea păcatelor poporului. Cortul,

numit și "Cortul mărturiei", era compus din două încăperi: Sfânta și Sfânta Sfintelor.

În Sfânta aveau acces preoții, iar în Sfânta Sfintelor, numai Marele preot (arhiereul), iar și acesta numai o singură dată pe an.

Nevoia de cult, prezența în oricare oraș din Palestina, a dus la construirea unor locașuri speciale. Acestea sunt sinagogile. Acolo se păstrează sulurile cu textele sfinte și tot acolo se desfășoară cultul local.

Locurile în care evreii se adună pentru a se ruga și a studia se numesc sinagogi (în ebraică înseamnă "case de întrunire") și sunt menționate de mai bine de 20 de secole. Au apărut prima dată în Babilon (în cei 70 de ani), dată fiind lipsa Templului.

Orice loc poate sluji acestui scop cu condiția să fie orientat spre Ierusalim, să nu fie acoperit de altă construcție și să conțină un anumit număr de obiecte de cult.

Chivotul sfânt este partea esențială, care conține sulurile Torei - suluri de pergament pe care Tora a fost scrisă de mână.

În fața Chivotului sfânt din sinagogă arde permanent o lumina, simbolizând faptul că Sfânta Scriptură conținută în Tora este lumina. În zilele de luni, joi și de Sabat cât și în diminețile zilelor de sărbătoare, unul din sulurile sfinte este scos pentru a se citi textul recomandat. Ceremoniile religioase au loc atât la sinagogă, cât și acasă. Nu se poate vorbi de un moment exact și de un loc unic, în care să fi apărut sinagogile. Acestea au apărut progresiv, puțin câte puțin, simultan, în diferite locuri, sub presiunea a doi factori caracteristici ai iudaismului de după exil: impunerea unității sanctuarului, importantă din ce în ce mai mare acordată Legii. A fost necesară întemeierea unor clădiri speciale, în locuri aflate la mare distanță de Ierusalim, pentru rugăciunea zilnică. Cât despre studierea Legii lui Moise,

sinagogile au apărut, la început, mai mult ca locuri de învățământ religios și de studiu, decât de rugăciune.

Incertitudinea care planează asupra apariției sinagogilor este susținută și de lipsa unor mărturii scrise vechi, care să ateste momentul și împrejurările exacte în care au apărut aceste clădiri. Abia începând cu secolul al III-lea î.Hr apar primele mărturii scrise (papyrusuri), despre existența unor sinagogi în Egipt, numite "locuri de rugăciune". Iulian Predescu

b.- Veșmintele de cult

Un bărbat evreu din Chișinău (1900) purtând kippa

Un bărbat purtând tallit cu țîțit peste cap în timpul rugăciunii.

Un bărbat îmbrăcat în tefillin, în Ierusalim

O kippah este un acoperământ pentru cap ușor rotunjită fără margini lărgite purtate de mulți bărbați evrei în timp ce se roagă, mănâncă, recită binecuvântări, studiază texte religioase evreiești, și în orice moment de către unii bărbați evrei. În comunitățile non-ortodoxe, unele femei au început, de asemenea, să poarte kippot. Există o gamă de kippot de diferite mărimi (de la unele mici, care acoperă numai partea din spate a capului, la unele mari, care acoperă coroana capului în întregime). Țîțit sunt șaluri speciale, cu noduri "franjuri" sau "ciucuri" găsite pe cele patru colțuri ale tallit (ebraică: לייט) care seamănă cu o eșarfă pentru rugăciune. Tallit este purtat de bărbații evrei și de unele femei evreice în timpul serviciului divin. Tradițiile variază în ceea ce privește când un evreu începe să poarte un tallit. În comunitatea sefarzilor, băieții poartă tallit de la vârsta de bar mitzvah, adică de la 13 ani. În unele comunități ale așkenazilor se obișnuiește să se poarte numai după căsătorie. Un tallit katan (tallit mic) este un articol de îmbrăcăminte cu franjuri purtat pe sub haine pe parcursul zilei.

În unele cercuri ortodoxe, franjurilor li se permite să atârne în mod liber peste îmbrăcăminte.

Tefillin, cunoscut în limba engleză ca phylacteries (de la φυλακτέριον cuvântul grecesc, însemnând cetate sau de protecție a), sunt două cutii pătrate de piele care conțin versete biblice, atașat la frunte și în jurul brațului stâng cu ajutorul curelelor din piele. Ele sunt purtate în timpul rugăciunii zilnice de dimineață, de către bărbații evrei.

c.- Rugăciunile

Iudaismul a accentuat importanța executării poruncilor mai mult decât afișarea unor convingeri. Astfel, nu există un canon de rugăciune, ci o varietate de cărți de rugăciune, care, totuși, au un număr mare de rugăciuni unificate, deseori în versiunea din Scripturi sau din poezia religioasă medievală. Profetul Ezra a fost acela care a stabilit formulări fixe ale rugăciunii și includerea cântecelor în serviciul divin. Ulterior, după distrugerea celui de al II-lea Templu din Ierusalim, rugăciunea, conform tradiției rabinice, va înlocui jertfele din Templu. Evreii se roagă de trei ori pe zi: dimineața, la prânz și seara. La rugăciunea de dimineață bărbații se înfășoară în patrafir (Talith, un șal cu ciucuri în cele patru colțuri), simbol al prezenței divine, ei recitând cu această ocazie o serie de binecuvântări, printre care și baruh șelo asani ișa („Binecuvântat e Dumnezeu că nu m-a făcut femeie”); evreii religioși poartă patrafirul (un fel de «poncio» mic, cu ciucuri la cele patru colțuri) toată ziua.

d.- Poziția femeii în iudaism

Cel puțin până în secolul al II-lea e.n. iudaismul a permis poliginia, dar niciodată n-a permis poliandria. Deși este o religie cu puternice rădăcini patriarhale, iudaismul rezervă femeii din punct de vedere religios și social un loc de onoare. Prin binecuvântarea aceasta, evreii nu fac, în niciun caz, o afirmație sexistă, ci, dimpotrivă, ei îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru toate ritualurile care li s-au dat și pe care sunt obligați să le respecte, spre deosebire de femei care nu sunt obligate, deoarece acestea pot menține legătura strânsă cu Dumnezeu și în lipsa acestor obligații. Din rugăciune nu trebuie să lipsească profesiunea de credință: Shma Israel („Ascultă, Israele”, Deuteronom 6, 4-9). De asemenea, în timpul rugăciunii, bărbații trebuie să poarte așa numitele filacterii (tefilin).

Cultul mozaic este axat pe îndeplinirea celor 613 porunci enumerate în Tora (primele cinci cărți ale lui Moise),

spre deosebire de creștinism, care își bazează doctrinele în special pe învățăturile lui Isus.

e.- Rabinul La sinagogă, conducătorul ritualului este rabinul, care are funcția unui îndrumător religios. El este cel care coordonează studiul Torei.

f.- Cașrut — legile alimentare

Se vorbește în iudaism și de o serie de restricții alimentare, deoarece aici intervine distincția dintre pur și impur. Cușer înseamnă „pregătit după ritual” și, în cazul mâncării, garantat a fi conform regulilor. Astfel, evreii au voie să mănânce doar carnea rumegătoarelor cu copita despicață: ovine, capre, bovine, pești cu solzi și înotătoare și păsări nerăpitoare (vezi Levitic cap. 11); există reguli precise la sacrificarea animalelor; este interzis de mâncat lactate împreună cu carne, etc.

g.- Istoric Șoa (holocaustul, nimicirea în ebraică) a avut loc în perioada nazistă, când șase milioane de evrei au fost exterminați în lagărele de concentrare (Auschwitz, Sobibór, Treblinka și altele) prin gazare și alte forme de asasinare, cadavrele fiind apoi incinerate.

Avraam Avraam (translitterat: Avraham, sau Abraham (transcripția latină), în arabă: Ibrahim); pe nume de familie sau prenume masculin, numele inițial în ebraică: Avram ori Abram), personaj biblic, este primul din cei trei patriarhi din Biblia ebraică sau din Vechiul Testament al creștinismului (după cronologii prezumtive - circa 2150 - 2000 î.Hr.) Etimologia populară biblică a onomasticului Avram, nume semitic timpuriu, dă semnificația "tatăl este înălțat" (Abram). Pentru Avraam tradiția biblică propune explicația „Av hamon goim” = „Tatăl multor neamuri”. Era fiul lui Terah din Ur-ul Caldeei, descendent al lui Sem; istoria lui plină de detalii este narată în cartea biblică a Facerii sau Genezei cap. 11,26-25,11. I se mai spune Avraham Haivri, adică „Avraham ebreul” sau „evreul”, unde cuvântul „ebreu” sau „evreu” ar putea fi legat de verbul ebraic „avar” - „a trece”, sau de expresie „ever”= „dincolo”, aluzie la venirea sa de dincolo de râu. Sub numele Ibrahim, Avraam a devenit după secolul al VII-lea și unul dintre profeții cinstiți în Coran, cartea sacră a islamului, care a preluat tradiții anterioare iudaice și creștine. O versiune a istoriei lui Avraam (Ibrahim) ocupă un loc însemnat în Coran.

Istoria lui Avraam a fost redată în diferite feluri, între acestea sunt trei mari paradigme: modul biografic (în sensul

modern); citirea în baza celor 4 tradiții ale formării Pentateuhului; o citire globală, dar din perspectiva credinței. Figura lui Abraam ca „primul monoteist” este însemnată în toate cele trei tradiții religioase monoteiste, apărute în Orientul Apropiat: iudaism, creștinism și islam. De aceea acestea se mai numesc religii avraamice.

Avraam a fost tatăl lui Isac (Isaac, Itzhak), fiul Sarei, și Ismael, fiul Agarei, (Ishmael, în arabă Ismail). După tradiția biblică, el a fost strămoșul madianiților (prin Madian, fiul sau și Keturiei), prin Isac (fiul sau și al Sarei)- al triburilor lui Israel (evreii), al edomiților și amaleciților. După tradiția coranică, prin Adnan, urmașul lui Ismail, Ibrahim este strămoșul arabilor din nord și centru

Evreii pe glob

Populație totală -- 14,6–17,8 milioane

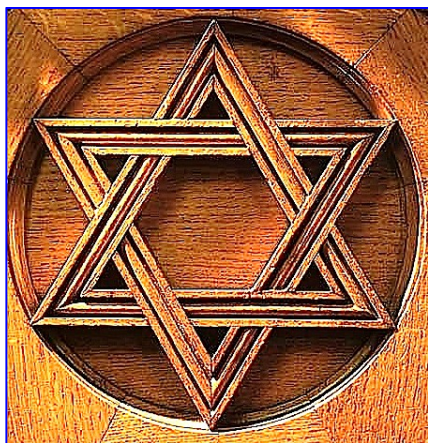
Regiuni cu populație semnificativă

Israel	6.558.100–6.958.300
Statele Unite	5.700.000–10.000.000
Franța	453.000–600.000
Canada	390.500–550.000
Regatul Unit	290.000–370.000
Argentina	180.300–330.000
Rusia	172.000–440.000
Germania	116.000–225.000
Australia	113.400–140.000
Brazilia	93.200–150.000
Africa de Sud	69.000–80.000
Ucraina	50.000–140.000
Ungaria	47.400–100.000
Mexic	40.000–50.000
Olanda	29.800–52.000
Belgia	29.200–40.000
Italia	27.500–41.000
Elveția	18.600–25.000
Chile	18.300–26.000
Uruguay	16.700–25.000
Turcia	15.000–21.000

Suedia 15.000–25.000

Conform tradiției iudaice, Iacob este tatăl poporului Israel

Steaua lui David - Scutul lui David

Steaua lui David, numită în limba ebraică "Maghen David", adică "Scutul lui David", este unul dintre cele mai cunoscute simboluri iudaice. Nu se știe exact cum s-a trecut de la numirea de "scut", la aceea de "stea". Această "stea" este alcătuită din două triunghiuri echilaterale suprapuse, unul având baza în jos, iar altul fiind răsturnat, cu vârful în jos.

Cu toate că acest semn este întâlnit încă din secolul al VII-lea î.Hr, că și inscripție, el nu este amintit în nici una dintre cărțile canonice antice iudaice. Într-o perioadă de timp bine izolată, anume între secolele VII-IV î.Hr, acest semn a fost folosit de evrei, dar nu numai, că simbol magic.

În antichitate și în Evul Mediu, evreii nu au avut alt simbol național sau religios, în afară de menoră (sfestnicul cu șapte brațe) și de leu (animal simbolic). După cum vom vedea mai jos, până în anul 1648, evreii nu au folosit semnul numit astăzi "Steaua lui David".

Cea dintâi folosire oficială a semnelui numit astăzi "Steaua lui David" a avut loc în anul 1648, în localitatea Praga. Spre sfârșitul "războiului de 30 de ani", localitatea Praga a fost asediată de armata suedeză, apărarea acesteia fiind ajutată și de o unitate de evrei. În cele din urmă, suedezii nu au reușit să ocupe orașul. Drept mulțumire, împăratul german Ferdinand al III-lea a hotărât să atribuie steaguri de onoare și alte decorațiuni tuturor unităților militare care au ajutat la apărarea localității.

Evreii de la curtea din Viena nu au știut ce semn să aleagă pentru a fi așezat pe steag. În urmă cercetărilor făcute de iezuitii din Viena, a fost găsit un simbol evreiesc adecvat. Astfel, ei au pornit de la premisa că regele evreu David trebuie să fi avut imprimate pe scutul de lupta prima și ultima litera din numele sau, anume litera "D".

Potrivit arheologiei biblice iudaice, se știe că în jurul anului 400 î.Hr, alfabetul evreiesc a suferit mai multe

modificări, din antică limba aramaică. Astfel, în urmă descoperirilor arheologice, s-a constatat că în vechiul alfabet ebraic, litera "D" era reprezentată sub formă unui triunghi echilateral, precum este scrisă astăzi litera "D" (delta), în alfabetul grecesc.

În urmă acestor concluzii, cele două litere "D", adică cele două triunghiuri echilaterale, au fost suprapuse, dând astfel naștere semnului numit "Scutul lui David". Cu ocazia mai sus amintită, ei au pus pe steag simbolul "Scutul lui David".

Datorită menționării în Talmud a schimbării alfabetului ebraic, rabinii au acceptat și ei interpretarea și istoria semnului davidic. Rapid, noul semn iudaic s-a răspândit în comunitățile evreiești din orașele de lângă Praga, iar mai apoi, în toate sinagogile. În anul 1656, simbolul "davidic" a fost gravat pe o piatră, spre a delimita cartierul evreiesc din Viena.

Odată cu răspândirea semnului "Scutul lui David", în conștiința evreilor, el a căpătat și unele potente magice, astfel încât se zice că un strămoș al familiei Rothschild ar fi reușit să exorcizeze diavolul din fiica împăratului.

Începând cu anul 1897, "Steaua lui David" este adoptată ca simbol al Sionismului. Mișcarea sionistă nu a utilizat însă "Scutul lui David" până la moartea fondatorului ei, Teodor Herzl. Pe steagul lui Herzl era înfățișat un leu furios, înconjurat de șapte stele, cu câte cinci colțuri. David Wolfsohn însă, succesorul lui Herzl, a primit însă acest simbol fără nici o rețineră.

La ordinul lui Wilhelm Frick, în perioada nazistă, toți evreii din Germania au fost obligați să poarte în piept o stea galbenă cu șase colțuri, cu înscrisul "iudeu".

În dată de 3 septembrie 1941, un asemenea ordin s-a emis și în România, evreii fiind obligați să poarte aceeași stea galbenă, în partea stânga a pieptului. Ordinul nu a fost pus în practică, în urmă întâlnirii președintelui Uniunii Comunităților Evreiești cu mareșalul Ion Antonescu, în dată de 10 septembrie 1941, el fiind anulat. Cu toate acestea, în Moldova, Cernăuți și Transnistria, evreii au fost siliți să poarte însemnul.

Fundalul actualului steag național al Israelului este alb, iar benzile marginale sunt albastre, că și "Steaua lui David", așezată în centru. Există oarecare asemănări între steagul național și eșarfă de rugăciune evreiască.

Steaua lui David - interpretări și semnificații

De-a lungul vremii, acest simbol iudaic a dat naștere la mai multe interpretări. Inițial, se știe că acest model geometric (două triunghiuri simetrice suprapuse) era folosit pentru a întări scuturile de luptă ale evreilor; o asemenea structura de rezistență permitea scutului să nu poată fi îndoit ori deformat de loviturile primite. Scuturile construite astfel, având șase puncte de rezistență, erau deosebit de puternice.

O a doua interpretare istorică a semnului este cea amintită mai sus, cu regele David și schimbarea alfabetului ebraic. Regele David ar fi avut imprimate pe scutul de luptă prima și ultima litera din numele sau, adică două litere "D". În vechiul alfabet ebraic, litera "D" era reprezentată sub formă unui triunghi echilateral. Cele două litere "D", în formă lor ebraică veche, au fost suprapuse, dând astfel naștere semnului numit "Scutul lui David". Pentru o interpretare simbolistică a acestui semn, s-a apelat la puterea și stăpânirea lui Dumnezeu, care se întinde în șase direcții din univers: spre răsărit și spre apus, spre miza-zi și spre miază-noapte, în sus și în jos.

Cabala, carte mistică iudaică, folosește acest semn, interpretându-l dihotomic: lupta dintre bine și rău, dintre material și spiritual, etc. Uneori, semnul a fost văzut și că semn al relației dintre Dumnezeu și poporul evreu, poporul înalându-se spre Dumnezeu, iar Dumnezeu coborând spre popor.

Teodor Danalache

Menora, sfeșnicul cu șapte brațe

Menora este un sfeșnic cu șapte brațe, fiind totodată unul dintre cele mai vechi simboluri evreiești. Cel mai adesea, menora este folosită în cult, despre ea vorbindu-se încă din vremea lui Moise, modelul acesteia fiind descoperit prin revelație dumnezeiască. Sub formă de simbol, această a fost așezată pe stema națională a statului Israel.

Acest-sfeșnic/ candelabru cu șapte brațe, numit menora, a fost așezată de Moise în Cortul Sfânt, iar mai apoi, în Templul din Ierusalim. Menora este întâlnită în toate sinagogile, în unele

muzee și chiar în unele cimitire, ca inscripție funerară.

Menora este unul dintre cele mai vechi obiecte de cult iudaice, ea fiind descrisă cu lux de amănunt, în cartea "Ieșire" și în cartea "Zaharia".

"Atunci a grăit Dumnezeu cu Moise și a zis: (...) Să faci sfeșnic din aur curat. Sfeșnicul să-l faci bătut din ciocan: fusul, brațele, cupele, nodurile și florile lui să fie dintr-o bucată. Șase brațe să iasă pe cele două lături ale lui: trei brațe ale sfeșnicului să fie pe o latura a lui și trei brațe ale sfeșnicului să fie pe cealaltă latura. El va avea la un braț trei cupe în formă florii de migdal, cu nodurile și florile lor, și la alt braț va avea trei cupe în formă florii de migdal, cu nodurile și florile lor. Așa vor avea toate cele șase brațe, ce ies din fusul sfeșnicului. Iar pe fusul sfeșnicului să fie patru cupe în formă florii de migdal, cu nodurile și florile lor: Un nod sub două brațe, un alt nod sub alte două brațe și un al treilea nod sub cele din urmă două brațe, iar în vârful fusului sfeșnicului să fie încă o cupa în formă florii de migdal cu nodul și floarea ei. Nodurile și ramurile acestea să fie dintr-o bucată cu sfeșnicul. El trebuie să fie lucrat tot cu ciocanul, dintr-o singură bucată de aur curat. Să-i faci șapte candelă și să pui în el candelălele acestea, că să lumineze latura din față lui. Să-i faci mucari și tăvițe de aur curat. Dintr-un talant de aur curat să se facă toate obiectele acestea. Vezi să faci acestea toate după modelul ce ți s-a arătat în munte." (Ieșire 25, 1, 31-40).

"Și s-a întors îngerul care grăia cu mine și m-a deșteptat, că pe un om pe care îl trezești din somn, și mi-a zis: "Ce vezi?" și am zis: "Iată văd un candelabru cu totul de aur, cu șapte candelă, iar deasupra candelabrului este un vas cu untdelemn din care pornesc șapte țevi către cele șapte candelă; iar alături, doi măslini, unul de-a dreapta vasului cu untdelemn și altul de-a stânga" (Zaharia 4, 1-3).

Sfeșnicul cu șapte brațe înalța mîntea la lumina lui Dumnezeu, care luminează pe tot omul ce vine în lume, cât și la centralitatea prezenței lui Dumnezeu în viață omului.

Poporul ales a avut conștiința reală că prin el vine lumina la toate popoarele, astfel în Templul din Ierusalim, o candelă a minorei ardea permanent, anume cea dinspre vest a sfeșnicului. Centralitatea lui Dumnezeu în viață omului se înțelege de acolo de unde, inițial, cele șase brațe laterale erau îndreptate înspre centru.

Se mai crede că ziua de odihnă iudaică, sabbatul, era simbolizată de candelă centrală a sfestnicului, în vreme ce candelarele laterale, închipuie celelalte șase zile ale săptămânii.

Hanuchia, menora folosită la sărbătoarea Hanuka - Sfestnicul cu nouă brațe

Sărbătoarea numită "Hanuka", adică "Sărbătoarea luminilor", amintește de resfintirea Templului din Ierusalim, după revoltă reușită a evreilor, împotriva monarhiei seleucide. În acea vreme, pentru aprinderea menorei, evreii au găsit ulei curat de măslină numai cât pentru o zi de ars, însă acesta a ajuns vreme de opt zile, până ce alt ulei a fost adus.

În amintirea acestei minuni, sărbătoarea Hanuka folosește un sfestnic cu nouă brațe (candele), dintre care opt amintesc de cele opt zile din vechime, iar a nouă este folosită ca aprinzător. Cea de-a nouă candelă, numită "shamash", adică "slujitor", are rolul de a aprinde celelalte opt candelare. Această din urmă este așezată separat de celelalte opt, fiind așezată, de obicei, puțin mai sus decât ele, într-o laterală sau în mijloc.

Numită inițial "menoră de Hanuka", acest obiect de cult a primit mai apoi numele de "hanuchia". Sfestnicul numit "hanuchia" este o menoră cu nouă brațe, folosită în cele opt zile ale sărbătorii Hanuka. Denumirea acestui sfestnic - "hanuchia" - a început a fi folosită abia pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, în Ierusalim, de către soția lui Eliazar ben Yehuda, reformatorul limbii ebraice. În sfestnicul folosit de Hanuka, lumânările sunt așezate de la dreapta la stânga, însă aprinderea lor se face invers, anume de la stânga la dreapta. În fiecare noapte, după apusul soarelui, este aprinsă o nouă candelă. Această modalitate de aprindere a candelarelor (crescător) urmează regulă hotărâtă de Casă lui Hillel, iar nu pe cea a lui Shammai, care sugera aprinderea tuturor candelarelor în prima

În antichitate, sfestnicul era așezat în prag ori chiar pe stradă, în față casei. Lampa se aprinde o dată cu lăsarea nopții, cu excepția zilei de Sabbat, când candelarele de Hanuka se aprind înaintea celor de Sabbat, cu aproximativ jumătate de ceas înainte de asfințit. Ele trebuie să ardă cel puțin jumătate de ora, ele pot însă continua să ardă în noapte, oricât de târziu. - Teodor Danalache

Calendarul iudaic Calendarul este un sistem de măsurare a timpului, care indică durata și subdiviziunile lui. Denumirea de "calendar" vine de la cuvântul latinesc "calendae", care înseamnă "a chema", "a convoca", prin care romanii indicau în general prima zi a fiecărei luni, când toți cetățenii erau chemați în adunarea publică din forum, pentru a li se aduce la cunoștință, prin viu grai, lucrurile de interes public din cursul lunii care începea. Primele calendare au luat naștere din nevoia pe care au simțit-o oamenii de a-și fixa în timp sărbătorile religioase și de a introduce o regularitate periodică în ocupațiile lor din viață zilnică.

Ele se întemeiază pe mișcarea astrelor pe boltă cerească, și mai ales pe cea a lunii și a soarelui, cei doi mari luminători ai cerului, făcuți de Dumnezeu și puși de El spre rânduirea vremurilor. "Să fie luminători pe tăria cerului, că să lumineze pe pământ, să despartă ziua de noapte și să fie semne că să deosebească anotimpurile, zilele și anii, și să slujească drept luminători pe tăria cerului, că să lumineze pământul" (Facere 1, 14-15).

Cele mai vechi popoare cunoscute în istorie au avut calendare lunare, adică și-au întocmit calendarele după mișcarea de rotație a lunii în jurul pământului. Egiptenii au fost primii care au folosit un calendar solar, adică bazat exclusiv pe mișcarea aparentă a soarelui pe boltă cerească, adică de fapt pe mișcarea de revoluție a pământului. Acest calendar a fost însă perfecționat de români, prin calendarul iulian, care stă la baza cronologiei moderne.

Poporul evreu numără anii după mai multe criterii: fie în funcție de ieșirea din Egipt, fie în funcție de fondarea statului evreu, fie în funcție de zidirea Templului din Ierusalim, fie în funcție de anii de domnie ai unor regi israeliti sau străini.

Calendarul iudaic

Pentru calcularea timpului și întocmirea calendarului, evreii s-au folosit de cunoștințele dobândite de la popoarele vecine: de la egipteni, de la asiro-babilonieni, de la greci și de la romani.

Ca și la babilonieni, anul iudaic era unul lunar, adică era împărțit în luni, în funcție de mișcarea lunii pe cerul nopții. Calendarul iudaic era însă și solar, element împrumutat de la

egipteni, el cuprinzând încă o lună, intercalată între celelalte. Anul lunar însuma un total de 354 de zile, în vreme ce anul solar însuma un total de 365 de zile.

Datorită repetării regulate a anotimpurilor, anul, numit "Sanah", a fost împărțit în 12 luni, unele având câte 29 de zile, iar altele câte 30 de zile, toate lunile însumând 354 de zile. La un interval de 2-3 ani, în calendarul iudaic era intercalată o nouă luna, a treisprezecea, spre a se pune în armonie anul lunar, cu cel solar.

Luna a treisprezecea, având 29 de zile, nu era adăugată întotdeauna în aceeași perioadă din an, ci ea era așezată în funcție de coacerea orzului, care avea loc la 14 Nissan, în așa fel încât în ziua de 16 Nissan (a două zi de Paști) să poată fi adus la Templu snopul de orz, ca ofrandă pentru începerea secerișului.

Până la exil, numai o parte dintre lunile anului aveau nume propriu: prima luna (luna spicelor); a doua luna (luna luciului); a șaptea luna (luna inundațiilor); a opta luna (luna fructelor). După exil însă, toate lunile au fost numite cu denumiri babiloniene: aprilie (Nissan), mai (Iyar), iunie (Sivan), iulie (Tamuz), august (Ab), septembrie (Elul), octombrie (Tisri), noiembrie (Marhesvan), decembrie (Kislev), ianuarie (Tebet), februarie (Sebat), martie (Adar).

În vechime, anul calendaristic iudaic începea în toamnă, potrivit credinței că sărbătoarea culesului recoltei simbolizează sfârșitul anului. "Să ții apoi sărbătoarea secerișului și a strănerii celor dintâi roade ale tale, pe care le-ai semănat în țărâna ta, și sărbătoarea strănerii roadelor toamna, când aduni de pe câmp munca ta" (Ieșire 23, 16).

În vremea lui Moise, anul calendaristic iudaic va începe primăvară. "Apoi a grăit Domnul cu Moise și Aaron în pământul Egiptului și le-a zis: Luna această să va fie începutul lunilor, să va fie întâia între lunile anului" (Ieșire 12, 1-2).

Ambele începuturi ale anului calendaristic iudaic vor fi păstrate însă, primul fiind pus în legătură cu anul economic, iar cel de-al doilea, cu anul religios. Anul economic începea în luna Tisri, când se praznuia Sărbătoarea Corturilor și se începea numărătoarea anilor sabatici și jubiliari, iar anul religios începea în luna Abib, în care se praznuiau Pastile.

La evrei, ca și la celelalte popoare vecine, anul era împărțit în perioade mari de timp (anotimpuri), potrivit celor două echinoctii și celor două solstiții. Datorită elementului

agricol, introdus în calendar, evreii împărțeau anul însă în șase părți: iarnă, toamna, frigul, secerișul, vara și căldură. Datorită climei din Țară Sfânt, adesea erau amintite numai două anotimpuri: iarnă și vara. "De acum, cât va trăi pământul, semănatul și seceratul, frigul și căldură, vara și iarnă, ziua și noaptea nu vor mai înceta!" (Facere 8, 22).

La evrei, ziua începea seară, potrivit apariției lunii pe cer, aspect păstrat și în calcularea zilelor liturgice, cu profunde semnificatii religioase. Că și anul, înainte de exil, pe lângă seară și dimineață, ziua era și ea împărțită în șase părți: zorile, dimineață, căldură zilei (ora 9), amiază, amurgul, seară. La rândul ei, seară era dublă, ambele părți ale acesteia fiind situate înainte de apusul soarelui. Între cele două seri se aprindea candelabrul din Templu, se tămâia Sfânta și se injunghoa mielul pascal. După exilul babilonian, evreii au împărțit ziua în patru părți egale, fiecare parte având câte trei ore. Părțile zilei începeau la orele 1, 3, 6, 9, după cum vedem astăzi în slujba Ceasurilor. Mai târziu, evreii vor prelua de la babilonieni împărțirea zilei în 12 ore.

La rândul ei, noaptea era împărțită separat de ziua. Evreii împărțeau noaptea în două jumătăți sau, mai adesea, în trei stări de veghe (străji): prima straja (de la apusul soarelui și până la miezul nopții), a doua straja (de la miezul nopții și până la cantacul cocoșului), a treia straja (de la cântatul cocoșului și până în zorii zilei). De la români, evreii vor prelua împărțirea nopții în patru părți egale, astfel: seară (până la ora 9), miezul nopții (până la ora 12), cântatul cocoșului (până la ora 03) și dimineață (până în zori).

La evrei, un grup de șapte zile formează o săptămâna, ultima zi fiind sâmbătă (sabatul). Zilele săptămânii nu au nume proprii, ci sunt numărate în funcție de poziția lor, după sâmbătă: ziua întâi, ziua a doua, etc. În strânsă legătură cu săptămâna stau marile praznice, precum: Cincizecimea, numită și Săptămâna Săptămânilor; anul sabatic, adică fiecare al șaptelea an; anul jubiliar, adică fiecare al 50-lea an.

Teodor Danalache